

GÁRDONY VÁROS FENNTARTHATÓ VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA 2021-2027

Készítette:

Gárdonyi Város Önkormányzat

A vizsgálatban közreműködött:

HÉTFA Elemző Központ

2025. március 6.

Gárdony

TARTALOM

1. A PARTNERSÉGI FOLYAMAT ISMERTETÉSE AZ FVS TERVEZÉS IDŐSZAKÁRA VONATKOZÓAN	8
1.1 PARTNEREK DEFINIÁLÁSA.....	8
1.2 PARTNERSÉGI AKCIÓK ÉS AZOK TARTALMA	8
1.3 PARTNERSÉGI AKCIÓK ÜTEMEZÉSE A TERVEZÉSI FOLYAMATBAN	9
2. MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZ: HELYZETFELTÁRÁS	9
2.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK	9
2.2 A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL (OFTK ÉS A TERÜLETILEG RELEVÁNS MEGYEI, VALAMINT TÉRSÉGI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓK ÉS PROGRAMOK) VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	12
2.2.1 Kapcsolódás az országos fejlesztési és területfejlesztési koncepcióhoz (OFTK)	12
2.2.2 Kapcsolódás Fejér megye területfejlesztési koncepciójához és programjához	17
2.3. A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	20
2.3.1 Kapcsolódás az országos területrendezési tervhez (otrt)	20
2.4. A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK - AZ ADOTT TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ - VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI	26
2.7. A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA	27
2.7.1 Demográfia	27
2.7.2 Nemzetiségi összetétel.....	30
2.7.3 Vallási összetétel.....	30
2.7.4 Képzettség.....	30
2.7.5 Foglalkoztatottság	31
2.7.6 Jövedelmi viszonyok	33
2.7.7 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok.....	34
2.7.8 Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)	36
2.8. A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA	37
2.8.1 Bölcsőde	37
2.8.2 Óvoda	38
2.8.3 Oktatás.....	40
2.8.4 Egészségügy	42
2.8.5 Szociális közszolgáltatások.....	43
2.8.7 Közösségi művelődés, kultúra	45
2.8.8 Sport.....	46
2.8.9 Esélyegyenlőség biztosítása	47
2.9. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA.....	49
2.9.1. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGI SÚLYA, SZEREPKÖRE	49
2.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	51
2.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelése	55
2.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F) ...	56
2.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat).....	57
2.10 AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE	58
2.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	58
2.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	62
2.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység	63
2.10.4 Foglalkoztatáspolitikai	64
2.10.5 Lakás- és helyiséggazdálkodás.....	65
2.10.6 Intézményfenntartás	65
2.10.7 Energiagazdálkodás	67
2.11 TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK, OKOS VÁROS TELEPÜLÉSI SZOLGÁLTATÁSOK.....	68
2.12 A TÁJ ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK ÉS ÖRÖKSÉG, JELLEMZŐ TÁJKARAKTER, ZÖLDINFRASTRUKTÚRA-HÁLÓZAT	69
Táji és természeti adottságok, tájhasználat.....	69
Országos jelentőségű védett természeti értékek	69
2.13 ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA.....	73
2.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei	73
2.13.2 A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái.....	76
2.15 KÖZLEKEDÉS	77
2.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok	77
2.15.2. Közúti közlekedés	80

2.15.3. Községi közlekedés.....	84
2.15.4 Kerékpáros és gyalogos közlekedés	87
2.15.5 Parkolás.....	89
2.16 Közművesítés	90
2.16.1. Víziközművek.....	90
2.16.2. Energia	97
2.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények).....	104
2.17 KÖRNYEZETVÉDELEM (ÉS TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS).....	105
2.17.1 Talaj.....	105
2.17.2 Felszíni és a felszín alatti vizek	106
2.17.3 Levegőtisztaság és védelme	110
2.17.4 Zaj- és rezgésterhelés	111
2.17.5 Sugárzás védelem.....	112
2.17.6 Hulladékkezelés.....	113
2.17.7 Vizuális környezetterhelés.....	115
2.17.8 Árvízvédelem	116
2.17.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	117
2.20 VÁROSI KLÍMA.....	118
3. MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZ: HELYZETÉRTÉKELÉS	122
3.1 TERÜLETI LEHATÁROLÁS	122
3.1.1 Közigazgatás	122
3.1.2 Foglalkoztatás	122
3.1.3 Agglomerálódás	123
3.1.4 Funkcionális.....	123
3.1.5 Egyéb szolgáltatások.....	124
3.1.6 Turizmus	124
3.2 HELYZETÉRTÉKELÉS, SZINTÉZIS	126
3.2.1 Prosperáló város.....	126
3.2.2 Zöldülő város	128
3.2.3 Digitális város.....	130
3.2.4 Megtartó város	132
3.2.5 Kiszolgáló város.....	134
3.3 A VÁROS IRÁNYÍTÁSI ÉS MŰKÖDÉSI MODELLJE	137
3.3.1 Irányítási modell.....	137
3.3.2 Működési modell	138
3.3.3 Városterzési koordináció.....	138
3.4 KOCKÁZATOK ÉS LEHETŐSÉGEK ÉRTÉKELÉSE.....	139
4. STRATÉGIAI MUNKARÉSZ	144
4.1 FORGATÓKÖNYV ELEMZÉS	144
4.1.1 Trendek és előrejelzések.....	144
4.1.2 Standard és adaptív forgatókönyvek	146
4.2 JÖVŐKÉP	151
4.3 A STRATÉGIA CÉLRENDSZERE	152
Horizontális elvek	153
A helyi gazdasági környezet fejlesztése	157
A gárdonyi szelíd turizmus minőségi fejlesztése	157
Hangulatos és minőségi települési környezet megvalósítása	158
Természetes környezet megőrzése és az ellenállóképesség fejlesztése	159
A gyarapodó helyi közösség megerősítése és a helyi értékek megőrzése.....	159
Városi funkciók megerősítése.....	160
4.4 A REZILIENS VÁROS A STRATÉGIAI CÉLRENDSZERBEN	160
4.4.1 Prosperáló város.....	162
4.4.2 Zöldülő város	162
4.4.3 Digitális város.....	163
4.4.4 Megtartó város	163
4.4.5 Kiszolgáló város.....	163
4.5 A STRATÉGIA ÖSSZHANGJA MÁS STRATÉGIÁKKAL	164
5. MONITORING, KONTROLLING, INDIKÁTOROK	173

5.1 FVS MONITORING RENDSZERE, NYOMON KÖVETÉS A TERVEZÉS ÉS VÉGREHAJTÁS SORÁN	173
5.1.1. AZ FVS-HEZ KAPCSOLÓDÓ INDIKÁTOROK ÉS AZOK MÉRÉSI MÓDSZERTANA	174
5.2 AZ FVS EGYSÉGES INDIKÁTORAI.....	178
5.3 A BEAVATKOZÁSOKRA VONATKOZÓ ADATOK GYŰJTÉSÉNEK ÉS KEZELÉSÉNEK HELYI MÓDSZERTANA	181
6. AZ IRÁNYÍTÁSI ÉS MŰKÖDÉSI MODELL	182
6.1. A VÁROSIRÁNYÍTÁSI MODELL INDOKOLT MÓDOSÍTÁSAI	182
6.1.1. AZ ÁTFOGÓ VÁROSIRÁNYÍTÁSI RENDSZER VÁLTOZÁSAI	182
6.1.2. A TÉRSÉGI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAINAK VÁLTOZÁSAI	182
6.1.3. RÉSZVÉTELI AKCIÓK A STRATÉGIAI CIKLUS VÉGREHAJTÁSI SZAKASZÁBAN	183
6.2. A VÁROSI MŰKÖDÉSI MODELLT ÉRINTŐ TERVEZETT VÁLTOZTATÁSOK	184
7. CSELEKVÉSI TERV	185
7.1 INTÉZKEDÉSEK ÉS BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK RENDSZEREZÉSE	185
<i>Prioritások és intézkedések rendszere</i>	185
<i>Intézkedések és beavatkozások rendszere</i>	186
7.2 AZ AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE, A KIJELÖLÉS ÉS A LEHATÁROLÁS INDOKLÁSA	188
7.2.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása	189
7.3 VÁROSI SZINTŰ BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK RÉSZLETEZÉSE	191
7.3.1 Stratégiai célkitűzéseket támogató egyedi beavatkozások	191
7.3.2 Stratégiai célkitűzéseket támogató nagyobb városi területekre kiterjedő beavatkozások	193
7.3.3 Stratégiai célkitűzéseket támogató, átfogó szervezeti rendszerként működő stratégiai keretrendszerek (hálózatos, vonalas fejlesztések)	198
7.4 VÁROSTÉRSÉGI SZINTŰ BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK RÉSZLETEZÉSE	200
7.4.1 Stratégiai célkitűzésekkel rendelkező térségi bevonással megvalósítható egyedi projektek	200
7.4.2 Átfogó stratégiai megalapozottságú térségi keretrendszerek (térségi hálózatos, vonalas fejlesztések, nem materiális hálózatos fejlesztések)	201
7.5 STRATÉGIA EGYÜTTMŰKÖDÉSI MENETRENDEK (ZÖLD ÉS DIGITÁLIS ÁTÁLLÁST ELŐSEGÍTŐ CÉLOK ÉS INTÉZKEDÉSEK)	201
7.5.1 Zöld átállás menetrend	201
7.5.2 Digitális átállás menetrend	206
8. FINANSZÍROZÁSI TERV	209
8.1 ELÉRHETŐ ÉS BEVONHATÓ FORRÁSOK SZÁMBAVÉTELE	209
8.1.1 Aktorok, meghatározó szereplők	210
8.1.2 Kitekintés	210
8.1.3 Egyéb kötöttségek és lehetőségek	211
8.2 AZ ÜZLETI MODELL BEMUTATÁSA	211
8.2.1 Beavatkozások adatainak gyűjtése és ismertetése dimenzióként összegezve	211
8.2.2 A finanszírozási terv összefoglalója	214
8.3 FENNTARTHATÓ ÜZEMELTETÉS	214
9. MELLÉKLETEK	217
9.1 ANTISZEGREGÁCIÓS TERV	217
9.2 ELVÉGZETT KÉRDŐÍVES FELMÉRÉSEK DOKUMENTÁLÁSA	218
9.2.1 Lakossági felmérés	218
9.2.2 Intézményi/ szervezeti felmérés	227
9.3 FINANSZÍROZÁSI TERV BEAVATKOZÁSONKÉNT	229
9.4 MŰKÖDÉSI TÉRKÉP	230

Ábrajegyzék

1. ábra Magyarország funkcionális várostérségei (Forrás: KSH).....	10
2. ábra: A Gárdonyi járás települései és lakónépességük (bal) és vándorlási egyenlegük (jobb) 2019-ben (forrás: TelR).....	11
3. ábra: Gárdonyra jellemző elingázás, 2011 (forrás: Lechner Tudásközpont).....	11
4. ábra Az OFTK célrendszere (forrás: OFTK).....	13
5. ábra Funkcionális térségek és a Stratégiai kapcsolatok szerkezete (forrás: OFTK).....	14
6. ábra Közlekedés és nemzetközi térszerkezet (forrás: OFTK).....	14
7. ábra Fejér megye Területfejlesztési Konceptiójának célrendszere (forrás: Fejér megye Területfejlesztési Konceptiója).....	17
8. ábra Az Országos Szerkezeti Terv Gárdony térségében (forrás: OTrT – oeny.hu).....	21
9. ábra Ökológiai hálózat és a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete az OTrT-ben Gárdony és a Velencei-tó környezetében (forrás: OTrT – oeny.hu.....	22
10. ábra Erdők övezete az OTrT-ben és az erdőtelepítésre javasolt területek az OTrT-ben (forrás: OTrT – oeny.hu).....	23
11. ábra: Tájképvédelmi területek és vízminőség védelmi területek Gárdony és a Velencei-tó környékén (forrás: OTrT – oeny.hu).....	23
12. ábra Fejér megye szerkezeti terve – Gárdony tágabb és szűkebb környezetében (forrás: FTrT).....	24
13. ábra: Gárdony lakónépessége (forrás: TelR).....	27
14. ábra: Természetes fogyás Gárdonyban (forrás: TelR).....	28
15. ábra: Gárdony vándorlási egyenlege (forrás: TelR).....	28
16. ábra: Gárdony népességének korösszetétele 2011-ben és 2020-ban (forrás: KSH).....	29
17. ábra: Gárdony öregedési indexe (forrás: TelR).....	29
18. ábra: Képzettségi adatok 2016-ban (forrás: KSH).....	31
19. ábra: Nyilvántartott álláskeresők aránya Gárdonyban (forrás: TelR).....	32
20. ábra: Egy lakosra jutó éves jövedelem Gárdonyban (forrás: TelR).....	33
21. ábra: Gárdony településrészei (forrás: ITS 2015).....	35
22. ábra Bölcsődék és bölcsődei férőhelyek száma Gárdonyban és a járás többi településén (Forrás: KSH).....	38
23. ábra: Gárdonyi óvodák kihasználtsági mutatói (forrás: TelR, KSH).....	39

24. ábra Az általános iskolai tanulók, valamint a 6-14 éves állandó lakosság száma Gárdonyban	40
25. ábra Az általános iskolák jellemző adatai (Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)	41
26. ábra Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosság	42
27. ábra Az étkezést igénybe vevők száma Gárdonyban (forrás: Fókusz Szociális Szolgálat)	44
28. ábra A házi segítségnyújtást igénybe vevők száma Gárdonyban (forrás: Fókusz Szociális Szolgálat).....	44
29. ábra Gyermekjóléti és családsegítési szolgáltatás adatai Gárdonyban (forrás: Fókusz Szociális Szolgálat).....	45
30. ábra: A vállalkozások ágazat szerinti megoszlása, 2020 (forrás: KSH)	50
31. ábra: A gazdasági szervezetek nettó árbevételének alakulása ezer lakosra vetítve (millió Ft/ezer fő) (Forrás: TeIR)	50
32. ábra: A vállalkozási szektor alágazatok szerinti bontása, 2020 (forrás: KSH).....	52
33. ábra: Ezer főre jutó vendégéjszakák számának alakulása (forrás: KSH)	54
34. ábra: Vendégéjszakák megoszlása a különböző szálláshelyek között, 2021 (forrás: KSH).....	54
35. ábra A turizmus ágazat fejlesztésére kapott támogatások a Kisfaludy 2030 programból (forrás: kisfaludyprogram.hu)	55
36. ábra: Értékesített használt lakások átlagos ára (millió forint) és száma ezer lakásra vonatkoztatva (forrás: KSH)	58
37. ábra Gárdony Város Önkormányzat bevételeinek és kiadásainak alakulása (millió forint).....	59
38. ábra: Önkormányzati bevételek megoszlása 2019-ben és 2020-ban.....	60
39. ábra: Önkormányzati kiadások megoszlása 2019-ben és 2020-ban.....	60
40. ábra: Egy főre jutó helyi iparüzési adó és helyi idegenforgalmi adó (ezer forint/fő) (forrás: KSH)	61
41. ábra: Gárdony Város Önkormányzat vagyona (milliárd forint).....	61
42. ábra: Az önkormányzat által fenntartott intézmények éves működési (személyi és dologi), felújítási és beruházási költségei (2016-2020) (Forrás: Önkormányzati költségvetési beszámoló)	66
43. ábra: Felszínborítottság megoszlása, 2018 (forrás: TeIR).....	74
44. ábra: Egy főre jutó önkormányzati zöldfelületek, 2020 (forrás: KSH)	76
45. ábra: A mindennapi közlekedéshez használt közlekedési módok Gárdonyban (forrás: lakossági felmérés).....	79
46. ábra Gárdony környezetének országos jelentőségű főútjai (Forrás: Gárdony ITS 2015)	79

47. ábra Gárdony főbb útjainak forgalmi terhelése (2013) (Forrás: Gárdony ITS 2015)	81
48. ábra Gárdony városi közúthálózata (Agárd, Dinnyés és Csiribpuszta útjaival) (Forrás: Gárdony ITS 2015)	82
49. ábra Gárdony motorizációs szintjének változása 2010 és 2020 között (szgk/1000 fő) (forrás: KSH)	83
50. ábra Gárdonyban található buszmegállók és vasúti megállók, állomások elhelyezkedése (Forrás: Gárdony ITS 2015)	85
51. ábra Vízellátottság fejlődése 2010-2020 között (Forrás: KSH)	91
52. ábra Gárdony vízmű védőterületének felszíni vetülete Forrás: OKIR	92
53. ábra Szennyvízelvezetés fejlődése 2010-2020 között (Forrás: KSH)	94
54. ábra Villamosenergia ellátottság változása 2010-2020 között (Forrás KSH)	98
55. ábra Földgáz ellátottság fejlődése 2010-2020 között (Forrás: KSH)	99
56. ábra Az évi átlagos szélesebségek [m/s] és az uralkodó szélirányok Magyarországon (2018) Forrás: Bihari Z. (szerk.) 2018. Éghajlat. In: Kocsis K. (főszerk.): Magyarország nemzeti atlasza: természeti környezet. Budapest, MTA CSFK Földrajztudományi Intézet és www.met.hu	101
57. ábra Az évi átlagos napfénytartam (óra) Magyarországon (2018-as kiadás) Forrás: Bihari Z. (szerk.) 2018. Éghajlat. In: Kocsis K. (főszerk.): Magyarország nemzeti atlasza: természeti környezet. Budapest, MTA CSFK Földrajztudományi Intézet és www.met.hu	102
58. ábra Gárdony és környékén jellemző talajtípusok és azok talajértékszám (forrás: Agrotopográfiai térkép)	105
59. ábra: A Velencei-tó körüli vízminőségmérő állomások (forrás: EEA)	107
60. ábra: A gárdonyi strandok vízminőségének alakulása (forrás: saját szerkesztés EEA alapján)	108
61. ábra Gárdony és környékének vízrajza (forrás: Környezetvédelmi program 2015-2020)	109
62. ábra Gárdony környékének felszín alatti vízszint térképe (Forrás: NATÉR)	110
63. ábra A 7. sz. főút környezetében tapasztalható zajterhelés (forrás: Környezetvédelmi program 2015-2020)	111
64. ábra Az elszállított települési hulladék mennyisége Gárdonyban (forrás: KSH)	113
65. ábra A Gárdonyból elszállított hulladék mennyisége kezelés szerint (forrás Klímastratégia)	114
66. ábra A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatban elvezetett szennyvíz mennyisége Gárdonyban (forrás: KSH)	115
67. ábra Agárd nyugati területen jellemző épületek (forrás: Településképi Arculati Kézikönyv)	115

68. ábra Várható hőmérsékletváltozás 2021-2050 időszakra ALADIN-Climate (bal) és RegCM (jobb) klímamodellek alapján (°C) (Forrás: NATÉR)	118
69. ábra A csapadék várható változása 2021-2050 időszakra ALADIN-Climate (bal) és RegCM (jobb) klímamodellek alapján (mm) (Forrás: NATÉR)	119
70. ábra Hőhullámokkal szembeni kitettség (bal), hőhullámok hatásaival szembeni komplex sérülékenység (jobb) (Forrás: NATÉR).....	120
71. ábra Gyepsterületek változása 2006-2030 (Forrás: NATÉR)	120
72. ábra Magyarország turisztikai térségei (Forrás: Magyar Turisztikai Ügynökség, 2020).....	125
74. ábra: Az okos város alrendszerek	206

1. A PARTNERSÉGI FOLYAMAT ISMERTETÉSE AZ FVS TERVEZÉS IDŐSZAKÁRA VONATKOZÓAN

1.1 PARTNEREK DEFINIÁLÁSA

Gárdony Város Önkormányzat a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia és a TOP Plusz Városfejlesztési Programterv elkészítése során a minél szélesebb partnerség megvalósítására törekszik. A bevett társadalmisítási folyamatokat sok esetben felülírják az aktuális egészségügyi veszélyhelyzeti előírások, tekintettel, hogy járványügyi intézkedések miatt nem javasolt olyan bevonási eszköz alkalmazása, amely növeli a személyes kontaktusok számát. Így a partnerség megtervezésénél előnyben volt részesítve az online egyeztetési formák.

A partnerség célja, hogy az érdekeltek minél szélesebb köre bevonásra kerüljön. A városi tervezés során az alábbi célcsoportok bevonása volt kiemelt cél:

Állampolgárok

Közigazgatás és önkormányzatok (megyei önkormányzat, szomszédos települések, a kormányzati struktúra helyi intézményei)

Érdekképviseleti szervek

Gazdasági, üzleti és vállalkozó szektor szereplői
Társadalmi szervezetek (civil szervezetek, egyházak)

1.2 PARTNERSÉGI AKCIÓK ÉS AZOK TARTALMA

A partnerség tervezése során az alábbi elérési módokra, akciókra támaszkodott a széleskörű társadalmisítás elérése érdekében a városi tervezés:

Munkacsoportok működtetése: a tervezés során kiemelt figyelmet kapnak a stratégiában szereplő főbb tematikák, mint a megalapozó munkarészek kapcsán a szakértői és döntéshozói inputok becsatornázása, a stratégiai célrendszer kialakítása, a cselekvési terv kialakítása, a finanszírozási terv kialakítása, valamint a TOP Plusz programtervhez kapcsolódó feladatok. A munkacsoporti ülések ezen témák köré szerveződnek, segítve a tervezési outputok megszületését.

Honlap és közösségi média: a tervezés során tájékoztatás jelenik meg az FVS és a TVP aktuális munkafolyamatairól, elemeiről.

Szakértői egyeztetések: a tervezés során a települési szakértők, a várossal kapcsolatos szakértelem bevonása kiemelt cél. A szakértői egyeztetésekre a helyzetfeltárás, helyzetelemzés és stratégiai tervezés egyes fázisai kapcsán lesz kiemelt szükség.

Online kérdőíves felmérés: a tervezés kezdeti szakaszát végig kíséri egy több szereplőt megszólító online kérdőívesítési folyamat. Két főbb irány került meghatározásra: online kérdőív formájában kerül megkeresésre a lakosság, illetve készült egy intézményi kérdőíves felmérés is.

1.3 PARTNERSÉGI AKCIÓK ÜTEMEZÉSE A TERVEZÉSI FOLYAMATBAN

PARTNERSÉGI AKCIÓ MEGNEVEZÉSE	AKCIÓ ÜTEMEZÉSE
Munkacsoportok működtetése	A munkacsoport(ok) munkája végig kíséri a teljes tervezési folyamatot <i>2021. december – 2022. július</i>
Szakértői egyeztetések	A szakértői egyeztetések folyamatosan várhatóak a teljes tervezési időszakban <i>2021. december – 2022. július</i>
Honlap és közösségi média	A tervezés folyamat releváns időszakaiban, az online térben, várható tájékoztatás <i>2021. december – 2022. július</i>
Online kérdőíves felmérés	Az online kérdőíves felmérés a tervezés kezdeti szakaszában várható <i>2022. március – 2022. április</i>

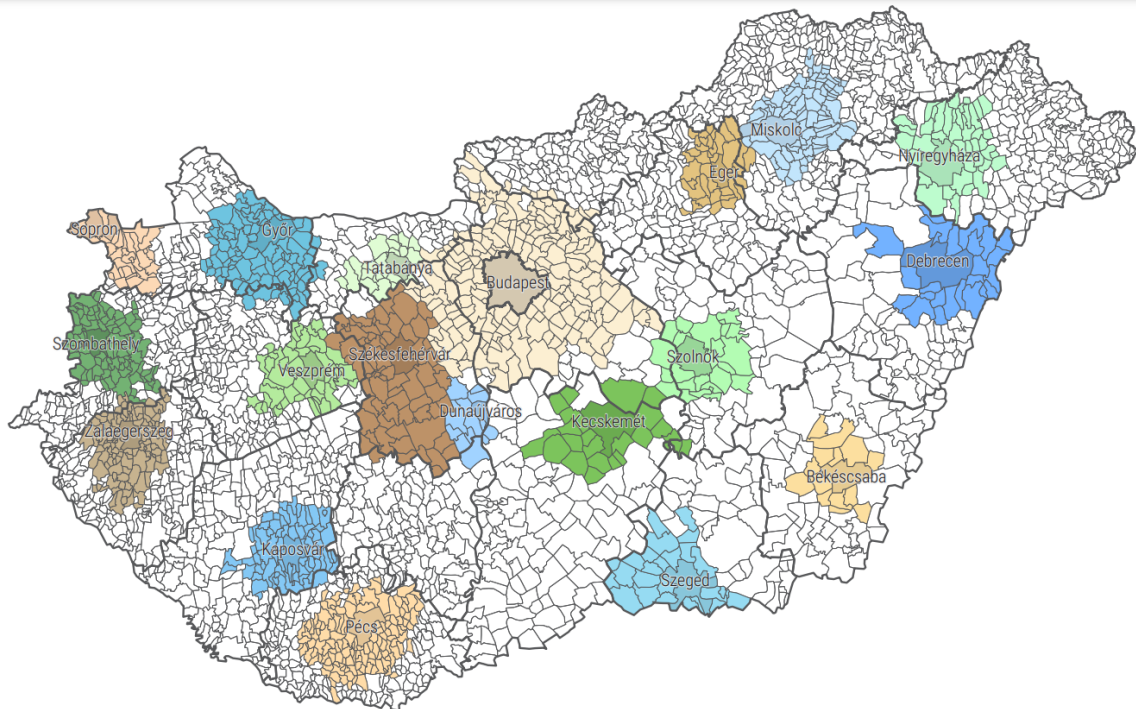
2. MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZ: HELYZETFELTÁRÁS

2.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

Gárdony a Közép-Dunántúl keleti részén, Fejér megye közepén, a Balaton és a főváros között félúton, Székesfehérvár megyeszékhelyhez közel, a Velencei-tó partján helyezkedik el. A „Velencei-tó fővárosaként” is meghatározható, járásközpont szerepének köszönhetően. Közlekedés-földrajzi elhelyezkedése kiváló, hiszen bár az országosan meghatározó szerepű M7 autópálya a települést elkerüli, de megközelítését megoldja a 7. sz. főúton keresztül. Gárdony városhálózatban betöltött szerepéről általánosságként elmondható, hogy kevés funkció esetén van jelentős vonzáskörzete, sokkal inkább a székesfehérvári, vagy budapesti vonzáskörzet részét képezi. Ugyanakkor turisztikai szempontból – a Velencei-tónak köszönhetően – országos jelentőséggel bír.

Közép-dunántúli Régió Komárom-Esztergom, Fejér és Veszprém megyéket foglalja magába, és az ország népességének 11%-át teszi ki. A régió központja Székesfehérvár, mely az ország 9. legnépesebb városa. A régió funkcionális várostérségek alapján öt fő részre osztható (Székesfehérvári, Tatabányai, Veszprémi, Dunaújvárosi térség, valamint Budapest vonzáskörzetéhez tartozó települések), melyek közül Gárdony a Székesfehérvári és Budapesti vonzáskörzetek határán,

a Székesfehérvárhoz tartozik (ugyanakkor a Székesfehérvári nagyvárosi településeggyüttesnek nem része).

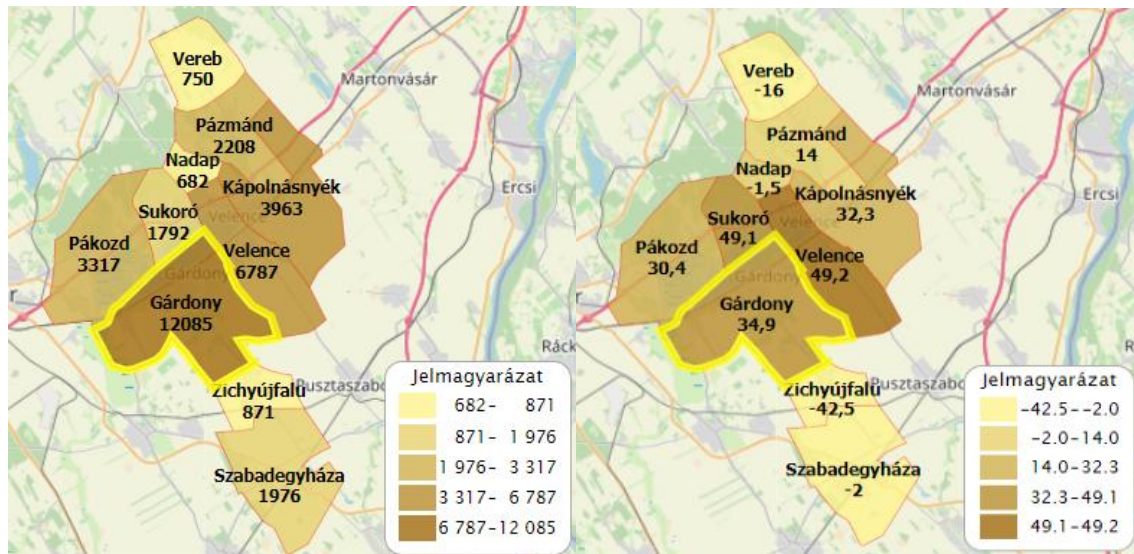

1. ábra Magyarország funkcionális várostérségei (Forrás: KSH)

Fejér megye hazánk legfejlettebb megyéihez tartozik (a megyék közül átlagkereset tekintetében 4., ipari termelés tekintetében 3. a rangsorban, a nyilvántartott álláskeresők aránya pedig a 7. legalacsonyabb). A megye jelentős európai innovációs tengelyekhez kapcsolódik, ugyanakkor területének nagy részén a főváros vonzása, fejlesztő hatása is érvényesül. A társadalmi-jövedelmi viszonyokat vizsgálva, markáns fejlődési/fejlettségi zónák rajzolódnak ki a megyében, egyrészt a Mór-Székesfehérvár-Velencei-tó-Dunaújváros „S” alakú településsáv, valamint az M1 autópálya Fejér megyei szakaszától a fővárosi agglomerációhoz kapcsolódóan az M6 autópálya megyei kivezető szakaszaig húzódó öv mentén. E tengelyek mentén, illetve általánosságban véve a megye északi felén a prosperitás velejáróiként alacsony(abb) a munkanélküliség, kedvezőbbek a jövedelmi viszonyok és - a két megyei jogú várost: Székesfehérvárt és Dunaújvárost kivéve, ahol a szuburbanizációs folyamatok érvényesülnek - nagyrészt stabil, illetve bevándorlásból gyarapodó a népesség.

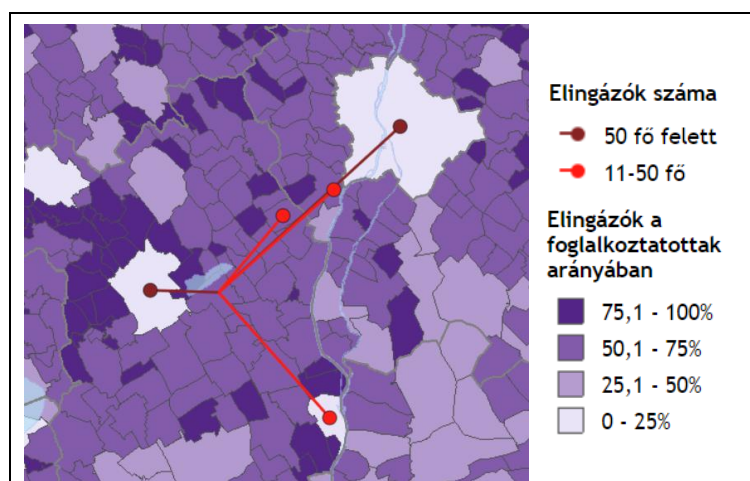
A Gárdonyi járás a Velencei-hegység és a Mezőföld között terül el, a járás közepét a Velencei-tó foglalja el. A velencei-tó körüli települések közül Gárdony a legnagyobb város, így járásközpont szerepe egyértelmű, lakossága pedig, Velence, Kápolnásnyék, Pákozd és Sukoró településekhez hasonlóan folyamatosan növekszik a nagy arányú odavándorlásnak köszönhetően (3. ábra). Gárdony

Székesfehérvárhoz közel helyezkedik el (közigazgatási területeik szomszédosak egymással), a főutakon keresztül jó összeköttetéssel rendelkezik a fővárossal, valamint a régió többi városával.

2. ábra: A Gárdonyi járás települései és lakónépességük (bal) és vándorlási egyenlegük (jobb) 2019-ben (forrás: TeIR)

Gárdony régiós, illetve megyei jelentőségű szerepkörrel nem rendelkezik, számos esetben Székesfehérvár funkcióira támaszkodik, ilyen például a szakorvosi ellátás, vagy foglalkoztatás. Foglalkoztatási szempontból a KSH Munkaerőpiaci körzetek lehatárolásáról szóló tanulmányában a Székesfehérvári körzethez sorolja a várost. Gárdony lakosságának kétharmada ingázó és az ingázók 43%-a Székesfehérvárra jár dolgozni (jelentős ingázási célpont még Budapest, az ingázók 23%-ával, azon belül is kiemelkedik a XI. kerület)¹. Kisebb ingázási célpontok között szerepel még Martonvásár, Érd és Dunaújváros is.

3. ábra: Gárdonyra jellemző elingázás, 2011 (forrás: Lechner Tudásközpont)

¹ 2011-es ingázási adatok, a népszámlálás elmaradásával nem álltak rendelkezésre friss települési szintű adatok, azok felvételére a 2022-es népszámláláson kerül sor

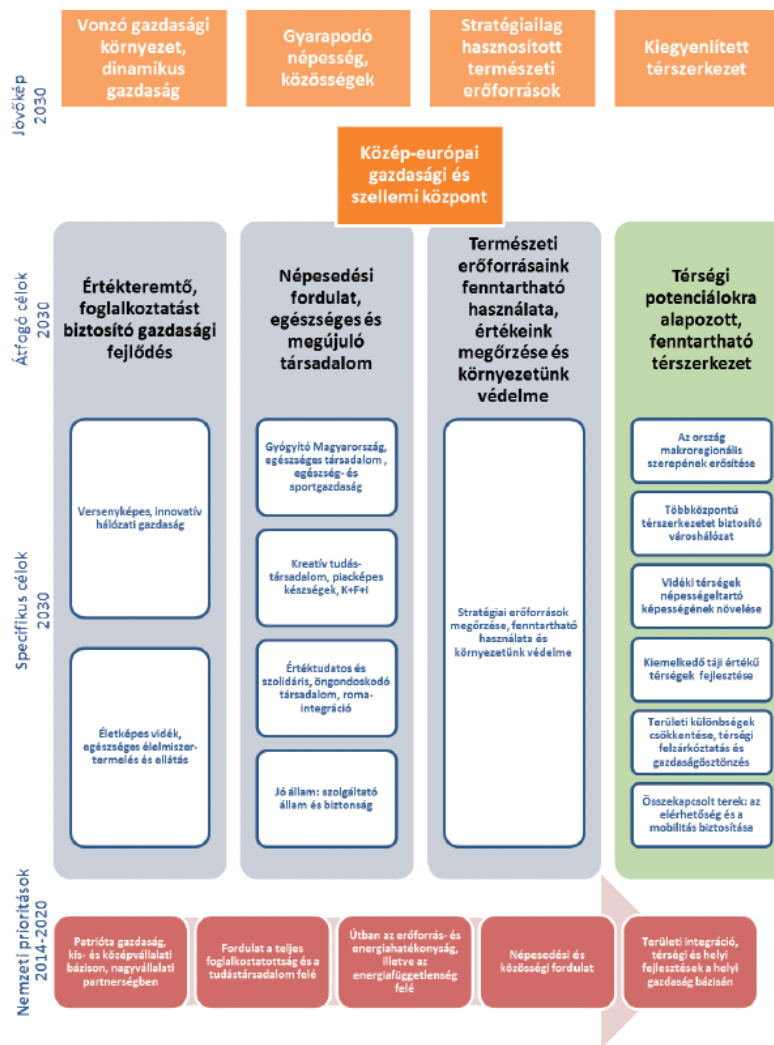
Közigazgatási szempontból Gárdonyi járási funkciókat lát el, a településen található a járási hivatal és kormányablak. Turizmus tekintetében a Velencei-tó és térsége, így Gárdony is a térségi és megyei vonzáskörzeten túlmutató országos jelentőségű népszerűségnek örvend. A turisztikai térségek meghatározásáról szóló 429/2020. (IX. 14.) Korm. rendelet a Gárdonyi járás településeit (Zichyújfalu és Szabadegyháza kivételével) a Budapest környéke turisztikai térséghez sorolja.

2.2 A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL (OFTK ÉS A TERÜLETILEG RELEVÁNS MEGYEI, VALAMINT TÉRSÉGI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓK ÉS PROGRAMOK) VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

2.2.1 KAPCSOLÓDÁS AZ ORSZÁGOS FEJLESZTÉSI ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓHOZ (OFTK)

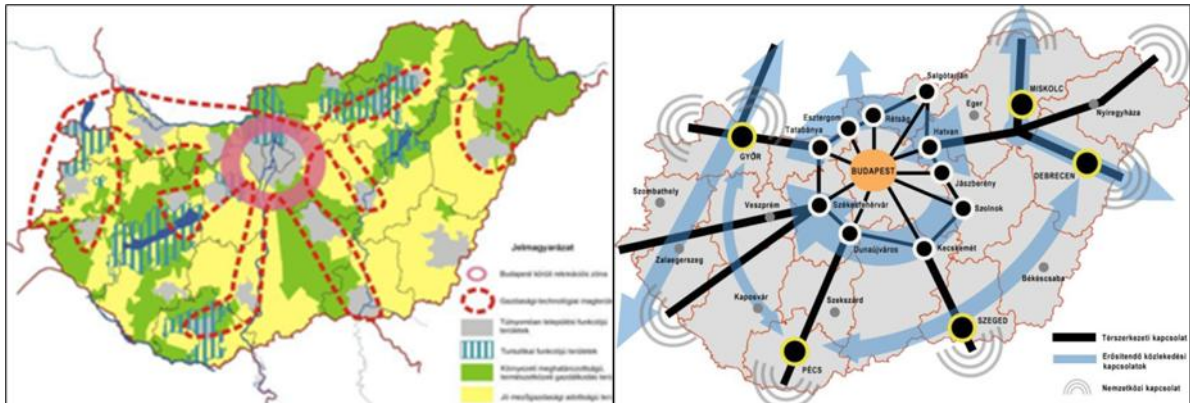
Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből kiindulva egy hosszú távú jövőképet, valamint fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg. A Konceptió jövőképe és célrendszere 2030-ig szól.

4. ábra Az OFTK célrendszere (forrás: OFTK)

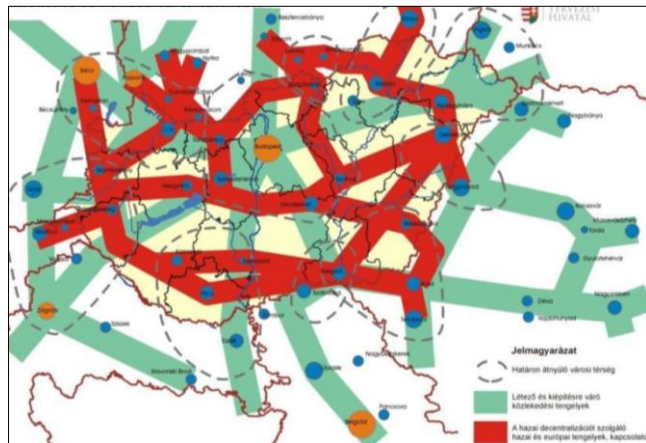
Országos Fejlesztési- és Területfejlesztési Koncepcióban lehatárolt funkcionális térségeket tekintve Gárdony a turisztikai funkciójú területekhez tartozik.

5. ábra Funkcionális térségek és a Stratégiai kapcsolatok szerkezete (forrás: OFTK)

Az OFTK-ban meghatározásra került a stratégiai kapcsolatok szerkezete, ami a főváros központúság oldását, az ország vidéki területeinek Budapestről független összekötését, a főváros körüli gyűrű kialakítását, és az ország keleti és nyugati részén a szomszédos államok irányába az észak-déli kapcsolatok létrehozását szorgalmazza.

Székesfehérvár a Budapest körüli településgyűrű tagjaként került meghatározásra, így Gárdonyra a megyeszékhely gyűrűbeli szerepének segítése hárulhat. A stratégiai kapcsolatokat legszembetűnőbben a közlekedési irányok mutatják. Az 1.2-3. ábra széles zöld sávjai a meglévő, a vörös sávok a koncepció által javasolt kapcsolatokat rögzítette. A meglévő és a kialakítandó kapcsolatok metszéspontjában fekszik Székesfehérvár, ezért a stratégiai kapcsolatok megvalósítása érdekében fejlesztések várhatók Gárdony térségében is.

6. ábra Közlekedés és nemzetközi térszerkezet (forrás: OFTK)

Az OFTK-ban szereplő Fejér megyére vonatkozó fejlesztési irányok (Gárdony szempontjából fontos pontok vastagon kiemelve):

- „A Győr - Tatabánya - Komárom - Mór - Székesfehérvár - Dunaújváros - Paks - Kecskemét ipari/logisztikai nagyklaszterek közötti közlekedési hálózatok kialakítása.
- A termőföld és az ivóvízkincs védelme; **a Velencei-tó**, a Séd-Gaja-Nádor rendszer **revitalizációja**, részvétel a Duna Stratégiában; **a természeti értékek megóvása**.

- Fenntartható energiamix kialakítása hosszú távú megyei energiamérleg alapján.
- A még ellátatlan településeken a szennyvízelvezetés és -kezelés megvalósítása.
- **Hálózatosodó helyi gazdaságra és együttműködésre építkező gazdaság-, társadalomfejlesztés, a piacokon versenyképes szereplők támogatása,** intenzív fejlesztések a K+F sikereit kiaknázó növekedés és a fenntarthatóság érdekében.
- A két megyei jogú város felsőfokú oktatási színvonalának és bázisainak megtartása, illetve Székesfehérváron a műszaki képzés választékának kiszélesítése.
- **Integrált megyei turisztikai fejlesztések,** a Nemzeti Emlékhely méltó kialakítása.
- A közép-magyarországi kórház és fekvőbeteg ellátó rendszerhez való kapcsolódás minőségi megvalósítása, a területi szak- és járóbeteg- ellátás teljessé válása.
- A nehéz helyzetű dél-mezőföldi, illetve társadalmi integrációs kihívásokkal küzdő települések komplex szemléletű, tágabb környezetükbe beágyazó fejlesztése.
- Székesfehérvár hagyományait gondozó, helyzeti energiáit kihasználó, a közeli főváros mellett önálló egészségügyi, kulturális, gazdaságszervező központtá alakítása.
- Dunaújváros ipari jellegét megtartó és erősítő, a nagyvállalatok szinergiáját kihasználó gazdasági központi szerep fejlesztése, a táji, környezeti szempontok figyelembevételével."

2.2.1.1 A város és várostérség fejlesztési prioritásai és szempontjai (OFTK 3.1.4.1 fejezet)

Az OFTK a fenntartható, integrált város- és várostérség fejlesztési prioritásokat és fejlesztési feladatokat az alábbiakban határozta meg:

„A fenntartható és harmonikus város-vidék kapcsolat” prioritás fejlesztéspolitikai feladatai között szerepel a vonzáskörzetek szereplői közötti együttműködés ösztönzése, a városok szétterülésének és összenövésének megakadályozása, belterületek vonzóvá tétele, ökológiai funkciójú területek visszaszorulásának elkerülése, zöldfelületek hálózatba szervezése és minőségi bővítése, központi szolgáltatások biztosítása.

„Fenntartható és kompakt városszerkezet kialakítása” prioritás fejlesztéspolitikai feladatai között szerepel a többközpontúság kiépítése, közlekedési távolságok mérséklése, fenntartható mobilitás a városon belül és kívül, környezetbarát közlekedési eszközök fejlesztése, barnamezős beruházások előnyben részesítése, örökség- és értékvédelmi beavatkozások ösztönzése, egészséges életmódra ösztönző tiszta (köz)területek.

„Az energiatartósság csökkentése és a klímavédelem” prioritás fejlesztéspolitikai feladatai között szerepel az eszközök (szabályozás, adók, támogatások) alkalmazása a klímavédelem érdekében, zöld

és kék gazdaság céljainak követése és lokális erőforrásokra való támaszkodás, klímabarát építészeti megoldások, környezethatékony távfűtő rendszerek fejlesztése, közlekedési energiaigény csökkentése a jobb elérhetőség révén, fenntartható városi tömegközlekedés.

„A demográfiai változások - a városi népességfogyás kezelése, a családok és a helyi közösségek megerősítése” prioritás fejlesztéspolitikai feladatai között szerepel a helyi munkaerő-piaci programok megvalósítása, társadalmilag vegyes lakóterületek preferálása, szolgáltatásfejlesztés az idős népesség számára, közösségfejlesztő programok megvalósítása, társadalmi befogadás és integráció elősegítése, családbarát környezet a foglalkoztatás és a szolgáltatások terén, gyermekvállalás elősegítése és fontosságának tudatosítása a helyi társadalomban, közbiztonság növelése.

„A leromlott városrészek hanyatlásának megállítása, megelőzése” prioritás fejlesztéspolitikai feladatai között szerepel oktatási, képzési és kulturális lehetőségek fejlesztése, fizikai környezet megújítása, szegregált területek kialakulásának megelőzése, városrehabilitáció (köztér-felújítás, szociális projektek, önkormányzati bérlakás projekt, életkörülményeket javító projektek).

„Együttműködés a többszintű kormányzás jegyében” prioritás fejlesztéspolitikai feladatai között szerepel városfejlesztéssel foglalkozók tevékenységeinek összehangolása, együttműködések elősegítése a városok és vidékük között, integrált tervezés erősítése helyi és várostérségi szinten.

„Stratégiai szemlélet a várostérségek tervezésében” prioritás fejlesztéspolitikai feladatai között szerepel a koncepciók, tervek, stratégiák együtt tervezése a várostérségben, klímaszemponatok beépítése a különböző ágazati programokba, lakosság bevonása a tervezésbe, monitoring rendszer alkalmazása, igényekre reagáló keresletorientált várostervezés.

„A helyi és térségi gazdaságfejlesztés” prioritás fejlesztéspolitikai feladatai között szerepel a helyi gazdasági kapcsolatok fenntartható fejlesztése, helyi erőforrások fenntartható hasznosítása, közösségfejlesztés, helyi gazdasági együttműködések, helyi termékek támogatása, helyi élelmiszerellátás ösztönzése, piac biztosítása a helyi áruk számára, helyi gazdaságfejlesztés elősegítése, szociális gazdaság kiépítése és fejlesztése, helyi érdekű képzések és szakképzések, munkahelyteremtés.

„Stratégiai várostérség-fejlesztés” prioritás fejlesztéspolitikai feladatai:

- Olyan városi jövőképek kialakítására van szükség, melyek egységes koordináció révén elősegítik, hogy a városok térségi és gazdasági szempontoknak is megfelelő integrált stratégiai szemléletet képviselhessenek, melyekben a térségalkotó, hasonló adottságokkal rendelkező települések egymás fejlesztési intézkedéseit nem kioltva, hanem összehangolt

tervezésük és fejlesztéseik révén hatékonyabb és fenntarthatóbb rendszereket alakítanak ki, egyeztetve a helyi társadalom képviselőivel, a települést használó csoportok preferenciáival.

- Városaink – döntően a nagyvárosaink – víziói kínáljanak arra is alapot, hogy a helyi egyedi adottságokra épülő kiemelt ágazatok és témák mentén, kormányzati és nagyvállalati és kutatóhelyi együttműködésben megvalósuló stratégiai gazdaságfejlesztési tervezést és fejlesztést indítsanak, így alakítva ki a hazai növekedés területileg decentralizált pilléreit.”

2.2.2 KAPCSOLÓDÁS FEJÉR MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁHOZ ÉS PROGRAMJÁHOZ

Fejér megye Területfejlesztési Konceptióját és Programját a Fejér Megyei Önkormányzat Közgyűlése a 45/2021. (III.31.), és 46/2021. (III.31.) önkormányzati határozataival fogadott el. A koncepcióban megfogalmazott célkitűzések és elvek 2030-ig szólnak. Ezeknek a részletesebb ismertetését a koncepció javaslattevő részében található.

Jövőkép 2013-2030		FEJÉR MEGYE Fejér megye tradicionális társadalmi, kulturális, gazdasági-logisztikai szerepköreinek fenntartható és innovatív fejlesztése					
Átfogó célok (2013-2030)	I. Gyarapodó, egészséges és összetartó népesség			II. Élhető megye és települések		III. Innovatív és fejlődő gazdaság	
Stratégiai célok 2021-2027	I.1 Helyi identitás és közösségek megerősítése	I.2 Népesség megtartása és munkaerő minőségi fejlesztése	I.3 Területi különbségek mérséklése, jobban összetartó, szociálisan érzékenyebb megye	II.1 Épített környezet, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése	II.2 Természetes környezet megőrzése és klímaváltozás hatásaival szembeni ellenállóság fejlesztése, zöldebb Fejér megye	III.1 Innováció és kutatás lehetőségeinek megteremtése, elősegítése, intelligens megye	III.2 Gazdasági környezet fejlesztése
Területi célok 2021-2027	T.1 Fenntartható városok			T.2 Mezőföld Program (Dél-Fejér)		T.3 Székesfehérvár; Velencei-tó, Váli-völgy (Pannónia Szíve); Vértés és az előbbi térségekhez nem besorolható, a Budapest környéke turisztikai térséghez tartozó Fejér megyei települések	
Horizontális elvek és célok	1) Város – vidék együttműködésének erősítése 2) A fejlesztési programok hatékonyságának növelése 3) Fenntarthatóság 4) Esélyegyenlőség 5) Foglalkoztatás növelése 6) A klímaváltozás és a váratlan események, egészségügyi járványok kedvezőtlen hatásainak mérséklése, ellenállóság fejlesztése						

7. ábra Fejér megye Területfejlesztési Konceptiójának célrendszere (forrás: Fejér megye Területfejlesztési Konceptiója)

A Fejér megye koncepciójában meghatározott funkcionális térségek közül a következő háromnak képezi részét Gárdony:

- Budapesti agglomeráció vonzáskörzete
- Székesfehérvár vonzáskörzete
- Velencei-tó és térsége, Váli-völgy (Pannónia Szíve), Vértés térsége

Budapest agglomeráció vonzáskörzete

A funkcionális térség jövőképe: „Kölcsönösségi alapú kapcsolatrendszer erősítése”.

„A főváros agglomerációjához kapcsolódó, népességében gyarapodó vonzáskörzetet a Pest megye határmenti – az M1-től az M6-ig terjedő - sávjában fekvő, illetve a foglalkoztatási-, rekreációs- és lakófunkciójában egyre szorosabban kötődő velencei-tavi települések alkotják. Legfőbb problémája e térségnek az önálló identitás, illetve a budapesti vonzások megyeiekkel-helyiekkel történő ellensúlyozásának kérdése, vagyis hogy a váli-völgyi és Vértes térségi, valamint a velencei-tavi területek vonzása a megyeszékhelyhez erősödjön. Ez közmegegyezést kíván a centrum-periféria területén, illetve szoros együttműködést Fejér és Pest megye között, a negatív hatások semlegesítése, valamint a helyzeti előnyök kiaknázása terén. (A térséget közvetve, illetve közvetlenül érintő, tervezett, ám végleges nyomvonallal még nem rendelkező V0 – vasúti elkerülő és „M100” teherforgalmi főúti folyosó a döntés előkészítés fázisában vannak, így hatásuk a térségre még nem értékelhető.) Jelentős funkcionális szerepeket betöltő városai: Bicske – logisztikai, Martonvásár – kutatási, tudományos központok.”

Székesfehérvár vonzáskörzete

A funkcionális térség jövőképe: „Élhető kulturális-szakrális központ, innovációorientált gazdasági fordítókörong”.

„A megyeszékhely: fontos közlekedési „fordítókörong”, ipari-logisztikai tengely, kulturális, turisztikai, foglalkoztatási és közigazgatási központ, amelynek megyehatáron átnyúló hatásai vannak. Emiatt elengedhetetlen az együttműködés a szomszédos térségekkel (Mór, Velencei-tó, Balaton stb.) és megyékkel, megyeszékhelyekkel. Erősen agglomerálódó hatások jellemzik a térséget, ahol számos településen a lakófunkció dominál. A gazdag természeti és épített értékek, kulturális hagyományok, foglalkoztatási, gazdaság szervezési és önálló egészségügyi, oktatási bázisán sokrétű fejlődési pálya rajzolható meg versenyképességi pozíciója megerősítése érdekében.”

Velencei-tó és térsége, Váli-völgy (Pannónia Szíve), Vértes térsége

A funkcionális térség jövőképe: „Nemzetközileg vonzó turisztikai célpont”.

„Turisztikai adottságok alapján lehatárolt, önálló térségi fejlesztési tanáccsal rendelkező térség, amelynek két végpontja országos térszerkezeti vonalakhoz kapcsolódik. Jelentős része a budapesti agglomeráció vonzáskörzetéhez tartozik, így a fővárosi lakosság kiköltözésének színhelye. Egyes területei már ma is a minőségi turizmust szolgálják, további fejlesztésével, együttműködésben Székesfehérvárral, a Móri borvidékkel, a Budapest környéke turisztikai térség egyéb településeivel és a Komárom-Esztergom megyei kapcsolódó településekkel helyi értékeken alapuló, nemzetközi szintű turisztikai célponttá fejlődhet.”

„A Pannónia Szíve program története Bicske, Vál és Martonvásár összefogásával kezdődött 2015-ben. Az összefogás célja a térség azon turisztikai kitörési pontjainak azonosítása volt, amelyek lehetőséget kínálnak a már meglévő erőforrások előnyösebb hasznosítására. Az összefogásban rejlő erőt felismerték mások is, így folyamatosan csatlakoznak a környék települései. A Pannónia Szíve térsége területfejlesztési és turisztikai koncepciójának elkészítésére - a 2016. december 6-án a Parlament által elfogadott turizmusfejlesztési törvény rendelkezéseit figyelembe véve - 2017 áprilisában került sor „Pannónia Szíve Turizmusfejlesztési Koncepció” címen.”

Fejér megye koncepciójában meghatározott területi célok között három szerepel:

- T.1 Fenntartható városok
- T.2 Mezőföld Program (Dél-Fejér)
- T.3 Székesfehérvár; Velencei-tó, Váli-völgy (Pannónia Szíve); Vértes és az előbbi térségekhez nem besorolható, a Budapest környéke turisztikai térséghez tartozó Fejér megyei települések

A célrendszerben megjelölt 2021-2027-es területi célok közül kettőhöz kapcsolódik Gárdony. A T.1 Fenntartható városok és a T.3 Székesfehérvár; Velencei-tó, Váli-völgy (Pannónia Szíve); Vértes és az előbbi térségekhez nem besorolható, a Budapest környéke turisztikai térséghez tartozó Fejér megyei települések célokhoz kapcsolódik.

A T.2 Mezőföld Programba nem tartozik bele Gárdony.

T.1 Fenntartható városok

Ezen területi cél keretében az érintett városi kör lehetséges tagjait Fejér megye a közigazgatási hierarchiában betöltött szerepük alapján állapították meg, miszerint a fenntartható városfejlesztés letéteményesei a megye járásközpontjai lettek. Ezek név szerint: Székesfehérvár, Dunaújváros, Mór, **Gárdony**, Sárbogárd, Bicske, Enying és Martonvásár.

A kiválasztás több okra is visszavezethető, mint a közigazgatási hierarchiában betöltött szerepük és az ebből fakadó erősségeik és lehetőségeik, továbbá térszervező képességük, mely által biztosítani képesek a megye településhálózatának többközpontúságát.

„A mai magyar várospolitikai fő célja a jelenleginél erőteljesebben együttműködő, kiegyensúlyozott, policentrikus városhálózat megteremtése. A város jellemzően térsége központja, amely kiemelten igaz a járásközpontokra – ám ezen szerepkör hiánytalan betöltésében támogatni szükséges őket.”

Gárdony esetében is megyei területi cél, hogy a környező településeket, a várostérséget, a járást bekapcsolja a megyei térrendszerbe, a magasabb szintű intézményi ellátottsága segítségével. A többpólusú városhálózat kialakulásához szükséges ezen városok, így többek közt Gárdony kiegyensúlyozott fejlesztése is.

T.3 Székesfehérvár; Velencei-tó, Váli-völgy (Pannónia Szíve); Vértes és az előbbi térségekhez nem besorolható, a Budapest környéke turisztikai térséghez tartozó Fejér megyei települések

Ennek a területi célnak a turisztikai potenciálok, előnyök kihasználása és az adott területre irányuló ilyen ágazati fejlesztések fókuszálása. A területi cél a turizmusfejlesztés hangsúlyossága a természeti, kulturális és történelmi örökség ápolásában, azokhoz való hozzáférés javításában, a helyi környezet jobb megismerhetőségében, bemutathatóságában ölt testet.

Ennek Gárdony is érintett természetesen. A Velencei-tó partján megtalálható település, önmagában csak a tó miatt rejt magában turisztikai potenciált, amelyet a város elmúlt időszakban mutatott tervezési, fejlesztési időszakából is láthatóan ki szeretne aknázni.

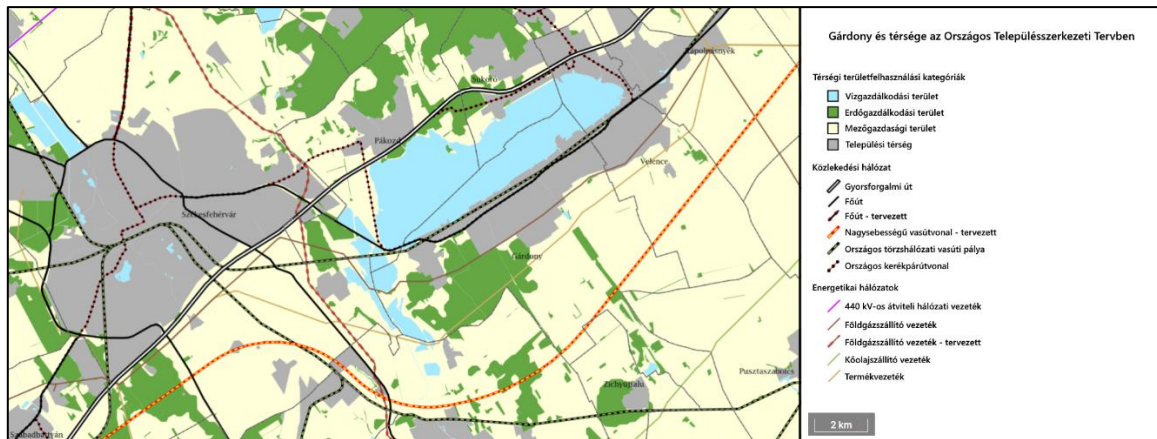
A turisztikai célok mellett a térségben élők életfeltételeinek javítására, munkához jutásának elősegítésére és a térségek jövedelemtermelésének előmozdítására, az épített és természeti környezet fejlesztésének a fenntartható fejlődés elveivel való megfelelő összhangjának megteremtésére, a közúti- és vízi közlekedés, a kerékpárutak, turistautak fenntartásának és fejlesztésének előmozdítására, elősegítésére is hangsúlyt helyez ez a területi cél.

2.3. A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

2.3.1 KAPCSOLÓDÁS AZ ORSZÁGOS TERÜLETRENDEZÉSI TERVHEZ (OTRT)

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvényt 2018-ban újra felülvizsgálat alá került. A terv céljai, feladata, szerkezete előírásai, lehatárolásai kismértékben módosultak. A törvény módosítása 2019. március 15-én lépett hatályba.

Az ország **Szerkezeti Terve** tartalmazza a meglévő és tervezett elemeket azonos módon ábrázolva az országos területfelhasználási kategóriákat, valamint az országos műszaki infrastruktúra-hálózatokat és egyedi építményeket.

8. ábra Az Országos Szerkezeti Terv Gárdony térségében (forrás: OTrT – oeny.hu)

Gárdony területén az OTrT-ben országos léptékben vízgazdálkodási-, települési-, mezőgazdasági- és erdőgazdálkodási térség is került kijelölésre, amit az OTrT-törvényben előírt szabályok alkalmazásával a megyei területrendezési terv az abban ábrázolható területek kijelölésével pontosíthat.

Az országos területfelhasználási kategóriákon belül a megyei területfelhasználási kategóriák kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni:

- az erdőgazdálkodási térség területének legalább 95%-át erdőgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni;
- a mezőgazdasági térség területének legalább 95%-át mezőgazdasági térség kategóriába kell sorolni;
- a települési térség területének legalább 90%-át települési térségbe kell sorolni;
- a vízgazdálkodási térség területét vízgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani.

Az országos jelentőségű műszaki (energetikai, közlekedési, vízgazdálkodási, hulladékgazdálkodási) infrastruktúra-hálózatok közül a település területét

- a (Horvátország) - Gyékényes térsége - Budapest [XI. kerület, Kelenföld] - Budapest [Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér] - Záhony térsége - (Ukrajna) nagysebességű vasútvonal,
- a 30-as vasútvonal - Budapest [I. kerület, Déli pu.] - Székesfehérvár - Nagykanizsa - Murakeresztúr - (Horvátország) országos törzshálózati vasúti pálya, a 7. sz. főút Budapest - Székesfehérvár - Siófok - Nagykanizsa - Letenye - (Horvátország)
- az 504. számú Kápolnásnyék – Székesfehérvár – Nádasdladány – Ősi – Pétfürdő földgázvezeték,
- a Kápolnásnyék – Székesfehérvár termékvezeték,

- az országos kerékpárút-törzshálózat 7. Délnyugat-magyarországi kerékpárút eleme 7B Nadap – Velence – Gárdony – Pákozd szakasza érinti.
- Továbbá közvetve érinti a megvalósítás előtt álló V0 teherforgalmi vasútvonal (Záhony–Szolnok–Kecskemét–(Duna-híd–Adony)–Székesfehérvár–Győr), mely Záhonytól Hegyeshalomig teremt majd új, versenyképes vasúti teherszállítási kapcsolatot a túlszűfolt budapesti és agglomerációs vasúthálózat elkerülésével. Ezzel is támogatva az áru fuvarozási folyosóknak a TEN-T törzshálózatba történő integrálódását, ahol a törzshálózat az áruszállítás számára is teljesen átjárható.

Az OTrT-ben ábrázolt **országos ökológiai hálózat** Gárdony területét kismértékben érinti. A magterületbe olyan természetes vagy természetközeli élőhelyek tartoznak, amelyek az adott területre jellemző természetes élővilág fennmaradását és életkörülményeit hosszú távon biztosítani képesek és számos védett vagy közösségi jelentőségű fajnak adnak otthont, így a Velencei-tó, és a Dinnyési-fertő is ebbe a kategóriába tartozik. Az ökológiai folyosóba a Gárdonyi-határárok és a Keleti-Hippolyt-árok sávja, valamint a Dinnyés és Agárd közötti partmenti sáv (Velencei-tóra dűlő) is, mint lineáris kiterjedésű elemek, az ökológiai hálózathoz tartozó elemek közötti biológiai kapcsolatokat biztosítják.

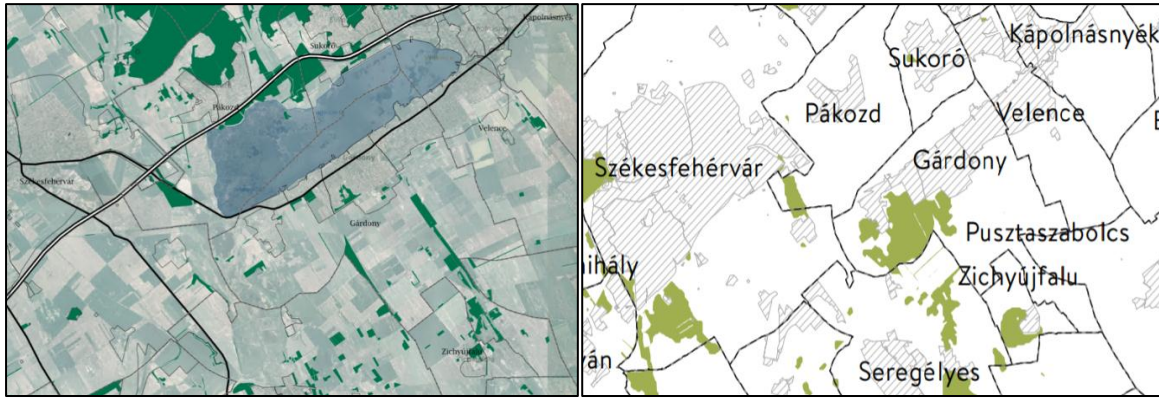
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete Gárdony területét a délkeleti részén a közigazgatási határ közelében érinti.

9. ábra Ökológiai hálózat és a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete az OTrT-ben Gárdony és a Velencei-tó környezetében (forrás: OTrT – oeny.hu)

Erdőterületi övezet nagyon kis területen található Gárdony közigazgatási határán belül (a Keleti-Hippolyt-árokknál és a Parkerdőn). Az övezetben új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.

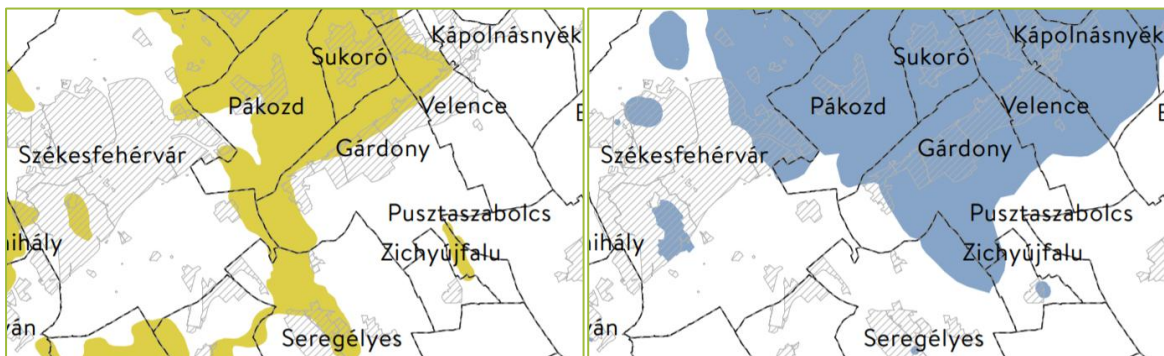

10. ábra Erdők övezete az OTrT-ben és az erdőtelepítésre javasolt területek az OTrT-ben (forrás: OTrT – oeny.hu)

A korábbi OTrT-ben szereplő *országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete* településsoros lehatárolása nem érintette Gárdonyt, azonban a 2015. január 1-től az övezet helyett hatályba lépő **tájképvédelem szempontjából kiemelten kezelendő terület övezete** már részletesebb, folthatáros lehatárolása a Velencei-tó, a Dinnyési-fertő, és a Keleti-Hippolyt-árok által érinti a település területét. Az övezetbe tartozó szabályozás szerint az övezetben új épület vagy építmény elhelyezése tájba illesztve, a történeti tájszerkezet, a táji, a tájképi és az egyedi tájértékek megőrzésével, a tájkarakter erősítésével, a helyi építészeti hagyományok követésével, a beépítésre nem szánt területen a meglévő beépítéshez igazodó, de legfeljebb 3%-os beépítettséggel történhet.

Országos vízminőség-védelmi terület övezetének OTrT-ben szereplő lehatárolása a település közigazgatási határának jelentős részét érinti; mely alapján a szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről, illetve a szennyvíz övezeten belüli kezelésének feltételeiről a megye területrendezési tervében rendelkezni kell.

11. ábra: Tájképvédelmi területek és vízminőség védelmi területek Gárdony és a Velencei-tó környékén (forrás: OTrT – oeny.hu)

Az OTrT-ben szereplő világörökségi és világörökségi várományos terület övezete, a nagyvízi meder és Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározók

területének övezete és kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete országos övezetek nem érintik Gárdony közigazgatási területét.

2.3.2 KAPCSOLÓDÁS FEJÉR MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉHEZ (FTRT)

A megyei Közgyűlés 2020. februárjában a 7/2020. (II.28.) K.R.Sz. rendelettel fogadta el az új Fejér megye területrendezési tervet. Gárdony új fejlesztési dokumentumai szempontjából, frissített FTRT-re támaszkodhat.

A FTRT **szerkezeti terve** tartalmazza a meglévő és tervezett elemeket azonos módon ábrázolva a megyei területfelhasználási kategóriákat, valamint az országos műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények mellett a megyei elemeket is. A térségi területfelhasználási kategóriák (erdőgazdálkodási, mezőgazdasági, vegyes területfelhasználású, települési, vízgazdálkodási és építmények által igénybe vett térségek) megyei lehatárolása az 50 ha-nál nagyobb összefüggő területek jelölését jelenti.

Gárdony területén a FTRT-ben vízgazdálkodási-, települési-, erdőgazdálkodási- és mezőgazdasági térség került kijelölésre, amit az OTRT-törvényben előírt szabályok alkalmazásával a településrendezési eszköz pontosíthat. Az OTRT-törvény átmeneti szabályai alapján a megyei területrendezési tervben megállapított térségi területfelhasználási kategóriákon belül a 2013. évben módosított OTRT-törvényben megállapított előírásokat kell alkalmazni.

12. ábra Fejér megye szerkezeti terve – Gárdony tágabb és szűkebb környezetében (forrás: FTRT)

Az országos műszaki (energetikai, közlekedési, vízgazdálkodási, hulladékgazdálkodási) infrastruktúra-hálózatok 1.3.1 fejezetben felsorolt elemein kívül Gárdony területét a következő meglévő és tervezett megyei jelentőségű elemek érintik:

- 6212. j. Gárdony – Szabadegyháza térségi jelentőségű mellékút,
- Gárdonyban személyforgalmú kikötő,
- Lovasberény – Székesfehérvár – Gárdony [Dinnyés] és Gárdony [Agárd] – Seregélyes – Dunaföldvár (Tolna megye) térségi jelentőségű kerékpárutak,
- 120 kV-os átviteli hálózat,
- a tervezett Velence-Gárdony elkerülő út

- kisebb, de a települési szinten fontosabb földgázvezetékek
- két térségi kikötő Agárd és Gárdony területén

A településrendezési eszköz készítése során az OTrT átmeneti rendelkezéseinek megfelelően a megyei területrendezési terv felülvizsgálatáig az országos jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok és az egyedi építmények helyét az OTrT-törvényben meghatározott térbeli rend figyelembevételével kell meghatározni.

A 2020-as FTrT alapján Gárdony érintett az ökológiai hálózat övezeteivel, amelybe természetesen a Velencei-tó területe és a Dinnyési-fertő beletartozik, valamint a Gárdonyi-határárok és a Keleti-Hippolyt-árok sávja, valamint a Dinnyés és Agárd közötti partmenti sáv (Velencei-tóra dűlő) is.

A kiváló és jótermőhelyi adottságú szántók kismértékben a közigazgatási terület DK-i részén található meg. Emellett az erdők övezete nagyon kis területre vonatkozik, az erdőtelepítésre javasolt terület Dinnyés településrész és a Dinnyés-fertő környékénél található meg. Az erdőtelepítés mellett napenergia hasznosítás céljából kijelölt terület is van a területen.

Tájképvédelmi terület főleg a Velencei-tavat és a település nyugati területén megtalálható Dinnyés-fertőt jelöli ki. A vízminőség-védelmi terület övezete viszont szinte a teljes települést lefedi.

A település turizmus szempontjából kiemelendő és fejlesztendő terület a megyében, valamint az Etyek-Budai borvidékhez tartozó település.

Ezekhez a Gárdonyt érintő területekhez az FTrT megfelelő alpontjai határozzák meg a hasznosíthatóságukat és a területtel kapcsolatos korlátozásokat.

A Fejér megye területrendezéséhez kapcsolódó területi kijelölések közül nem érinti Gárdony területét a világörökségi és világörökségi várományos terület, a nagyvízi meder, a honvédelmi és katonai célú terület, az ásványi nyersanyagvagyon, a rendszeresen belvízjárta terület, a földtani veszélyforrás terület, a felzárkóztatandó belső periféria, a megyei jogú városok vonzáskörzete gazdaságfejlesztési övezete, a kulturális örökségi-történeti fejlesztési övezet, a majorsági térségi övezet, a karsztvíz emelkedésével érintett terület.

2.4. A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK - AZ ADOTT TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ - VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

Székesfehérvár Megyei Jogú Város Településszerkezeti Tervéről szóló 492/2019. (VII. 12.) határozat, legutóbb az önkormányzati közgyűlésnek 66/2021. (II.9.) határozatával módosult. Gárdonnyal való határa 2,6 km hosszú és a legnagyobb része a Dinnyési-fertő területéhez tartozik, amely országos jelentőségű és Natura 2000 természetvédelmi terület a közigazgatási határ mindkét oldalán.

Gárdony leginkább **Velence** településsel van szerkezeti kapcsolatban. A Velencei településszerkezeti terv a képviselő-testület 26/2022. (I.27.) határozatával lett elfogadva. A két település területe 9,9 km hosszan érintkezik egymással, lakóterülete egy szakaszon egybe nőtt, ezen a részen kertvárosias lakóterület, illetve üdülő övezet a jellemző mindkét oldalon, míg a település belső határain kívül mezőgazdasági és erdőgazdálkodási területek érintkeznek egymással. Velencével lévő határon áthalad az országos tervekben is megjelölt nagysebességű vasútvonal (ez megjelenik a települési tervekben is). Emellett a megyei tervekben szereplő Velencét és Gárdonyt elkerülő új szakasza a 7. sz. főút érinti ezt a területet.

Seregélyessel szintén hosszabb szakaszon érintkezik Gárdony (9,1 km), de főleg mezőgazdasági területtel és egy kisebb szakaszon erdőgazdálkodási területtel. A 2018-ra elkészült jelenlegi Településszerkezeti Terv legutóbbi módosítását a 8/2020. (V.05.) határozatban fogadta el a település képviselő-testülete.

Pákozd 5,7 km hosszan rendelkezik közös határral Gárdonnyal. Jelentős része ennek a Velencei-tó vízfelületén található, és a teljes határszakasz természetvédelmi területen található. A nyugati határnál a 7. sz. főút, a vasútvonal, a 6213. j. mellékút található, mint meglévő elemek.

Pusztaszabolcs és Gárdony a 4,4 km hosszú közös határukon mezőgazdasági területekkel és a Hippolyt-árok mentén kapcsolódnak. Tervezett elemek nem találhatóak a Pusztaszabolcsi tervekben.

Sukorkóval csak a Velencei-tóban van közös határvonala Gárdonnyal, ezért nem valószínűsíthető olyan szerkezeti elem, aminek hatása lenne a településre.

Zichyújfalunak kifejezetten településszerkezeti terve nem készült. A helyi területi védelemben részesülő területek jegyzéke, elnevezése, lehatárolása 10/2017. (XII.18.) rendeletben természetvédelmi és gazdasági hasznosítás kategóriába bevont területet jelöl meg. A gazdasági hasznosítás feltételezhetően mezőgazdasági hasznosítást jelent.

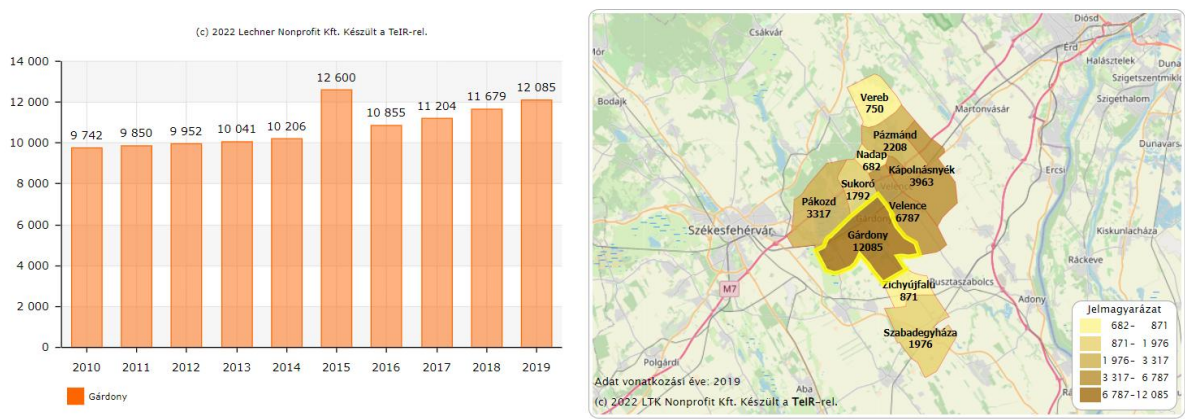
2.7. A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA

2.7.1 Demográfia

Egy település népességszámának alakulását (tényleges szaporodás/fogyás), az élve születések, halálozások száma, illetve a vándorlási különbözet határozza meg. A 2020. év végi adatok alapján Gárdony lakossága 12 832 fő volt, (állandó népessége pedig 12 272 fő).

A településen tendenciózus népességszám növekedés figyelhető meg. Az elmúlt 10 évben a lakónépesség 30%-kal növekedett, ami országosan is kiemelkedő érték, Velence az egyetlen hazai város, ahol még a Gárdonyinál is nagyobb lakosságnövekedés (32%) volt tapasztalható. Ez különösen annak fényében kimagasló, hogy országos és megyei szinten is népesség fogyás jellemző (Fejér megyében 0,8%-kal, országosan 2%-kal csökkent a népesség 2011-hez képest).

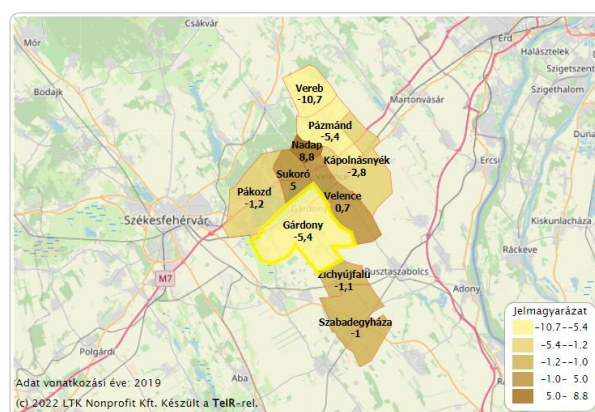
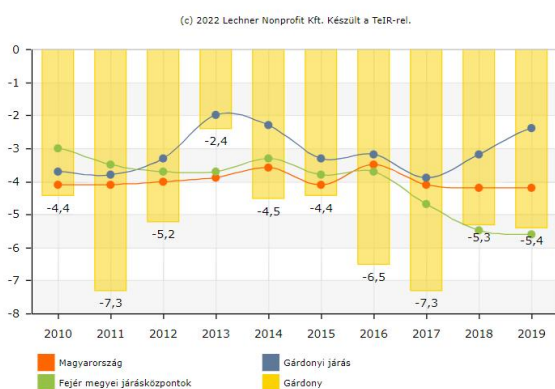
Lakónépesség száma az év végén (fő)

13. ábra: Gárdony lakónépessége (forrás: TeIR)

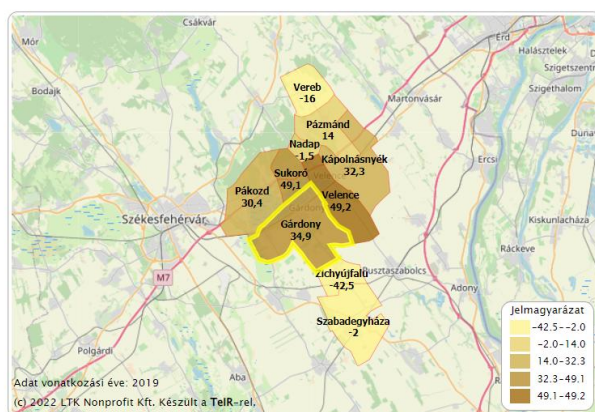
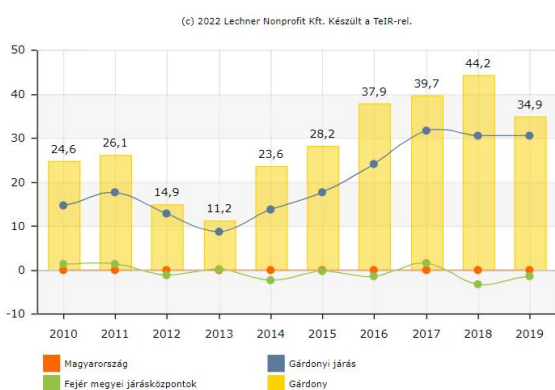
A 2011 és 2020 között a természetes fogyás üteme abszolút értékben nőtt (-72 főről -83 főre), ugyanakkor ezer lakosra vetítve némileg csökkent (-7,3 főről -6,6 főre). Ezzel szemben a vándorlási különbözet értéke jelentősen növekedett az előző időszakhoz képest, mind abszolút értékben (257 főről 697 főre), mind lakosságárányosan (ezer főre vetített 26,1 főről 55,9 főre), mely folyamatra a Covid-19 járvány hatásai felerősítően hatottak 2020-ban.

Természetes szaporodás, fogyás

14. ábra: Természetes fogyás Gárdonyban (forrás: TeIR)

Vándorlási egyenleg (állandó, ideiglenes együtt)

15. ábra: Gárdonyi vándorlási egyenlege (forrás: TeIR)

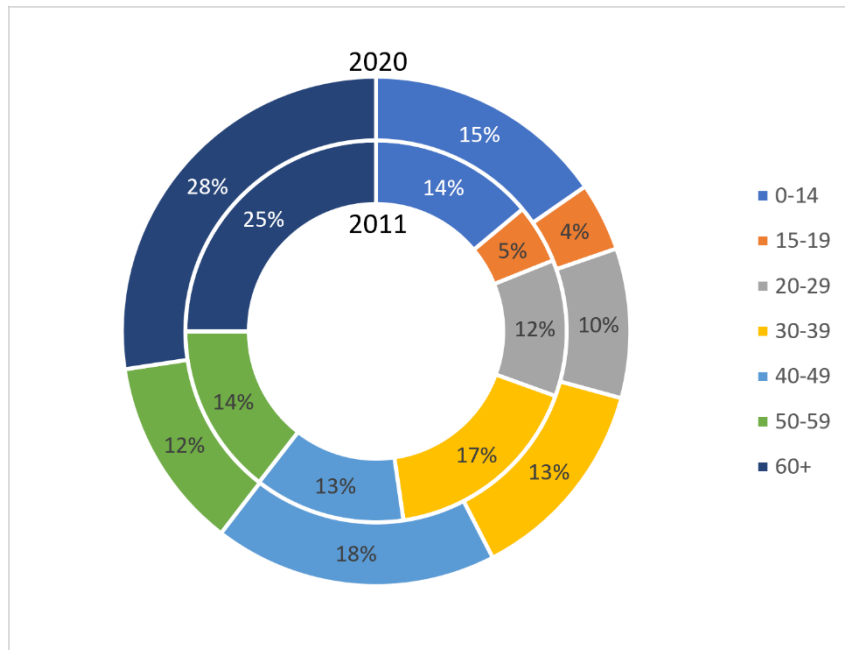
A pozitív vándorlási egyenleg háttérében jelentős lakosságcsere zajlik, ami számos társadalmi feszültséggel jár együtt: ezer főre vetítve 2015-2020 között átlagosan 75,5 fő hagyta el a települést, míg 118 érkezett évente (2020-ban az elvándorlás értéke 74, az odavándorlás értéke pedig 130 fő/ezzer lakos). Bár sem a beköltöző, sem a kiköltöző lakosok pontos összetétele nem ismert, ugyanakkor megfigyelhető volt, hogy elsősorban az idősebbek költöznek ki olcsóbb lakhatást kínáló településekre, a helyükre érkező tehetős fiatalok pedig felújítják, teljesen átalakítják a 1970-80-as években épült családi házakat, nyaralókat.

A tavaszi-őszi hétvégi házas időszakban is, de főként a nyári nyaraló szezonban a város népessége nem ritkán kétszeresére duzzad (ez összesen 20 ezer embert jelent a városban), ami ugyancsak komoly társadalmi feszültséggel, valamint a helyi szolgáltatások leterhelésével jár együtt.

2011 és 2020 között az idősek aránya az idősek aránya enyhén növekedett az állandó népességben belül, míg a munkaképes korúak körében a 30-39 éves korosztály arányának csökkenése, valamint a

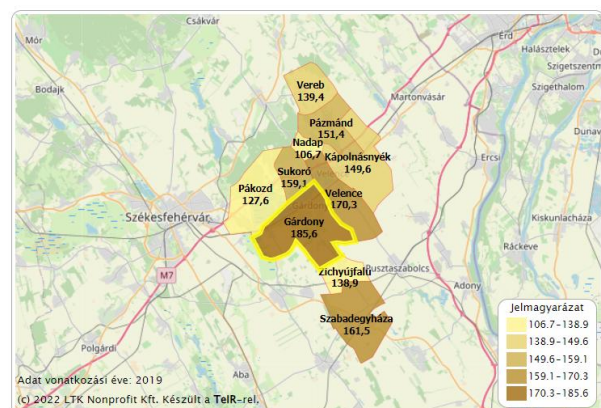
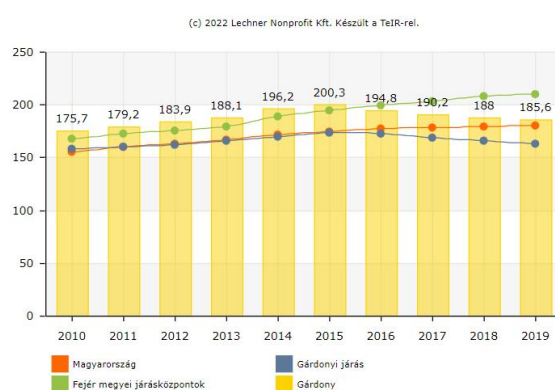
40-49 éves korosztály jelentős mértékű növekedése volt megfigyelhető; vélhetően a korábban kiköltözők korosodása állt ennek hátterében.

16. ábra: Gárdony népességének korösszetétele 2011-ben és 2020-ban (forrás: KSH)

Az öregedési index a 2015-ig tartó növekedés után csökkenő tendenciát mutatott, így összességében 2011 és 2020 között 1%-kal csökkent, és 2020-ban 186%-on állt. Mértéke így is az országos (és járási) átlagnál magasabb, ám elmarad a Fejér megyei járásszékhelyek átlagértékétől (15. ábra).

Öregedési mutató, (száz 0-14 évesre jutó 60-x éves)

17. ábra: Gárdony öregedési indexe (forrás: TeIR)

A városban az eltartott népesség rátája növekedett 2020-ban értéke 60% volt. Az eltartottsági ráta növekedése a megyei és országos tendenciáknak megfelelően változott, ám az eltartottak aránya Gárdonyban magasabb. A képet tovább árnyalja még, ha külön vizsgáljuk a gyerekeltartottsági és az

időseltartottsági mutatót. A gyerekeltségi mutató mértéke a korábbi csökkenés után enyhén növekedett az elmúlt 5 évben míg az időseltartottság mértéke nőtt. Megyei és országos összehasonlításban láthatjuk, hogy Gárdony értékei mindkét mutató esetében magasabbak az országos és megyei értékeknél.

A népesség nemek szerinti megoszlása 2020-ban a városban: népesség 52% nő, 48% férfi. A nemek közötti arány 2011-hez képest nem változott jelentősen.

2.7.2 Nemzetiségi összetétel

Gárdonyban a nemzetiségek jelenléte elenyésző mértékű, egyedül a német nemzetiségek részaránya volt 1% fölötti a 2011-es legutóbbi népszámláláskor. Az önkormányzat tapasztalatai alapján azóta jelentős változás nem történt a nemzetiségi arányokban.

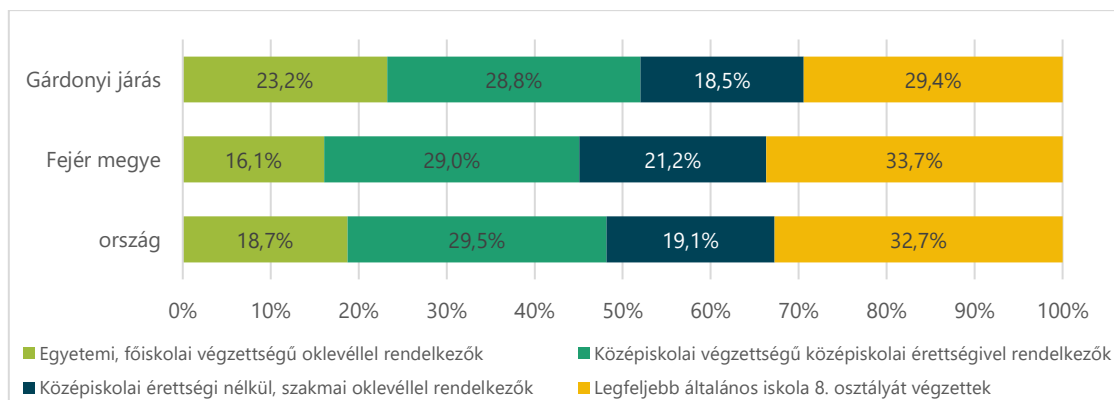
2.7.3 Vallási összetétel

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a gárdonyiak mintegy harmada vallotta magát római katolikusnak, ennél lényegesen kevesebben tartoznak a második legnagyobb lélekszámot számláló református egyházhoz. A települési tapasztalatok szerint az arányok nem változtak jelentősen a legutóbbi népszámlálás óta. Mind Gárdony, mind Agárd településrészben található katolikus és református templom, míg Dinnyésen csak katolikus.

2.7.4 Képzettség

A 2011-es népszámlálás eredményei azt mutatják, hogy a város kedvező iskolázottsági mutatókkal rendelkezik. Az érettségizettek aránya Gárdonyban az országos és a megyei átlagot is meghaladta. A vizsgált korosztályon belül 22,6% rendelkezik valamilyen felsőfokú végzettséggel, ami szignifikánsan magasabb, mint az országos, vagy megyei adatok.

A 2016-os mikrocenzus adatai szerint az érettségivel rendelkezők aránya tovább nőtt a Gárdonyi járásban (29% a 7 éves és idősebb lakosság körében), ami megfelel az országos és megyei adatoknak. Ugyancsak az általános tendenciával együtt nőtt felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a járásban (23% a 7 éves és idősebb lakosság körében), mely továbbra is jelentősen magasabb az országos és megyei adatoknál.

18. ábra: Képzettségi adatok 2016-ban (forrás: KSH)

2.7.5 Foglalkoztatottság

A foglalkoztatottságról rendelkezésre álló legfrissebb települési adatok a 2011-es népszámlálásról származnak. A foglalkoztatottak aránya és a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya is összhangban volt az országos értékkel (némileg kedvezőbb annál), ugyanakkor a megyei értékektől már elmaradt Gárdony. Az ingázók aránya nagyon magas volt, majdnem az országos átlag kétszerese. Érdekes tendenciát mutat az ingázók aránya: jelentősen nőtt megyei és országos viszonylatban is, ugyanakkor Gárdony viszonylatában ez az érték kimagaslóan nagy, közel 60%, amit a megyeszékhely és a főváros együttes vonzása okoz.

1. táblázat: Foglalkoztatási és ingázási adatok 2011-ben (forrás: KSH)

	Gárdony	megye	ország
Foglalkoztatottak aránya	39,9%	41,7%	39,7%
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	37,6%	35,5%	38,33%
Napi ingázók aránya	59,3%	46,6%	34,5%

A nagyfokú mobilitást mutatja a napi gyakorisággal munkába bejáró és eljáró lakosok nagy száma. Gárdony esetében negatív az egyenleg: a KSH adatok szerint 2013-ban 533 bejáró és 2076 eljáró lakos volt. A bejárók közül a legtöbben székesfehérváriak (146), de jelentős ingázó van még Velencéből (89) és Kápolnásnyékről (53), és Zichyújfaluból (45) is. Eljárás tekintetében a legfőbb célállomás Székesfehérvár (899), ezt követi Budapest - elsősorban a XI. kerület - 477 fővel, Jelentősebb célállomások még Velence (112 fő), Kápolnásnyék (50 fő), Baracska (34), Seregélyes (32) és Zichyújfalu (33). Helyi tapasztalatok szerint továbbra is Székesfehérvár és Budapest a fő ingázási célpontok, ugyanakkor a távmunkában dolgozók arányát is jelentősre becsülhetjük, különösen a beköltözők között.

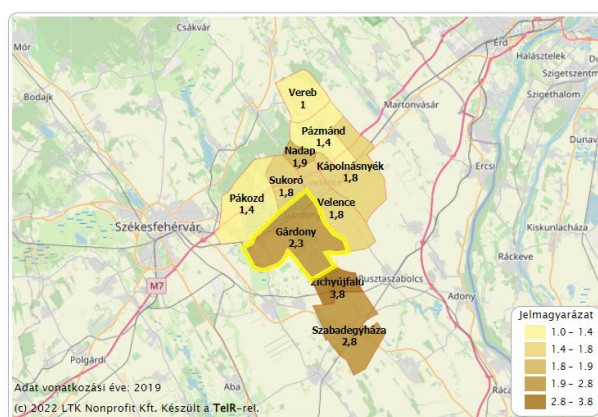
A munkanélküliséget jellemző adatok 2020-ra mind romlottak 2019-hez képest, a Covid-19 világjárvánnyal összefüggésben kialakult gazdasági válság miatt. Ugyanakkor Gárdony helyzete kedvezőbb, mind a megyei, mind az országos értékekhez képest. A nyilvántartott álláskereső arányát tekintve Gárdony 2020-ban jobb helyzetben volt mind a megyei, mind az országos átlaghoz képest (2. táblázat). A 360 napnál hosszabb ideje regisztrált (tartós) álláskereső aránya is kifejezetten alacsony, mind a népesség, mind az álláskereső körében. Az alacsony képzettséggel rendelkező munkakeresők aránya szignifikánsan alacsonyabb, mint a megyei, vagy országos átlag. Nehezebb helyzetben vannak az idősebb álláskereső, ugyanis az ő részesedésük nagyon magas, hiszen nehezebben találnak ismét munkát. Az álláskereső nemek szerinti eloszlása a megyei arányokkal összhangban, a nők nagyobb arányát mutatja (57%), mely az országos értéknél némileg magasabb (52%).

2. táblázat: Munkanélküliséget jellemző mutatók 2020-ban (forrás: KSH, TeIR)

Mutató	Gárdony	megye	ország
Álláskeresők száma (fő)	234	9 574	290 694
Álláskeresők aránya (15-64 éves lakónépességre)	2,9%	3,5%	4,6%
Tartós álláskeresők aránya (az álláskeresők számából)	19,2%	25,9%	27,9%
Legfeljebb 8 általános iskolát végzettek aránya	17,1%	36,7%	39,4%
Nemek aránya (férfi – nő, %)	43,2 – 56,8	43,9 – 56,1	47,7 – 52,3
25 év alattiak aránya	9,8%	13,3%	15,3%
45 év felettek aránya	48,7%	47,7%	44,4%

Nyilvántartott álláskeresők a munkaképes korú népesség százalékában

Nyilvántartott álláskeresők száma száz 15-64 éves állandó lakosra.

19. ábra: Nyilvántartott álláskeresők aránya Gárdonyban (forrás: TeIR)

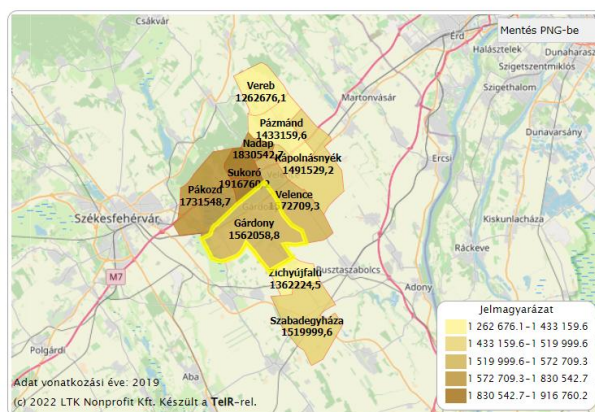
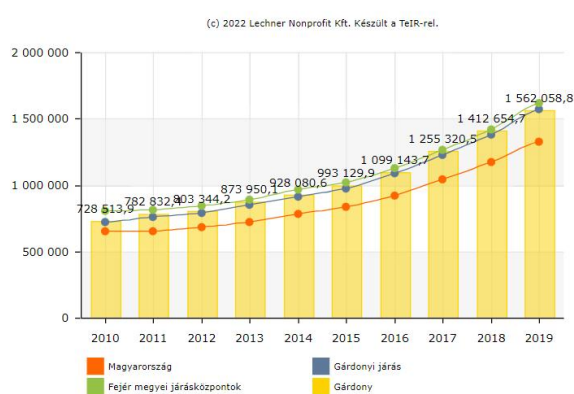
A nyilvántartott állásukeresők száma 2011 és 2018 között folyamatosan csökkent (abszolút értékben és népességarányosan is), majd az enyhe emelkedést követően 2020-ban drasztikusan megemelkedett, a pandémia kitörése következtében. 2021-ben a nyár kezdetétől csökkent a regisztrált állásukeresők száma, ami jól mutatja Gárdonyban a szezonális nagy jelentőségét, valamint a gazdaság újra indulását a tavaszi (járványhelyzet miatti) lezárások után. A foglalkoztatottságban is megmutatkozik a tó melletti turizmus szezonális jellege: nyáron közel mindenki talál munkát, problémát a téli időszak jelent. A foglalkoztatásban komoly szerepet játszik a városban megjelent nagy élelmiszer áruházak munkaerő-felszívó képessége. Bár az öt nagy üzlet megjelenésének hatására számos kis üzlet tönkrement (ami a város gazdasági életét is befolyásolta), ugyanakkor több embernek adnak munkát, mint a megszűnt kisüzletek.

2.7.6 Jövedelmi viszonyok

Gárdony lakosai jövedelmi helyzetének megítélésére részben a személyi jövedelem alapot képező jövedelem nagysága használható, illetve ennek összehasonlítása más regionális egységekkel.

Az egy főre jutó jövedelmet hasonló növekvő tendencia jellemezte a vizsgált területi egységeken (országosan, Fejér megyében, Fejér megye járásközpontjaiban és Gárdonyban). 2011-től kezdődően Gárdony az átlagos országos és megyei jövedelmi szint felett állt, egészen 2019-ig, amikor a Fejér megyei átlag megelőzte a Gárdonyi értéket (nettó 1,56 millió forint). A Fejér megyei járásközpontok jövedelmi átlaga kismértékben, de minden évben meghaladja Gárdony értékeit. 2019-ben a Fejér megyei járásközpontok közül Gárdony a középmezőnybe tartozik egy főre jutó összevont adóalapba tartozó jövedelem tekintetében (Székesfehérvár, Martonvásár, Mór, Dunaújváros előzik meg Gárdonyt).

Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)

20. ábra: Egy lakosra jutó éves jövedelem Gárdonyban (forrás: TeIR)

Az önkormányzati segélyezés szabályai 2011-2015 között többször módosultak, 2016 óta azonban csak a gyermekek otthongondozási támogatása jelent meg új segélyezési formaként (2019-től).

Egyes esetben szigorodott (pl. ápolási díj, átmeneti segély), más esetekben szélesebb kör részére igénybe vehetővé váltak (pl. lakásfenntartási támogatás) a kötelező jellegű önkormányzati támogatások. Ennek követésére az önkormányzat is többször módosította a saját rendeleteit, hogy mind a jogszabályoknak való megfelelés, mind a helyi igényekhez igazodó támogatási formák megjelenhessenek. A támogatásokban részesültek számát tekintve kevés egyértelmű trend azonosítható. A kifizetett támogatások alakulásán viszont jól látható a 2020-as növekedés a korábbi időszak állandó nagyságú ráfordításaihoz képest, mely jól tükrözi a világjárvány okozta bizonytalanság ellensúlyozásának szándékát.

3. táblázat: Különböző segélyekben részesítettek Gárdonyban (forrás: KSH)

	2016. év	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év
Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (fő)	3,4	4,7	5,4	6,1	7,6
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek havi átlagos száma (fő)	15,3	20,4	13,1	18,3	23,8
Alanyi jogon megállapított ápolási díjban részesítettek havi átlagos száma (fő)	40	40	35,7	16,9	19,3
Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő)	1	1	1,6	2	2
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek havi átlagos száma (fő)	205,5	160,5	121	93	70,5
Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (fő)	103	133	144	133	136
Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (fő)	465	457	405	356	337
Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (fő)	264	203	460	1024	662
Gyermekek otthongondozási díjában részesítettek havi átlagos száma (fő)				3,9	13,4
Köztemetések száma (eset)	1	4	3	7	3
Különböző segélyekre összesen felhasznált összeg (1000 Ft)	44583	44743	44149	45330	59600

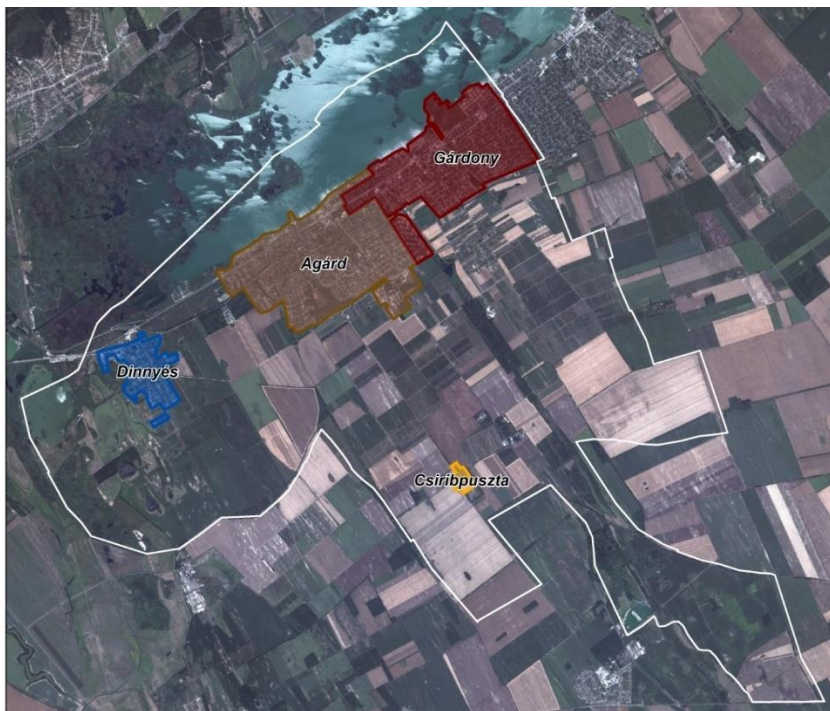
2.7.7 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A városban jelentős társadalmi konfliktusok nincsenek. Ugyanakkor természetesen itt is van néhány eltérő élethelyzetből adódó érdekellentét, például állandó lakosok és üdülők között, illetve vannak infrastrukturálisan és a lakók helyzetét illetően kevésbé fejlett területek.

Feszültséget okoz a településen a lakosság nagyléptékű növekedése, valamint a beköltözők magasabb fejlesztési igényei, mely a humán és fizikai infrastruktúrák bővítését követeli meg, valamint a beköltözők magasabb fejlesztési igényeket támasztanak. Az ilyen gyors léptékű bővítési szükségleteknek az Önkormányzat nehezen tud csak megfelelni. Ezen kívül alapvető érdekként jelenik meg az állandó lakosok és üdülőlakosok között, mely az eltérő életmódból, igényekből és területhasználatból fakad, pl. máshogy állnak a zaj (fűnyírás), a szemetelés és a tűzgyújtás kérdéséhez.

Konfliktust okoz az üdülőterületre, külterületre állandó jelleggel költözők, betelepülők számára a magasabb adók és a hiányos infrastruktúra. Ugyanakkor ezek a területek nem tartoznak a város kiemelt fejlesztési céljai közé, illetve az infrastruktúra kiépítése jelenleg túl nagy terhet jelentene az önkormányzat számára.

Gárdony alapvetően három eltérő karakterű és szerepű településrészből áll: a központi szerepű, városias Gárdonyból, a nyaraló és hétvégi házas Agárból, valamint a csendes, ökológiai értékeket hordozó falusias Dinnyésből. A városrészek markánsan elkülönülnek egymástól Dinnyés esetében fizikailag is, Agárd esetében - amely Gárdonnyal összenőtt - identitásbeli értelemben. Dinnyés, és főként Agárd említésekor a legtöbb idegen ember talán nem is gondolja, hogy nem önálló településről van szó. A dinnyésiek és az agárdiak a településrész megnevezésével határozzák meg lakóhelyüket, nem gárdonyiként. Így Gárdonyban az „egy város” elve tehát nem érvényesül.

21. ábra: Gárdony településrészei (forrás: ITS 2015)

A három településrészen számos funkcionális terület önállóan megjelenik: mindhárom részen van központi terület, temető, templom, óvoda, iskola, orvosi rendelő, ami azok fenntartását jelentősen megnehezítik. Fenti három településrészen kívül Csiribpuszta, külterületen lévő majorság is Gárdony elkülönülő városrésze.

2.7.8 Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

A települési identitást számos helyi érték erősíti Gárdonyban, melyek közül talán a legfontosabb a Velencei-tó és a hozzá kapcsolódó környezet (tanösvények, természeti értékek), sportolási lehetőségek a tó vizén és közvetlen környezetében, például a tó körüli kerékpározás. Lényegében a velencei-tavi hangulat emelhető ki identitás képző erőként. Természetesen a helyi identitáshoz hozzá tartoznak a település „nagyjai”, így Gárdonyi Géza örökségének ápolása; a városi programok sokszínűsége is. Gárdonyban a közösségi élet nagyon élénk, a három településrészen több nyugdíjas klub működik, de más csoportok is rendszeresen tartanak összejöveteleket: kórus, dinnyési Iglice népdalkör, ifjúsági klub, Tó környéki Hölgyek Társasága. Több sportcsapat is aktívan működik, úgy, mint futball, kézilabda, vagy tenisz. A Parkerdő egyfajta közösségi térként működik, nyújt sportolási lehetőséget, kiegészülve az új sportcsarnokkal és a Katlan szabadidőközponttal. Dinnyésen erős a hagyományőrzés iránti igény: néptánc, népdalkör, citerazenekar működik, valamint hagyományos szürke marha gulya kihajtás formájában. A vallási élet tekintetében elmondható, hogy két jól működő vallási közösség található, a katolikus és a református, melyek közül Gárdony és Agárd településrészen mindkét felekezet temploma megtalálható, valamint katolikus templom Dinnyésen is.

0-12. táblázat: A legfontosabb civil szervezetek jellemzői

Civil szervezet neve	Tevékenység	Célcsoport
Egészségdokk Közhasznú Alapítvány	szenvedélybetegek nappali ellátása, iskolai egészségprogramok szervezése	Szenvedélybetegek, fiatalok
Gárdony Város és Térsége Turisztikai Egyesület	turizmus menedzsment szakmai non-profit feladatainak szervezése	Gárdony és térsége lakosai
Gárdonyi Polgárőr Egyesület Dinnyési Polgárőr Egyesület	polgárőri feladatok	Gárdony és térsége lakosai
Velence Green S.E.	sport, természetvédelem	lakosok
Alborada kórus	kulturális	lakosok
Zsongó Bárka Egyesület	kulturális	családok
Velencei-tavi Turisztikai Egyesület	idegenforgalmi	Gárdony és térsége lakosai
Velencei-tavi Életmód Klub	sport	lakosság

Utánpótlás Futball Club Gárdony	sport	fiatalok
Történelmi Játék és Hagyományőrző Társaság	kulturális	lakosok
Nyugdíjasok Gárdonyi Egyesülete	nyugdíjas érdekképviselet, programok szervezése	nyugdíjasok
Agárdi Iskoláért Alapítvány	oktatási	Gyerekek, fiatalok
Gárdonyi Városi Sportklub	sport	Gyerekek, fiatalok
Agárdi Rögby Club	sport	lakosok
Harmónia Művészeti Alapítvány	kulturális	lakosok
Iglice Népdalkör	kulturális	lakosok

forrás: Önkormányzati honlap 2022

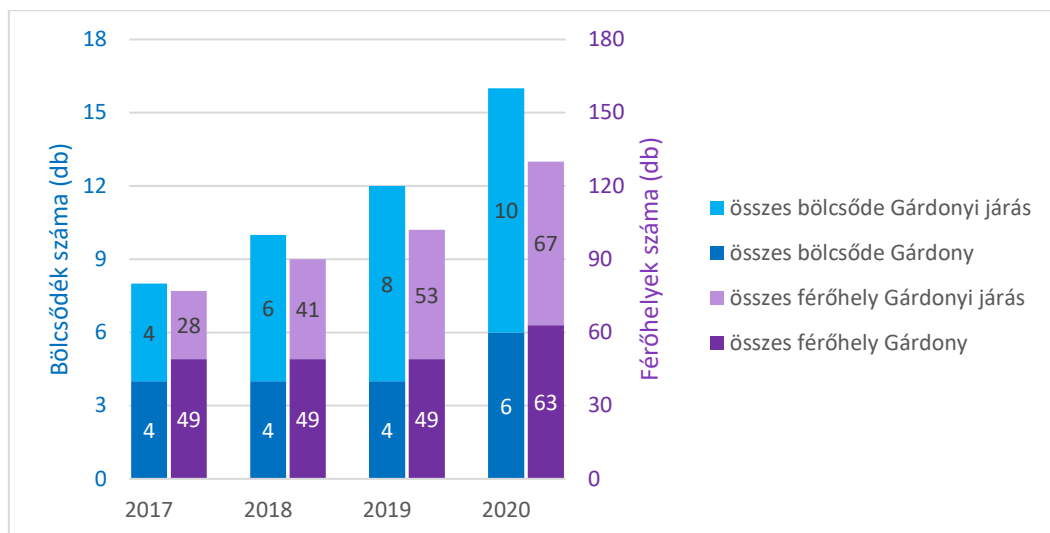
A városban jelenleg körülbelül 60 civil szervezet működik, közülük több nagyon aktív sport, kulturális, idegenforgalmi, családsegítés, szociális stb. területen. Gárdony civil koncepcióval, vagy jogszabállyal nem rendelkezik. A város a nyugdíjas klubok és a polgárőrség támogatását költségvetési előirányzat keretében tervezi, a többi civil szervezet támogatásáról évente az évi támogatási keret nagyságának függvényében dönt. Meghatározott feladatok ellátása érdekében az összefogás jegyében számos együttműködési megállapodás megkötésére került sor. A civil csoportok érezhetően aktívak, jól mozgósíthatók. Egyre nagyobb az igény mind szabadtéri, mind télen is használható közösségi terekre. Az előző ciklusban több non-profit szervezet is sikeresen pályázott európai uniós támogatásért.

2.8. A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

2.8.1 Bölcsőde

2020-ban Gárdonyban található a járás egyetlen önkormányzati üzemeltetésben levő bölcsődéje (Agárdi Tündéerkert Bölcsőde) 28 férőhellyel, továbbá 5 családi bölcsőde összesen 35 férőhellyel. A bölcsődék gyakorlatilag teljes kihasználtsággal működnek (családi bölcsőde 100%, önkormányzati bölcsőde 86%, ami 2019-ben még 96% volt). A feladatellátási helyek száma folyamatosan növekszik mind Gárdonyban, mind a járásban, igazodva a növekvő népességi trendekhez. A bővülésnek köszönhetően Gárdonyban 168 bölcsődei férőhely jut 1000 0-2 évesre, ami a megyei átlagnál (151) kedvezőbb, de még mindig elmarad az országos értéktől (179).

22. ábra Bölcsődék és bölcsődei férőhelyek száma Gárdonyban és a járás többi településén (Forrás: KSH)

Az elmúlt években az Agárdi Tündéerkert Bölcsőde energetikai felújítása megtörtént, valamint folyamatban van új bölcsőde kialakítása Gárdonyban és Agárdon is. A bölcsődék lakossági elfogadottsága, kedveltsége magas.

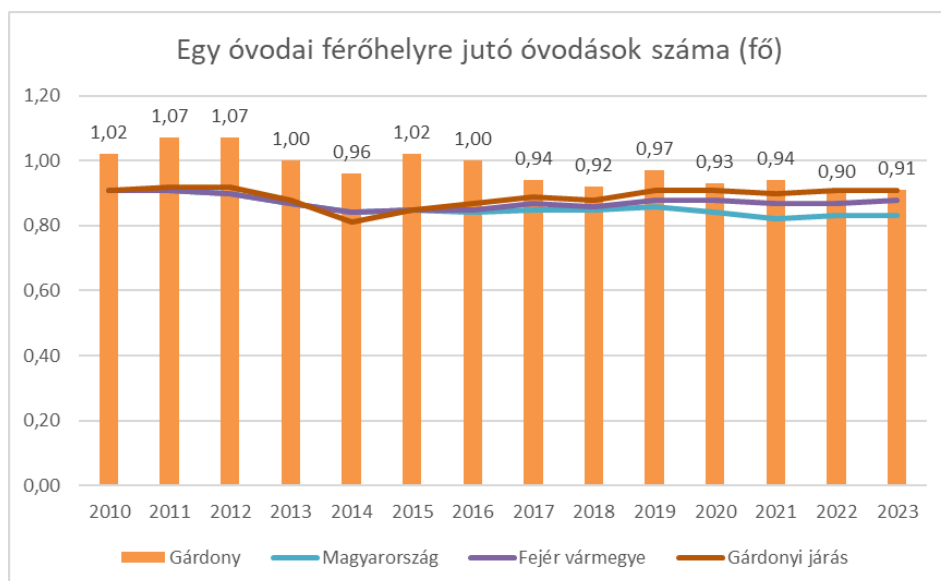
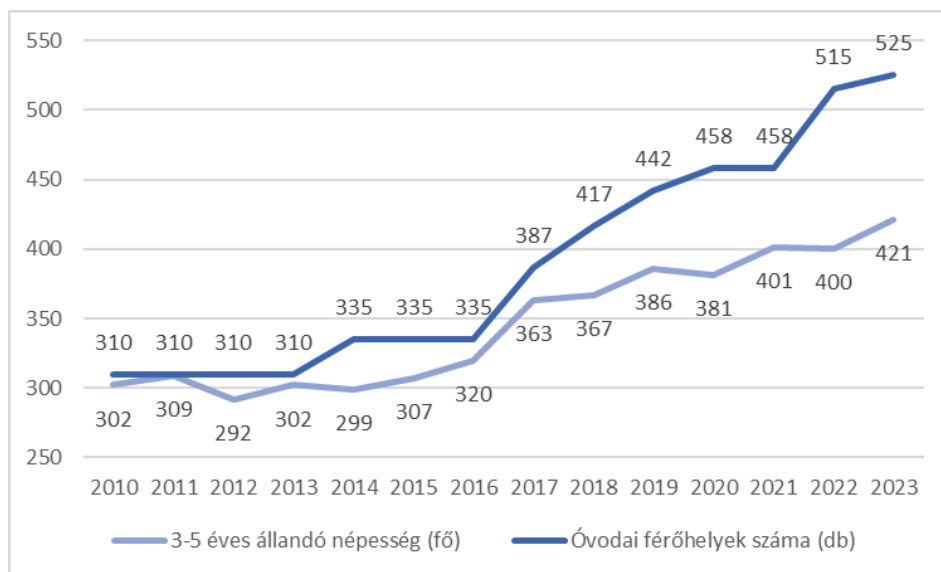
2.8.2 Óvoda

Gárdonyban az óvodai oktatás 2 intézményben történik, egyik a Gárdonyi Óvodai Köznevelési Társulás, másik a református egyház fenntartásában van, az Életfácska Református Óvoda. A Gárdonyi Óvoda tagóvodáinak kapacitása folyamatosan növekszik; a három telephely a városrészek között egyenletesen helyezkedik el: egy Agárdon, egy Gárdonyban, egy Dinnyésen. A Gárdonyi Óvoda további két tagintézménye a Gárdonyi járásba tartozó Vereb (2019 óta) valamint Zichyújfalu községben üzemel (2014 óta), mely utóbbi a csiribpusztai városrész közvetlen szomszédságában található. E telephelyeket az érintett önkormányzatok tartják fenn. Gárdonyban működik továbbá az Életfácska Református Óvoda, mely 2022-ben új épületet kapott. A városban családi napközi is működik, ahol bölcsődés és óvodás korú gyermekek is elhelyezhetők.

4. táblázat: Gárdonyi óvodák jellemző adatai

Intézmény neve és fenntartója	Feladatellátó hely és annak címe	Férőhely (fő)	2024-ben beíratott gyerekek száma (fő)	Kihasználtság (%)	Csoport szobák száma (db)	Tornaszoba léte (igen/nem)
Gárdonyi Óvoda Gárdonyi Tagóvodája	Gárdony, Posta u. 20	160	163	102	7	nem
Gárdonyi Óvoda Székhelyintézmény	Agárd, Óvoda u. 25	175	170	97	7	igen
Gárdonyi Óvoda Dinnyési Tagóvodája	Dinnyés, Vörösmarty u. 1.	80	73	91	3	nem
Életfácska Református Óvoda	Gárdony, Kossuth utca 70-72.	100	105	105	4	igen

Az elmúlt években általános volt az óvodai férőhelyek 100% feletti kihasználtsága (fenntartói engedéllyel), mely a város népességének, és gyermeknépességének növekedésével és a 2014. január 1. után életbelépett új szabályozással kiegészítve, (ami szerint minden 3. életévét betöltött gyermeknek napi 4 órát óvodába kell járnia), indokoltta tette az óvodai férőhelyek és feladatellátási helyek intenzív bővítését. Az alábbi ábrán látható, hogy az óvodai férőhelyek száma nagyobb mértékben növekszik és mindvégig meghaladja a 3-5 évesek számát, ugyanakkor az óvodák kihasználtságára magyarázatot szolgáltat a környékről a városba járó óvodások, valamint az óvodába járó 6 évesek jelentette eltérések. Gárdony közigazgatási területén 4 óvodai telephely működik. A felvételi körzetek igazodnak a földrajzi adottságokhoz. A személyi feltételek 100%-ban biztosítottak a Helyi Esélyegyenlőségi Program alapján.

23. ábra: Gárdonyi óvodák kihasználtsági mutatói (forrás: TeIR, KSH)

Az elmúlt években a következő fejlesztéseket hajtották végre az óvodák intézményeiben:

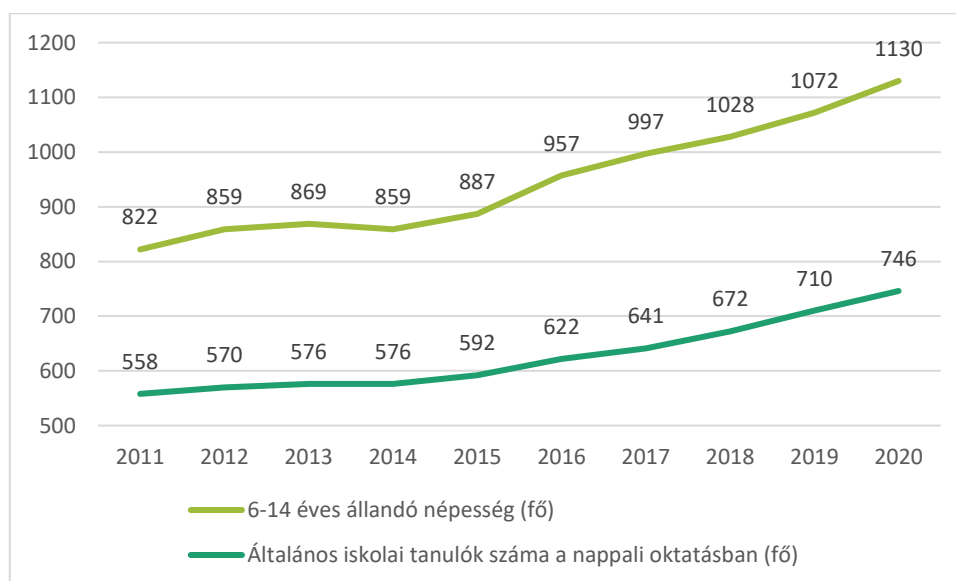
- Az agárdi óvoda felújítása.
- Agárdi óvoda bővítése egy csoportszobával.
- Dinnyési óvoda belső tereinek felújítása.
- Református óvoda új, 4 csoportnak otthont adó épületének kivitelezése.

Az intézményi kérdőíves felmérés tanúsága szerint az óvodák részéről igény mutatkozik általában épület- és közmű korszerűsítési beavatkozásokra, valamint az udvarok fejlesztésére, továbbá laptopok, korszerű számítógépek és egyéb irodai eszközök beszerzésére. Az óvodák lakossági elfogadottsága, kedveltsége magas.

2.8.3 Oktatás

A városban 2 feladatellátó hely, Agárd városrészen a Chernel István Általános Iskola és Gimnázium, valamint Gárdony városrészen a Gárdonyi Géza Általános Iskola működik. Az önkormányzati tulajdonú általános iskolák fenntartója és működtetője 2017. január 1-étől a Székesfehérvári Tankerületi Központ.

A város népességének növekedése megfigyelhető a 6-14 éves állandó népesség, vagyis az általános iskolás korosztály alakulásán is, mely növekedés maga után vonta a helyi általános iskolák kapacitásának bővítését, a beíratott gyermekek számának növekedését is. Az általános iskolai tanulók száma 2011 és 2020 között a harmadával, az osztályok száma pedig 25-ről 32-re növekedett. A 6-14 évesek magasabb számából következtethetünk a más településeken tanulók magas arányára (30-35%).

24. ábra Az általános iskolai tanulók, valamint a 6-14 éves állandó lakosság száma Gárdonyban

Az alapfokú oktatás terén Gárdony nem lát el térségi funkciót, bár esetenként előfordul (főleg szülő munkahelye miatt), hogy más településekről vannak bejárók. A bejáró gyerekek aránya az elmúlt tíz évben 3-6% közötti (2019-ben kiugró értéként meghaladta a 10%-ot).

A gárdonyi iskola ellát alapfokú művészeti oktatást, míg az agárdi egyben gimnáziumi funkciót is ellát. Az iskolák kihasználtsága folyamatosan növekszik, gyakorlatilag elérték a maximális kapacitásukat. Az agárdi iskola idén második éve, hogy kapacitásán felül működik, így két csoport az agárdi közösségi házban van elhelyezve (amely az ottani tevékenységeket sajnálatosan korlátozza). Az iskolai férőhelyek bővítésére van szükség.

Az Agárd-Csiribpusztán lakó gyerekek nagyobb része jár a közelebb eső település, Zichyújfalu református iskolájába (a Chernel István Általános Iskola és Gimnázium zichyújfalui tagiskolája 2018-ban Gárdonyi Református Egyházközség fenntartásába került). Így az iskolába járás a hátrányosabb helyzetű gyerekek számára is megoldott.

Intézmény neve	Feladatellátó hely és annak címe	Férőhely (fő)	2021-ben beíratott gyerekek száma (fő)	Kihasználtság	Tornaszoba léte (igen/nem)
Chernel István Általános Iskola és Gimnázium	Agárd, Iskola utca 2.	660	610	92%	igen
Gárdonyi Géza Általános Iskola	Gárdony, Bóné Kálmán utca 14/b	400	328	82%	igen

25. ábra Az általános iskolák jellemző adatai (Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)

A városban egy középfokú oktatási intézmény, a Chernel István Általános Iskola és Gimnázium található, ahol 6 és 4 évfolyamos gimnáziumi nevelés-oktatás van. Kollégium nincs, a környező településekről bejárnak a tanulók (az elmúlt években átlagosan a tanulók 15-18%-a volt nem városi lakos, mely arány 2020-ban csak 11% volt, a csökkenés részben a Covid-19 járvány következménye).

A középiskolai képzés fokozott hangsúlyt fektet a magas színvonalú és emelt óraszámú nyelvi képzés biztosítására, ezáltal segítve az idegennyelvek megfelelő elsajátítását, mely a későbbi munkaerőpiaci készségekre is pozitívan hathat. Szakiskolai, szakközépiskolai képzést a közelben Székesfehérváron találni, de van szakiskola Velencén és gimnázium Kápolnásnyéken. Mindhárom hely bejáróként is könnyen megközelíthető.

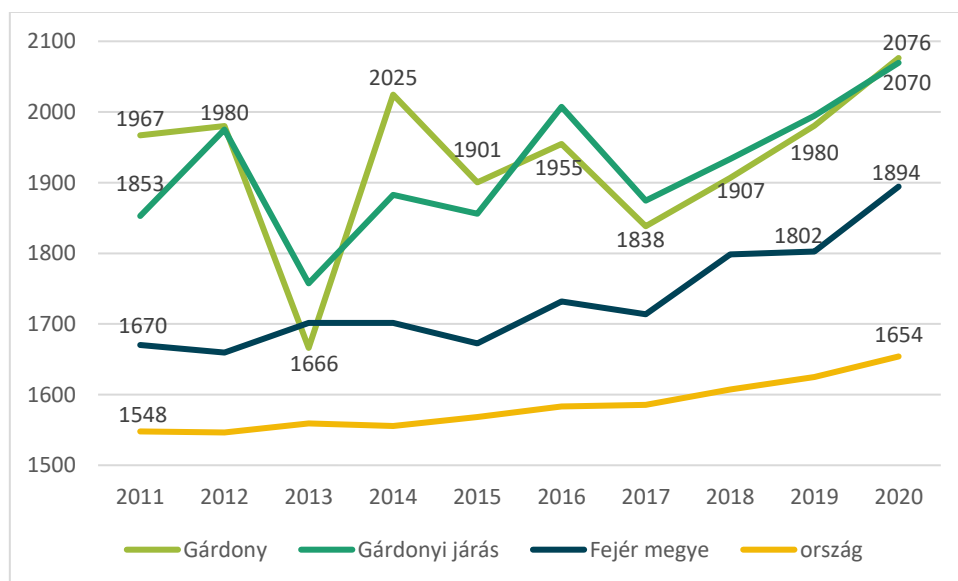
Az országos kompetenciamérések a 6., 8. és 10. évfolyamos tanulók teljes körében mérték a matematikai eszköztudást és a szövegértési képességeket. Az eredmények azt mutatják, hogy a Chernel István Általános Iskola és Gimnázium tanulói az elmúlt években jobban teljesítettek az országos átlagnál (az általános iskola 8. osztálya kivétel egyik vagy másik területen), míg a Gárdonyi Általános Iskola eredményei alulmúlják az országos eredményeket mindkét kompetenciaterületen. Az évfolyamismétlők aránya az elmúlt évek tekintetében 0,3-1%. A tanulási környezet jelentések alapján a gárdonyi általános iskola épülete rossz állapotú, azon az elmúlt 10 évben felújítás nem

történt, míg a Chernel István Ált. Isk. és Gimn. épületén az elmúlt időszakban részleges felújítások történtek, közepes állagúnak tekinthető.

Az intézményi kérdőíves felmérés tanúsága szerint az iskolák részéről igény mutatkozik általában épület- és közműkorszerűsítési beavatkozásokra, valamint az udvarok és az oktatást támogató eszközök fejlesztésére (interaktív táblák, projektorok, tanulói laptopok, internet-sávszélesség), illetve a környezeti és szaknevelést támogató eszközök beszerzésére. A lakossági felmérés válaszadói jellemzően kimondottan elégedettnek mutatkoztak a város iskoláival.

2.8.4 Egészségügy

A városban összesen 4 háziorvosi, 2 házi gyermekorvosi, 2 fogorvosi körzet működik. A háziorvosra és házi gyermekorvosra jutó lakosság száma meghaladja az országos és a megyei adatokat is, ami a népességnövekedés következtében az orvosokra nehezedő egyre nagyobb ellátási terhekről tanúskodik, mely kedvezőtlen helyzetet a pandémia tovább fokozta. A házi gyermekorvosok iskolaorvosként is dolgoznak az önkormányzat által fenntartott óvodákban és iskolákban. A gyermekorvosok munkáját 5 védőnő segíti, egy iskolavédőnő és 4 körzeti. Gárdony és Agárd városrészekén minden nap elérhető az ellátás, Dinnyésen heti 3 alkalommal, míg Csiribpusztán heti 2 alkalommal, a szomszédos Zichyújfalui rendelőben történik a felnőtt és gyermek háziorvosi, valamint a védőnői ellátást. Az egészségügyi alapellátás leterhelt, az orvosi praxisok számának növelése szükséges a megnövekedett lakosságszámhoz igazodva. A lakossági kérdőív eredményei alapján a gárdonyiak nem elégedettek az egészségügyi ellátás színvonalával, noha többen is pozitívként emelték ki a közelmúltbeli orvosirendelő-felújítást.

26. ábra Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosság

Gárdonyban három gyógyszertár üzemel, kettő az agárdi és egy a gárdonyi településrészen. A településen fogorvosi alapellátás, fürdő-reumatológiai szakrendelés és kezelések, vérvételi labor és magánrendelések keretében szemészet, ortopédia, allergológia és bőrgyógyászat található. Ügyeleti ellátás a szomszédos Velence városban elérhető, valamint a szélesebb körű szakrendelés a Velencei Szakrendelőben.

Gyermekek szakorvosi ellátására szintén az 5-10 kilométerre levő velencei, illetve a 20 kilométerre levő székesfehérvári szakrendeléseken van lehetőség.

Prevenációs tevékenységek közül a kötelező népegészségügyi, koragyermekkorai szűrővizsgálatokhoz a gyermekek a védőnői, iskolaorvosi, gyógypedagógusi ellátásoknak köszönhetően hozzájutnak. Felnőttek részére csak ajánlott szűrővizsgálatok vannak, amelyen a lakosság részvétele kismértékű. Ritkán előfordul a településen egészségügyi szolgáltató által szervezett szűrőbuszon vizsgálati lehetőség, amelyet a széleskörű népszerűsítés ellenére sem sokan vesznek igénybe.

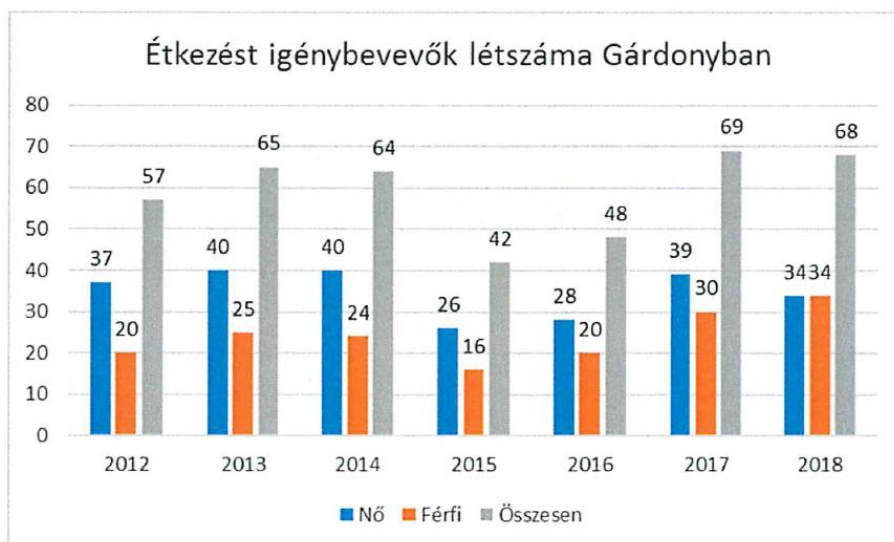
Prevenációs célt is szolgál a közétkeztetés (amely nagy hangsúlyt fektet az egészséges táplálkozásra), továbbá a sportolási lehetőségek (amelyeket az iskolák tornatermei, városi sportpályák, a parkerdő pályái, tornaszerei, valamint a Velencei-tó adta lehetőségek biztosítanak).

Az elmúlt ciklusban egészségüggyel kapcsolatos fejlesztések, programok egyrészt az Önkormányzat 100%-os tulajdonában lévő cég által üzemeltetett Agárdi Gyógy- és Termálfürdő fejlesztése - ami egyszerre egészségügyi és turizmus célt szolgált - történtek, másrészt a református egyházközség óvodáskorú gyermekek egészségfejlesztésére kért az EU-s forrásokból, valamint az Egészségdokk Közhasznú Alapítvány is egészségfejlesztésre, valamint az önkéntesség erősítésére és foglalkoztatási kapacitásfejlesztésre igényelt támogatást.

2.8.5 Szociális közszolgáltatások

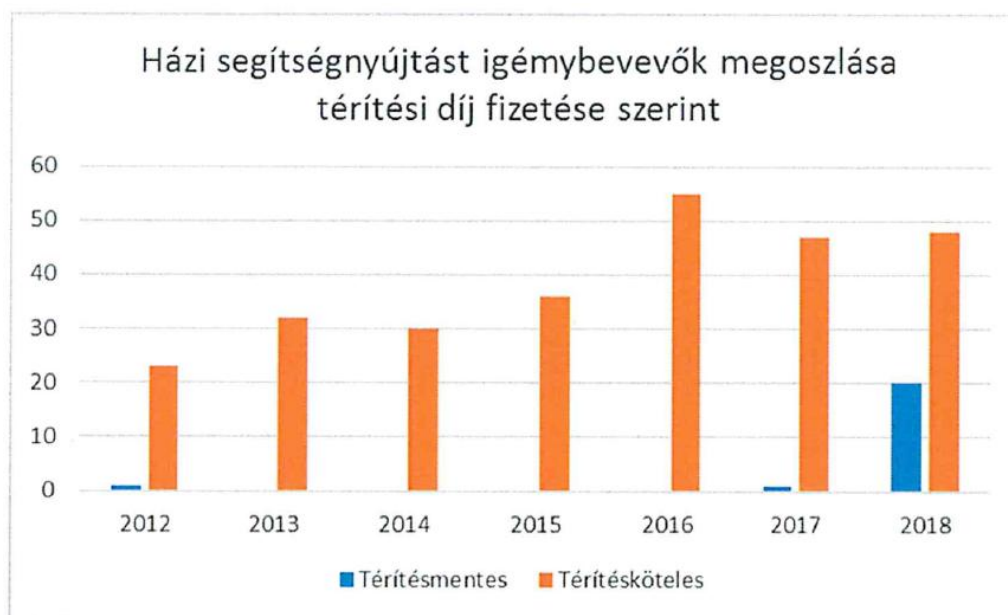
A szociálisan rászorultak részére történő, személyes gondoskodást nyújtó alapszolgáltatások biztosítása az Önkormányzat feladatát képezi, amelyet három intézményen keresztül lát el. A közösségi pszichiátriai ellátás az Egyensúlyunkért Alapítvány, a szenvedélybetegekkel való közösségi munka az Egészség-Dokk feladata. A családsegítést, házi gondozó szolgáltatást, szociális étkeztetést, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgálatot, helyettes szülői hálózatot az Önkormányzat a Fókusz Szociális Szolgálat Alapszolgáltatási Központ és Család és Gyermekjóléti Központ – mint részben önálló költségvetési intézmény – útján látja el.

Az idősellátást a Fókusz Szociális Szolgálat az Idősek Klubja megszűnésével csak étkeztetés és házi segítségnyújtás biztosításával látja el, utóbbit 5 főállású alkalmazott végzi (az étkeztetés szakfeladatra az intézmény létszámgéddéllyel nem rendelkezik).

27. ábra Az étkezést igénybe vevők száma Gárdonyban (forrás: Fókusz Szociális Szolgálat)

Az napi egyszeri meleg ételt nyújtó étkeztetést vendéglátó egységgel kötött szerződés alapján közvetlen kiszállítással biztosítják a szociálisan rászorulóknak számára. Az étkeztetést átlagosan 50-70

28. ábra A házi segítségnyújtást igénybe vevők száma Gárdonyban (forrás: Fókusz Szociális Szolgálat)

fő veszi igénybe, többségük (70-85%) térítésköteles. A házi segítségnyújtás alapvető azon időskorúak számára, akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből nem képesek és róluk nem gondoskodnak. A szolgáltatás iránti igény fokozódása figyelhető meg az elmúlt években. Kiegészítő szolgáltatásként jelzőrendszeres segítségnyújtás igénybevételére is van lehetőség az Sárvíz Szociális Szolgáltató Központ közreműködésével, azonban ennek volumene elenyésző.

A városban az időskorúak számára az önkormányzati ellátások mellett a Baptista Szeretetszolgálat fenntartásában bentlakásos intézmény – Aranybárka - is működik. Az Aranybárka Otthon két helyszínen biztosítja az idősellátást, ápolást igénylő, pszichiátriai beteg és demens személyek elhelyezését, melyek közül a védettebb székelyükön 28 demens és 45 pszichiátriai beteg, míg a telephelyükön további 60 általános szükségletű férőhely található.

A Fókusz Szociális Szolgálat család- és gyermekjóléti tevékenységét két szervezeti egységen keresztül látja el. A szociális szolgáltatási csoport a klasszikus, önkéntes alapon igénybevehető családsegítést 3 főállású alkalmazottal végzi. A gyermekvédelmi központ a járási léptékben előírt feladatokat látja el – melynek részét képezik az intézkedéssel, vagy védelembe vétellel fenyegető gyermekveszélyeztetési ügyek, a járás összes közoktatási intézményében (31) az óvodai- és iskolai szociális segítség, valamint szociális diagnózis készítése is – 8 főállású dolgozóval.

A gyermekjóléti és családsegítő tevékenység adatai

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Érintett család	191	118	133	119	75	33	39
Esetszám	2805	2082	1951	2813	2088	1026	814

29. ábra Gyermekjóléti és családsegítési szolgáltatás adatai Gárdonyban (forrás: Fókusz Szociális Szolgálat)

A szociális segítségnyújtást a rászoruló otthonában, illetve a Fókusz Szociális Szolgálat Gondozóházában (Gárdony, Gárdonyi G. u. 1.) történik. A Gondozóház a Nemzedékek Házával közös udvarban, a Nemzedékek Házához igazodó stílusban felújított épületben található.

A pénzbeli és természetbeni ellátások és támogatások körét a 14/2018. (VII. 02.) önkormányzati rendelet szabályozza. A szociális rászorultságtól függő rendszeres települési támogatások közé a lakásfenntartási támogatás és az ápolási díj tartozik, míg krízishelyzet esetén az önkormányzat rendkívüli támogatásokat is biztosít (pl. temetési költségek mérséklése, iskolai étkeztetés, kamatmentes kölcsön). Továbbá az önkormányzat szociális rászorultságtól függetlenül biztosítja az egyösszegű születési hozzájárulást, a kedvezményes belépőt az Agárdi Gyógy- és Termálfürdőbe, valamint bármely gárdonyi strandra a helyi lakosoknak, valamint támogatja a diákok helyközi közlekedését.

2.8.7 Közösségi művelődés, kultúra

A kultúra ápolásának legfontosabb helyszínei, rendszeres kulturális rendezvények otthona szeptembertől május végéig a Nemzedékek Háza és az Agárdi Községi Ház, míg áprilistól szeptemberig a Velencei-tavi Galériában zajlanak a kulturális események. A Dinnyés Hagyományőrző

Központ elsősorban kültéri rendezvények tartását szolgálja. Ugyanakkor a település életéből hiányzik egy nagy befogadóképességű kulturális tér.

Gárdony legfontosabb kulturális értékeit és eseményeit foglalja össze a települési értéktár (<https://gardonykultura.hu/telepulesi-ertektar/>). A legfontosabbak:

- Velencei-tavi Nemzetközi Hólégballon Karnevál
- Velencei-tavi Hal-, Vad-, Bor- és Pálinkafesztivál
- Dinnyési Várpark
- Dinnyési-fertő és az ott levő Madárdal tanösvény
- Dinnyési Templomkert Hagyományőrző Turisztikai Központ
- Agárdi Madárvárta, a Velencei-tó nagymúltú ornitológiai kutatóhelye
- Gárdonyi Rönkvár
- Gárdonyi Géza Emlékház
- A kerékpáros turizmus és helyi infrastruktúra
- Strand- és fürdőélet
- Védett fasorok, Agárdi Parkerdő

Érdemes lehet kiemelni, hogy a lakossági felmérés alapján a gárdonyiak számára a helyben elérhető kulturális szolgáltatások szűkössége jelenti az egyik legnagyobb hiányosságot, ezzel bizonyultak a leginkább elégedetlennek. A kínálati szűkösséget nagyban magyarázza Székesfehérvár és Budapest erős kettős vonzása – mint más agglomerációs településekben is –, mindazonáltal érdemes feladatként szem előtt tartani a kapcsolódó elégedetlenséget.

2.8.8 Sport

A városi óvodákban, iskolákban a testnevelés hangsúlyos és jó szakmai feltételek között történik. Az intézményi feltételek is javulnak, Agárdon megépült a gimnáziumhoz tornacsarnok. Az iskolában a szabadtéri sportolási feltételek a folyamatos fejlesztések miatt kiemelkedőek. Az iskolákban bevezetett tanulói fittségi (NETFIT) mérések alapján mindkét gárdonyi iskolában egészségesebbek és jobb fizikai erőnléttel rendelkeznek a diákok. Továbbá a városi iskolákban az országos tendenciával ellentétben nem tapasztalható egyértelmű trend a tanulók idősödése és fittségük romlása között.

A városi sportprogramokhoz való hozzáférés mindenki számára biztosított. A településen számos sportinfrastruktúra vehető igénybe, így például a Gárdonyi Iskola tornaterme, mely nyáron is várja a sportolni vágyókat, vagy a Gárdony központban található „Katlan” névre keresztelt új sportpark, melyben műfüves pálya, futópálya, játszótér is van. Agárdon a Csuka csarnokkal bővült Gárdony lakóinak sportolási lehetősége, amely alkalmas másodosztályú kézilabda bajnoki mérkőzések megtartására, valamint az iskolai sportoktatás helyszíne is. Az Agárdi Parkerdő, az ott található füves és műfüves futballpályák, tenispálya, erdei futóösvény és szabadtéri erősítő berendezések kiváló lehetőséget biztosítanak az egyéni és közösségi sportolásra, akár csak foci, tenisz, rugby, és pétanque

versenyek megtartására. A Dinnyési városrészben futballpálya található. Ezen kívül lehetőség van a Velencei-tavon kenuzni, vitorlázni, szörfözni, úszni, a tóparti kerékpárúton biciklizni, valamint 4 tanösvény biztosítja a kirándulást.

A Város versenysport és utánpótlás nevelése nagyon jól szervezett. A Városban jelenlévő sportegyesületek:

- Gárdony Városi Sport Club- futball, megyei I. osztály,
- Dinnyés SE - futball, megyei III. osztályú,
- Agárdi Tenisz Klub - tenisz,
- Pázmánd-Gárdony női kézilabda,
- Rögbi,
- Velencei-tavi Vízi Sportiskola (VVSI) – evezés, rehabilitáció, vitorlásoktatás.

2.8.9 Esélyegyenlőség biztosítása

A Városban az átlagosnál jóval kiterjedtebb szociális ellátási rendszer működik. Az esélyegyenlőségi csoportok egyes részeinek támogatása (pl. idősek, gyerekek) a 2.8.5 Szociális közszolgáltatások fejezetben leírtak szerint történik.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) a 2019-2024-es évekre határoz meg célkitűzéseket és feladatokat; érvényessége 2025. február 28-ig került meghosszabbításra, ekkor várható az új HEP elfogadása. A HEP átfogó célja: „Gárdony Város Önkormányzat az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja: az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét, a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés elvét, a diszkriminációmentességet, a szegregációmentességet, a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).”

A **mélyszegénységben élők és a** romák esélyegyenlősége tekintetében elmondható, hogy Gárdonyban a cigány lakosság aránya nagyon alacsony, így a településen kiemelt célcsoportként nem jelenik meg. A mélyszegénységben élő háztartások aránya is alacsony mértékű, ennek ellenére anyagi gondokkal küzdő családok vannak. A szegénység az elszegényedés folyamatának felszínre kerülő problémái között a lakosság munkaerő-piaci helyzete, a tartós munkanélküliségből eredő problémák, a hátrányos helyzetek továbbörklődése és a lakosság egészségügyi helyzete emelhető ki, amelyek orvoslására a következő elhatározások születtek:

- Közfoglalkoztatás program felülvizsgálata, a munkanélküli, de nem munkaképes emberek fejlesztése
- Hátrányos helyzetből történő kijutás segítése
- Egészségügyi szűrések, egészségház szolgáltatások, sportprogramok népszerűsítése
- Tartós élelmiszerek adományozásának megszervezése a rászoruló családok számára

A HEP-ben **gyerekekkel** kapcsolatban feltárt problémák közé tartozik, hogy a bölcsődék kapacitásbővítésének ellenére azok a családok nem veszik igénybe a lehetőséget, amely családok gyermekei esetében az iskolaérettség eléréshez komoly segítséget tudna nyújtani a bölcsődei fejlesztés. Az óvodai férőhelyek iránti kereslet folyamatosan nő, így a kapacitásbővítés lehetőségeit szükséges vizsgálni. Továbbá, habár javult a hátrányos helyzetű gyermekek aránya (a hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók száma 2015-2021 között 26-ról 11-re csökkent, míg a halmozottan hátrányos helyzetűek 14-ről 11-re), azonban a hátrányos helyzetű gyerekek könnyen benne ragadhatnak ebben a státuszban. A gyermekek esélyegyenlőségét célzó intézkedések:

- Alternatív gyógypedagógiai módszerek lehetőségének megvizsgálása
- Hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek tanórán kívüli fejlesztése.
- Jótékonyági bál az alacsony jövedelmű családokban élő gyermekek támogatására
- Gyermekorvosi körzet bővítése

A **nők** helyzetét jelentősen befolyásolja a munkaerőpiacról való kiszorulás, így a bölcsődei és óvodai elhelyezés bővítési lehetőségeinek megvizsgálása, a védőnői szolgálat fejlesztése, valamint a munkanélküliek között relatíve megnövekedett női arány miatt a munkanélküliség okainak feltárása, megoldási lehetőségek kidolgozása szerepel a tervezett intézkedések között.

Az **idősek** körében a következő főbb problémák azonosíthatók: az egyedül élők magas aránya, a családi kötődés hiánya, az informatikai jártasság, a közösséghez való kötődés hiánya. A HEP az aktivitást és a függetlenséget megőrző programok, szolgáltatások szervezését, a nappali ellátás és jelzőrendszer kiterjesztését, és az informatikai jártasságról/igényről való felmérést, valamint a felnőtt háziorvosi körzet bővítését szorgalmazza.

Fogyatékkal élők segítése szempontjából probléma, hogy a fogyatékossgal élő személyek száma és igénye nem ismert pontosan, így ennek meghatározása szükséges, ennek ellenére mindenki számára szükséges biztosítani a társadalmi részvétel, művelődés, szórakozás lehetőségeit. További cél a hiányos akadálymentesítettség csökkentése.

2.9. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

2.9.1. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGI SÚLYA, SZEREPKÖRE

Gárdony gazdaságára legjelentősebb hatást a település elhelyezkedése fejt ki. Legfontosabb természeti adottsága a Velencei-tó, amelyet turisztikai szempontból hasznosít is a település. Ez a legjelentősebb területe a településen megtalálható gazdaságnak. A megyei fejlesztési programban megjelenik többször is a Velencei-tó és térsége, mint megyei kiemelt turisztikai terület, amelyet fejleszteni kell és kihasználni a további lehetőségeket.

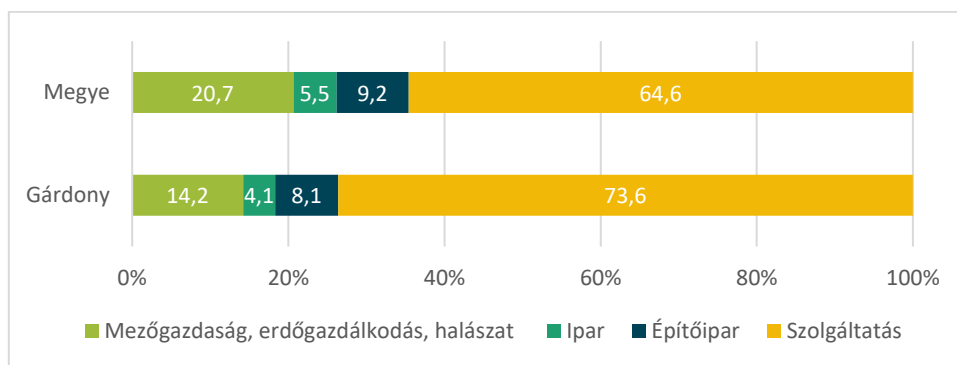
A KSH statisztikai adatai alapján a működő vállalkozások 1000 lakosra vetített száma a megye esetében 152 volt 2020-ban, a város ugyanezen a mutatója 164. A város tehát e tekintetben jobb helyzetben van a megye egészéhez képest, ugyanakkor gazdasági súlyát tekintve, - mivel zömében mikro- és kisvállalkozásokról van szó (Gárdonyban összesen 2 vállalkozás foglalkoztat 50 embernél többet) - elmarad attól. Erről árulkodnak a település iparűzési adóból származó bevételei, melyek jelentősen elmaradnak a megyei, illetve országos értékektől, jelezve az ipari tevékenység kisebb súlyát és hozzáadott értékét. Ugyanakkor az egy főre jutó személyi jövedelemadóalapot képező jövedelem a megyei átlag felettinek adódik, mely magyarázható a Székesfehérváron és Budapesten nagyobb keresetért dolgozók magas számával.

A vállalkozások száma 2015 óta 24%-kal növekedett, ami jelentősen meghaladja a megyei és országos átlagokat, ahol 11, illetve 7%-os növekedés volt megfigyelhető, vagyis a pandémia előtti időszak Gárdonyban a vállalkozási kedv jelentős növekedését tükrözte. A Gárdonyban működő vállalkozások túlnyomó többsége 10 fő alatti foglalkoztató, ami mellett 28 db 10-50 főt foglalkoztató vállalkozás működik, illetve kettő középvállalkozásnak minősülő cég. Megyei összehasonlításban is látszik a mikrovállalkozások túlreprezentáltsága, a középvállalkozások kis száma és a nagyvállalkozások hiánya.

5. táblázat: A regisztrált vállalkozások foglalkoztatottak száma szerinti megoszlása, 2020 (forrás: KSH)

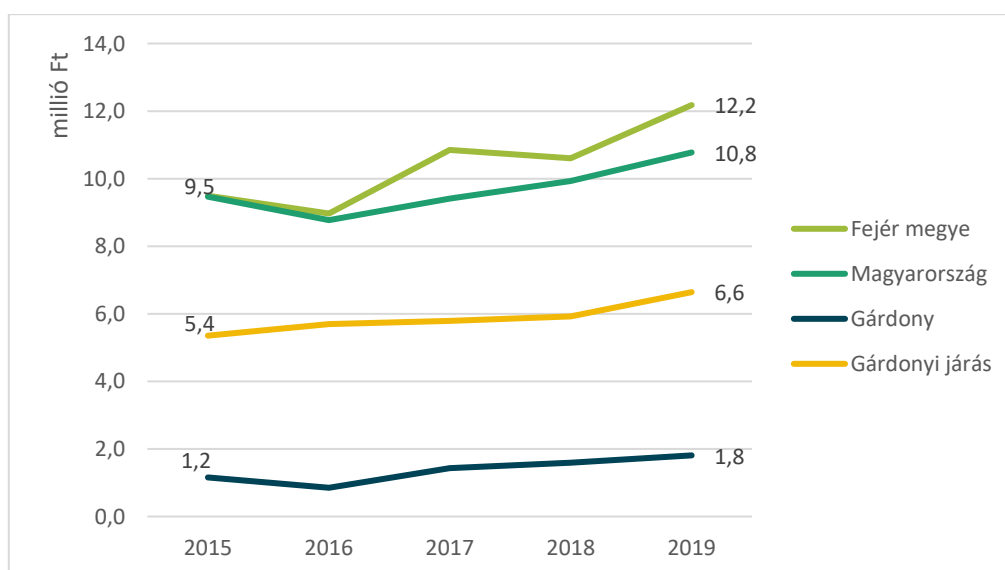
	Vállalkozások száma			Vállalkozások száma ezer főre vetítve		
	Gárdony	Járás	Megye	Gárdony	Járás	Megye
Nem ismert a foglalkoztatottak száma	434	1334	13089	33,82	37,12	31,26
1-9 fő	1635	4688	49278	127,42	130,46	117,69
10-19 fő	23	66	799	1,79	1,84	1,91
20-49 fő	5	26	404	0,39	0,72	0,96
50-249 fő	2	5	180	0,16	0,14	0,43
250 - 499 fő	0	3	21	-	0,08	0,05
500 fő vagy több	0	2	28	-	0,06	0,07

A város relatív helyzetét tükrözi mindezek mellett a működő vállalkozások ágazatok szerinti megoszlása. A 27. ábrán a vállalkozások ágazatok szerinti megoszlását mutatjuk be, összehasonlíthatóság miatt bemutatjuk a megyei arányokat is. A mezőgazdasági és ipari vállalkozások aránya Gárdonyban alacsonyabb, mint a megyében, a szolgáltatási szegmens viszont jóval erősebb, mely jól tükrözi a turizmus kiemelt szerepét a településen.

30. ábra: A vállalkozások ágazat szerinti megoszlása, 2020 (forrás: KSH)

A település gazdasági erejéről jobb képet kaphatunk, ha a gazdasági szervezetek értékesítésének az ezer főre jutó nettó árbevételét hasonlítjuk össze. Ez alapján jól látszik Fejér megye országos viszonylatban erős gazdasága. A Gárdonyi járás esetén a lakosságarányos nettó árbevétel jelentősen elmarad a megyei és országos értékektől. A járás gazdasági termelését elsősorban Szabadegyháza (41%) és Nadap (20%) határozza meg, Gárdony a járás árbevételének mindössze 10%-át adta 2019-ben, ami alapján súlya még a járáson belül is alacsony, különösen a lakosságarányos értékeket vizsgálva.

31. ábra: A gazdasági szervezetek nettó árbevételének alakulása ezer lakosra vetítve (millió Ft/ezer fő) (Forrás: TeIR)

2.9.2. A TELEPÜLÉS FŐBB GAZDASÁGI ÁGAZATAI, JELLEMZŐI

Mezőgazdaság

Gárdonyban a mezőgazdaság a jó termőföldi adottságoknak, a települési agrárhagyományoknak és a nagy felvevőpiacok közelségének köszönhetően jelentős potenciállal bír. A KSH statisztikai adatok szerint a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágakban működő vállalkozások aránya Gárdonyban közel 15%, amely viszont alacsonyabb a megyei és a járási átlagnál.

Az agrárszektornak Gárdonyban jelentős múltja van: a 90-es évek végéig működött a Mezőgazdasági Kombinát, amiben többek között világhírű vetőmag termelése történt. A TSZ felbomlása után az ágazat visszaesett, de az utódszervezete és a helyi gazdáknak köszönhetően újra fejlődésnek indult az elmúlt 10 évben háromszorosára nőtt a gazdasági szektorban működő vállalkozások száma. A szántóföldi termelésnek, a minőségi zöldségtermelésnek, gyümölcs- és szőlőtermesztésnek vannak hagyományai. A 2020-as agrár cenzus tanúsága szerint a településen 90 gazdaság található, melyek közel 3000 ha mezőgazdasági területen, melynek közel háromnegyede szántóként kerül hasznosításra. Továbbá kiemelendő még a gyümölcsösöként használt terület nagy aránya (20%), mely tükrözi a Közép-Dunántúl régióra jellemző termelési szerkezetet. A régióban a hazai gazdaságok 6,5%-a található, azonban a gyümölcsösök 9,3%-a.

Több gazda foglalkozik a termékek további feldolgozásával, főként bor, pálinka, gyümölcsle készítésével. A gyümölcstermékek fő felvásárlója az Agárdi Pálinkafőzde, amely 2002-ben alakult zöldmezős beruházásként. Termékeik helyi termékként jelennek meg a piacon, és városi rendezvények is épülnek a márkanév köré.

A helyi termékek piacra jutásának támogatását több helyi, regionális szervezet támogatja, mint a Velencei-tó Térségfejlesztő Közhasznú Egyesület és a Duna-Ipoly Nemzeti Park. A gárdonyi piacon többnyire nem helyi termékek kaphatók, a dinnyési hagyományörző termelői piac bezárt, azonban Agárdon a Pálinkaházban új termelői piac került kialakításra, ahol nagy hangsúlyt kapnak a helyi, agárdi-gárdonyi márkával ellátott termékek (pálinkák, borok, csokoládé, gyümölcsök).

Ipar

A KSH statisztikai adatai szerint az ipar, építőipar nemzetgazdasági ágakban működő vállalkozások aránya Gárdonyban 12%, amely kis mértékben elmarad a járási és megyei átlagtól, de az országos átlagnál magasabb az értéke. Az ágazaton belül a városban mikro- és kisvállalkozások vannak.

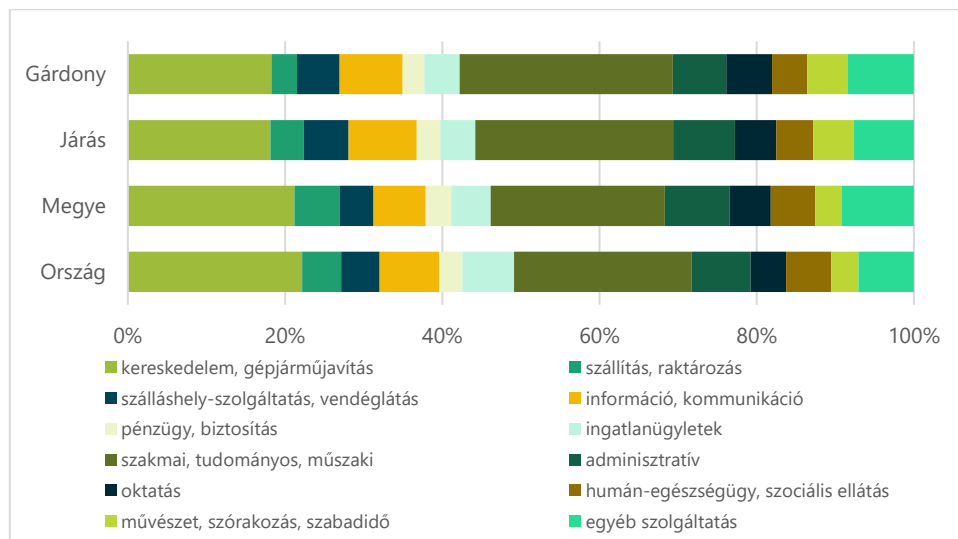
Az iparnak a településen jelentős hagyományai nincsenek, korábban jogi szabályozás sem tette lehetővé az ipar megtelepedését a régióban. Jelenleg a helyi ipari tevékenységek nagyrészt a helyi igényeket elégítik ki, kisebb részben a székesfehérvári ipari tevékenységhez kapcsolódnak.

Ugyanakkor a több lábbon állás, a foglalkoztatási lehetőségek bővülése, a helyi munkaerő megtartása, a helyi iparüzési bevételek növelése miatt fontos lenne város léptékébe illeszkedő a könnyűipari, húzóágazatokhoz illeszkedő (pl. élelmiszer-, elektronikai ipari) létesítmények számának növelése. Erre vonatkozóan a fogadókészség és az infrastrukturális lehetőségek a város részéről részben adottak: iparterületek találhatók Dinnyésen és Agárdon, ahol az új agárdi városközpontból kitelepítették egy új ipari területre ott található vállalkozások telephelyét. Mindkét ipari terület további bővítésre és az ahhoz kapcsolódó infrastruktúra fejlesztésre vár.

Az ipari alágazatokat tekintve az építőipar részesedése az ágazatból kiemelkedő, összesen 169 vállalkozás, mely az ipari vállalkozások kétharmadát alkotja. A többi (összesen 86) ipari vállalat közül 75 feldolgozóiparhoz tartozik, ezen belül is leginkább az élelmiszeripar jelentős. A 2021-es iparüzési adóból származó bevétele a településnek 313 686 185 Ft volt.

Szolgáltatások

A KSH adatai szerint a szolgáltatásokban működő vállalkozások aránya Gárdonyban 74%, ami magasabb a járási, megyei és az országos szintnél is.

32. ábra: A vállalkozási szektor alágazatok szerinti bontása, 2020 (forrás: KSH)

A szolgáltatói szektor nemzetgazdasági alágazatai közül a kereskedelem, gépjárműjavítás, az ingatlanüggyekkel foglalkozó és a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységben működő vállalkozások aránya kiemelkedő számú. Ezek közül nagy számban 2015-höz képest a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységgel foglalkozó vállalatok száma növekedett meg. Megyei és országos összehasonlításban csak a szállás hely-szolgáltatás, vendéglátás, a szakmai, tudományos,

műszaki tevékenység és a művészet, szórakozás, szabadidő ágazatok aránya magasabb a megyeihez és az országoshoz képest.

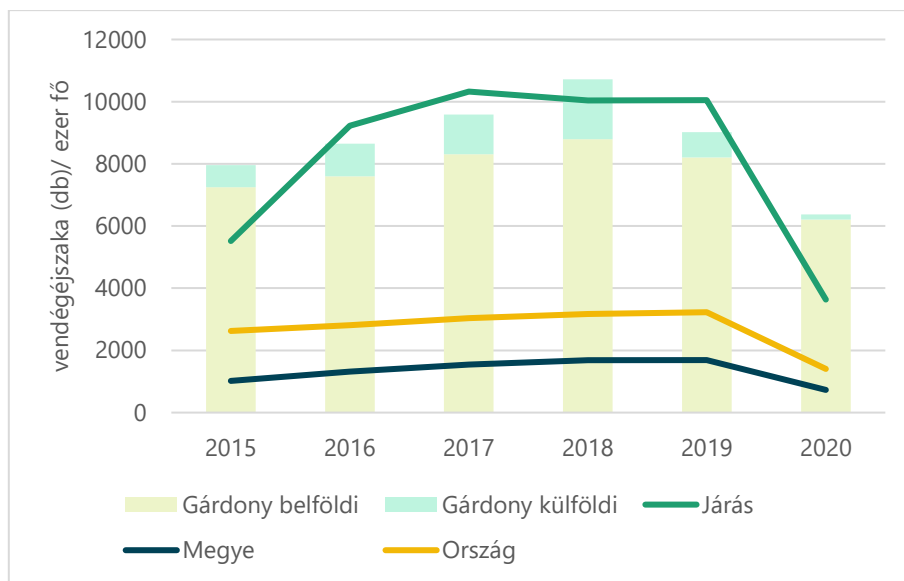
Az elmúlt években jelentős változás nem történt a kiskereskedelmi üzletek számában, 2020-ra mutatkozik egy 10%-os visszaesés, mely valószínűsíthetően összefüggésben áll a járványhelyzet miatti akkori megszorításokkal. Megyei összehasonlításban viszont azt láthatjuk, hogy megyei szinten folyamatosan csökkentek a kiskereskedelmi üzletek száma 2015 óta. Nagy számban 2015-höz képest a.

Turizmus

Gárdonyt fekvése, a természeti környezet adottságai kiemelt turisztikai célpontként predesztinálják. A település fürdővárossá fejlődése az 1920-30-as években indult meg, igazi lendületet pedig a '60-as évek közepétől kapott a hajóállomás, kikötő és a Napsugárstrand megépülésével. A '70-es években sor került a tópart-, meder- és vízszintszabályozására, a környező területeken pedig fásítás, parcellázás, szálloda-, vállalati üdülő- és kemping-építés kedvezett a turizmusnak. A szocializmus alatt aktív (elsősorban belföldi, holland és német) idegenforgalom központosult a településen, mely azonban a rendszerváltást követően elcsendesült. Az elmúlt néhány évben a spontán fejlődést egyre inkább felváltotta a tudatos idegenforgalmi stratégia alkalmazása. Nagyon sok fejlesztés, pozitív elmozdulás történt, a város idegenforgalmi kínálata, a szolgáltatások színvonala jelentős minőségi javulást mutat. Ilyen a partszakaszt érintő nagyszámú fejlesztés (parkosítás, kikötő felújítás, szolgáltatásinfrastruktúra fejlesztés), vagy az agárdi fürdőt és annak környékét érintő beruházások. A település azért is szerencsés helyzetben van, mert idegenforgalma jelenleg sem csupán a vízparti pihenésen alapul, jelen van a vízi turizmus, aktív turizmus, program/rendezvény turizmus, konferenciaturizmus. Ez a sokszínűség a város, mint turisztikai desztináció egyik fő erőssége, viszont hátrányt is jelenthet, ha a marketing-üzenetek szétforgácsolódnak és nem tudnak elég karakteresek lenni. Gárdony turisztikai látványosságai között említhető a Velencei-tó (mind természeti, strandolási és aktív turizmus szempontból), az Agárdi Termálfürdő, az Agárdi Park- és Szabadidőközpont, a Gárdonyi Géza Múzeum, a Rönkvár, a Velencei-tavi Galéria, a Dinnyési Templomkert Hagyományőrző és Turisztikai Központ, a Madárvárta, valamint számos tanösvény.

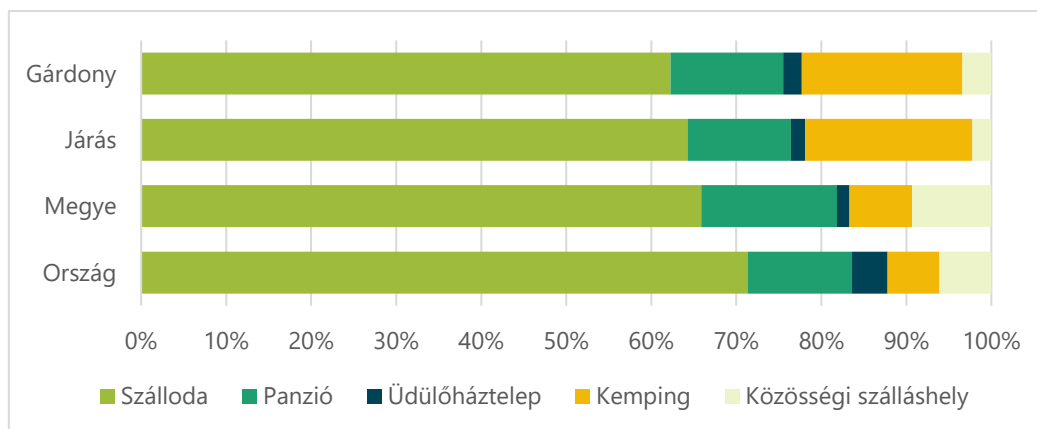
A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma a Gárdonyi járásban lakosságárányosan jócskán felülmúlja a megyei és országos értékeket, utóbbinak közel háromszorosát adta. Melyhez a Velencei tónál (Sukorón) megrendezésre kerülő EFOTT fesztivál jelentősen hozzájárul. A Gárdonyban eltöltött vendégéjszakák száma a járás értékeivel közel azonos. A vendégek száma 2020-2021-ben a világjárvány következtében országszerte nagymértékben visszaestek, mely alól Gárdony sem volt kivétel, habár visszaesés kisebb mértékű volt.

33. ábra: Ezer főre jutó vendégéjszakák számának alakulása (forrás: KSH)

A város idegenforgalmának legmeghatározóbb szálláshelye, a Hotel Vital Nautis négycsillagos szálloda, amelyet 2010-ben a kikötő és a szabadstrand szomszédságában található korábbi TESZ üdülőből alakítottak ki. A szállodában 81 szoba, 4 luxuslakosztály, wellness- és konferenciarezleg is található. A hotel jelentős előrelépést jelentett a minőségi szálláshelyek kialakításának folyamatában. Szintén a színvonalas kínálatot bővítik az Átrium Agárd Tréning és Üdülőház és a Viking Hotel Agárd szállásférőhelyei, a Touring Hotel, valamint a gyógyfürdő szomszédságában található Thermal Apartman. Gárdonyban ugyanakkor a szállodák mellett az átlagnál nagyobb jelentősége van a kisebb, aktív kikapcsolódáshoz jobban igazodó szálláshelyeknek, így a panzióknak és kempingeknek. A vendégek átlagosan 2-3 éjszakára szállnak meg a településen.

34. ábra: Vendégéjszakák megoszlása a különböző szálláshelyek között, 2021 (forrás: KSH)

A korábbi hotelek, szakszervezeti és vállalati üdülők között néhány átalakításra került (pl. Nautis, Átrium), de még jelentős számban található leromlott állapotú épületek még a Tó közvetlen közelében is. Az Önkormányzat elsőrendű célja a Gyógyfürdő mellé - annak szolgáltatásaihoz

kapcsolódva - szálláshely építése, amely a város meglévő szálláshelyeitől eltérően tipikusan az egészségügyi szolgáltatást igénybevevő réteg igényeihez igazodna. További jelentős cél a strukturális szálláshely kapacitáshiány megszüntetésére a volt vállalati, szakszervezeti szállodák fejlesztése.

Az elmúlt években a legnagyobb kifejezetten turisztikai célú támogatások a Kisfaludy 2030 programból érkezett a tóparti területek, strandok felújítására.

A beruházás gazdája	A beruházás tartalma	A támogatás összege
Gárdony Város Önkormányzat	Az agárdi Napsugár Strand szolgáltatásainak minőségi élménykínálattá fejlesztése	67.000.000
Gárdony Város Önkormányzat	A gárdonyi Panoráma partszakasz szolgáltatásainak fejlesztése	15.500.000
Gárdony Város Önkormányzat	A gárdonyi Sport Beach szolgáltatásainak minőségi élménykínálattá fejlesztése	24.500.000
Gárdony Város Önkormányzat	A gárdonyi Tó-Party Rendezvénystrand szolgáltatásainak fejlesztése	30.500.000
Gárdony Város Önkormányzat	Az agárdi Park Strand szolgáltatásainak fejlesztése	67.000.000

35. ábra A turizmus ágazat fejlesztésére kapott támogatások a Kisfaludy 2030 programból (forrás: kisfaludyprogram.hu)

A turizmus fejlesztéseikhez köthetőek a városképi fejlesztések is, mivel azok is közvetett módon a turizmus fejlesztéséhez járulnak hozzá. A fejlesztések tartalmát tekintve láthatjuk, hogy azok kivétel nélkül a településfejlesztési koncepcióban is megjelenő célokat, fejlesztési irányokat szolgálták. A következő ciklusban a támogatási lehetőségektől és a befektetői érdeklődéstől függően a megkezdett fejlesztési irányok folytatása a cél.

A turisztikai szolgáltatások színvonalának fejlesztésében nehézséget jelent a tavi turizmus szezonális jellege. Több jól ismert étterem működik a városban (pl. Gulyás Csárda, Admirale étterem, Fregatt étterem), de a városközpontok és a tó körüli kerékpárút mentén igény lenne további minőségi vendéglátóhelyekre (cukrászda, kávézó). A település idegenforgalmi adóból származó bevétele 17,5 millió Ft volt 2021-ben, de ez a járvány miatt csökkent le a néhány évvel korábbihoz viszonyítva. 2019-ben ez meghaladta a 42 millió Ft-ot.

2.9.3. A GAZDASÁGI SZERVEZETEK JELLEMZŐI, FONTOSABB BERUHÁZÁSAI, TELEPÜLÉST ÉRINTŐ FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSE

Az előbbi értékelésekből is látható, hogy a városban jelentős eltérés a megyei és országos átlagoktól a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység és a mezőgazdasági, erdőgazdálkodás, halászat ágazatban van. Utóbbi esetében az eltérés negatív,

vagyis jóval kisebb a mezőgazdasági, erdőgazdálkodás, halászat ágazat reprezentáltsága. Kisebb mértékű pozitív eltérést láthatunk még az információ, kommunikáció és a művészet, szórakoztatás, szabadidő ágazatokban.

A gazdaság szereplőinek a 21. század kihívásainak való megfelelés érdekében a társadalmi felelősségvállalás, az alkalmazkodóképesség erősítése és a digitalizáció kihívásainak kell megfelelniük. Az elmúlt támogatási időszakban több helyi vállalkozásnak sikerült GINOP pályázatokat elnyerniük (összesen 1,2 milliárd forint értékben), melyet főként energiahatékonysági és digitális beruházásokra, valamint különböző gyakornoki és vállalatirányítási programokra használtak fel. Ezen fejlesztési irányok folytatása várható.

A turisztikai fejlesztések összefogását és vizionálását a helyi TDM szervezet koordinálja, mely célja, hogy összehangolja a szektor gazdasági szereplőinek tevékenységét, valamint a szolgáltatásfejlesztésen túl ellássa az idegenforgalommal foglalkozó személyek és cégek érdekképviselését. regionális tekintetben az általános területfejlesztési, gazdaságfejlesztési feladatokat, koordinációt ellátó Velencei-tó és Térsége, Váli-völgy, Vértes Térségi Fejlesztési Tanácsot, amely olyan regionális projekteket koordinált az elmúlt időszakban, mint a Velencei-tavi partfal komplex fenntartható rehabilitációja és a Velencei kerékpárút és kerékpáros turisztikai szolgáltatások fejlesztése, amelyek mostanra szinte hiánytalanul megvalósultak

2.9.4. A GAZDASÁGI VERSENYKÉPESSÉGET BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK (ELÉRHETŐSÉG, MUNKAERŐ KÉPZETTSÉGE, K+F)

A gazdaság növekedése, a tőke letelepedési szándéka, egy adott térség fejlettsége, versenyképessége nagymértékben függ az adott terület elérhetőségétől, az infrastruktúra állapotától. A közlekedési infrastruktúrával való ellátottsága Gárdonyinak megfelelőnek tekinthető, mivel bár közvetlen autópálya kapcsolata nincsen, elérhető a M7 gyorsforgalmi úton és a 7. sz. főúton, amelyek összekötik Budapesttel és Székesfehérvárral. Az idő szerinti optimalizálással kiválasztott leggyorsabb út hossza a megyeszékhelyig 12 km, a fővárosig 40 km, az autópálya csomópontig 6 km. Vasúti kapcsolata is jó, csúcsidőtől függetlenül több vonat is megáll a vasútállomásokon. A menetidő átlagosan 40-50 perc.

A munkaerő képzettsége szempontjából a település kiemelkedő pozícióban van, ugyanis mind a felsőfokú végzettséggel rendelkezők, mind az érettségivel rendelkezők aránya jelentősen meghaladja mind a járási, mind a megyei, mind az országos átlagot.

A gazdasági infrastruktúra tekintetében is jelentős előrelépést tett Gárdony a dinnyési és agárdi iparterületek megalapításával. Előbbi 2008-ban jött létre, azóta teljesen betelepült; található szállítmányozással, villamosipari szolgáltatással és elektromoskishajó-gyártással foglalkozó vállalat

is. Az agárdi iparterület pár évvel később az agárdi városközpontban levő vállalkozások (főként az önkormányzat résztulajdonában lévő Velence-tavi Hulladékgazdálkodási Kft.) átköltöztetésével alakult ki. Az agárdi iparterületen létesült új telephelye a Gárdonyi Városüzemeltetési Kft.-nek és az Agárdi Zöld Kft.-nek, amelyek a város működésével kapcsolatos mindennemű feladatokat végzik. Az ipari területek bővítése és az hozzájuk kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése mindenképpen indokolt.

A város innovációs ökoszisztémája, az innováció terjedését elősegítő szervezetek, hálózatok rendszere egyelőre nem tekinthető kiépültnek. Hiányoznak a digitális technológiák fejlesztésével és szolgáltatásával foglalkozó vállalkozások, ami az innovációs dinamika és a technológiai fejlődés szempontjából hátrányt jelent. Ugyanakkor Gárdony kedvező földrajzi elhelyezkedése részben kompenzálja ezt a hiányosságot, mivel közel fekszik olyan országos jelentőségű innovációs központokhoz, mint Budapest, Székesfehérvár, Dunaújváros és Veszprém. Ezek a városok erős technológiai és gazdasági központokként működnek, amelyek hatása Gárdonyra is kiterjedhet.

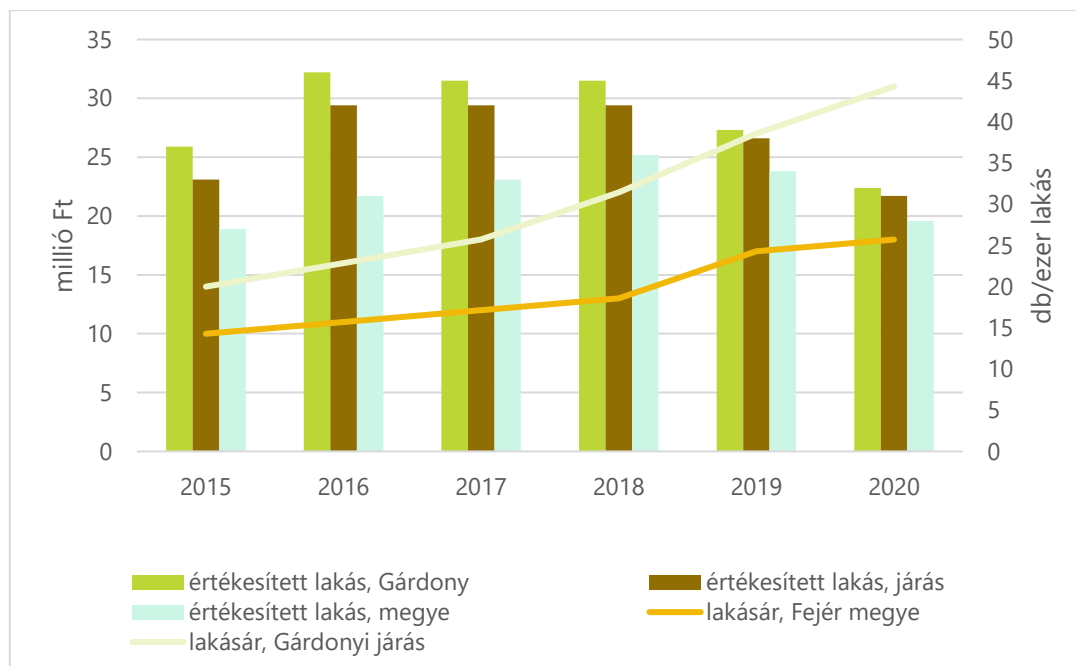
A város infokommunikációs helyzetét tekintve a városi honlap folyamatosan bővül az új hírekkel és az aktualitásokkal. A helyi gazdaság menedzseléséhez a város rendelkezik vállalkozói adatbázissal, ami alapján tudja tartani a kapcsolatot a helyi cégekkel, azok számára (lehetőségeihez mérten) konzultációt, tájékoztatást tesz lehetővé, tájékoztatja azokat a helyi gazdaságot érintő legfontosabb változásokról, fejleményekről. A napjainkra legmeghatározóbb internethozzáférés adatai alapján a lakásállományokra vetítve több előfizetést tartanak számon Gárdonyban, mint lakást (105,4%-os ellátottsági arány).

2.9.5. INGATLANPIACI VISZONYOK (KERESLET-KÍNÁLAT)

A lakosság életkörülményeinek egyik meghatározó tényezője a lakásviszonyok alakulása, a lakásállomány nagysága és az építkezések száma a gazdaság aktivitásának a jelzőszáma. Gárdonyban 2015-ben 4532 lakás volt, míg 2020-ban 4748, ami 4,7%-os növekedést jelent, ami kiemelkedő, hiszen ebben az időszakban a megyében 1,3%, az országban 1,8% volt az átlagos növekedési mérték. A magasabb építkezési arány jól tükrözi a településre jellemző magas odavándorlást. Az ezer lakosra jutó lakások száma 2015-ben 359 volt, amely alacsonyabb mind a járási, mind a megyei, mind az országos átlagnál. A mutatószám 2020-ra újra növekedésnek indult és 370 volt, amely még mindig elmarad a járási, a megyei, az országos átlagtól. Az új építésű ingatlanok a városban elsősorban találhatóak, lakótelepi építkezés a Jókai lakótelep beépülése után nem folytatódott.

Az ingatlanértékesítések száma jelentős ingadozásokat mutat egyik évről a másikra, 2018-óta Gárdonyban az értékesített használt lakások száma csökken az árak növekedésével és az új építésű

lakások miatt. Ettől függetlenül az ingatlan vételek a megyei átlagot és a megye városainak átlagát minden évben meghaladják. Az ingatlanok négyzetméter ára 2017 óta hosszútávon csak növekedtek, néhány kisebb csökkenéstől eltekintve, amely így az elmúlt 5 év alatt körülbelül nyolcszorosára növekedett. A Gárdonyi járásban értékesített használt lakások átlagos ára pedig háromszorosára növekedett 2015-2020 között, a megyeinél nagyobb mértékben. Az értékesített használt lakások száma pedig 2018 óta csökkenésnek indult.

36. ábra: Értékesített használt lakások átlagos ára (millió forint) és száma ezer lakásra vonatkoztatva (forrás: KSH)

Az ingatlan piac jellemzésénél külön kell foglalkozni az üdülőterületekkel, amelyek a város területének 50%-át meghaladják és a lakások számát is jelentősen meghaladja az üdülők száma. A település szerkezetében problémát okoz a lakó- és üdülőövezetek összhangjának megteremtése. Az üdülőövezetbe egyre többen költöznek állandó lakosként, ami problémát okoz mind az épületállományban, mind az adózásban, mind pedig a közszolgáltatások szervezésében.

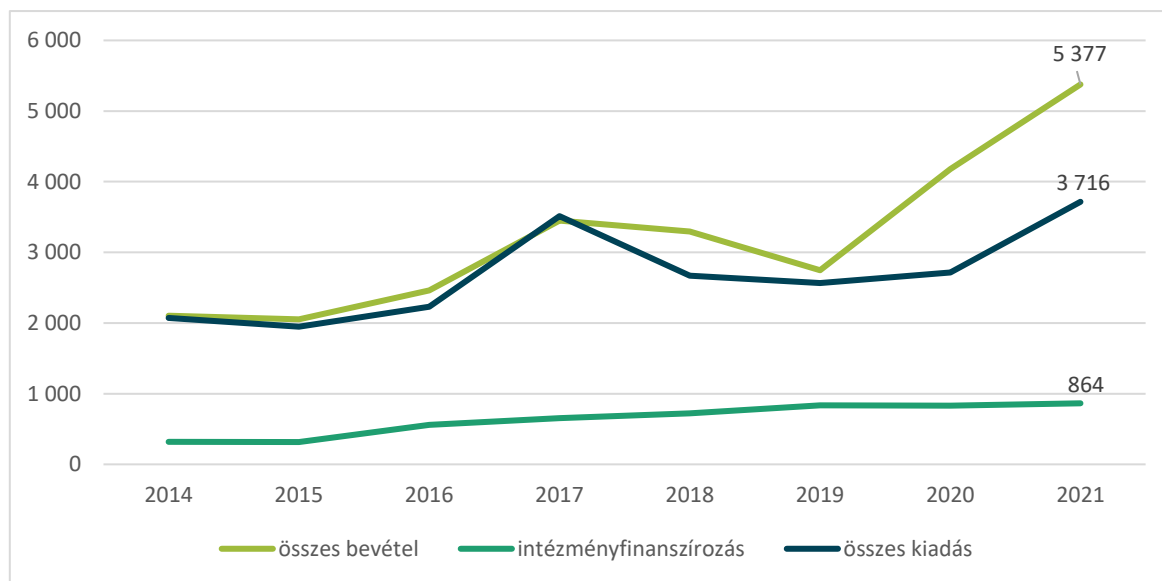
2.10 AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

2.10.1 KÖLTSÉGVETÉS, VAGYONGAZDÁLKODÁS, GAZDASÁGI PROGRAM

A város bevételeit általánosan bővülés jellemzi, kiadásai pedig nem haladják meg azokat, az önkormányzatot így felelős gazdálkodás jellemzi. A 2014. évi költségvetési törvény döntött a 2013. december 31-i adósságállomány átvállalásáról, mely intézkedés óta az önkormányzat nem vett fel

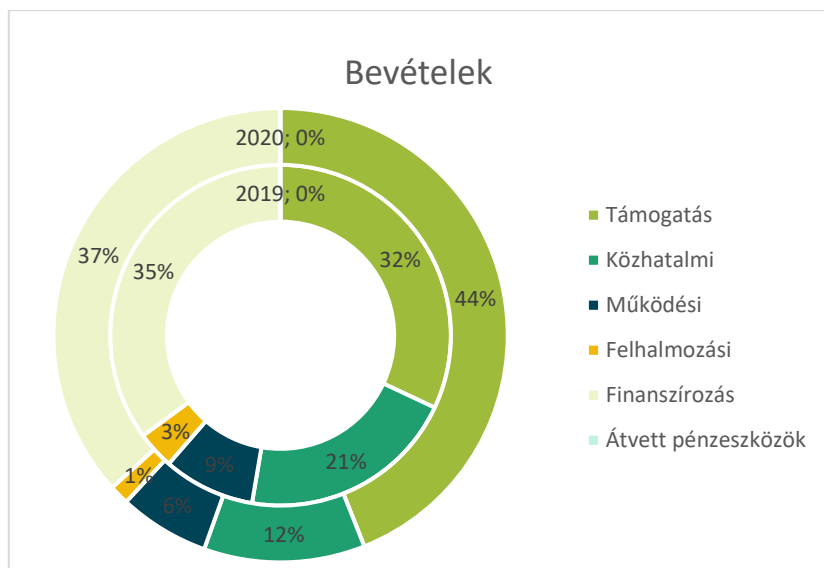
hitelt. Az intézmények finanszírozásának költségei folyamatosan növekednek, 2014 óta 2,5-3 szorosára emelkedtek. A költségvetési bevételek és kiadások alakulása esetén jól megfigyelhető a pandémia hatása; a 2020. év költségvetési kiadásai jelentősen csökkentek a tervezettől, többek között (a járványhelyzet miatti leállás következtében) elmaradt beruházásokon keresztül.

Gárdony Város gazdálkodását, mindennapi működését és fejlesztési lehetőségeit egyaránt befolyásolja az orosz-ukrán háború, az energiaválság, az évszázados méretű aszály, melyek előre nem látható módon növelik nem csak a beruházások, de az épületek fenntartási költségeit is.

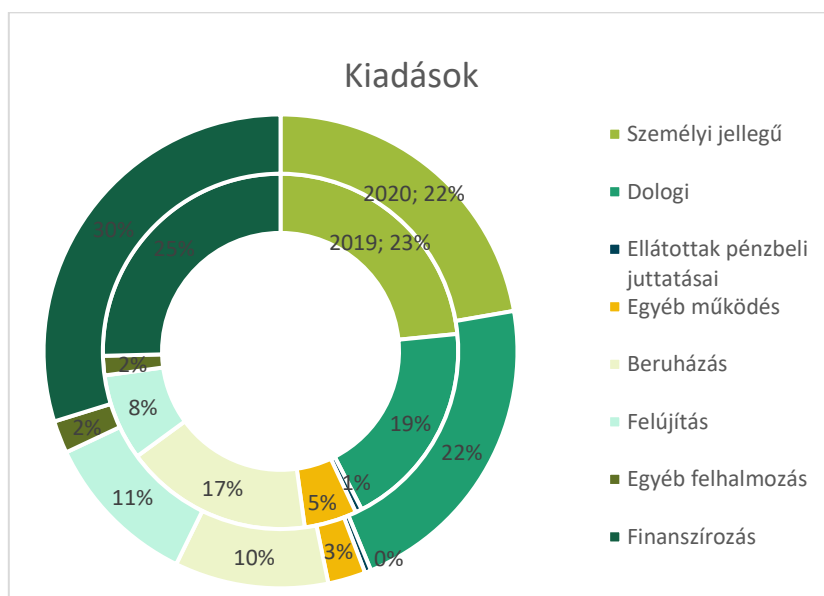

37. ábra Gárdony Város Önkormányzat bevételeinek és kiadásainak alakulása (millió forint)

A 2019 és 2020. évi önkormányzati költségvetés bevételeinek belső szerkezetét tekintve 3 fő szegmensre osztható: a támogatások (működési és felhalmozási célú), a saját bevételek (közhatalmi, működési, felhalmozási bevételek), valamint a finanszírozási bevételek (maradvány, bankbetét). Megfigyelhető 2020-ra a támogatások nagyobb részaránya, a saját bevételek csökkenése mellett, köszönhetően a járványhelyzet gazdasági hatásainak enyhítését célzó kormányzati lépések következtében kieső adóbevételeknek (IPA csökkenés, IFA elengedés), melyeket a kormányzat támogatásokkal igyekezett pótolni. A kiadás oldalon a személyi jellegű, a dologi és a finanszírozási (intézmények, bankbetét) kiadások a legmeghatározóbbak. Gárdony 2020. évi költségvetésén a járvány hatásai láthatók a beruházások visszaesésében (a költségvetésbe betervezett összeg alig több, mint 10%-a került felhasználásra).

38. ábra: Önkormányzati bevételek megoszlása 2019-ben és 2020-ban

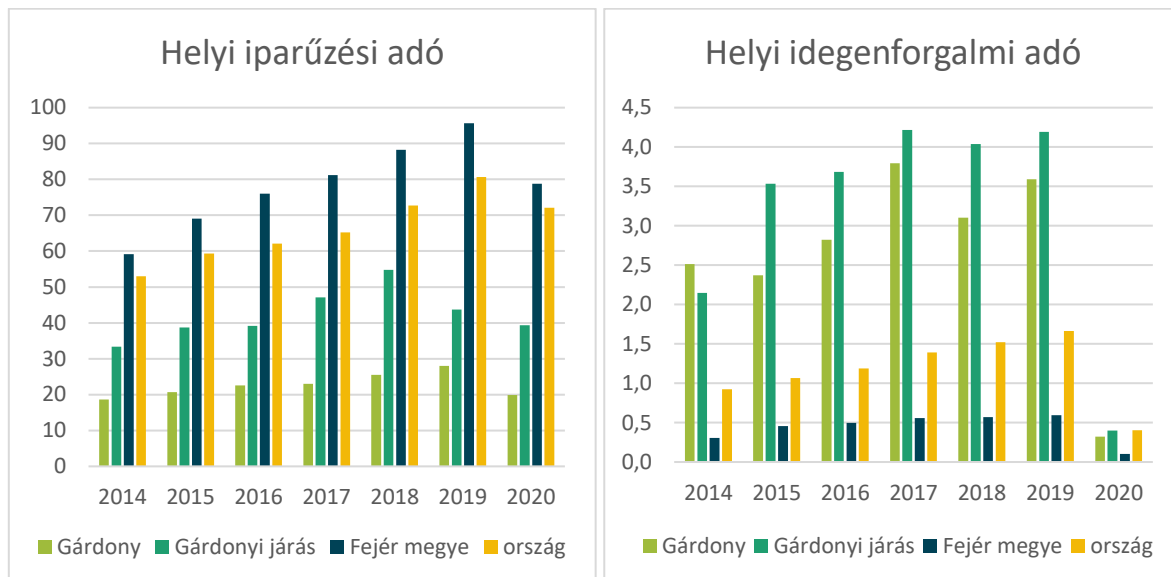

39. ábra: Önkormányzati kiadások megoszlása 2019-ben és 2020-ban

A gazdasági aktivitást leginkább jellemző két adófajta az idegenforgalmi adó és a helyi iparüzési adó, melyek időbeli alakulását tekintve megállapítható, hogy az utóbbi néhány évben az egy főre jutó iparüzési adó 2019-ig minden területi szinten, így Gárdonyban is növekedett, 2020-ra azonban némileg visszaesett, köszönhetően annak, hogy a koronavírus-világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges intézkedésekről szóló 639/2020. (XII. 22.) Korm. rendelet értelmében az iparüzési adó a mikro-, kis- és középvállalkozások számára 1%-ban lett maximálva. Az egy lakosra jutó idegenforgalmi adó bevételek a korábbi növekedést követően drasztikusan visszaestek 2020-ban, mely egyrészt magyarázható a turizmus visszaesésével, másrészt pedig annak, hogy a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében a koronavírus-járvány gazdasági

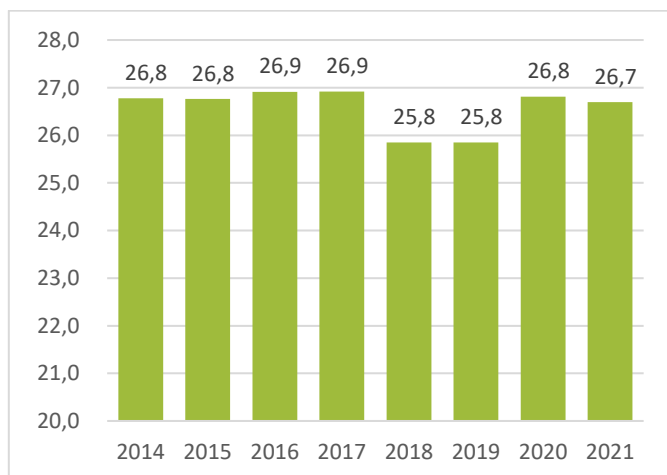

hatásainak mérséklése érdekében szükséges adózási könnyítésekről szóló 140/2020. (IV. 21.) Korm. rendelet értelmében 2020 április végétől az idegenforgalmi adó felfüggesztésre került. Az adók megyei és országos összehasonlításban a város iparüzési adóbevétele elmarad, míg az idegenforgalmi adóbevétele jelentősen meghaladja a megyei és országos átlagot.

40. ábra: Egy főre jutó helyi iparüzési adó és helyi idegenforgalmi adó (ezer forint/fő) (forrás: KSH)

Az önkormányzat vagyona (2020.12.31.-i állapot szerint) 26.809 millió forint, melyből a forgalomképtelen vagyontárgyak értéke 14.373 millió forint, míg a korlátozottan forgalomképes vagyontárgyak értéke 3.022 millió forint. A forgalomképes vagyontárgyak értéke 7.892 millió forint.

41. ábra: Gárdony Város Önkormányzat vagyona (milliárd forint)

Az Képviselőtestület 2013. II. 13-án tárgyalta Gárdony város közép- és hosszú távú vagyongazdálkodási tervét, amely meghatározza a vagyongazdálkodási alapelveket, köztük a következőket:

- Az önkormányzati vagyonnal felelősen kell gazdálkodni.

- A vagyongazdálkodásnak az önkormányzat teherbíró képességéhez kell igazodnia, elsődlegesen a közfeladatok ellátását szolgálni a hatékonyság, átláthatóság és költségtakarékosság alapelveinek betartásával.
- Az önkormányzat feladatának ellátása szempontjából feleslegessé váló vagyontárgyakat elsősorban hasznosítja, vagy értékét megőrizve a tulajdonában tartja.
- Amennyiben a vagyontárgy fenntartási, karbantartási költségei magasabbak, mint a várható értéknövekedés, a vagyontárgy elidegeníthető.
- Az önkormányzati vagyonfejlesztés céljait a Képviselőtestület döntései és éves költségvetési rendeletei határozzák meg.

A jelenlegi **Gazdasági Program** a 2019-2024-es időszakra a következő fő célkitűzéseket határozta el:

- a versenyképesség erősítése,
- az életminőséget befolyásoló infrastruktúra fejlesztése,
- a természeti környezete értékeinek megőrzése,
- a megújuló energiaforrások maximális kiaknázása,
- az épített környezet műszaki és esztétikai értékének növelése,
- az idegenforgalom fejlesztése, a település vonzerejének növelése

2.10.2 AZ ÖNKORMÁNYZAT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TEVÉKENYSÉGE, INTÉZMÉNYRENDSZERE

A városban a városfejlesztéssel kapcsolatos döntési jogkörrel a képviselőtestület rendelkezik. A képviselőtestület Pénzügyi és Városfejlesztési bizottsága felelős a területfejlesztéssel kapcsolatos előterjesztések előzetes véleményezéséért. A városfejlesztéssel összefüggő döntések végrehajtása a polgármesteri kabinet és a polgármesteri hivatal Építésügyi és Műszaki Csoportjának feladata.

A Pénzügyi és Városfejlesztési Bizottsága területfejlesztéssel kapcsolatos hatáskörei a következők:

- Területrendezési terv előkészítő folyamatában dönt arról, hogy az előkészítő munkarészek megfelelnek-e a tovább tervezés alapjának.
- Elkészíti és felülvizsgálja az ár- és belvízvédelmi terveket.
- Véleményezi a gazdasági tartalmú testületi előterjesztéseket.
- Összesíti, véleményezi, rangsorolja a beruházási javaslatokat.
- Véleményezi a vagyonhasznosításra vonatkozó előterjesztést.
- Közreműködik a városrendezési programok, tervek kidolgozásában, azokat a testület elé terjesztést megelőzően véleményezi.

- Véleményt nyilvánít a városközpont beépítése során felmerülő építészeti kérdésekben, a városképet meghatározó középületek beépítési javaslatának kérdésében.

Az elmúlt években is számos fejlesztés tudott megvalósulni a település életében, melyek közül kiemelendő a számos, fenntarthatóságot előre mozdító intézkedés, főként energetikai és kerékpáros fejlesztések. Megépült teljes hosszában (közel 30 km) a tó körüli kerékpárút, megtörtént a Polgármesteri hivatal, a Gárdonyi Általános Iskola és (részben) az Agárdi Községi Ház energetikai korszerűsítése, valamint a geotermikus rendszerbe több Gárdonyi intézmény került újonnan bekötésre (pl. Gárdonyi Óvoda Gárdonyi Tagóvodája, Fókusz Szociális Szolgálat, Nemzedékek Háza, egészségügyi és szolgáltató épületek).

A legnagyobb volumenű beruházás a Csuka csarnok kialakítása volt, mely alapvetően Gárdony lakóinak sportolási lehetőségét bővíti, ezen felül pedig alkalmas másodosztályú kézilabda bajnoki mérkőzések megtartására, valamint az iskolai sportoktatás helyszíne is. A település lakói körében népszerű fejlesztés volt még a Katlan szabadidőközpont kialakítása, az Agárdi városrészi központ fejlesztése, továbbá strand és tóparti fejlesztések. A közelmúlt hiánypótló fejlesztései közül kulcsfontosságú volt a humáninfrastruktúra kapacitásának bővítése, így számos bölcsődei és óvodai bővítés valósult meg.

2.10.3 GAZDASÁGFEJLESZTÉSI TEVÉKENYSÉG

Gárdony közvetlen gazdaságfejlesztő tevékenységét a befektetés-ösztönzést kiszolgáló, elsősorban ipartelepítést támogató infrastruktúrafejlesztésben fejtette ki, ami az ipari területek létrehozását jelentette (Dinnyésen és Agárdon). Ezek bővítése következő időszakban is meghatározó gazdaságfejlesztési irányvonal lesz.

A turisztikai fejlesztésekért, a térség arculatáért a Velencei-tó Térségi TDM Nonprofit Kft. felelős, melynek feladata összehangolni a térség turisztikai érdekeit, elképzeléseit. A szervezetre a vállalkozások, szakmai és civil szervezetek, önkormányzat(ok) együttműködése jellemző, annak érdekében, hogy hosszú távon, komplex módon menedzseljék a térség turisztikai értékeit. Gárdonyban helyi TDM szervezet is működik, mely Gárdony turisztikai marketingjét, a helyi gazdasági szereplők összehangolását, a turizmus fejlődését határozza meg. Turisztikai szempontból jelentős hatású fejlesztések a Velencei-tó körüli kerékpárút megépülése.

A helyi gazdaságfejlesztés harmadik területe a településképvé javítása volt a város központi területein, illetve az Alkotmány utca felújítása volt. A városképi rehabilitációs beruházások egyszerre szolgálják a turizmust és változást képesek generálni a központi részek kiskereskedelmi szerkezetében, továbbá munkát adnak helyi vállalkozóknak.

A 2019-2024. évi gazdasági programban a gazdaságfejlesztésen belül kiemelt szerep jut az integráció elmélyítésére, a KKV-k megerősítésére és a gazdasági szolgáltatások fejlesztésére. A szolgáltatásokon belül kereskedelem- és turizmusfejlesztés a prioritás. Az elkövetkező időszaknak kulcs feladata a növekvő népesség gazdasági és társadalmi igényeinek, valamint a 21. század korszellemének való megfelelés. Előbbi tekintetében többek között a szociális ellátás (bölcsőde) és a közoktatás fejlesztése (óvoda, digitális eszközök), a munkaerőigény mennyiségi kielégítése, míg utóbbi esetben a város innovációs potenciáljának növelése (háttérfeltételek megteremtése, K+F ösztönzés, innováció ösztönzési rendszer), az informatikai infrastruktúra és e-szolgáltatások fejlesztése, és a környezetvédelmi szempontok fokozott érvényesítése szerepel.

Digitális beruházások terén az Gárdonyban Európai Uniós források segítségével megtörtént az egységes ügymenetet biztosító felhőalapú adminisztrációs és adatkezelési rendszer (ASP) bevezetése. Továbbá a GINOP keretében a vállalati komplex infokommunikációs és mobilfejlesztések, felhőalapú online üzleti szolgáltatások terjesztésének támogatása felhívás útján 3 cég nyert támogatást felhőalapú szolgáltatási, illetve infokommunikációs rendszer kialakítására, bevezetésére; összesen mintegy 25 millió forint támogatással.

A városban számos hírközlési közmű található (AH NET Zrt., DIGI Kft., Invitech ICT Services Kft., Invitel Zrt., Magyar Telekom Nyrt., Novi-Com Kft., NOVOTRON Zrt., Vodafone), melyek közül a lakosság fő kiszolgálói a Magyar Telekom és a Vodafone².

2.10.4 FOGLALKOZTATÁSPOLITIKA

Gárdonyban az önkormányzat a legnagyobb foglalkoztató: az önkormányzat és a költségvetési szervei 175 fő körüli alkalmazottat tudnak foglalkoztatni. A költségvetési szervek közül jelentős foglalkoztató a Gárdonyi Óvoda, ahol folyamatosan bővül az alkalmazottak száma (2020-ban 78 fő), a lakossági növekvő igényekre történő óvodai férőhely bővítések következtében. Ehhez adódnak az önkormányzat 100%-os tulajdonában lévő vállalatok, az Agárdi Gyógy- és Termálfürdő 70-80, a Városüzemeltetési Kft. 10-15 és a Zöld Kft. 20-30 alkalmazottja, melyek közül az előbbi kettő nagymértékben visszaesett 2020-ra (25, illetve 50%-os létszámcsökkentés történt a járvány következtében).

A közfoglalkoztatottság jelentősége csökken, a korábban alkalmazott harminc-negyven fő (2017-ben 45 fő) folyamatosan csökkent 2021-re 15 főre. A közfoglalkoztatás jelentősége országosan, és a megyében is csökkent; ugyanakkor kiemelendő, hogy lakosságarányosan Gárdonyban a közfoglalkoztatás súlya mindvégig elmaradt a megyei és országos foglalkoztatástól, utóbbinak negyedét érte csak el. A közfoglalkoztatottakat főként a Zöld Kft. foglalkoztatja, akik a város

---

² Forrás: <https://ekozmu.e-epites.hu/alkalmazas/lakossag/menu/terkep/tajekoztatas/kozmuterkep>

zöldfelületeinek karbantartását végzik. A közfoglalkoztatással kapcsolatos szervező munkát az önkormányzat átadta a Városüzemeltetési Kft.-nek.

Gárdonyinak, növekvő népessége következtében jelentős foglalkoztatáspolitikai kihívásokkal kell szembenézni az elkövetkező időszakban. Egyrészt az intézményi kapacitások bővítésével a közfoglalkoztatottak számát is növelni szükséges, másrészt az egyre gyarapodó lakosság megnövekedett munkaerőigényére is reagálni szükséges. Így a helyi, 21. századi munkalehetőségek teremtése kulcs fontosságú.

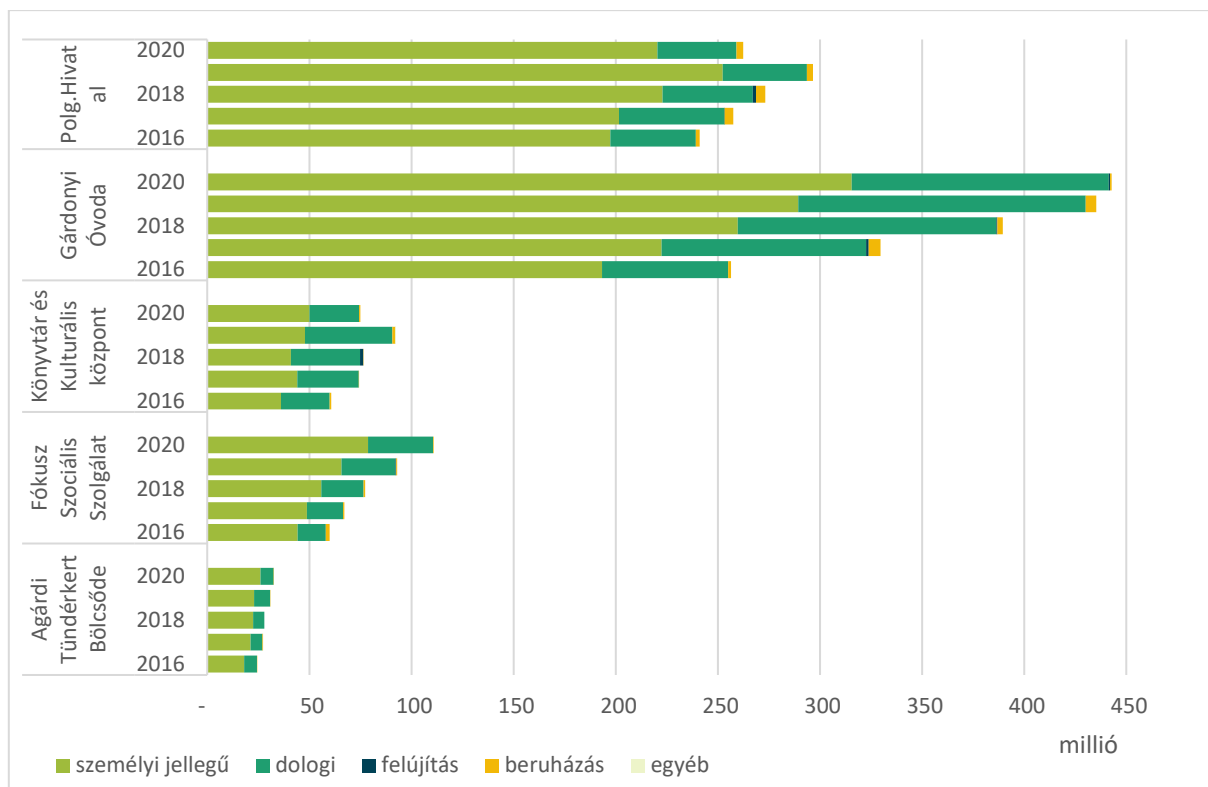
2.10.5 LAKÁS- ÉS HELYISÉGGAZDÁLKODÁS

A településen kevés a bérlakás-állomány. A bérlakások száma mindössze 21 darab, abból 10 darab a szociális bérlakás, a többi munkaköri lakás, vagy bérlakás. Az önkormányzat által fenntartott bérlakások aránya a teljes lakásállományon belül elmarad a megyei és országos átlagoktól. (2014-ben Gárdonyban 0,4% volt, míg a megyében 1,8% és országosan 3,6%) Az önkormányzat az elmúlt években hat új 1,5 szobás lakást építtetett, melyeket piaci alapon ad bérbe. A lakások többségében komfortosak, kisebb részt összkomfortosak közel 50 m²-es átlagos alapterülettel bírnak. Ezen túl két egyéb komfortos ingatlanja van az önkormányzatnak, melyek egyikében a Látótér Alapítvány működik.

Az önkormányzati tulajdonú lakások és helyiségek bérletéről a 15/2001. (VIII. 13.) sz. önkormányzati rendelet rendelkezik. Ebben határozzák meg a szociális bérlakásra jogosultság feltételeit is. A szociális és munkaköri bérlakások bérleti díját az önkormányzat Képviselő-testületének 32/2006. (IX. 29.) sz. rendelete szabályozza.

2.10.6 INTÉZMÉNYFENNTARTÁS

Az önkormányzat által fenntartott intézmények a Polgármesteri Hivatal, az Agárdi Tündérvárosi Bölcsőde, a Gárdonyi Óvoda tagintézményei közül az agárdi, gárdonyi és dinnyési, a Fókusz Szociális Szolgálat, a Gárdonyi Géza Könyvtár és Kulturális Központ.

42. ábra: Az önkormányzat által fenntartott intézmények éves működési (személyi és dologi), felújítási és beruházási költségei (2016-2020) (Forrás: Önkormányzati költségvetési beszámolók)

A Gárdonyi intézmények közül a Polgármesteri hivatal felújítása, energetikai korszerűsítése, geotermikus energia bevezetése és a mögötte található parkoló felújítása volt a legnagyobb volumenű fejlesztés. Ezen túl az Agárdi Tündérkert Bölcsőde, a Gárdonyi Általános Iskola és (részben) az Agárdi Községi Ház energetikai felújítása valósult meg.

Az önkormányzati fenntartású intézmények legfontosabb fejlesztési igényei között az óvodák esetében infrastruktúra fejlesztés szerepel, mely mindegyik gárdonyi tagóvoda esetén kiterjed az udvar felújítására, ezen túl pedig a Gárdonyi Óvoda teljeskörű felújítása, valamint a Dinnyési Óvoda konyhájának felújítása is időszerű. Szükséges továbbá a város intézményeinek (digitális) eszközfejlesztése is.

2.10.7 ENERGIAGAZDÁLKODÁS

Gárdonyi Város területén E-On és MVM gázszolgáltatás és E-On áramellátás van. A Gárdonyi Város Önkormányzata által tulajdonolt Agárdi Gyógy- és Termálfürdőben, az agárdi és gárdonyi iskolákban, valamint a Polgármesteri Hivatalában +3 °C-ig geotermikus energia biztosítja a hőellátást. Ez a geotermikus rendszer látja el hét társasház, valamint az Aranybárka Idősek és Pszichiátriai Betegek Otthona használati melegvíz- és fűtési igényét is.

A Polgármesteri Hivatal épületén napelemek kerültek elhelyezésre 2014-ben, amelyek az irodák elektromos energia szükségletét kb. 85 %-ban látják el. Szintén napkollektorok kerültek elhelyezésre kisebb önkormányzati intézményeken, ezek időszakos használatúak (strand-i öltöző épület, Velencei-tavi Galéria, Vadkacsa Kerékpáros Központ).

Az önkormányzat további geotermikus és fotovoltaikus fejlesztésekre (2019-2022) 542 millió forint támogatást nyert el. A projekt keretében a városi léptékű közösségi geotermikus hőtávrendszer kerülne fejlesztésre új intézmények (Csuka Csarnok, Gárdonyi Óvoda Gárdonyi Tagóvodája, Fókusz Szociális Szolgálat, Nemzedékek Háza, egészségügyi és szolgáltató épületek) bekötésével, mindezt kiegészítve fotovoltaikus rendszerek telepítésével (pl. Chernel István Általános Iskola és Gimnázium, Gárdonyi Géza Általános Iskola, Gárdonyi Óvoda Dinnyési és Gárdonyi Tagóvodája).

A következő időszakban nagy hangsúly kell jusson a megújuló energiaforrások előtérbe helyezésének és az épületek energetikai korszerűsítésének (ahogy az a település gazdasági programjában és klímastratégiájában kijelölésre is került), ezáltal csökkenthető a globális felmelegedésben kulcs szerepet játszó üvegházhatású gázok kibocsátása, hiszen Gárdonyi CO₂ emissziójának 60%-áért az energiafogyasztás tehető felelőssé.

Ugyanakkor a kialakult energiaválság következtében a megnövekedett energiaár és esetleges nyersanyaghiány már rövid távon elengedhetetlené teszik az energetikai korszerűsítések, alternatív fűtési módok, megújuló energiaforrások nyújtotta lehetőségek kihasználását, valamint takarékoságot elősegítő megoldások alkalmazását.

2.11 TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK, OKOS VÁROS

TELEPÜLÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

Gárdony város területén a településüzemeltetési szolgáltatások jelentős részét az önkormányzat saját szervezetein keresztül látja el. A bölcsődei és óvodai ellátást az önkormányzat által fenntartott Agárdi Tündérváros Bölcsőde és a Gárdonyi Óvoda öt tagintézménye biztosítja. Emellett a Gárdonyi Református Egyházközség fenntartásában működő Életfácska Református Óvoda működik. Oktatási intézményekből kettő található a településen. A Gárdonyi Géza Általános Iskola, valamint a Chernel István Általános Iskola és Gimnázium. Kulturális intézményekből több is működik, amelyek többnyire helyi jelentőségű eseményeknek, programoknak és közösségi eseményeknek szolgálnak helyszínt. Emellett a településre jellemző magas turizmus miatt, adott esetben turisztikai célpontként is funkcionálnak ezek a helyszínek.

Városi fenntartásban még működik a Gárdonyi Géza Könyvtár és Kulturális Központ és a Fókusz Szociális Szolgálat Alapszolgáltatási Központ és Családi és Gyermekegészségügyi Központ is. Az önkormányzat által működtetett gazdasági szervezetek Gárdonyi Városüzemeltetési Kft., és az Agárdi Zöld Kft. amelyek a város fejlesztésével, fenntartásával és üzemeltetésével kapcsolatos feladatokat látják el. Turisztikai célú vállalat még az Agárdi Gyógy- és Termálfürdő, amely szintén az előbbiekhöz hasonló gazdasági szervezet.

Külső szolgáltatások között a legjelentősebbek a közműszolgáltatók (E-on, MVM, és Dunántúli Regionális Vízművek), amelyek a villamosenergiát, valamint a gáz- és víz/szennyvízszolgáltatást biztosítják. Mellettük a tömegközlekedést biztosító MÁV-ot és Volánt kell kiemelni.

Gárdonyról elmondható, hogy már történtek lépések a digitális megoldások fejlesztésére és integrálására: az önkormányzat bevezette az online ügyintézés lehetővé tevő egységes ASP rendszert, a közműszolgáltatók esetén pedig ügyfél-elégedettség felmérések is történnek. A közoktatási intézmények mind az oktatás mind a kapcsolattartás és adminisztráció esetén támaszkodnak IKT megoldásokra, habár eszközellátottságuk különböző, kiemelten fontos számukra a legkorszerűbb tudásátadásimódszerek közvetítése. A vállalkozások digitális megoldásairól kevés információ áll rendelkezésre, a jogszabályi kötelezettségek azonban egyre inkább terelik a vállalkozásokat is online megoldások alkalmazására. Összességében azonban ezek a törekvések nem sorolják Gárdonyt kiemelkedő helyre a hazai települések között, a város nem rendelkezik átfogó digitális fejlesztési stratégiával, vagy innovatív IKT megoldásokkal, a megvalósult mintaprojektként említhető az Életfácska Óvoda udvarán kialakított okos játszótér.

2.12 A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK ÉS ÖRÖKSÉG, JELLEMZŐ TÁJKARAKTER, ZÖLDINFRASTRUKTÚRA-HÁLÓZAT

TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK, TÁJHASZNÁLAT

Gárdony a Dunántúlon, a Velencei-tó partján fekszik. Természetföldrajzi szempontból közigazgatási területe az Alföld nagytáj északnyugati részén, ezen belül a Mezőföld középtájon található. Kistájai a Velencei-medence és a Közép-Mezőföld. A település közigazgatási területének legmélyebben fekvő területe természetesen a Velencei-tó, másodsorban a Dinnyési-fertő. Kelet felé a terep emelkedik, amit csak az Agárdi-határárok és a Gárdonyi-határárok árok szakít meg.

A Velencei-medence kistájon a legnagyobb kiterjedésben a vízfelszín területborítás a jellemző, ami a terület közel 40%-át adja. Gárdony természetföldrajzi helyzete, a város és környezetének domborzata, az éghajlat, a környező talajok termőképessége, a felszíni vizek bősége meghatározták a táj szerkezetét, a tájhasználat alakulását. A település jellemzően síkvidéken található, alapvetően mezőgazdasági művelés alatt álló területekkel meghatározott környezetben helyezkedik el.

A város északi határa a Velencei-tó, így a frekventált turisztikai helyzetéből adódóan belterületek jelentős része üdülő terület. Gárdony határában keleti és nyugati irányban jellemzően az üdülőövezeti jelleg és a természetvédelmi/természet közeli területek folytatódnak. A Dinnyési-fertőn levő természetvédelmi területek elsősorban állóvízi területek és szárazföldi mocsarak. A tó partjától távolodva megtalálhatók a mezőgazdasági művelési területek, gyümölcsösök, nem öntözött szántóföldek, amiket a vízfolyások mentén átmeneti erdős, cserjés részek, lomblevelű erdők és néhol mocsaras, vizenyős területek tagolnak.

Gárdony közigazgatási területén fekszik a Velencei-tó medrének 1977–1978. évi kotrása során felgyűlt kotrási iszapból kialakított félsziget és a Cserepes-sziget is, amit mintegy 1 millió m³ iszap és nád felhasználásával hozták létre.

ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

Nemzeti természetvédelmi oltalom alatt álló területek a településen és közvetlen környezetében az alábbi természetvédelmi területek:

Velencei-tó

A Velencei-tó Gárdony településhez tartozó része az 1996. évi LIII. törvény szerint mint szikes tó, országos jelentőségű védett terület.

A Velencei-tóra – a lecsapolások előtt az egész kistájra kiterjedő – nyílt vízi és nádas élőhelyek voltak jellemzők. A vízszint csökkenésével az egykor nagy kiterjedésű tó nyugati részén a nádas, szikes mocsári vegetáció mellett szikesedő, és nem szikesedő homoki és lösz gyepfoltok alakultak ki. Nádasok ma már csak a tó kevesebb, mint 40%-át borítják, a K-i medencében a tó ökológiai rendszerét védő nádasok már csak elvétve találhatók. A vízben álló fajszegény nádasokat nyugat felé tőzegképző úszó nádasok, keskenylevelű gyékényesek váltják föl. Az úszólápok jellemző növényei a rekettyés fűz, a fehér nyár, de itt található az ország legnagyobb hagyma burok-állománya is. Az úszólápok további kiemelt fajai: tőzegmohafajok, tőzegpáfrány, szálkás pajzsika, mocsári nőszőfű, mocsári csorbóka, télisás, rostostövű sás³.

A Velencei-tó védett halfajai a réti csík és a vágócsík. A tóban élő halak legnagyobb részét a keszegek adják, leggyakoribb a dévér- és a veresszárnyú keszeg. Gyakran előforduló őshonos faj a szélhajtó küsz, a pontyfélék közül a vadponty, a compó és az aranykárász. Őshonos ragadozó a harcsa, a csuka és a süllő. A tó védett kételtűje a kecskebéka, hüllője a vízisikló. A területre jellemző vízimadarak (kócsag, kanalasgém, vadlúd, a nyári lúd, a cigányréce, az üstökös réce, stb.) főként a Madárrezervátum lakói.

Dinnyési-Fertő Természetvédelmi Terület

A Dinnyési Fertő Természetvédelmi Terület vizes, nádas terület a Dinnyés-Kajtor csatorna (amely a Velencei-tó vízfeleslegét hivatott levezetni) két oldalán 1966 óta védett. A Velencei-tavon megnövekedett idegenforgalmi terhelés miatt az onnan kiszoruló védett madaraknak nyújt biztonságos, zavartalan élőhelyet. A védett terület kiterjedése: 539 ha. A teljes terület nemzetközi jelentőségű védett, NATURA 2000 terület. A "Nemzetközi jelentőségű vadzajok jegyzékébe" bejegyzett védett ún. Ramsari terület.

A közigazgatásilag Gárdonyhoz tartozó része jóval változatosabb növényvilággal rendelkezik, több mint 30 növénytársulás kisebb-nagyobb foltját tudták eddig azonosítani. A Dinnyési Fertő jellemző vegetációs egységei a (legmagasabb térszíneken, száraz hátakon) a száraz sztyepprétek, a homokpusztarét, csomós ebír uralta mezofil sztyepprétek, foltszerűen a franciaperjés gyeprétek, a nyugati oldal nádassal övezett kiemelkedésen tarackbúzás sztyepprétek. A térség védett növényei a sztyepp- és mocsárrét társulásokhoz kapcsolódnak, előfordulásuk a megmaradt fragmentumokon is csak kis egyedszámmal jellemezhető (pl. a fátyolos nőszirm, szártalan csüdfű). A Dinnyési-Fertő területén nagy tömegben megjelenő sziki fajok között kevés a védett. Az előforduló védett fajok állomány nagysága a mocsári kosbor kivételével nem számottevő. Megjelentek az invazív növényfajok, melyek irtása, gyérítése és visszaszorítása fontos feladat.

---

³ Magyarország kistájainak katasztere (2010)

A Dinnyési-Fertő vitathatatlanul legnagyobb természeti értékét egyértelműen a madárvilága jelenti. A területen, illetve közvetlen környezetében közel 100 madárfaj fészkelését sikerült azonosítani, amelyből mintegy 40 ritkább faj csak a védett területen fordul elő. A hazánkban költő 10 gázlómadár fajból a természetvédelmi területen 6 rendszeresen költ (köztük a fokozottan védett nagykócsag és a kanalasgém), és további 3 rendszertelen költéséről van adat. Az itt fészkelő állományok nagysága előkelő helyet foglal el országos szinten is. A dinnyési területen évek óta meglévő danka sirály telepen időnként fészkel a küszvágó csér és a fattyú szerkő kisebb állománya. Néhány éve megtelepedett a kontyos réce mellett az üstökös réce is. A fokozottan védett cigányréce elsősorban a dinnyési sekélyebb, mocsaras területeket kedveli. Hazánk leggyakoribb récéje a tőkés réce szép számmal képviselteti magát.

A Dinnyési-Fertő tavasszal vízzel borított rétjein nagyszámban költenek a bóbicek, a nagy godák, a piros lábú cankók és az utóbbi években egyre gyakrabban találkozni a fokozottan védett gólyatöcsökkel is. A terepen végzett felmérések szerint az érintett térség védett állatfajai jórészt a Dinnyési-Fertő Természetvédelmi Területre tehetőek.

Velencei-tavi Madárrezervátum Természetvédelmi Terület

A település közvetlen közelében - Pákozd területén - található a Velencei-tavi Madárrezervátum Természetvédelmi Terület, aminek összefüggő, nagy nádasában gazdag területén, szinte páratlan fészkelőmadár-fauna található. 1958 óta védett, és egyben Ramsari terület.

A rezervátum a Velencei-tó medrében helyezkedik el, nem érinti a partvonalat, a területre ható külső tényezők közül a hidrológiai és a botanikus hatásoknak van jelentős szerepe az ökológiai viszonyok megőrzésében. Hidrológiai szempontból az úszólápok vízszintigénye a meghatározó. Amennyiben a tó vízszintje tartósan 120-130 cm alá kerül, számolni kell az úszólápok leülésével. A leült lápok alatt nem vagy csak kismértékben történik meg a tóba kerülő tápanyagok anaerob lebontása, mely vízminőségi problémákat okoz. A biotikus hatások is alapvetően a vízszint változásával függenek össze. Az utóbbi években az úszólápokon egyedként megjelenő füzek, a vízhiány hatására jelentős területeket foglaltak el, átalakítva és lerögzítve ezzel a lápokot. Valamint előre tört a nádas vegetáció is ezeken a területeken veszélyeztetve az eredeti tőzegmohás, tőzegpáfrányos élőhelyeket.

Az itt fészkelő nagykócsagok és kanalasgémek 150-200 párból álló állománya mára jórészt a megnövekedett környezeti terhelések eredményeként néhány párra apadt. Ornitológiai szempontból kiemelkedő értéket a vörös gém, a nyári lúd, a kékbegy és a fülemülesítke jelentős fészkelő állománya képvisel. Továbbra is fontos pihenőhely a vonulási időszakokban.

A védetté nyilvánítás óta végzett kutatások eredményeként a zoológiai értékekkel vetekedő botanikai értékek jelenléte bizonyosodott be. A rezervátumban és annak határában mintegy 700

hektár kiterjedésű, közel összefüggő úszóláp terület található. A különböző szukcessziós állapotban lévő lápokon számos védett növényfaj található meg. Kiemelkedik közülük a fokozottan védett hagymaburok. Az úszólápoknak és az azokat körülvevő nádasoknak a tó fő vízutánpótlását jelentő Császár-patak tápanyag terhelésének eliminálásában fontos szerepe van, ezért minőségük megóvása, javítása a tó szempontjából is kiemelkedően fontos feladat.

Helyi jelentőségű természeti értékek

Természeti értékek helyi védelme érdekében Gárdony Város Önkormányzat Képviselő-testületének az egyes helyi jelentőségű természeti emlékek védetté nyilvánításáról szóló 3/2010. (II.12) számú rendeletének 1. számú mellékletben felsorolt egyes fákat, fasorokat (természeti emlékek) védetté nyilvánította és elrendelte, hogy a védelem alá vont természeti emlékeket „Védett fa (fák)”, illetve “Védett fasor” feliratú táblával kell ellátni. A rendelettel védetté nyilvánított helyi jelentőségű természeti értékek jegyzéke az alábbi:

I. Agárd

1. 7-es főút északi oldala az Akácfa és a Szabadka utca között - hársfa
2. Szövetkezetek útja keleti, nyugati oldala - juhar
3. Gesztenye sor keleti, nyugati oldala - vadgesztenye
4. Petőfi S. utca keleti, nyugati oldala - vadgesztenye
5. Gárdonyi G. utca nyugati oldala a 7-es főút és a Márvány utca között - vadgesztenye
6. Széchenyi utcai platán fasor - platán

II. Dinnyés

1. Hársfa sor - hársfa

III. Gárdony

1. Posta utca nyugati oldala a Bóné Kálmán utca és a Rákóczi utca között – hárs
2. Szabadság út 30-32. sz. alatti épületek mögött – platánsor

A nemzeti védettségű természetvédelmi területek mellett, a településen jelentős számban található olyan természeti értékek, amelyek kiemelt figyelmet, védelmet érdemelnek. Ilyenek a településen található alábbi tanösvények:

- Csillárka Vízi Tanösvény, ami a Gárdony-Agárd Csónakkikötő, Béke utca indulási pontnál kezdődik. A tanösvény kb. 4 km hosszú és 4 állomásból áll. A fenntartó a Nádas-tó Környezetvédő Csoport.
- Feketevíz Tanösvény, ami a Gárdony-Agárd, Tópart utca indulási pontnál kezdődik. A tanösvény kb. 3 km hosszú. A kezelő az Expedíció Velencei-tó.

- Káka Tanösvény, ami a Gárdony-Agárd, Tópart utca indulási pontnál kezdődik. A tanösvény kb. 3 km hosszú. A kezelő az Expedíció Velencei-tó.
- Madárdal Tanösvény, ami a Gárdony-Dinnyés, Vörösmarty utca és Rákóczi utca kereszteződése indulási pontnál kezdődik. A tanösvény kb. 15 km hosszú és 22 állomásból áll. A kezelő a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság.

A településen további kiemelt táji értéket képviselő, megőrzendő területek az alábbiak:

A Bika-völgy, Keleti-Hippolyt-árok vonulatának változatos, ökológiai szempontból is igen kiemelkedő természeti területeinek megőrzése és fejlesztése fontos feladat. Ennek érdekében a természeti értékekben fokozottan gazdag részeit, mint a Zichyújfalutól északra található mocsaras, nádas, erdős területeket és a Bika-völgyi halastó környékét helyi jelentőségű természetvédelmi területté javasolt minősíteni.

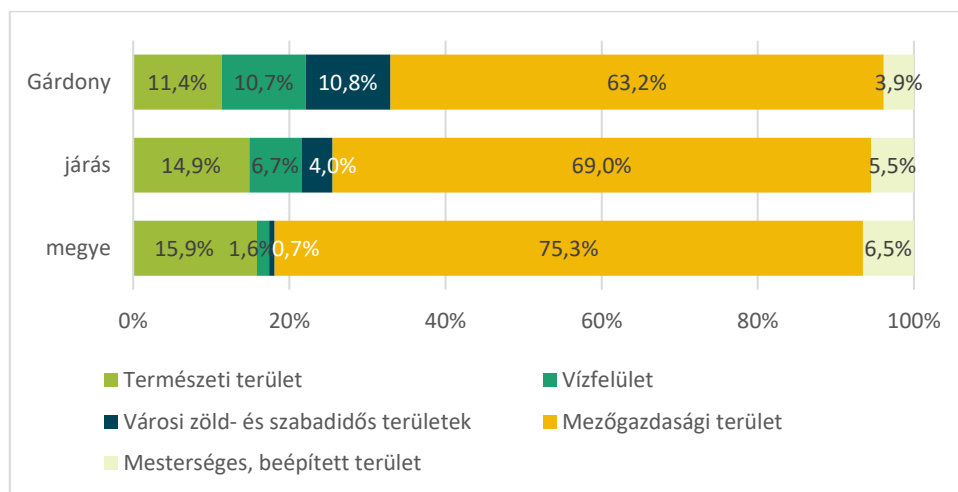
Ökológiai és vízminőség-védelmi szempontból egyaránt megkülönböztetett figyelmet érdemelnek az Agárdi-árok völgyének természeti területei, amelyek helyi védelemre ugyancsak javasolhatók. Az intenzíven feltárt zöldfelületek közül a volt Nádasdy-kastély parkja, az agárdi temető, a volt Nemeskócsag kemping gazdag növényállományai helyi dendrológiai értéket képviselnek, helyi védelemre javasolhatók.

2.13 ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

2.13.1 A TELEPÜLÉSI ZÖLDFELÜLETI RENDSZER ELEMEI

A település egésze biológiailag aktív és inaktív területekből tevődik össze, melyek közül előbbi a zöldfelületek és vízfelületek, míg utóbbi a beépített, burkolt felületek összessége. A zöldfelület alatt a települések területén belül a növényzettel fedett, benőtt, betelepített területeket értjük. A települések életében kiemelt szerep jut a zöldfelületeknek, a hozzájuk kapcsolódó természeti (elsősorban gazdasági ültetvények), valamint kondicionáló (ökológiai, rekreációs, és esztétikai szolgáltatások) funkciójuknak köszönhetően. A zöldfelületek hozzájárulnak a klímaadaptációhoz (klimatikus hatásaiknak köszönhetően), az életminőséghez (környezetjavítás, rekreációs és közösségi szerepük), a biodiverzitás megőrzéséhez, valamint a város településképi (közvetve pedig gazdasági) vonzerejéhez. A zöldfelületeken túl megkülönböztetjük a zöldterületeket, ami egy területfelhasználási kategória, amibe a beépítésre nem szánt, részben, vagy egészben állandó növényzettel fedett közterületek, pl. közparkok tartoznak. Gárdony esetén – annak természetföldrajzi elhelyezkedéséből fakadóan – a zöldfelületek mellett a vízfelületeknek (Velencei-tó, Dinnyési Fertő) van a legjelentősebb kondicionáló szerepük. Corine felszínborítottsági adatok alapján Gárdonyban a járási és megyei arányokhoz képest jóval nagyobb a vízfelületek aránya, hiszen a településhez

közigazgatásilag a Velencei-tó elég nagy szelete tartozik; valamint a városi zöld- és szabadidős területek, melyek közül utóbbi különösen magas.

43. ábra: Felszínborítottság megoszlása, 2018 (forrás: TelR)

2.13.1.1 Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A fent részletezett funkciók és hatások betöltésében fontos szempont az egyes zöldfelületi elemek tulajdonviszonya és látogathatósága, ezért a település zöldfelületi elemeit ilyen bontásban mutatjuk be.

Közhasználatú zöldfelületek, zöldterületek (közkertek, közparkok)

A város területén jelentősebb területű, kiépített közpark nincs. Vannak azonban olyan nagyobb kiterjedésű zöldfelületi elemek, amelyek mindenki számára használhatók.

- A település legnagyobb és legkedveltebb belterületi közcélú zöldfelületi eleme a Parkerdő, amely önkormányzati tulajdonú belterületi erdő. Mérete a sportlétesítménnyel együtt mintegy 30 hektár.
- Értékes zöldfelületek a Széchenyi u., Mikszáth Kálmán u. és a Bethlen Gábor u. tömbbelsőben kialakított parkosított teresedések.
- További közcélú zöldfelületi elemek találhatóak a Velencei-tó parti sávjában: szabad partszakaszok, illetve szabadstrandok.
- Közhasználatú zöldfelületként tekinthetünk az utcákat kísérő zöldfelületekre. Idős, értékes faállománnyal, és kikapcsolódásra is alkalmas, szélesebb zöldsávval rendelkezik Agárdon a Gárdonyi utca és a Szövetkezetek útja, valamint Gárdony városrészben a Posta utca. A lakó és üdülőterületek utcái túlnyomórészt fásítottak, az utcai zöldsávok gondozottak, ezért mind klimatikus, mind rekreációs értékük jelentős. Ma egységes ültetési rend nincs, mint volt 1930-as években kialakított agárdi üdülőövezetben.

- Településrészi jelentőségű közhasználatú zöldfelületek találhatóak mind az agárdi, mind a gárdonyi városközpontban. Ezek fejlesztését, használati és ökológiai értékének növelését a településrész-központok átgondolt fejlesztésével párhuzamosan érdemes megvalósítani.
- További településrészi vagy szomszédsági jelentőségű közhasználatú zöldfelületek találhatóak a városban. Ezek egy része különböző közösségi funkciókat is ellátnak, de minőségük alacsony.
- Dinnyésen a 2010-ben létrehozott madárdal tanösvény is szabadon látogatható.

Korlátozott közhasználatú zöldfelületek

A korlátozott használatú zöldfelületek (látogatható intézményi területek, strandok, temetők stb.) fontosak azok kondicionáló, klimatikus hatása miatt, ezen felül rekreációs funkciójukból részesül a lakosság és/vagy a látogatók egy része.

- Gárdony esetében a legfontosabb, e kategóriába sorolható zöldfelületek a Velencei-tó partján található strandok, kempingek és sportterületek. Ezek változó minőségű növényállománnyal rendelkeznek. Alapvetően a Gárdony városrészben található strandokon találunk nagyobb mennyiségű, beállt faállományt, az agárdi strandokon kevesebb az árnyékot adó növényzet.
- Méreténél fogva jelentős zöldfelületi elem az Agárdi Gyógy- és Termálfürdő közel 13 hektáros területe.
- Temetőkert minden településrészen található. Ezek közül kiemelendő a gárdonyi Arany János utcai és az agárdi Gárdonyi utcai temető, amely idős, értékes növényállománnyal rendelkezik. A dinnyési és a gárdonyi temető bővítési területeiről a hatályos településrendezési terv rendelkezik.
- Településrészi jelentőségű zöldfelület a dinnyési templomkert, amely Hagyományőrző Központ részeként kulturális rendezvényeknek ad otthont.
- A szennyvíztisztító telep két oldalán kb. 50 hektár állami tulajdonú véderdő található, amelynek kondicionáló és településképi jelentősége van.

Közhasználat elől elzárt zöldfelületek

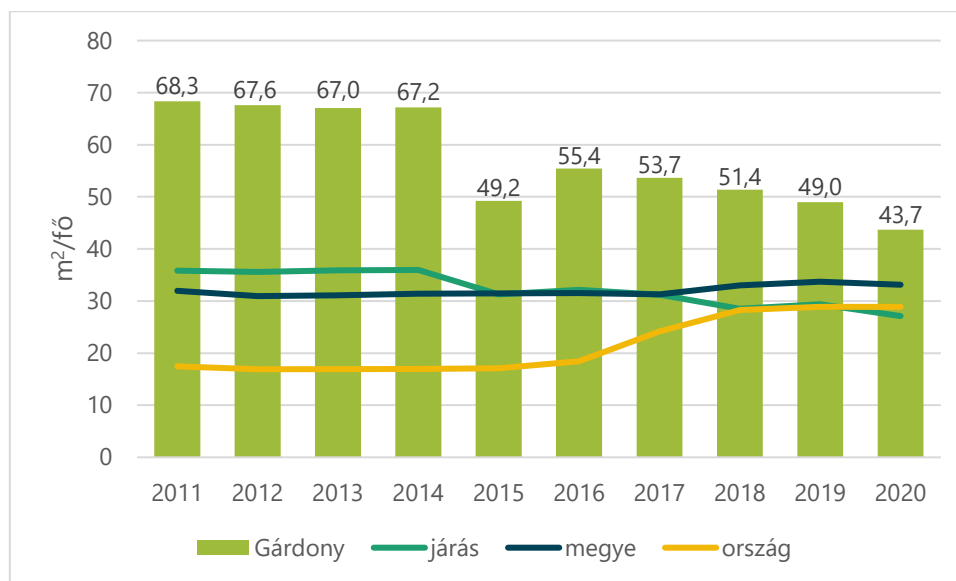
A magánterületek zöldfelületei (lakó- és üdülőházak kertjei, kastélypark) kiterjedésüknél fogva a zöldfelületi rendszer fontos elemei. Gyakran értékes faállománnyal rendelkeznek, és ezáltal utcaképi, településképi szempontból is fontosak. Közhasználat elől elzárt területnek tekinthető a volt Nadasdy-, később Sigray-kastély parkja, valamint Agárd központjában a volt kemping, és az óvoda- és iskolakertek.

2.13.1.2 Zöldfelületi ellátottság értékelése

A településen a zöldfelületek aránya – ökológiai és klimatikus szempontból – igen kedvező, hiszen a várost nagy területű (termesztési funkciójú) mezőgazdasági és erdőterületek veszik körbe, valamint

a város területének túlnyomó része kertvárosi lakó és hétvégi házas üdülőövezetek, ahol jellemző a nagy zöldfelületi arány és a jól fejlett, idős, többszintű növényállomány.

44. ábra: Egy főre jutó önkormányzati zöldfelületek, 2020 (forrás: KSH)

A zöldterületek – mely minden esetben közterület és akadálymentesen közelíthető meg közútról, köztérről – területfelhasználási kategória, melyre sajátos jogszabályi előírások vonatkoznak (pl. legfeljebb 3 százaléka építhető be). Zöldterületek a közparkok, közkertek, fásított közterek és a játszóterek. Az önkormányzati tulajdonú összes zöld terület nagysága folyamatosan csökken, 2020-ban 56 ha, a település területének 0,88%-a. Az új beépítések következtében csökkenő zöldterületek a növekvő népességgel kiegészítve az egy főre jutó zöldterületek fokozott csökkenését eredményezi, azonban értéke (43,7 m²) megyei és országos összehasonlításban még így is kedvező. A rekreációs és közösségi funkciókat tekintve nem ennyire kedvező a kép: a városban közpark nagyságú, kiépített és közparkként funkcionáló terület nincs.

2.13.2 A ZÖLDFELÜLETI RENDSZER KONFLIKTUSAI ÉS PROBLÉMÁI

Általánosságban elmondható, hogy a lakossági kérdőív válaszai alapján **a helyi lakosok többségében elégedetlenek a zöldfelületi rendszerrel.** Azonnali beavatkozási szükségletként lett azonosítva a zöldterületek fejlesztések, mind minőségi, mind mennyiségi szempontból (parkosítás, fák ültetése, védelme, minőségi fejlesztés). A település zöldfelületének problémáit érdemes a fő funkciók szerint szétválasztva elemezni.

Rekreáció és közösségi funkció

A településen a közkertek és közparkok aránya alacsony, és így az ezek által biztosított funkciók egy részét a lakosság és a látogatók nem tudják kihasználni. A település zöldfelületei jellemzően

kertekben (magánterületen) vannak, valamint a Velencei-tó parti területein. Utóbbi zöldfelületi minősége és fásítottsága elmarad a kívánatostól, a parti területek átjárhatósága kedvezőtlen.

Településképi hatás

A zöldfelületek, fásítások, növénykiültetések meghatározó szerepet játszanak egy város arculatában. Mindez különösen igaz egy üdülőterületi településen. Fejlesztési lehetőséget nyújtanak Agárd és Gárdony települési központjainak, zöldfelületei, illetve a part menti zöldfelületek.

Ökológiai hatás

A zöldfelületek ökológiai szerepének betöltéséhez a legfontosabb tényező a zöldfelületi elemek összekapcsolódása, egy zöldfelületi hálózat kialakítása. Megállapítható, hogy a településen adottak a lehetőségek egy hálózatos zöldfelületi rendszer kialakítására.

A legfontosabb, a szigetszerű zöldfelületeket is felfűző tengelyelemek (1) a part menti zóna, ezzel párhuzamosan (2) a beépített terület határán (Dinnyési út – Határ út) részben meglévő zöldfolyosó, illetve erre merőlegesen (3) az Agárdi-árok és a (4) Hippolyt-árok – Gárdonyi-határárok vonala. Ha e négy tengely mentén a hiányzó szakaszokon pótolhatók, minőségében pedig növelhetők a természetközeli, többszintű növényzettel fedett területek, akkor ez a hálózat fel tudja fűzni a fontosabb szigetszerű zöldfelületi elemeket (Parkerdő, Gyógy- és Termálfürdő térsége, zártkerti rész, Arany János utcai temető).

Fontos szempont még a belterületi zöldfelületi rendszer kapcsolódása a tágabb környezet ökológiai hálózatához. Az Agárd és Gárdony határán becsatlakozó, változatos zöldfelületekkel tagolt Hippolyt-árok az országos jelentőségű ökológiai hálózat eleme. Fontos ökológiai folyosó még ezzel párhuzamosan az Agárdi-árok vonala, ahol a zöldfelületek mennyisége és minősége fejlesztendő. A Dinnyési-árok elvi vonalában már nincsenek meg a zöldfelületek. Ezek pótlására a szerkezeti terv egy korlátozott-extenzív hasznosítású mezőgazdasági sávot jelöl ki. Az ökológiai kapcsolatok erősítését a szerkezeti terv a mezsgyehatárok fásításával kívánja – helyesen – megoldani.

2.15 KÖZLEKEDÉS

2.15.1. HÁLÓZATOK ÉS HÁLÓZATI KAPCSOLATOK

Gárdony kisvárosa, egy közigazgatási egységet képezve Agárral, Dinnyéssel és Csiribpusztával a Gárdonyi járás központja, amely járás Fejér megye többi járásához viszonyítva, kisebb területűnek és közepes népességűnek számít. Fekvése a megyében központi, a megyeszékhelytől, Székesfehérvártól mintegy 15 km-re keletre található.

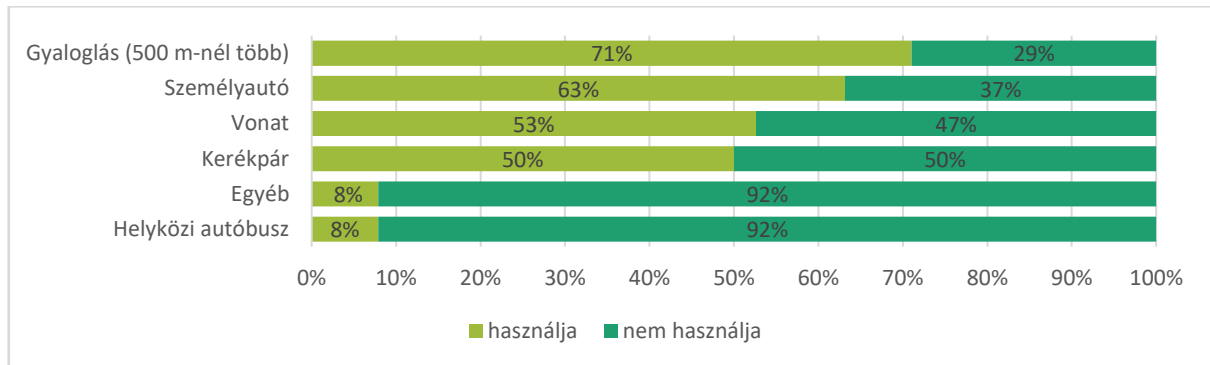
A legutóbbi, 2011-es népszámlálás adatai alapján Gárdonyra rendszeresen bejárók több mint 60%-a Székesfehérvár, Velence, Kápolnásnyék, Zichyújfalu és Baracska településről érkezik. A városból eljárók száma a bejárók számának csaknem ötszöröse. A más városokba rendszeresen utazók elsősorban Székesfehérvárra, Velencére és Budapestre utaznak, ezek az irányultságok a városból kifelé irányuló utazások 64%-át jelentik. A bejárók és eljárók egyaránt előszeretettel választják a tömegközlekedést, nagyobb arányban a városból kifelé utazók.

6. táblázat: Napi rendszerességgel közlekedők és mód szerinti megoszlásuk (fő/nap) 2011-ben (Forrás: KSH)

Megnevezés	Összesen	Személy- gépkocsival	Tömeg- közlekedéssel	Kerékpárral (gyalog)
Helyben közlekedő	2 383	841	251	655 (636)
Bejáró	644	369	243	29
Székesfehérvár	163	80	83	0
Velence	119	63	28	25
Kápolnásnyék	65	40	21	4
Zichyújfalu	50	34	16	0
Baracska	34	20	14	0
Eljáró	2 620	1 195	1 398	27
Székesfehérvár	1 373	636	737	0
Velence	161	90	48	23
Budapest 11. ker.	141	50	91	0
Kápolnásnyék	82	46	32	4
Zichyújfalu	60	28	32	0

A városban közlekedők nagy része, 35%-a személygépkocsival, 26,7%-a gyalogosan, 27,5%-a kerékpárral közlekedik, utóbbiak tehát összességében több mint 54%-át jelentik a helyi közlekedőknek. A kerékpáros közlekedés inkább a városon belül, mint távolsági használatra jellemző, bár távolsági jellegű használatnak minősül a külső területek kerékpárral elérése is (pl. Dinnyésre vagy Csiribpusztára kikerekezés a belvárosból) a nagy távolságok miatt. Velence felől és irányában tapasztalható még kisebb állandó kerékpáros igény, ami a nyári hónapokban megerősödik. Kisebb igény mutatkozik a távolsági buszok helyi használatára (8,3%) vagy vasút használatára (1,6%). A közlekedési módok közötti megoszlásról frissebb információt szolgáltat az FVS készítése során lefolytatott lakossági kérdőív, melyben az itt élőket többek között arról kérdeztük, hogy mely közlekedési módokat veszik igénybe mindennapos közlekedésükhöz. A válaszadók közül a gyalogos autós közlekedés a leggyakoribb, de a megkérdezettek több, mint fele vonatozik és/vagy kerékpározik napi szinten. Az autóbuszok használata nem jellemző, egyéb közlekedési eszközként pedig az (elektromos) rollereket jelölték meg a válaszadók. Az egyes közlekedési eszközöket

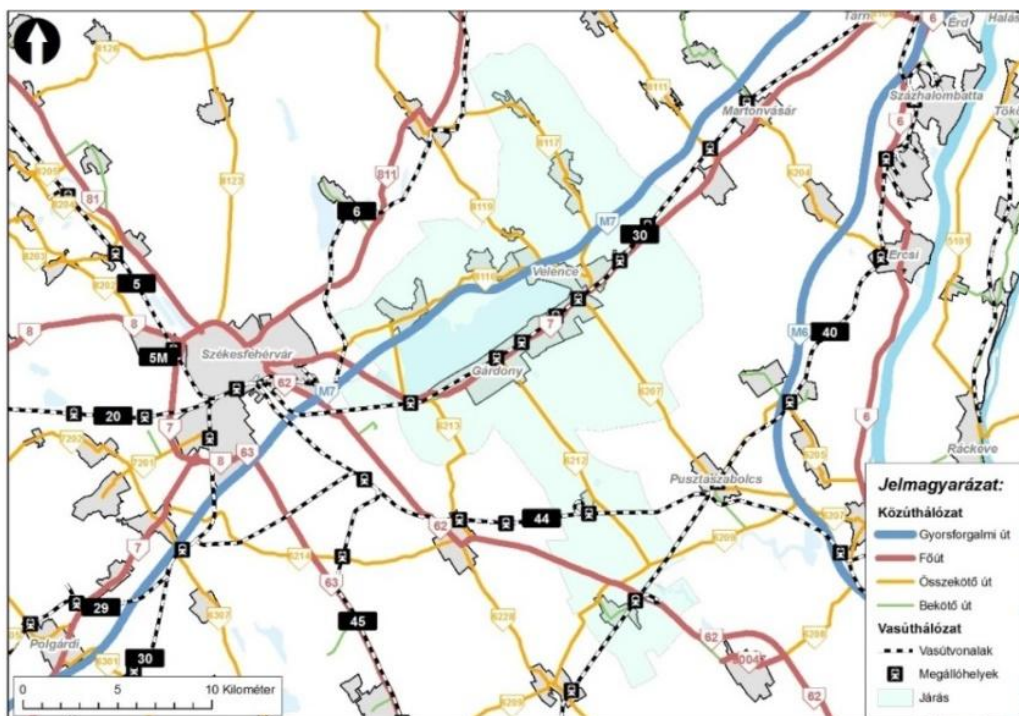
általában együtt használják a helyiek, 76%-ban több válaszlehetőséget is megjelöltek és a válaszadók 13%-a használja kizárólag a személygépkocsit mindennapi közlekedéséhez

45. ábra: A mindennapi közlekedéshez használt közlekedési módok Gárdonyban (forrás: lakossági felmérés)

A városon halad át a megye egyik fontos főútja, a fővárost Letenyével összekötő 7. sz. elsőrendű főút. A várostól észak-északnyugatra, a Velencei tó túloldalán, a 7. sz. főúttal párhuzamosan fut az M7 autópálya, amelyre a település a tó keleti és nyugati végénél is csomóponttal csatlakozik.

Közúti kapcsolatok tekintetében az M7 autópályának mind a Kápolnásnyék mind a Székesfehérvár-kelet csomópontja a városközpontból 9 km-re érhető el. Az M6 autópálya legközelebbi csomópontja délkeletre, Pusztaszabolcs felé 20 km távolságban található, míg a 62. sz. másodrendű főút 15 km-re érhető el. A város gyorsforgalmi úti kapcsolatok szempontjából kifejezetten előnyös helyen fekszik.

46. ábra Gárdony környezetének országos jelentőségű főútjai (Forrás: Gárdony ITS 2015)

Autóbuszos közösségi közlekedés szempontjából a hálózati lefedettség – néhány összekötő út kivételével – lényegében megegyezik a közúthálózattal. Az innen induló utasok Székesfehérvár irányába rendelkeznek közvetlen járatokkal. A települést érintő járatokra az átmenő forgalom a jellemző, illetve innen kiindulva az ingázás a jellemző nagyrészt Székesfehérvár irányába. A város közigazgatási területén belül és Gárdony-Agárdhoz csatolva 27 db helyközi buszmegálló található.

Gárdony, Agárd és Dinnyés a 30-as számú, Budapest - Murakeresztúr vasútvonalon található. A kétvágányú, villamosított vasútvonal az országos és a nemzetközi törzshálózat, egyben az Európai Unió TEN-T átfogó hálózatának része, egyben az ország turisztikai szempontból egyik legfontosabb folyosója, az állomások felújítása a közelmúltban megtörtént.

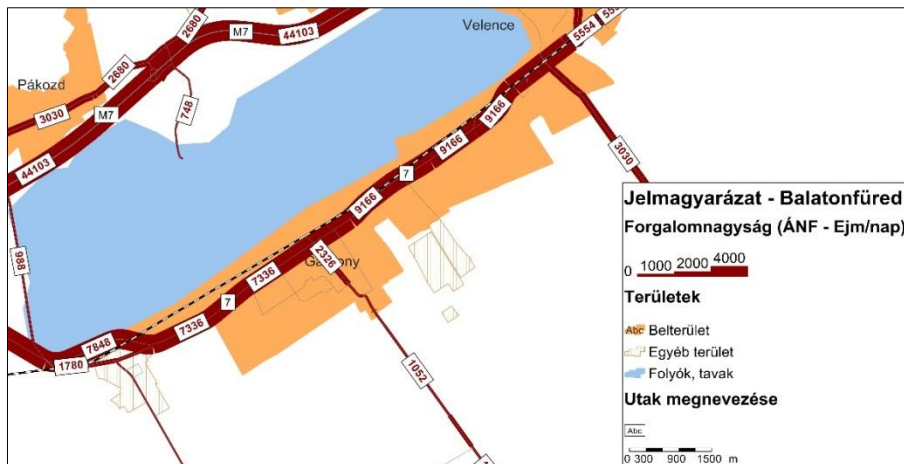
Bár a legközelebbi repülőtér Székesfehérvár közigazgatási területén, Börgöndön található - annak jelenlegi nem nyilvános, IV. kategóriája miatt - valós repülőtéri kapcsolatot – az útvonalválasztástól függően 70-80 km távolságban lévő - Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér jelent. A börgöndi repülőtér Székesfehérvár MVJ mint tulajdonos szándékai szerint és a készülőben lévő tervek szerint a jövőben sport- és üzleti célú repülőtérre válik.

2.15.2. KÖZÚTI KÖZLEKEDÉS

A főutak forgalmi terhelésének meghatározója a városon áthúzódó, helyenként 40 km/h-s sebességkorlátozás, és 7,5 tonnás súlykorlátozás. A legterheltebb szakasz a belvárosban található, Gárdonyfürdő és a Gárdonyi G. út között, itt 2019-ben a legnagyobb arányban személygépkocsi halad át, napi 9038 jármű, amely a forgalom 81%-át adja. Meghatározó még, a forgalom 13%-át kitevő mértékben, a kisteherautók áthaladása, amelyhez nagyságrendileg kisebb motoros (125 j./nap) nagytehergépkocsi (173 j./nap) és buszforgalom adódik (98 j./nap). A mértékadó órai forgalom 1002 Egységjármű/óra, ekkor a kapacitáskihasználtság 50%-os⁴. A legfrissebb 2020-as forgalmi adatokban 4%-os visszaesés mutatkozik az előző évhez képest ezen az útszakaszon a COVID járványhelyzet miatt.

---

⁴ Forrás: „Az országos közutak 2019. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma” kiadvány (2020.06., Magyar Közút Nonprofit Zrt.)

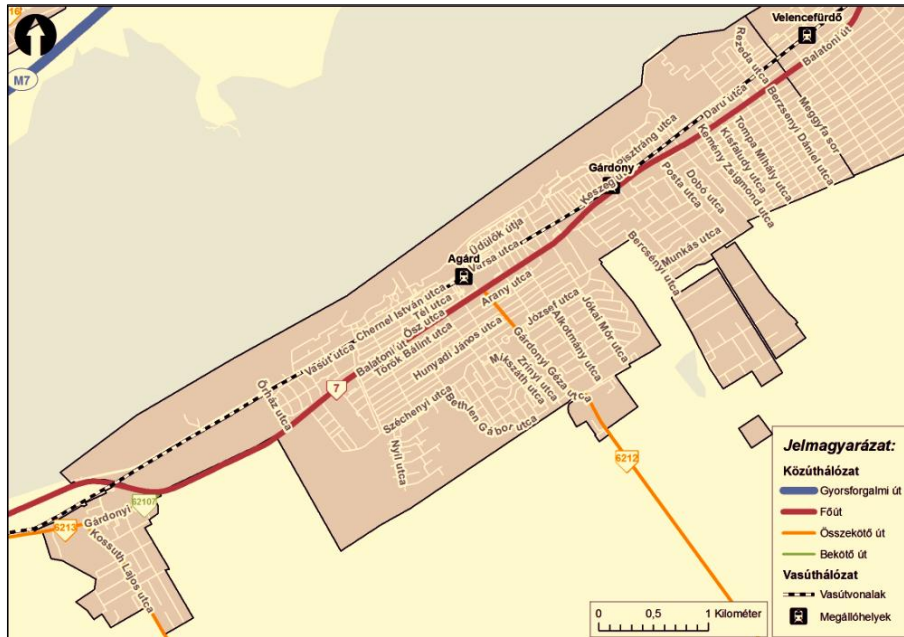

47. ábra Gárdony főbb útjainak forgalmi terhelése (2013) (Forrás: Gárdony ITS 2015)

A párhuzamos kerékpárforgalmi hálózat megfelelő szintű kiépítettsége ellenére naponta látható kerékpáros forgalom Dinnyés és a pákozdi út (6213. j.) azaz az 55 + 839 és 57 + 030 km szelvények között a 7. sz. főúton. Az 56 + 600 szelvénynél elhelyezett mérőpont 2019-ben 82 napi kerékpáros forgalmat mért, míg 2020-ban csak napi 1-et.

A már ismertetett főhálózati elemeken kívül a környező településekkel délkeleti irányból a 6212. j. összekötő úton (Agárd, Gárdonyi utca), míg délnyugati irányból a 6213. j. összekötő úton (Dinnyés, Kossuth Lajos u.) közelíthető meg a város, míg Velencefürdő-Újtelep felé ugyanezen irányok tehermentesítését jelenti a 6207. j. út is, Pusztaszabolcs felé. A 6212. j. összekötő út forgalma 935 j./nap (6%-os kapacitáskihasználtság), míg a 6213. j. összekötő út forgalma 1637 j./nap (11%-os kapacitás). Ezen összekötő utakon az elmúlt években felújítás is történt (Gárdony-Zichyújfalu és Velence-Pusztaszabolcs között).

A város belső úthálózata jellemzően hálós szerkezetű, a lakóterületek feltárására kis szélességű, rendszerint rossz burkolati állapotú, gyakran (stabilizált) földutak szolgálnak. Összességében elmondható, hogy a városi utak a főutak kivételével szűk kialakításúak, állapotuk általában közepes. A kisebb utcák többnyire valamivel rosszabb állapotúak, mivel korábbi időszak (leginkább központi) felújítási beavatkozásai a város főutcait, gerincutakat alkotó úthálózatra összpontosítottak. A belterületi önkormányzati utak közül 138,4 km kiépített és 16,7 km kiépítetlen. Az utak minősége több szempontból is javítandó (kátyú, vízelvezetés, por a zúzott köves utcákban). Gárdonyban 8,6 km kerékpárút van, valamint 55 km járda, illetve gyalogút. A város 2013-ban az út-, kerékpárhálózat és a járdák fejlesztésére 30,5 Mft-ot, fenntartására 7,6 Mft-ot, üzemeltetésére 1,2 Mft-ot fordított a Magyar Közút NZrt. adatai szerint.

48. ábra Gárdony városi közúthálózata (Agárd, Dinnyés és Csiribpuszta útjaival) (Forrás: Gárdony ITS 2015)

A közúti csomópontok forgalmát általában közúti jelzőtáblákkal és burkolati jelekkel szabályozzák, míg jelzőlámpás csomópont a 7. sz. főút néhány csomópontjánál működik. Dinnyés nem rendelkezik jelzőlámpás csomóponttal.

Egyéb keresztezéseknél gyalogos szigetek segítik a biztonságos átkelést és jelentenek forgalomcsillapítást a Balatoni úton, illetve helyenként egy-egy terelősziget is fokozza a kanyarodó irányok biztonságát, csökkenti a sebességet. Dinnyésen nincsenek középszigetek.

Az Agárdon tervezett új városközpont megvalósulásával együtt a Gárdonyi u. érintett szakaszának forgalomcsillapítását igényel. 2017-es pályázatkiírás után az iskola menti és az új agárdi városközpontnál található szakasz megújult.

2017-2018-as útfejlesztések során a településen belül mintegy 30 rossz állapotban lévő kisutca is felújításra került. 2020-ban is további útfelújítás történt 6 utcában.

Gárdony közigazgatási területén a közút számára az áthaladás a vasúti pályán a korábban említett két helyen – a Camping és a Posta úton -, valamint az Őrház úton, Agárd városhatárában, a Sóllyom utcán Gárdonyban. Előbbi kettő szintbeli átkelőhely sorompós védelemmel engedi át a közúti forgalmat, utóbbi kettő fény- és félsorompó védi az átkelőket.

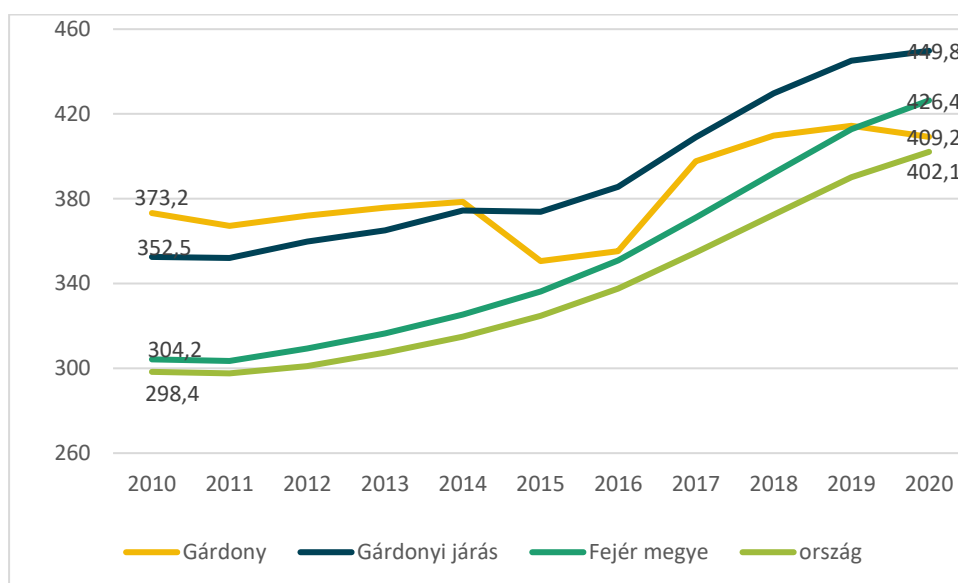
A vasút a városban átvágva erős szeparációs hatást okoz (kivéve Dinnyésen, ahol a városhatárban húzódik) a gyalogosan közlekedők számára is, annak ellenére, hogy jól kiépített, biztonságos átkelési lehetőségeket alakítottak ki a gyalogosok számára, legtöbbször szabványos labirintkorláttal. A kiépített átkelők ellenére néhol kitaposott gyalogutak is vezetnek, amik a gyakori szabálytalan áthaladást jelzik.

Gárdonyban a vasútállomás és a polgármesteri hivatal környezete, Agárdon a vasútállomás melletti (Petőfi – Camping utca közötti) terület és a Gárdonyi utcai új központ rendelkezik városközponti funkciókkal, ezeken a területeken szolgáltató-koncentráció is jelentkezik.

Gárdonyban, Agárdon és Dinnyésen a fenti helyszíneken rendszeresen szerveznek különböző nagyságrendű látogatót vonzó rendezvényeket. Minden rendezvény esetén a rendezvényhelyszín melletti parkolási létesítmények korlátozott száma gondot okoz.

Gépjármű ellátottság szempontjából a város motorizációs szintje, azaz az 1000 lakosra jutó gépkocsik száma az elmúlt években nem növekedett annyira, mint a járási, megyei és országos érték, azonban még így is kifejezetten magas, az ország átlagot meghaladó (409 szgk./1000 fő). Gárdonyban ennek oka a gépkocsik számát meghaladó lakosságnövekedés, hiszen a gépjárművek száma folyamatosan növekedett, ráadásul az országos értéket meghaladó ütemben. A városban regisztrált gépjárműszám (az üzemeltető lakhelye szerint) 2020-ban 5098 volt, ez a szám 2015-höz képest 125%-ra növekedett. A benzin és gázolajüzemű járművek csökkenő arányt mutatnak, míg az egyéb üzemű autók növekedő arányt. Ezek száma 2020-ban 119 volt (ezek közé tartoznak többek között az elektromos autók).

49. ábra Gárdony motorizációs szintjének változása 2010 és 2020 között (szgk/1000 fő) (forrás: KSH)

2015 és 2020 között a közúti balesetek száma 14-27 eset között ingadozott, 2019-ben volt köztük egy halálos baleset, amely során ketten veszítették életüket, a balesetek többsége viszont könnyű sérüléssel járt csupán. A közúti balesetek helyszíne a település belterülete néhány esettől eltekintve, itt is a 7. számú főútra koncentrálódik. A vizsgált időszakban a gárdonyi járás összes személyi sérüléssel járó baleset 33%-a, míg az összes Fejér megyei 3%-a történt Gárdony területén a KSH adatai alapján.

Velence - Gárdony elkerülő tervezése a legfontosabb közúthálózat fejlesztési feladat hosszú ideje, célja a 7. főút „visszaminősítése” települési főúttá, amely elsősorban csak célforgalmat hivatott ellátni. Az új elkerülő út a települést délről határolná, jelenleg beépítetlen területen haladva. Az új útnak Gárdony térségében 5 szintbeli csomópontját tervezték, Géza fejedelem út meghosszabbításának vonalában, a Zichyújfalui úton (6212. j. út), a Nyíl utca meghosszabbításában, a mai 7-es úttal való csomóponti kapcsolatnál, valamint a Parti út becsatlakozásánál. Az elkerülő nyugaton a vasutat a jelenleg is létező külön szintű csomópontban keresztezné.

A város a gyűjtőúthálózat fejlesztését tervezte a tervezett és folyamatban lévő üdülőterület-bővítésekhez kapcsolódóan a település déli határán a dinnyési Ady Endre utcától kiindulva (a meglévő utat felhasználva) a Határ út nyomvonalán, Dinnyés és Velence között. Ugyancsak folyamatos vonalvezetésű gyűjtőút kialakítását tervezett a Kossuth Lajos utca – József utca – Széchenyi utca nyomvonalán.

A város nagy részén 7,5 tonnás súlykorlátozás védi az utakat és a lakókat a nagytehergépjármű forgalom áthaladásától, ennek ellenére a nagy teherjárművek – ugyan kis számban –, de megjelennek. Az áruszállítás jellemző eszközei a kisteherautók, főbb célpontok a helyi szolgáltatók; nagy szállítási kapacitást igénylő üzem a városban nincs. Áruszállítás számára kijelölt ún. rakodóhelyek a városban nem jellemzőek.

A lakossági kérdőíves felmérés visszatérő eleme a város közlekedési infrastruktúrájával szembeni jelentős elégedetlenség: a kapacitáshiány, az utak állapota és a parkolási nehézségek egyaránt a meghatározó említések, illetve a kevésbé kedvezően pontozott közszolgáltatások közé tartoznak. Érdemi számban megjelenő fejlesztési igény ezek kezelésén túl a kimondott forgalomcsökkentés, illetve új gyalogátkelőhelyek létesítése.

2.15.3. KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS

2.15.3.1 Közúti

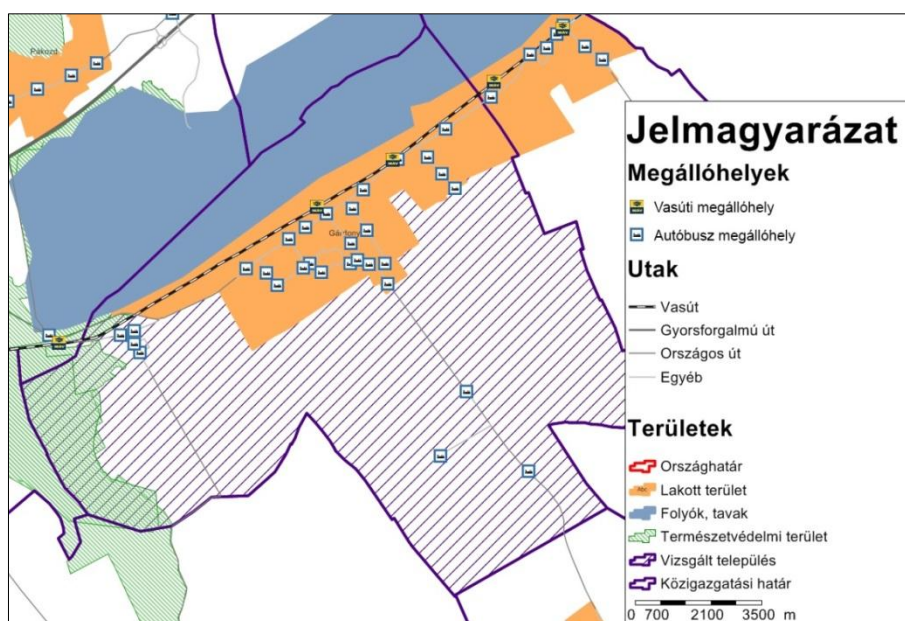
A várost érintő helyközi autóbussz szolgáltatást túlnyomó többségben az Alba Volán Zrt. látja el, a közszolgáltatói szerződésben foglalt feltételekkel. Az Alba Volán Zrt. az Középnnyugat-magyarországi Közlekedési Központ Zártkörűen működő Részvénytársaság (KNYKK Zrt.) egyik alapítója.

A város jelenleg nem rendelkezik közvetlen buszjáratokkal Budapestre, viszont a megyeszékhely és a regionális központ, Székesfehérvár felé napi 27 járat jellemző munkanapokon (a menetidő 23 –40 perc között váltakozik). Elérhető továbbá összesen 11 különböző helyközi menetrendben szereplő járat a szomszédos településekre.

Gárdony és környéke helyközi buszszolgáltatásának hálózatát elemezve látható, hogy a hálózati lefedettség néhány összekötő út kivételével lényegében megegyezik a közúthálózattal, fizikailag

minden településrész elérhető. Gárdonyban a helyközi megállóhelyek döntő többsége a 7. sz. főút, illetve a 6212. j. összekötő út belterületi szakaszán helyezkedik el. Gárdony közigazgatási területén 27 helyközi megálló található a Volán buszjáratokhoz tartozóan. A település központja, az oktatási intézmények és a vasútállomás is közvetlenül elérhetők a környező településekről. Fontos az átmenő forgalom, mivel átmenő buszjáratok érintik a települést. Egyetlen járatnak (707-es busz) van fordulója kijelölve Agárdon és indulnak onnan a járatok Székesfehérvárra a Velencei tavat megkerülve. Jelentős a település turisztikai szempontból fontos létesítményeihez (gyógyfürdő, strand) irányuló forgalom is.

A város helyközi megállóiban jellemzően legalább óránként áthalad helyközi busz, a forgalmasabb helyeken (Vasútállomás, Aldi) körülbelül 85-90 járat áll meg egy munkanapon, míg a kisebb forgalmat lebonyolító megállóknban is 15-20 db. Gárdonyban nincs külön autóbusz-pályaudvar, a legforgalmasabb megállóhelyek a Nádas étterem Agárdon, a vasútállomás és az Aldi Gárdonyban.

50. ábra Gárdonyban található buszmegállók és vasúti megállók, állomások elhelyezkedése (Forrás: Gárdony ITS 2015)

Gárdonyban nincs különválasztott helyi autóbusz közlekedés, a településen belüli kapcsolatot a helyközi járatok biztosítják. Agárdon és Dinnyésen sincs autóbusz-végállomás, sem az autóbuszra ráhordást támogató P+R létesítmény, vagy módváltást támogató, autóbuszmegálló melletti nagyobb parkoló. A nagyobb bevásárló üzletek melletti parkolók hordozhatnak hasonló potenciált, de a P+R szerephez az elhelyezkedésük nem ideális.

A helyiek a településrészek közötti közlekedés problémáját emelték ki, különösen a csiribpusztaiak bejutása nehéz a majdnem 9 km-re fekvő városközpontba. A jelenlegi menetrend szerint egy

munkanapon 6 buszjárat érhető el a Gárdonyba való bejutásra és a visszajutásra a 716-os buszokkal, amelyek Velence és Zichyújfalu között közlekednek.

Az autóbuzsmegállók kiépítettsége vegyes, állapotuk átlagosan közepesnek mondható. Az autóbuzsok menetrendjére vonatkozó statikus utastájékoztató minden megállóban megtalálható.

2.15.3.2 Kötöttpályás

Gárdonyt a 30-as menetrendi számú, Budapest (Déli pu.) – Murakeresztúr – országhatár vasútvonal érinti. A nemzetközi jelentőségű vasúti fővonal részben (a Budapest és Székesfehérvár közötti szakaszon) a TEN-T törzshálózat és a RFC6, Mediterranean szállítási folyosó része, egyben az ország egyik legfontosabb vasútvonala. Budapestről indulva érinti a Velencei tavat, majd Székesfehérvár után felfűzi a Balaton déli partján fekvő településeket (jelentős turisztikai funkció), majd Nagykanizsán át éri el a magyar-horvát vasúti határállomást, Murakeresztúrt. A pálya sebessége Budapest-Déli pu. és Kelenföld között 80 km/h, Kelenföld és Lepsény között helyenként 160km/h sebességhatár van tervben, de ez a tervezett ETCS biztosítóberendezés telepítéséhez kötött és előreláthatóan csak a gyorsvonatok számára válik ez a sebesség a maximálissá (kivéve Velence és Agárd között, ahol a jelentős gyalogosforgalom miatt biztosan marad a 120 km/h). A személyvonatok továbbra is 120 km/h sebességre lesznek korlátozva. Ennek a biztosítóberendezésnek a végleges átadása 2022-re tervezett (a 2021-ben elkezdődött próbaüzem után). A vonal a Murakeresztúr – országhatár szakasz kivételével villamosított, Budapest-Déli pu. és Szabadbattyán között kétvágányú, az engedélyezett tengelyterhelés 21,0 t (Kelenföld és Székesfehérvár között 22,5 t-ra kiépítve).

A Kelenföld és Székesfehérvár közötti szakasz a 2009 - 2014 között átépült, Székesfehérvár állomás átépítése 2016 végére befejeződött és a 30a vonal teljes egészében megújult. A Balaton déli partján elhelyezkedő Lepsény – Szántód-Kőröshegy szakasz átépítése a 2014 őszén vette kezdetét, amely azután várhatóan folytatódik Szántód-Kőröshegy és Balatonszentgyörgy között.

Gárdony területén egy vasútállomás – Gárdony - és két megállóhely - Agárd és Dinnyés - valamint egy forgalmi kitérő (Ódinnyés) található. A felújítás részeként a szolgálati helyek is teljeskörű átépítésre kerültek. A megújult megállók településképpbe illesztése még várat magára. Gárdony vasútállomás csak utasforgalomra berendezett középállomás Kápolnásnyék (6,8 km) és Székesfehérvár (16,8 km) állomások között, Budapest-Déli pályaudvartól 50,8 km-re. Agárd megállóhely Gárdony állomástól Székesfehérvár felé 1,8 km-re, Dinnyés megállóhely innen további 3,5 km-re helyezkedik el. Ódinnyés forgalmi kitérő, melynek csak vasúti forgalomszervezési szerepe van, Dinnyés megállóhelytől Székesfehérvár felé 1,9 km-re található.

Gárdony állomáson, egy átlagos munkanapon a 2021/2022. évi menetrend alapján, amely 2021. szeptember 13-tól lépett érvénybe, 77 személyszállító vonat áll meg. Az EC, IC és a gyorsvonatok az állomáson nem állnak meg (ezen vonatok Kelenföldön vagy Székesfehérváron átszállással érhetőek el). A gyorsított és a zónázó személyvonatok órás ütemben közlekednek Székesfehérvár – Budapest-Déli pályaudvar és Székesfehérvár – Kőbánya-Kispest között, így a vonatok együtt megközelítőleg félóránkénti közlekedést biztosítanak. Agárd esetében megváltozott a menetrend és minden vonat megáll, nem csak a gyorsított, míg Dinnyés megállóhelyen csak a fent említett Székesfehérvár – Budapest-Déli pályaudvar viszonylatú zónázóvonatok állnak meg (átlagos munkanapon 45 személyszállító vonat), így ezeken a megállóhelyeken órás ütemű a közlekedés. Az S36-os jelzésű személyszállító vonatok Kápolnásnyéktől érhetőek el Budapest irányába. Mivel a gyorsított és a zónázó vonatok nem állnak meg Kápolnásnyék és Kelenföld között bizonyos megállóhelyen minden napszakban, így esetenként átszállás biztosítja ezek elérhetőségét.

Az említett vonatok kiváló összeköttetést biztosítanak a megyeszékhely, illetve a Főváros felé. Székesfehérvárra a menetidő Dinnyésről 11-12 perc, Agárdról 14-15 perc, Gárdony állomásról 13-17 perc, Budapestre (Kelenföld állomásra) pedig Dinnyésről 40-46 perc, Agárdról 37-45 perc, Gárdony állomásról 35-43 perc. A vasútállomás jelentős utasforgalmat bonyolít, a megállóhelyek utasforgalma közepes nagyságú. A 30-as számú vasútvonalon jelentős vasúti teherforgalom is bonyolódik, Gárdonyban azonban helyi áruforgalom nincs.

2.15.4 KERÉKPÁROS ÉS GYALOGOS KÖZLEKEDÉS

A **kerékpáros közlekedés** a város mindennapjaiban erőteljesen jelen van, átlagosan a város belső közlekedésének 23%-a történik kerékpárral, ami csaknem ugyanannyi, mint a gyaloglás aránya. A kerékpárosok elkülönített infrastruktúrán, biztonságosan közlekednek a városban, azonban a turisztikai időszakban a kerékpárosok megnövekvő aránya gyakoribb konfliktust okoz a közlekedők között, az egyes rendezvények környezetében megnő a gyalogos-kerékpáros konfliktusok száma is. A szabálytalanul parkoló kerékpárok jellemzőek, a sok helyen megtalálható, vegyes kialakítású kerékpártámaszok ellenére, különösen Agárdon az új vasútállomás környezetében jelzik korláthoz rögzített kerékpárok a B+R erős hiányát.

Az Önkormányzat koncepcionális elhatározásának és rendszeres fejlesztéseinek köszönhetően, a város kerékpárforgalmi létesítményei kiterjedtek és kimagaslóan jó minőségűek, összesen 8,6 km-nyi kerékpárutat és legalább ennyi kerékpározásra alkalmas mellékutat eredményeztek a városban. Jelenleg a 7-es számú út mentén teljes hosszúságban van kialakított kerékpárút (néhol a párhuzamosan futó utcákba terelve a forgalmat), vele párhuzamosan a tóparton is végighalad egy kerékpárút követve a partszakasz futását (ez egyszerre kerékpáros és gyalogos forgalomra is kijelölt).

A település mindkét végén a két kerékpárút összekapcsolódik és a tó keleti és nyugati oldalán is folytatódik, csatlakozva a tó északi oldalon található kerékpárutakhoz, ezzel biztosítva a tó megkerülésének lehetőségét. A település déli része felé kialakított kerékpárút a Gárdonyi utcában található a 7-es számú úttól egészen az Agárdi Fürdőig és az ott található Szent Anna kápolnáig. Kerékpárút-ellátottság tekintetében kicsit kedvezőtlenebb Dinnyés városrész helyzete, de ezt orvosolná a Kossuth L. utca felújításával együtt tervezett kerékpárút építés.

Legutóbbi fejlesztések a Gárdonyi kerékpárút és kerékpáros turisztikai szolgáltatások fejlesztése (KDOP-2012-2.1.1/B) és a LEADER részeként megvalósult csiribpusztai játszótéren elhelyezett kerékpáros pihenő, illetve a Vadkacsa kerékpáros túraútvonal, innovatív kerékpáros megállóhelyekkel fejlesztve.

A település kerékpárosbarát, ugyanakkor a kerékpáros közlekedés előnye a személygépkocsikkal szemben nem érezhető, a kerékpárosok átvezetése a 7. sz. főúton problémás.

A kerékpártámaszokkal való ellátottság a munkaforgalomnak megfelelő, de a turistaforgalmat és idényjellegű terhelést nem tudja kiszolgálni. Agárdon a vasútállomás környezetében, Dinnyésen az intézményeknél kerékpár-tárolási kapacitáshiány tapasztalható.

A város területén (Dinnyés kivételével) a **gyalogos** infrastruktúra jól kiépített, kialakításának műszaki megoldása változatos, nagy részben aszfalt vagy járókő, minősége biztonságos közlekedésre alkalmas, ennek ellenére a kisforgalmú utcákban hagyományosan az úton sétálnak a gyalogosok. A tópart felé vezető utcák, földutak környezetében kisebb mértékű és minőségű a gyaloglási lehetőség. A belvárosias területeken a sétányok, terek környezetében és az új fejlesztéseknél az akadálymentesítés megoldásra került. A nagy forgalmú 7. sz. út mentén a főbb gyalogátkelő helyek jelzőlámpás vagy járdasziget védelmet élveznek, akadálymentesítettek. A vasúti megállóhelyek megközelítéséről aluljárók és akadálymentes megközelítés gondoskodik. Akadálymentesítés szempontjából az autóbuszközlekedés nem került még fejlesztésre. Az intézmények akadálymentesítése már elindult, de még nem teljes.

A gyalogos forgalom nagyságok a városban idényjelleggel nagyfokú eltérést mutatnak. A nyári időszakban és rendezvények, események időszakában a gyalogosáramlatok erőteljesebbek, különösen a tópart és az állomások, szolgáltató-szigetek környezetében.

A jelentősebb gyalogos forgalmat vonzó létesítmények (iskolák, kereskedelmi-, szolgáltató-egységek, intézmények, szabadidős létesítmények) környezetében gyakori az útra lépés veszélye, kerékpáros sávok keresztezése. A helyi lakosok közel 23%-a gyalogosan teszi meg a céljáig szükséges távot, ennek a helyi közlekedésben nagyobb, szélesebb, forgalomcsillapított területekkel való kiszolgálása nem tetten érhető.

A gyaloglás komfortérzetét növelő zöldfelület-fejlesztések kívánatosak lennének, részben már elindultak. A zöldfelületek, sétányok további fejlesztése a 2014-ig tartó gazdasági programnak is szerves része volt.

A gyalogos közlekedés egyik kulcsproblémája a part menti területek sétálhatósága, turistaidőszakon kívüli megközelíthetősége, központi szerepének kialakítása.

A kérdőíves visszajelzések alapján **alapvető igény mutatkozik a gyalogos közlekedés körülményeinek fejlesztésére**: járdák építésére és megfelelő színvonalú üzemeltetésére, gyalogátkelőhelyek létesítésére, a közterületek általános rendezésére és a zöldfelületek rehabilitálására, sőt forgalomcsökkentő beavatkozásokra.

2.15.5 PARKOLÁS

Gárdony Város Önkormányzat Képviselő-testületének 18/1999. (IV. 30.) számú rendelete szabályozza a városban a parkolási rendet és az OTÉK által előírt parkolóhelyek létesítésének megváltásának egyszeri összegének mértékét. A rendelet 1. sz. melléklete jelöli ki a fizetős parkolók helyét.

A városban lévő parkolók műszaki állapota változó, a strandok környezetében többnyire fűbeton, a központokban új és régi térkő burkolat, ill. felújítást igénylő aszfaltos burkolatig változó műszaki állapotok fordulnak elő. A parkolók felújítását tervezi a város, ennek eredményeképpen az agárdi hajóállomásnál felújításra került a 70-as években létesített parkoló. Az új létesítések feltüntetik a mozgáskorlátozottak számára fenntartott helyeket, szabványos mennyiségben. A vasútállomásoknál lévő P+R és B+R létesítmények kihasználtsága közel 100%-os, nyári időszakban előszeretettel használják az idelátogatók.

Gárdony központi területén a Polgármesteri Hivatal előtt jelentős méretű parkoló található. A gárdonyi Vasútállomáshoz megfelelő kialakítású parkolót alakítottak ki. További fontosabb parkolók jellemzően, a bevásárlási lehetőségekhez és a strandok területéhez kapcsolódnak, bár az intézmények környezetében is szükség lenne az állandó és „Kiss and Ride”, ideiglenes megállást támogató parkolókra egyaránt. A parkolók fejlesztésére vonatkozó igényt a lakossági kérdőíves felmérés is egyértelműen megerősíti.

2.16 KÖZMŰVESÍTÉS

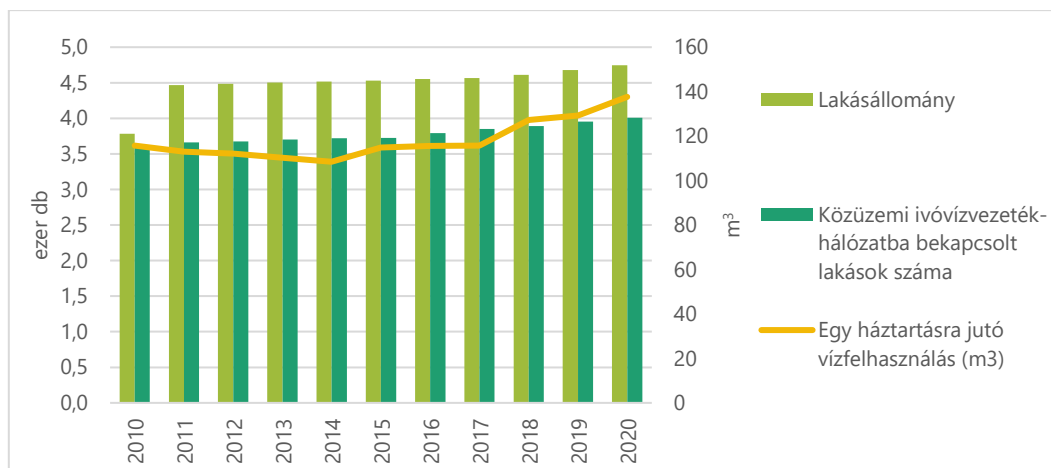
A város közművesítése fokozatosan épült ki. Mára a település belterületének döntő hányadán már a teljes közműellátás biztosított. Jelentősebb ellátási hiányok a központi belterületen nincsenek, azonban a 2011-es nagyarányú lakásállomány bővülésben a közmű nélküli lakások nagy arányba kerültek. Még mindig nem mutatkozik ezen probléma megoldódása. A vízellátásban és a szennyvízellátásban is nagyon kis bővítés látható, amely ezeken a lakások ellátásán nem segített.

2.16.1. Víziközművek

2.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

A településen a vezetékes ivóvíz elosztóhálózat a beépített terület utcáiban 162,7 km hosszan épült ki (2018-hoz képest 3 km-el bővült), ezzel a vízvezeték kiépítettsége a belterületen közel teljes körűnek tekinthető. A kiépített hálózatra azonban a hálózat menti érintettek sem csatlakoznak rá teljeskörűen.

Az ivóvízzel ellátott lakások száma a legutolsó statisztikai adatok alapján 4010 volt 2020-ban, ez a település lakásállományának 84,5 %-a. A lakásállomány folyamatos növekedése mellett, folyamatosan, de lassan növekedik az ivóvízellátásba bekapcsolt lakások aránya. 2020-ban körülbelül 700 lakás nem részesült közüzemi ivóvízellátásban. A közüzemi vízellátásban nem részesülő telkeken élők a vízellátásukra a közkifolyókon kívül, házi kutakat is hasznosítanak, de azok vízminősége bizonytalan. Házi kutakat a fenntartási költségeik csökkentésére a közüzemű vízellátásban részesülők is használnak, elsődlegesen locsoló vízként. 2010-ben még a lakásállomány 95,6 %-a részesült vezetékes ivóvízellátással, majd 2011-es lakásállományban történt változás – mintegy 700 lakással bővült a lakásállomány – miatt, 82 %-ra esett vissza az ellátottsági arány. Továbbra is feladat nagyjából 700 lakás bevonása az ellátásba. A háztartásokra vetített vízfogyasztási átlag 2020-ban 138 m³ volt, az előző évekhez képest növekedést mutatva. Az összes szolgáltatott víz mennyisége is folyamatosan növekszik (2020: 646 ezer m³ volt). Ez utóbbi a lakásállomány növekedésével együtt növekedést mutat, a háztartásokra vetített mutató növekedése viszont a vízfogyasztási igények növekedését is mutatja.

51. ábra Vízellátottság fejlődése 2010-2020 között (Forrás: KSH)

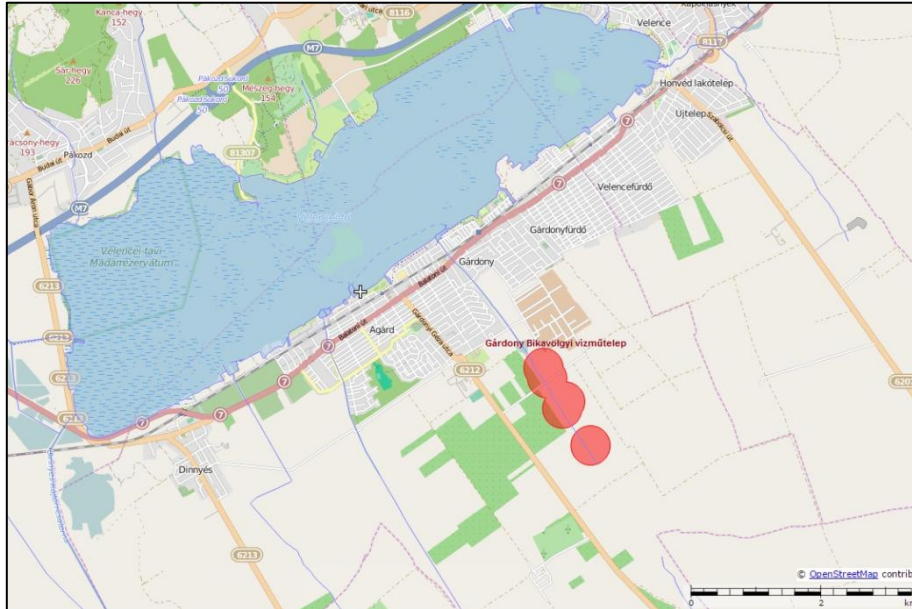
Gárdony vízellátó hálózatának üzemeltetője a Siófok központú Dunántúli Regionális Vízmű (DRV) Zrt. Velencei Üzemvezetősége. Gárdony vízellátó rendszere a Velencei tavi Regionális Vízmű rendszeréhez csatlakozik, ez a rendszer látja el a Velencei-tó körüli településeket, és még néhány parttól távolabb eső települést is. A Velencei-tavi Regionális Vízmű alapbázisa a Gárdony, Bika-völgyi vízmű, a Kápolnásnyéki Vízmű, és az Ercsi Regionális Vízmű. A Vízművek kapacitásai 900, 2400 és 18000 (összesen 21300) m³/d. A kitermelt ivóvíz minősége az Ercsi és a Gárdonyi Vízműben megfelelő, a Kápolnásnyéki Vízmű vizének vastartalma magas, ezért ott vas és mangáneltávolító berendezés üzemel. A szolgáltatott ivóvízre vonatkozóan nincsenek minőségi kifogások, Gárdonyon belül minden vizsgált minőségi szempont alapján megfelelő az ivóvíz. A közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza folyamatosan növekszik, a 2000-es évektől kezdődően 2013-ra 18,5 km-el lett hosszabb (így 2013-ban 159,6 km hosszú volt a hálózat a településen), továbbá 2019-ben és 2020-ban bővült további 3,1 km-el.

A regionális rendszer egyik fontos eleme az Ercsi Vízművet a tó körüli hálózattal összekötő NÁ 400-as átmérőjű vízvezeték, amely a tó körül megépített hálózathoz Velence keleti részén csatlakozik. A rendszeren hidraulikai problémák voltak, ezért megépítették az NÁ 500-as un. Déli expressz vezetékét, amely közvetlenül a Gárdonyi tározókat tölti. A gárdonyi hálózatban a víznyomást az ellennyomó tározóként működő 7600 m³ összes tározókapacitású (2 x 3000 m³ + 400 m³ + 2 x 600 m³) magastározó vízszintje határozza meg, melynek túlfolyószintje 156,815 mBf. A Gárdonyi vízellátó hálózat a település sík topográfiai adottsága miatt egy nyomászónából áll.

Mind a Gárdony ellátó hálózat, mind pedig a regionális rendszer alapvezetékei a Vízműtől induló NÁ 500-as és az NÁ 400-as nagy átmérőjű gerincvezetékek, ezekről ágaznak le a kisebb átmérőjű gerincvezetékek, illetve az ellátó vezetékek. Gárdony belterületének minden utcájában kiépült a vízellátó hálózat, a hálózati rendszer 100%-os szintre kiépített.

A DRV Zrt. üzemelteti a Gárdony Bikavölgyi vízműtelepet. A Gárdony déli külterületén található Gárdony Bikavölgyi vízműtelep felszíni vetülete a 123/1997. (VII. 18.) kormányrendelet értelmében védőterület. Üzemelő sérülékeny vízbázis, ivóvíz termelő, rétegvíz adó kutakkal, melynek kapacitása 266 m³/nap.

52. ábra Gárdony vízmű védőterületének felszíni vetülete || Forrás: OKIR

Tűzvíz ellátás

A település utcáiban haladó vízelosztó hálózatra az előírások szerint a tűzcsapok felszerelésre kerültek, biztosítva ezzel a szükséges tűzvíz ellátást.

Termásvíz ellátás

A Velencei-tó menti településeken a vendéglátás gazdaságosságát a természetes fürdési lehetőség időjárás kompenzáló és szezonális hasznosítást nyújtó termásvízre alapozott fürdők létesítésével lehet növelni. Gárdonyon ezért létesítették az Agárdi Gyógy- és Termálfürdőt. A fürdő egész évben fogadja a gyógyulni, illetve a pihenni vágyókat. A gyógy- és termálfürdőhöz szükséges gyógyvizet 1000m-es termálkútból termelik ki, hőfoka 58°C, ezt lehűtés után engedik a medencékbe. Elsősorban reumás panaszok, kopások, mozgásszervi megbetegedések, egyes nőgyógyászati rendellenességek és műtéti fájdalmak enyhítésére, megszüntetésére javasolt. Vízellátás területét érintő kiemelt fejlesztési program a Velencei-tó menti szezonális üdülés lehetőségének időbeli meghosszabbítását szolgáló Agárdi Gyógy és Termálfürdő fürdő komplexum további fejlesztése.

Aszály hatásai

Új típusú katasztrófát jelent a klímaváltozás miatt egyre inkább súlyosbodó aszály, a nagy hősséggel párosuló hosszan tartó csapadékhiány, ami hatással van természetes vizeink állapotára és a

mezőgazdaságra. Magyarország területének körülbelül 90%-a aszályl veszélyeztetett, legnagyobb mértékben az Alföldön, amelynek leginkább a középső része érintett. A Velencei-tó térsége is erősen aszályérzékeny területnek tekinthető⁵. Az aszályos időszakok a Velencei-tó vízháztartását is jelentősen érintik: a vízszint szabályozási szint alá eshet, esetlegesen időszakos kiszáradással is fenyeget. Így a tó fenntartható vízutánpótlásának megteremtése a következő időszak egyik hangsúlyos feladata. A tartós csapadékhiány és magas hőmérséklet a talajok kiszáradását is okozzák, melyek öntözés hiányában a mezőgazdasági termékek károsodásához, illetve fokozott talajerózióhoz vezetnek. Azonban a vízhiány felszíni és felszínalatti vizekre gyakorolt hatása az öntözés korlátozását vonhatja maga után, ennél fogva a gazdaságok és lakosság tájékoztatása és a víztakarékos megoldások elterjedése alapvető fontosságú.

2.16.1.2. Szennyvízelvezetés

A településen a szennyvíz elvezetésére elválasztott rendszerű közcatorna hálózatot létesítettek. A szennyvízcsatorna hálózat a belterületen 127,2 km hosszban épült ki 2020-ra, ezzel a csatornahálózat a város nagyobb hányadában kiépítésre került, a peremrészekben kisebb hányadban áll rendelkezésre, míg a külterületen nem rendelkeznek közcatorna hálózattal. Agárd városrészen a Balatoni út (7-es főút) egyes szakaszain, valamint a Vasút utcában nincs szennyvíz hálózat, kiépítése szükséges. Legutóbb nagyobb bővítés 2012-re történt, azóta 4,1 km-el bővült.

Csiribpuszta esetében és szükséges biztosítani a szennyvíz és ivóvízellátást.

2010-ben a lakásállomány 95,4%-a részesült közüzemi szennyvízelvezetéssel, 2011-ben a lakásállomány nagy növekedése miatt (hasonlóan az ivóvízellátáshoz) 80,7%-ra esett vissza az ellátottsági arány. 2020-ban a 3996 ellátott lakás, 84,2%-os ellátottsági arányt mutat. Emellett továbbra is feladat a szolgáltatásból kimaradt lakások bevonása az ellátásba.

---

⁵ OVF: Mezőgazdasági vízgazdálkodás, az öntözés szerepe előadás, 2016 (https://www.met.hu/doc/rendezvenyek/metnapok-2016/18_KolossvaryG.pdf)

53. ábra Szennyvízelvezetés fejlődése 2010-2020 között (Forrás: KSH)

Meg kell jegyezni, hogy a közcsontra hálózatra nem csatlakozó ingatlanokból a szennyvíz döntő hányadát a talajba szikkasztják. Az így okozott szennyezés a csatornahálózat fejlesztésének és a rácsatlakozás növelésének eredményeként 2010 előtt jelentősen csökkent. 2011 után ismételt növekedése azzal magyarázható, hogy egyrészt az épülő lakások nem mindegyike csatlakozik szennyvízgyűjtő hálózatra, másrészt a közcsontra hálózattal nem rendelkező volt zártkerti ingatlanok lakásként történő hasznosítása emelkedett, amit a csatornázottság mutatója is jelez. 2014-ben a környezetvédelmi program szerint átlagosan 93 m³/napra volt becsülhető az elszikkasztott szennyvíz jelentette környezetterhelés. A talajba szikkasztott szennyvíz a Velencei-tó vízminőségét veszélyezteti. A településnek kiemelten fontos, hogy a kiépített hálózat menti ingatlanok hálózatra csatlakozását teljes körűvé tegye.

Hazánkban nem állnak rendelkezésre adatok a háztartásokon belüli alig szennyezett vizek, ún. szürke vizek hasznosításáról. A körforgásos gazdaság és az erőforrásokkal való takarékoság elvei azonban fokozatosan ebbe az irányba terelik a fókuszot a vízkészletek szűkösségét felismerve. Így a háztartásoknál megvalósítható lehetőségeket is szükséges figyelembe venni, például az alig szennyezett (kézmosásra vagy fürdésre használt) víz további felhasználását biztosító rendszer kialakításával, pl. wc öblítésre.

Gárdonyban elválasztott rendszerű szennyvízcsatorna hálózatot építettek ki. A szennyvízcsatorna gravitációs rendszerrel épült ki, rajta a topográfiai adottságok miatt átemelő berendezések és szennyvíz nyomóvezetékek üzemelnek. A hálózattal elszállított szennyvizek befogadója az Agárdi regionális szennyvíztisztító telepre kerülnek. A szennyvíztisztító telep kiépített kapacitása 12.400 m³/nap, a telepet utolsó fejlesztését 2006-ban adták át. Hatékonyságnövelő korszerűsítésére pedig a KEHOP-2.2.1-15-2015-00005. sz. támogatott Észak- és Közép-Dunántúli szennyvízelvezetési és kezelési fejlesztésen belül került sor. A telep eleveniszapos, mélylevegőztetési technológiával tisztítja a szennyvizeket. Az alkalmazott tisztítási technológia biológiai, amely nitrogén és foszfor eltávolítási

fokozatot is tartalmaz. A telepen megtisztított vizek befogadója a Dinnyés-Kajtori csatorna, amely a Nádor csatornába, onnan a Sióba, majd az Dunába vezeti a tisztított szennyvizeket. A telepen keletkező szennyvíziszapot korszerű módon kezelik. A szennyvíztisztító telep előírt védőtávolsága 300 m. A tisztítótelep védőtávolsága továbbra is problémát okoz, ezért célul kell tűzni az élettartama után új helyre történő áthelyezését. A szennyvíziszapot mezőgazdasági területre helyezik ki. A körforgásos gazdaság érvényesülése érdekében a szennyvíziszap hasznosítása elengedhetetlen. A Dinnyés-Kajtori-csatorna befogadóra a kibocsátott víznek a hatása „nem jelentős” -ként lett jelölve a Vízyűjtő-gazdálkodási Tervben.

Habár az Agárdi regionális szennyvíztisztító telep technológiája korszerűnek mondható, vízgazdálkodási gyakorlata ugyanakkor elmarad a 21. századi nézetektől. A telepen évente 4,5 millió m³ vizet kezelnek, melynek hasznosítása a körforgásos gazdálkodás szemléletmódjának alkalmazásával kiemelt feladat. A szennyvíztelepről kikerülő vizet, további utótisztítási lépések beépítésével és megfelelő valós idejű monitoring rendszer kialakításával a Velencei-tóba lehetne vezetni. Ezzel a módszerrel segíthető lenne a Velencei-tó fenntartható vízutánpótlásának megteremtése, a biztonságosságot pedig a valós idejű ellenőrző rendszeren túl növelné az is, hogy az utókezelt víz a nagy kiterjedésű nádason keresztül jutna a tó szabad víztereibe.⁶

A településen kiépített hálózat régebben épített részei zömmel Ø 30-as és Ø 20-as méretű azbesztcement csatornákból épült, a nagyobb gyűjtőcsatornák Ø 40-as, sőt Ø 50-as méretűek. Az újabban épített csatornák már műanyag csatornacsövekből épültek, ezek mérete leginkább Ø 20-as. A település topográfiai adottságai miatt a gravitációs hálózati rendszeren sok átemelő berendezés üzemel, amelyekből nyomóvezetékeken keresztül nyomják tovább a szennyvizeket a befogadó gravitációs csatornába, illetve a nyomják a regionális gyűjtőcsatornába, amely tovább szállítja a szennyvíztisztító telepre. A szennyvíztisztító telep és a településen üzemelő gyűjtőhálózat üzemeltetője a DRV Zrt. Velencei Üzemigazgatósága. A szennyvíz közmű tulajdonosa az Önkormányzat.

Az Agárdi Gyógy- és Termálfürdő szennyvizeinek kibocsátása termálvízként, fürdővízként történik, elsődleges befogadója a Gárdonyi-határárok. Összes kibocsátott szennyvíz mennyisége 164,17 ezer m³/év, a kibocsátott víznek a hatása „nem jelentős” -ként lett jelölve a Vízyűjtő-gazdálkodási Tervben. A város tervezi, hogy a Termálfürdő használt vizét hasznosítás (mezőgazdasági, üvegház) után engedné a tóba.

Csapadékvíz-elvezetés, felszíni vízrendezés

---

⁶ Kék Bolygó Klímavédelmi Alapítvány javaslata a Velencei-tó fenntartható vízpótlására (2022)

Gárdony a Velencei-medencében helyezkedik el. A település környezete mérsékelten meleg éghajlatú, a mérsékelten száraz és a mérsékelten nedves típusú területek határán terül el. Az éves átlagos csapadékvíz mennyiség 580-600 mm körüli. A terület természetes állóvíze a Velencei-tó, melynek területe kb. 26 ha.

Gárdony a Velencei-tó és a Dinnyés-Kajtori csatorna vízgyűjtő területén fekszik. A területére eső csapadékvizeket időszakos és állandó vízfolyások, árkok szállítják egyrészt a Velencei-tóba, illetve a keleti részeken a Dinnyés-Kajtori csatornába.

A település burkolt felületeinek víztelenítése főleg a város központjában, illetve frekvenciátalabb területi egységein zárt csapadécsatornákkal történik. A csapadécsatornák befogadója szintén a Velencei-tó és a kisebb vízfolyások, ezek a Gárdonyi-határárok és az Agárdi-árok. Ott, ahol nem épült ki a zárt csapadécsatorna, a csapadékvíz elvezetés nyílt árkokkal történik, ezek medre füvesített, csak ritkán burkolt. A beépítésre nem szánt területek utcáinak víztelenítése egy, vagy kétoldali vízelvezető árkokkal történik.

A település felszíni vizeinek, csapadékvizeinek elvezetését szolgáló nyílt árkok hidrológiai rendezettsége nem jellemző. Így az árkok vízelvezető képessége korlátozott. Egyes szakaszai szikkasztó árokként üzemelnek, de jellemzően előforduló árokfeltöltések (pl. kocsik behajtó létesítése miatt), árokfeltöltődések, feliszaposodás, illetve növényzettel való benövés miatt a feladatukat nem teljes mértékben tudják teljesíteni. Ennek eredményeként nagyobb záporok esetén vízállásos területek, vízelöntéses területek alakulhatnak ki.

A csapadékvíz elvezetését a vasút és a Velencei-tó közötti üdülő övezetekben, a településközpont vegyes és a központi vegyes övezetekben, továbbá a tervezett beépítésre szánt területeken zárt csapadécsatornával, - kellő mélységű befogadó hiányában - felszín közeli fedlapos csatornával, rácsos folyókéval, vagy nyílt árkokkal kellene engedélyezni.

A település kiépített, illetve kialakított vízgyűjtő rendszerének egyik befogadója közvetlenül a Velencei-tó. A Velencei-tóba történő bevezetések előtt korrekten kialakított hordalékfogók hiányoznak, ezért jelentős a befogadó helyek környezetében a hordalék lerakódás. A zárt csapadécsatornák befogadói a Velencei-tóba befolyó árkok. A csapadékok Velencei-tóba való vezetése a tó vízháztartásának szempontjából is kulcsfontosságú, azonban a vízgyűjtő területről érkező hozzáfolyások csökkenő tendenciát mutatnak, amit okozhat az emelkedő léghőmérsékleti érték és az ebből adódó szárazodás, aszályhajlam-növekedés. Vagyis a lehulló csapadék egyre inkább a talaj nedvességtartalmának visszapótlását szolgálja, egyre kisebb mennyiség jut a tó vizébe. A klímaváltozás okozta magasabb hőmérséklettel járó fokozottabb párolgás és kevesebb hó erősíti

ezeket a tendenciákat. A Velencei-tó hosszútávú vízpótlásának biztosítása érdekében szükséges a vízgyűjtő egészének vízgazdálkodási fejlesztése és a part menti területek vízrendezése.⁷

2.16.2. ENERGIA

2.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

A település energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia és a földgáz áll rendelkezésre. Az orosz-ukrán háború következtében fellépő energiaválság a fosszilis energiahordozók rendkívüli mértékű megdrágulását és készletekhez való szűkösebb hozzáférést vonta maga után, mindemellett a villamos energia ára is többszörösére növekedett. Ezek a kedvezőtlen folyamatok hatalmas terhet jelentenek a közintézmények, családok és a vállalkozások számára egyaránt. A nem vezetékes energiahordozók használata bár folyamatosan csökken, mégis – ma is és várhatóan a jövőben is – szerepet fog betölteni a település energiaellátásában.

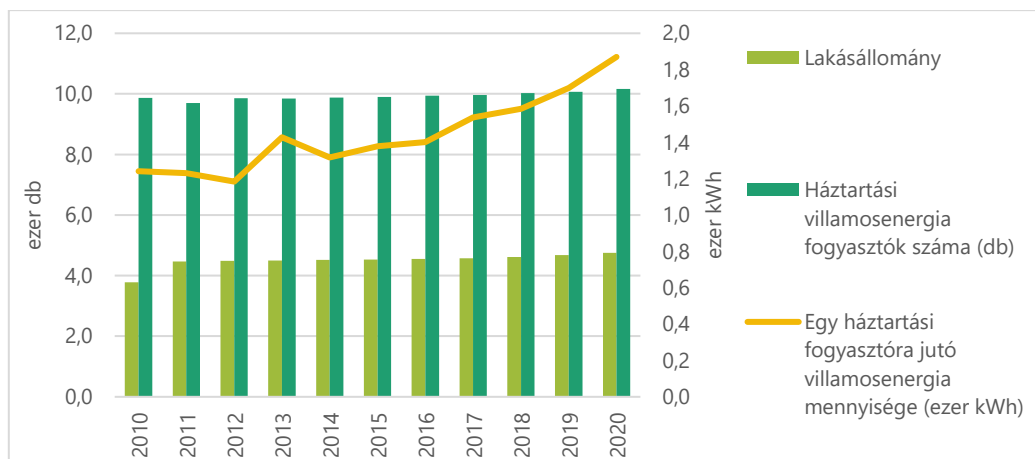
A településen a megújuló energiahordozók alkalmazása az utóbbi években egyre jelentősebb, de ez energiagazdálkodási szempontból még nem érzékelhető.

Villamosenergia ellátás

Gárdony villamosenergia ellátását az E.ON biztosítja. A lakásállományt meghaladja a villamosenergia-ellátottságot igénybevevő ingatlanok aránya, amit az ingatlanoknál előforduló többlet fogyasztói helyek és a külterületi, nem lakáscélú, de villamosenergia ellátást igénylő ingatlanok indokolnak. Ezekből az adatokból a lakosság ellátottságára következtetni nem lehet, ezért mértékadónak tekinthető a szolgáltató ellátottságra vonatkozó megállapítása, miszerint az ellátottság teljes körű. Látható, hogy az elmúlt években jelentősen nőtt az egy háztartásra jutó villamosenergia fogyasztás, ez a folyamat az egész Európát sújtó energiaválság következtében 2022-ben várhatóan megtorpan, és a lakosság takarékosága lesz megfigyelhető.

---

⁷ Kék Bolygó Klímavédelmi Alapítvány javaslata a Velencei-tó fenntartható vízpótlására (2022)

54. ábra Villamosenergia ellátottság változása 2010-2020 között (Forrás KSH)

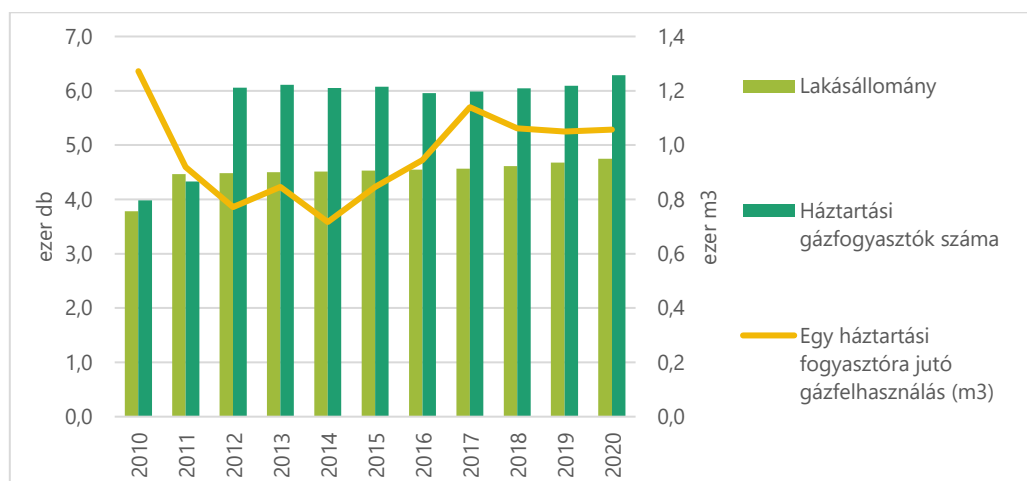
A város villamosenergia ellátásának bázisa a Székesfehérvár keleti részén üzemelő 132/22 kV-os alállomás, amelynek betáplálása a Inota-Dunaújváros között üzemelő 132 kV-os főelosztó hálózati rendszerről biztosított. A település közigazgatási területét érintő 132 kV-os szabadvezeték hálózat oszlopokra fektetve üzemel. Az alállomásról induló 22 kV-os hálózat táplálja a település fogyasztói transzformátor állomásait. A transzformátorokról táplált kifeszültségű hálózatról elégítik ki közvetlen a fogyasztói igényeket.

A vizsgálatok szerint a közép-, és kifeszültségű hálózatok a Velencei-tó partján, a központi területén földkábelként, a település nagyobb hányadán oszlopokra szerelve üzemelnek a településen. A légvezetékek látványa egyes helyeken zavaró. Közvilágításra, a földkábeles elosztású területen önálló lámpatestek, a föld feletti elosztóhálózattal rendelkező területeken, a villamoselosztó hálózat tartóoszlopaire szerelt lámpafejek szolgálnak. Ez a kiépített közvilágítás sem a megvilágítás mértékében, sem energiafogyasztás szempontjából, sem a település arculatának javítása tekintetében nem nevezhető korszerűnek. A lakossági kérdőív eredményei is tükrözik a hálózat korszerűsítésének igényét, **a kitöltők gyakran jelölték meg a közvilágítást azonnali beavatkozást igénylő problémaként.** Emellett az energiaköltségek drasztikus növekedése is indokolja a közvilágítás korszerűsítésének mielőbbi megvalósítását.

Földgázellátás, szénhidrogén-vezetékek

Az orosz-ukrán válság következtében 2022-es energiaválság hatására hazánkban a földgáz és kőolaj árak is jelentősen megnövekedtek, mely jelentős terhet ró a lakosságra, cégekre és közintézményekre egyaránt. A gázkészletek hiányával és a felhasználás korlátozásával is számolni kell Európa szerte, így az ellátásbiztonság megteremtése létfontosságú feladat. A drasztikusan magasabb energia árak pedig várhatóan takarékosra ösztönzik a lakosságot, illetve alternatív fűtési energiahordozók használatára.

Gárdony földgázzal való ellátása esetén a vezetékes földgázellátással rendelkező háztartási fogyasztók számában 2014-re egy nagy megugrást figyelhetünk meg, ami abból ered, hogy az üdülőkbe is bevezették a gázellátást. 2020-ban 6289 háztartási gázfogyasztót tartottak számon, amely a lakásállomány 132,5%-át jelentette. A 6289 gázzal rendelkező lakásból 6219 (98,9%) fűtési célra is a földgázt hasznosítja. A földgáz fűtési célú hasznosításával a lakások automatikus üzemvitelű termikus energiaellátását valósították meg, csökkentve a jelentősebb környezet terhelést okozó hagyományos energiahordozó fűtési célú hasznosítását.

55. ábra Földgáz ellátottság fejlődése 2010-2020 között (Forrás: KSH)

A település gázellátását az E.ON biztosítja. Gárdony közigazgatási területén áthalad a FGSZ Földgázszállító Zrt. kezelésében levő nagynyomású földgázszállító hálózat Kápolnásnyék-Székesfehérvár között üzemelő vezetékének egy szakasza, továbbá áthalad a szolgáltató kezelésében levő Nagykanizsa-Kápolnásnyék között üzemelő un. zalai 8"-os nagy-középnomású gázvezeték is, továbbá az erről leágazó 3 db ágvezetékek is, amelyek a Gárdonyt ellátó nyomáscsökkentőkbe szállítják a földgázt.

Gárdony földgázellátásának bázisa a Kápolnásnyéki gázátadó állomás, továbbá a gázfogadó-nyomáscsökkentő állomások, amelyekről táplálják a középnomású elosztó hálózatot. A városközpontban, valamint a város keleti és nyugati szélén körzeti nyomáscsökkentők üzemelnek,

amelyekről induló középnyomású hálózat biztosítja a város gázellátását. A középnyomású bekötés táplálja a telkenként elhelyezett nyomáscsökkentőket, amelyről induló kisnyomású hálózattal lehet közvetlen a fogyasztói igényeket kielégíteni.

Egyéb energiaellátás

A városban kiépített vezetékes energiaellátással a lakásállomány 95 %-a számára biztosított az automatikus üzemvitelű termikus célú energiaellátás komfortja. A lakásállomány 5%-ában azonban ma is a környezetet erősebben terhelő hagyományos, nem vezetékes energiahordozót hasznosítják. Ezeknél az ingatlanoknál hőtermelésre a szén és a fa használata a jellemző, bár vezetékes gázzal nem rendelkező területen a kistartályos PB gáz használata is előfordul.

2.16.2.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosítása nem újszerű, csak időközben háttérbe szorult. Újra előtérbe kerülését a hagyományos energiahordozók fogyó készlete és hasznosításának környezetszennyező hatása, valamint az a felismerés indította el, hogy a megújuló energiahordozók különösebb ráfordítási igény nélkül rendelkezésre állnak, használatuk nem okoz halmozódó káros hatásokat, környezeti terhelést. Ezekkel az adottságokkal a fenntartható fejlődés lehetőségét szolgálják.

A hazánkban is, így Gárdonyban is elérhető megújuló energiaforrás a szélenergia, a napenergia, a vízenergia, a biomassza-biogáz és a geotermikus energia. Ezek előfordulása az ország területén nem általános és egyenletes, befolyásolja a földrajzi elhelyezkedés, a topográfiai és a légköri viszonyok, valamint a felszín alatti geológiai adottságok.

Szélenergia

56. ábra Az évi átlagos szélesebségek [m/s] és az uralkodó szélirányok Magyarországon (2018) || Forrás: Bihari Z. (szerk.) 2018. Éghajlat. In: Kocsis K. (főszerk.): Magyarország nemzeti atlasza: természeti környezet. Budapest, MTA CSFK Földrajztudományi Intézet és www.met.hu

A térkép jelzi, hogy Magyarország mely térségeiben lehet hatékonyabban hasznosítani a szél energiáját. Gárdony és térsége nem fekszik a szélenergiát nagyon kedvezően hasznosítható területen, de hasznosítási lehetősége nem zárható ki. Szélerőmű létesítési szándékot azonban a település számára meghatározóbb szempontok alá kell vetni. Szélerőmű, szélkerék a település megjelenését, arculatát, látványát nem ronthatja, a település fejlődését biztosító távlati céljait nem korlátozhatja, valamint a 277/2016. (IX. 15.) kormányrendelet alapján a szélerőművek számára kijelölt 12 km-es védősáv miatt (amely a lakott területektől való távolságot jelenti), nem lehetséges a telepítésük jelenleg.

Napenergia

A meteorológiai és topográfiai viszonyok alapján rendelkezésre álló napenergia, mint megújuló energiaforrás, az ősi „fekete hordó” elvén kifejlesztett napkollektorok segítségével termikus célú energiaellátásra, elsődlegesen használati melegvíz termelésre, kisebb mértékben fűtésre alkalmas. A továbbfejlesztéssel kialakított napelemek közvetlen villamosenergia előállítására alkalmasak.

A hasznosítható napenergia mértékét befolyásolják a földrajzi és meteorológiai adottságok, így ezek változóak az ország területén. A meteorológiai adatok és mérések alapján, a szélenergia hasznosítási lehetőségéhez hasonlóan a napenergia hasznosítás lehetőségének területi vetülete is rögzíthető.

57. ábra Az évi átlagos napfénytartam (óra) Magyarországon (2018-as kiadás) || Forrás: Bihari Z. (szerk.) 2018. Éghajlat. In: Kocsis K. (főszerk.): Magyarország nemzeti atlasza: természeti környezet. Budapest, MTA CSFK Földrajztudományi Intézet és www.met.hu

Gárdony területén 2100 a maximálisan hasznosítható éves naps órák száma, amelynek hasznosíthatóságát célszerű igénybe venni, különös tekintettel arra, hogy a település kiterheltsége, látogatottsága időjárás függvényében változó. A legnagyobb terhelés egybeesik a hasznosítható napenergia időszakával. Hasznosítás lehetősége napkollektorokkal termikus célú energiaellátásra, naperőművel, napelemmel villamosenergia termelésre biztosított, de a hasznosításhoz szükséges beruházás megtérülését gyorsan nem lehet várni.

A vizsgálatok szerint a napenergia hasznosítása helyi jelentőséggel bír, intézményi szinten és házi hasznosítással alkalmazásuk egyre növekszik. Nyilvántartás nem áll rendelkezésre az elhelyezett napkollektorokról, napelemekről. A nap az a megújuló energiahordozó, amelynek szélesebb, energiagazdálkodást is érintő hasznosítása várható Gárdonyon. A fotovoltaikus energiahasznosító berendezések tömeges gyártásának az elindulása által elért áreséssel a megtérülésben már javulás tapasztalható, így a hasznosításának intenzív terjedése várható. Hasznosítása továbbra is célorientált lesz, így helyi jelentőségű marad.

Vízenergia

Vízenergia termelésre a nagyobb vízszint-változású vízfolyások, alkalmasak, mivel Gárdony nem rendelkezik ilyen vízfolyással, közüzemű szintű energiatermelésre alkalmas vízerőmű létesítésére Gárdonyban nincs lehetőség.

Biomassza-biogáz

A növényi termésből, növényi, állati hulladékokból, melléktermékekből, erdőgazdasági hulladékokból, energiaültetvényekből előállítható energiahordozó a biomassza, amely közvetlen elégetésével fűtési és használati melegvíz termelési energiaigények elégíthetők ki, biogázzá alakítva hő- és villamosenergia termelésre egyaránt alkalmas, bioetanollá alakítva üzemanyagként hasznosítható.

Biomassza-biogáz előállítására az ország területén mindenhol, így Gárdony területén is van lehetőség. Az elégetése során keletkező CO₂ miatt, ma már nem tekintik annyira környezetbarátnak, mert bár az elégetése előtti oxigén termelése és az elégetése során keletkező CO₂ közel egyensúlyban van, csak amíg az oxigén termelése a beépített környezettől távolabbra esik, a környezet terhelő kibocsátás az beépített területen jelentkezik.

Természetesen a biomassza hasznosítás lehetőségét Gárdonyon kizárni nem lehet, de megfontolandó, hogy üdülőtelepülésen, amely a környezeti állapotára fokozottan érzékeny, az általa az épített környezetben jelentkező környezetterhelés növekedés felvállalható-e. A városban van aprítógép és a brikettálás lenne a cél.

Geotermikus energia

A föld belső hőjéből hasznosítható a geotermikus energia. Geológiai adottságok befolyásolják előfordulásának mértékét. Hasznosítására részben a termálvíz kitermelésével, részben a földhő hőszivattyúval történő alkalmazásával nyílik lehetőség. A földhőből hőszivattyúval kitermelt hőenergia közvetlenül fűtésre, használati melegvíz előállítására hasznosítható, geoerőmű segítségével villamosenergia termelésre is alkalmas.

Gárdony városban a természeti adottságokat (termálvíz) kihasználható és a megújuló energia felhasználásra való törekvések eredményeképpen egy 2008-ben elnyert EU-s pályázatból kiépítésre került egy geotermikus fűtés és használati melegvíz hálózat, mely forrás lényegesen olcsóbb fűtési energiával látja el fogyasztóit. A tervek szerint a rendszert további bővítése történik. A geotermikus energiaszolgáltató rendszert 2019 óta az Agárdi Termál- és Gyógyfürdő Zrt. üzemelteti (korábban a Gárdonyi Városüzemeltetési Kft. látta el a feladatot). A rendszerre kapcsolt fogyasztók az Agárdi Gyógy- és Termálfürdő, a Polgármesteri hivatal, az Aranybárka Otthon, a Chernel István Általános Iskola és Gimnázium, a Gárdonyi Általános Iskola, az Otthon társasház, a Napsugár OTP társasház, a Remény társasház, az OTP társasház, a Wellness lakóközösség és a Wellness lakópark II.

Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az önkormányzati intézmények energiaellátása vezetékes energiahordozók hasznosításával jelenleg megoldott. A villamosenergia ellátással az intézmények világítási és technológiai igényeit elégítik ki, a termikus célú energia ellátásuk pedig földgáz, vagy távhő hasznosításával biztosított.

Gárdonyi hasznosítja a geotermikus energiát és használ napenergiát is. Energiahatékonyság javítása céljából önkormányzati épületeken homlokzatok hőszigetelésére, nyílászárócserekre, épületgépészeti felújításokra került sor.

Az Önkormányzat a saját tulajdonában és fenntartásában lévő Polgármesteri Hivatalra napelemes rendszert telepített. A fejlesztésnek köszönhetően a hivatal áramfogyasztása hatékonyabbá vált a megújuló energiafogyasztók feltelepítésének köszönhetően. Az elmúlt években megtörtént a Polgármesteri Hivatal, a Gárdonyi Általános Iskola és (részben) az Agárdi Községi Ház energetikai korszerűsítése, valamint a geotermikus rendszerbe több Gárdonyi intézmény került újonnan bekötésre. Mindezen fejlesztések elismeréséért Gárdonyi Város Önkormányzat 2023-ban elnyerte az Energiahatékony- és Energiatudatos Önkormányzat címet. A lakossági LED-csereprogramban elért eredmények alapján városunk a Zöld Bajnok Oklevelet is megkapta.

2.16.3. ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS (VEZETÉKES ELEKTRONIKUS HÁLÓZAT, VEZETÉK NÉLKÜLI HÍRKÖZLÉSI ÉPÍTMÉNYEK)

Vezetékes hírközlés

Gárdonyi vezetékes távközlési ellátását a Magyar Telekom Távközlési Nyrt. jogelődje építette ki és üzemeltette. A Székesfehérvár szekunder központhoz tartozó Siófok primer központ a település jelenlegi vezetékes távközlési hálózatának bázisa. A település 22-es távhívó számon csatlakozik az országos, illetve a nemzetközi távhívó hálózathoz. Jelenleg 4319 egyéni lakásfővonal üzemel és ez a jelenlegi lakásállomány figyelembevételével 91 %-os ellátottságot jelent.

Az ellátottság teljes körűnek tekinthető, mivel valamennyi vezetékes távközlési igény kielégített. Az ellátottság korábban jelentősebb volt, jelenleg, a mobiltelefon használatának elterjedésének hatására a vezetékes távközlési igények száma csökkent. A statisztikai nyilvántartás szerint a településen 2000-ben 72 db, mára csak 4 db nyilvános távbeszélő állomás üzemel. A település közigazgatási területén több távközlési gerinchálózati nyomvonal halad keresztül, ezek a földkábelek a 7. sz. út nyomvonala mentén épültek ki. A településen belüli vezetékes távközlési hálózat csak a városközpont területén, valamint a parkközeli utcák nyomvonalán halad föld alatti elhelyezéssel, a hálózat a településen jellemzően oszlopokra szerelten épült.

A kedvező műsorvétel számára a kábeltelevízió-szolgáltatást még a múlt század utolsó évtizedében kiépítették. 2000-ben 2285 lakás, az akkori lakásállomány 69,9 %-a, az utolsó rendelkezésre álló adat alapján (forrás: KSH) 2014. január 1.-én 1749 lakás, a lakásállomány 38,8 %-a vette igénybe a kábel TV szolgáltatást. Az internet előfizetések száma 2013-as adatok alapján 2876 db, ez 64%-os ellátottság volt. Ez 2020-ban már meghaladja a lakásállományt az 5002 nyilvántartott előfizetéssel, amely 105,4%-os ellátottságot mutat.

Vezeték nélküli hírközlés

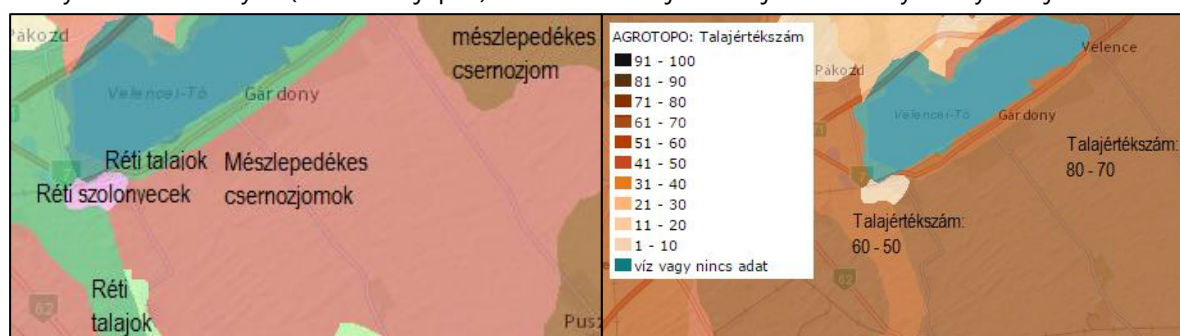
A vezetékes szolgáltatást a vezeték nélküli szolgáltatók egészítik ki. A megfelelő vételi lehetőség biztosításához szükséges antennák – részben településen belül, részben a környező településeken – elhelyezésre kerültek, azokat a Magyar Telekom Nyrt., a Telenor Magyarország Zrt., Vodafone Magyarország Távközlési Zrt. építette, üzemelteti.

2.17 KÖRNYEZETVÉDELEM (ÉS TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS)

Gárdony Város Önkormányzat Képviselő-testületének a 3/2009.(I. 28.) sz. rendelete szól Gárdony Város Építési Szabályzatról (GÉSZ), melyet legutóbb 2021-ben módosítottak. Ennek 37. §-a tartalmazza a környezetvédelmi előírásokat. Kiemelt figyelmet kap a levegőtisztaság-védelem, a zaj és rezgés elleni védelem, hulladékgazdálkodás, talaj (föld) védelem, vizek védelme. Meghatározásra kerültek az építési övezetekbe érvényes környezetterhelési határértékek, a gazdasági területek határértékei, települési központ vegyes terület határértékei és a különleges területek határértékei.

2.17.1 TALAJ

A Velencei-medence kistáj a felszíni, ill. a felszín közeli üledékek többnyire holocén képződmények; a gárdonyi, velencei, agárdi - feltehetően átmosott - löszanyag kora vitatott. A löszön képződött talajok előfordulása jellemző a területre. A kistáj területének közel 34%-át a Császár-víz és a Dinnyés környéki réti talajok alkotják, nagyrészt rétként hasznosítva. A következő, kistájra jellemző talajtípus a mészlepedékes csernozjom (feketeföld) (főként szántóként hasznosítva), valamint a Dinnyés környéki réti szolonyec (szikes talajtípus) és réti csernozjom talajok. Gárdony környékét jellemzően

58. ábra Gárdony és környékén jellemző talajtípusok és azok talajértékszámja (forrás: Agrotopográfiai térkép)

a mészlepedékes csernozjomok (feketeföld) alkotják. A település körüli területek talajértékszám 50-80 közötti értékű, Gárdony közigazgatási területének legnagyobb része 70-80. A talajértékszám a különböző talajok természetes termékenységét fejezi ki a legtermékenyebb talaj termékenységének %-ában.

A talajok minőségét a Fejér Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága vizsgálja Talajvédelmi Információs és Monitoring Rendszer (TIM) keretében. A megye több pontján 150 cm mélységig genetikai szintenként talajmintákat gyűjtenek, és azokat bevizsgálják. Gárdony település területén is van TIM pont.

Környezetvédelmi, környezetegészségügyi szempontból a talajok toxikus nehézfém-tartalmának van kiemelkedő jelentősége. A vizsgálati eredmények azt mutatják, hogy ilyen vonatkozásban a település területén talajvédelmi probléma nincs. Ugyanakkor feladatot jelent a talaj jó minőségének a megőrzése. Ezen a területen kiemelkedő az illegális hulladéklerakás felszámolása, a hulladéknak talajra vagy talajba történő elhelyezése, mivel ez a tevékenység közvetlenül szennyezi a talaj felső rétegét és magas talajvíz állás esetén a felszín alatti vizet.

2.17.2 FELSZÍNI ÉS A FELSZÍN ALATTI VIZEK

Felszíni vizek

A Velencei-tó és Gárdony kapcsolata szerves egységet alkot, ezért a tóval és vízgyűjtőjével kapcsolatos intézkedések és a település strukturális fejlesztése nem választható szét. A Velencei-tó a Velencei-hegység lábánál, lapos süllyedékben fekszik, földtörténeti viszonylatban fiatal képződmény, korát 10-12 ezer évre becsülik.

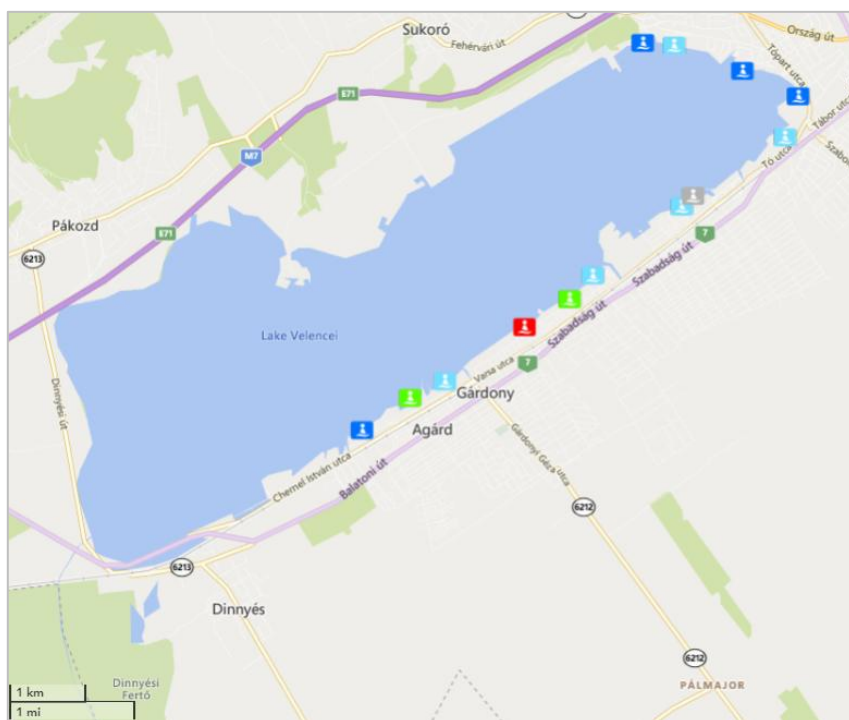
A Velencei-tó vízgyűjtő területe a Velencei-medence kistáj területét többszörösen meghaladja, a Velencei-hegységre, a Vértes-hegység dél-keleti lejtőjére, és a Mezőföld északi részére terjed ki. Nagysága 602,4 km², melyből a tó területe 24,2 km². Főtáplálója a vízpótló tározókkal szabályozott Császár-víz, a fölös vizeket a Dinnyés-Kajtori-csatorna vezeti le a Nádorba.

A település környezetében a felszíni vízhálózat a tó felé vizeket vezető csatornákból és egy tározásra is használt tóból áll. A Velencei-tó a befogadója a Gárdonyi-határároknak, a Dinnyési-ároknak és az Agárdi-ároknak, melyek közül az első állandó, míg utóbbi kettő időszakos jelleggel kiépített mederben folyik keresztül a településen. A főbb vízelvezetőárkok kezelője a Dunaújvárosi Vízgazdálkodási Építőipari és Környezetvédelmi Társulat. A Gárdony település területén található Bikavölgyi-horgasztó (területe 3 ha) a jóléti funkciója mellett a felesleges vizek tározására is alkalmas.

Ezek a vízfolyásokon kisebb vízmennyiség érkezik a tóba. A hatásuk viszont nem jelentéktelen, mivel lakott területen haladnak keresztül. A környezetükben végzett tevékenység jelentősen befolyásolja a vízminőségüket és ezen keresztül, különösen a torkolat közelében a Velencei-tó

vízének a minőségét is. A Velencei-tavat tápláló vízfolyások mentén a vízminőség-védelem érdekében szükséges a mezőgazdasági művelés korlátozása. Belterületen a Velencei-tó partjának 30 méteres sávjában, külterületen a patakok legalább 50-50 m-es biztonsági sávjában épületet elhelyezni nem lehet. E területsávban a mezőgazdasági termelést is korlátozni, az extenzív irányú változásokat támogatni kell. A kívülről jövő terhelésen túl meghatározó a tó üledékének jelentős tápanyag tartalma, ez a szervesanyagtermelődésként alapvetően egy természetes folyamat, mely a trofitás szezonális kialakulásában meghatározó, azonban mint „belső terhelés” a vízminőséget a fürdőzés szempontjából negatívan befolyásolja. Éppen ezért az üledék vizsgálata, a jelentős tápanyag tartalmú rész eltávolítása alapvető fontosságú.

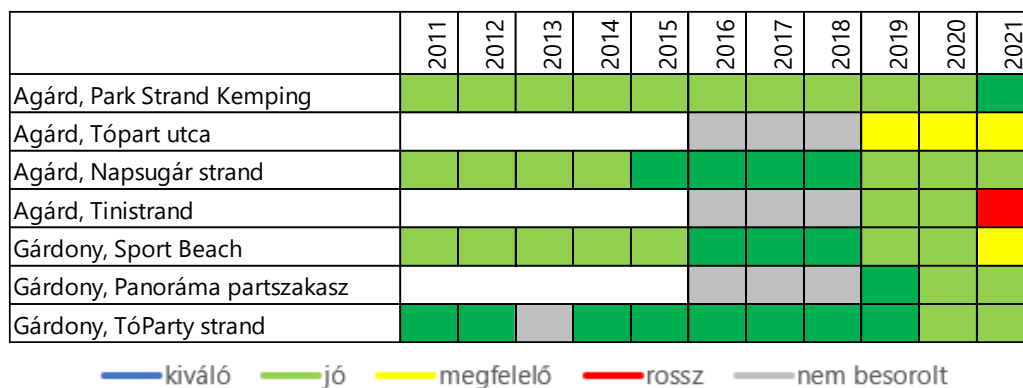

59. ábra: A Velencei-tó körüli vízminőségmérő állomások (forrás: EEA)

A vízminőség folyamatos vizsgálatára és ellenőrzésére 1977 óta van lehetőség. A Velencei-tó ásványi anyagokban (nátrium és magnézium) gazdag. Vízminőségre nézve a Császár víz I., a többi vízfolyás II. osztályú. Ennek oka a magas sótartalom (2500 mg/l), valamint a sok szerves anyag és bomlástermék. A tó vízminősége alapvetően kedvező a természeti folyamatok és az üdülési célú vízhasználat tekintetében. A Velencei-tó partján, Gárdony területén összesen hét, fürdővíz minőségének ellenőrzését szolgáló, folyamatosan működő mérőállomás található, ebből négy Agárd és három Gárdony városrészen. A strandok vízminősége többségében jó vagy kiváló, esetenként megfelelő volt az elmúlt években; nem jelentkezett vízminőségi probléma, a kiépített strandok, szabad strandok fürdésre alkalmasak voltak. Ez alól kivételt képez 2021, amikor időszakosan be kellett zárni a strandokat a vízminőség romlása miatt. A nagyon alacsony vízállás és a környező

vízfolyásokból, horgászatra használt víztározókból érkező szennyezések a tó vízminőségének romlásához vezetnek; az oxigén koncentrációja csökken a gyorsabb felmelegedés, lebomlási folyamatok és algásodás következtében. Ilyenkor nagyobb halpusztulás figyelhető meg. Ez történt 2021 nyarán, ekkor a Vízügyi igazgatóság szakemberei mesterségesen keringették a tó vizét, így juttatva oxigénhez a halakat.

60. ábra: A gárdonyi strandok vízminőségének alakulása (forrás: saját szerkesztés EEA alapján)

A Velencei-tó vízgyűjtő területén lényegében minden a Velencei-tónak és vízpótlásának van alárendelve, hiszen egyik nemzetközi szinten is fontos nagytavunkról van szó. Ennek megfelelően a vízhasználatok is korlátozva vannak, azokat lényegében a két vízpótló tározó, és a Dinnyési halgazdaság le is köti teljes mértékben, ezen kívül csak néhány apróbb halas-, és látványtó található a területen. A teljes vízgyűjtő érzékeny felszíni víznek minősül, így komoly védeltséget élvez. A legtöbb szennyvíztisztító telep kibocsátása így nem is a vízgyűjtőre, hanem annak határán túlra esik. Sajnos ennek ellenére is komoly problémát okoz a Velencei-tó vízpótlása, melynek részben oka, hogy alapvetően vízhiányos vízgyűjtőnek minősül (a tavak felületének párolgása és a különböző karsztos területek elszivárgása gyakran éves szinten is meghaladja a lehulló csapadék mennyiségét). A másik, szintén a vízpótláshoz kapcsolódó gond a vízpótló tározók vízminősége (Zámolyi- és Pátkai-tározók). Továbbá, mivel a legtöbb utánpótlást hozó Császár-víz és a vizet elvezető Dinnyés-Kajtori csatorna torkolatai közt csak 1 km van, emiatt a vízcseré csak a tó délnyugati medencéjében nagymértékű, a keletiben ez alig érzékelhető. Az éghajlatváltozás várható hatásai miatt a jövőben egyre gyakrabban kell számolni ideiglenes vízhiánnyal, így erre előbb-utóbb hosszútávú megoldást kell találni. Ráadásul a tóparti települések, illetve az Velencei-medencei kistáj egyéb településeinek felszíni vízhasznosítási törekvései gyakran ellentétesek, akár csak a turizmusnak és a természetnek kedvező eljárásrend. További problémaként jelentkezik a Dinnyési Ivadéknevelő Tógazdaság (DIT) vízpótlása is.⁸ A Kék Bolygó Klímavédelmi Alapítvány készítette javaslat a Velencei-tó fenntartható vízpótlására összefoglalja, milyen lehetőségek állnak rendelkezésre a probléma hosszú távú orvoslására. Az

⁸ Forrás: https://vizeink.hu/wp-content/uploads/2020/04/1_14_Velencei_to_JVK_2020_04_22.pdf

Országos Vízügyi Főigazgatóság Tudományos Tanácsa által jegyzett intézkedési terv értelmében szükséges a Pátkai és Zámolyi tározók, a Császár-víz, A Dinnyés-Kajtori csatorna rekonstrukciója, indokolt továbbá a környező területek vízrendezése, valamint az Agárdi szennyvíztisztító fejlesztése, hogy megfelelő utótisztítás után a monitoring rendszer kiépítésével a kezelt víz bevezethető legyen a tóba. Meg kell vizsgálni a csákvári karsztvíz felhasználását is a tó vízpótlásában.

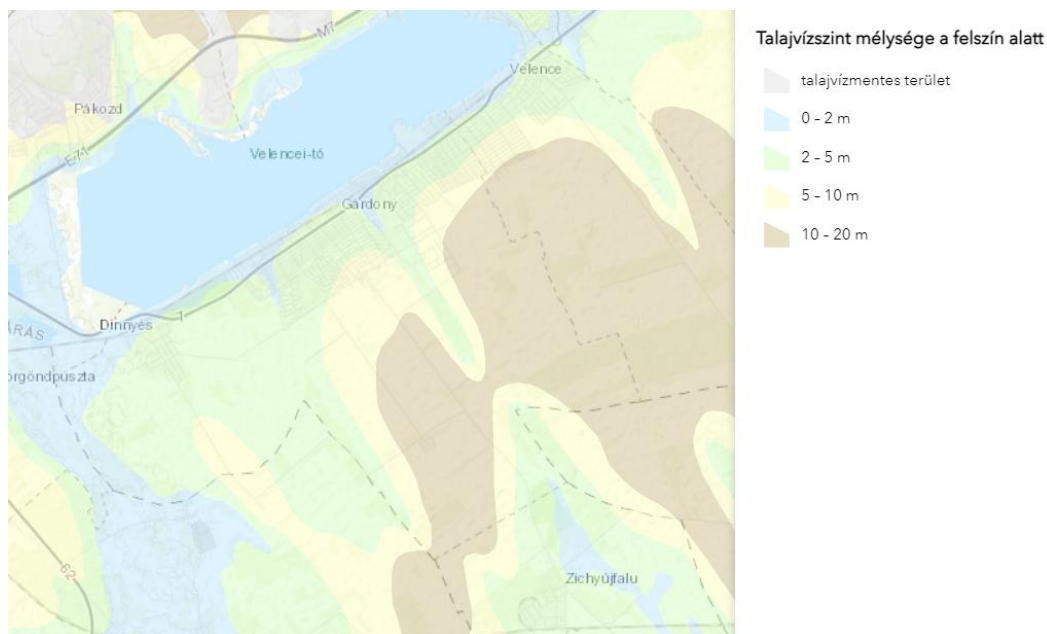

61. ábra Gárdony és környékének vízrajza (forrás: Környezetvédelmi program 2015-2020)

Felszín alatti vizek

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004 (XII. 25.) KvVM rendelet melléklete alapján Gárdony a fokozottan érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik.

A talajvíz a tómedencén kívül jellemzően 2-5 m közötti mélységben van, mennyisége nem számottevő. A tótól távolodva a talajvízszint nagyobb foltokban 5-10, illetve 10-20 m mélységbe is kerülhet. A Dinnyési-fertő környezetében a közeli felszíni vizek hatására a talajvízszint is magasabban, akár 0-2 m-en is megtalálható. Kémiaailag kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jellegű, de kisebb foltokban a nátrium is megjelenik. A déli parton a szulfáttartalom 60-300 mg/l között ingadozik (200 mg/l értékig megfelelő minőségű).

62. ábra Gárdony környékének felszín alatti vízszint térképe (Forrás: NATÉR)

A Velencei-tó déli partján Agárdon 1977-ben termálvizet tártak fel. A feltörő melegvizet kihasználva 1986-ban nyitott meg az agárdi fürdő, akkor még csak egy medencével. A fürdő 2008-ban jelentős fejlesztéseken ment keresztül, új szolgáltatásokkal bővült. Az artézi kutak száma a terület üdülő jellege ellenére kicsi. Mélységük átlagosan 100 m körüli, vízhozamaik is mérsékeltek.

2.17.3 LEVEGŐTISZTASÁG ÉS VÉDELME

Levegő tisztaság-védelmi szempontból Gárdony teljes igazgatási területe kiemelten védett a térség kiemelt üdülőkörzeti helyzete miatt. A levegő minőségére legjelentősebb hatást a közlekedésből, a lakossági fűtésből és az ipari tevékenységből származó szennyezések gyakorolják, de nem hanyagolhatók el a különböző meteorológiai helyzetekben esetlegesen nagyobb távolságról érkező szennyezések sem. A településeken a fűtési időszakban a nitrogén-oxid (NO_x) és a kisméretű szállópor (PM10), nyáron a felszín közeli ózon szennyezettség jelenthet problémát. A településen az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózatnak egy manuális mérőhelye található Agárdon, ahol NO_x koncentrációt mérnek. Gárdony a levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet alapján a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet szerinti kiemelt települések között nem szerepel, a 4. Székesfehérvár-Veszprém zónába tartozik, A zónába tartozó egyes települések levegőjében a nitrogén-oxidok (mint NO₂) koncentráció a levegőterheltségi szint határértéket esetenként túllépi. Gárdony város levegőjének a minősítése a 2020. évi vizsgálati adatok alapján: kiváló.

A térségben a közlekedés kibocsátása a meghatározó, ez teszi ki az összes kibocsátás 93%-át. A közlekedés kibocsátása a nyári időszakban erőteljes, míg a lakossági fűtésből eredő kibocsátás

inkább a téli időszakban jellemző. A település környezetében légszennyező forrásként a településen áthaladó nagy forgalmú 7. sz. főút (Balatoni út), valamint kis mértékben a település alacsony forgalmú közútjai tekinthetők. Ezen kívül a gyakori nyugati szélirányból érkező, a mezőgazdasági területekről származó por-terhelés jelentkezhethet.

A településen a légszennyező pontforrások száma nem magas és ezek légszennyező anyag kibocsátása rendszeresen ellenőrzött. A településen az ipari és szolgáltató egységek tüzelőberendezései döntően földgáztüzelésűek, ami a legkörnyezetkímélőbb tüzelési mód. A környezeti levegőbe bocsátott, döntően szén-monoxid és nitrogén-oxidok mennyisége nem magas, a környezeti levegőt csak minimális mértékben terhelik.

2.17.4 ZAJ- ÉS REZGÉSTERHELÉS

Gárdony település zajhelyzetét döntően a közlekedés (főleg a közúti) befolyásolja és határozza meg. A közúti közlekedés esetén legjelentősebb a városon átmenő 7-es számú főút forgalmából eredő zajterhelés. A településre stratégiai zajtérkép nem készült, azonban Gárdony és Dinnyés településrészen történt 2014. évi forgalomszámlálás (Magyar Közút Nonprofit Zrt.) eredményeiből az átlagos beépítettségi viszonyok figyelembevételével számított közúti közlekedési zaj értékeit az 58. ábra mutatja. A számított értékek 7. sz. főút esetén a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet, valamint a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendeletben megállapított főutakra meghatározott határértékeket az üdülőterületeken (nappal 60 dB, éjjel 50 dB), valamint a kisvárosias lakóterületeken (nappal 65 dB, éjjel 55 dB) éjszaka meghaladják. A számítások eredményeit a város területén 2015. évben különböző időszakokban és közlekedési viszonyok mellett végzett mérések eredményei is alátámasztják (nappal 63,2-63,6 dBA, éjjel 55,2-55,8 dBA). Ennek a megengedett határérték alá történő csökkentése, a zajterhelés mérséklése a 7. sz. út leendő elkerülő szakaszának megépülésével várható.

Településrész (7. sz. főút)	Nappal (dBA)	Éjjel (dBA)
Gárdony	63,4	56,8
Dinnyés	61,6	53,8

63. ábra A 7. sz. főút környezetében tapasztalható zajterhelés (forrás: Környezetvédelmi program 2015-2020)

A vasúti közlekedés zajterhelése a 2013-ban átadott Kelenföld-Székesfehérvár szakasz vasúti korszerűsítésének köszönhetően mérséklődött. A korszerűsítése magában foglalta a nyomvonalon lévő műtárgyak, hidak, átereszek felújításán és a biztosító berendezések átalakításán túl a zajgátló hangfalak kialakítását a védendő objektumok környezetében, aminek hatására a vasúti közlekedés okozta zajterhelés határérték alatt tartható.

A szolgáltatás területén komoly problémát okoznak a kulturális, szórakoztató létesítmények, rendezvények. A város üdülő jellege miatt két ellentétes érdek érvényesül: a pihenni vágyók nyugalmat igényelnek, míg az üdülő jellegből adódóan a szórakoztatási igény is fokozott. Különösen a szabadtéri rendezvények zajhatása okoz esetenként problémát. A rendezvények, koncertek és a vendéglátó ipari egységek zajterhelése döntően a nyári időszakra és ezen belül is az esti, éjszakai órákra jellemző.

Gárdony település területén nem végeznek olyan ipari tevékenységet, amelynek jelentős a zajkibocsátása. Jelentős zajkibocsátással járó tevékenységet (gabonaszárítás-, őrlés stb.) a mezőgazdasági ágazatban sem folytatnak.

2.17.5 SUGÁRZÁS VÉDELEM

A természetes háttérsugárzás mértéke Magyarországon 50-180 nSv/óra körül ingadozik. Ez az érték függ a magasságtól, és a talaj típusától. Az ingadozást természeti hatások, időjárási körülmények (légnomás, csapadék mennyiség) változásai befolyásolják.

Mesterséges eredetű sugárzások tekintetében élettani hatás szempontjából, a távvezetékeknek két jellemzőjét kell figyelembe venni: a kibocsátott villamos- és a mágneses terét. A villamos vezetékek által kibocsátott télerősség nagyságát a feszültségszinten kívül befolyásolja a vezetékek föld feletti magassága, a fázisvezetők és védővezető geometriai elrendezése, magas objektumok, épületek (a villamos teret 85-90%-ban leárnyékolják).

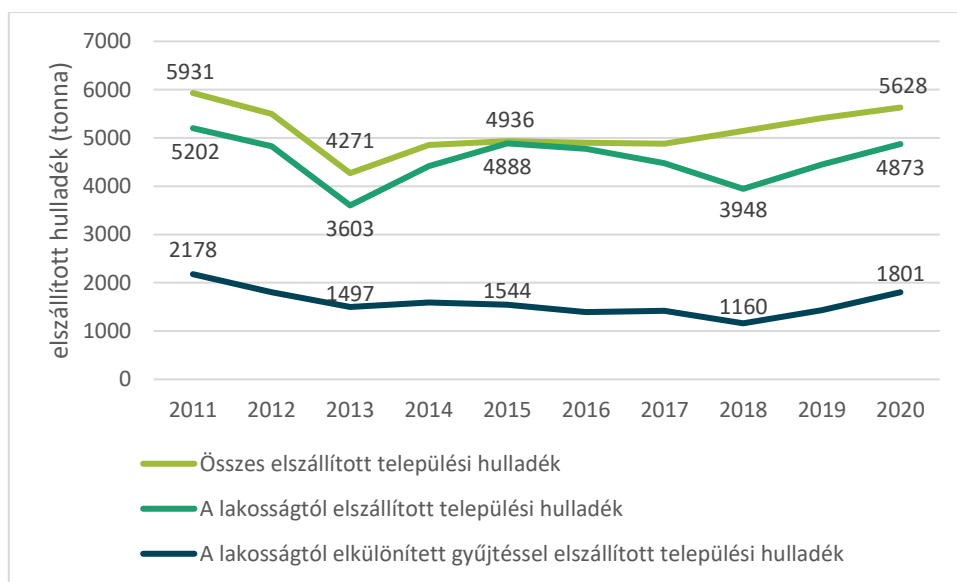
A Gárdonyban található 120kV feszültségszintű távvezetésektől Magyarországon érvényben lévő védőtávolság 5 m, aminek betartását a településrendezési eszközök és az építéshatósági engedélyezési eljárások során figyelembe kell venni.

Atomerőmű működésével kapcsolatos többlétsugárzás havária esetén fordulhat elő. A hazai települések esetén Paks, Mochovce, vagy Bohunice atomerőművek tekinthetők vizsgálandónak. Gárdony mindhárom atomerőműtől való távolsága 300 km-nél kisebb, ezért azok Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ) területére esik, ahol atombaleset esetén szükségessé válhat a lakosság élelmiszer-fogyasztásának korlátozása, a mezőgazdasági termelők és az élelmiszer-feldolgozó ipar ellenőrzése tevékenységük szükség szerinti, szigorú rendeleti szabályozása, illetve korlátozása.

2.17.6 HULLADÉKKEZELÉS

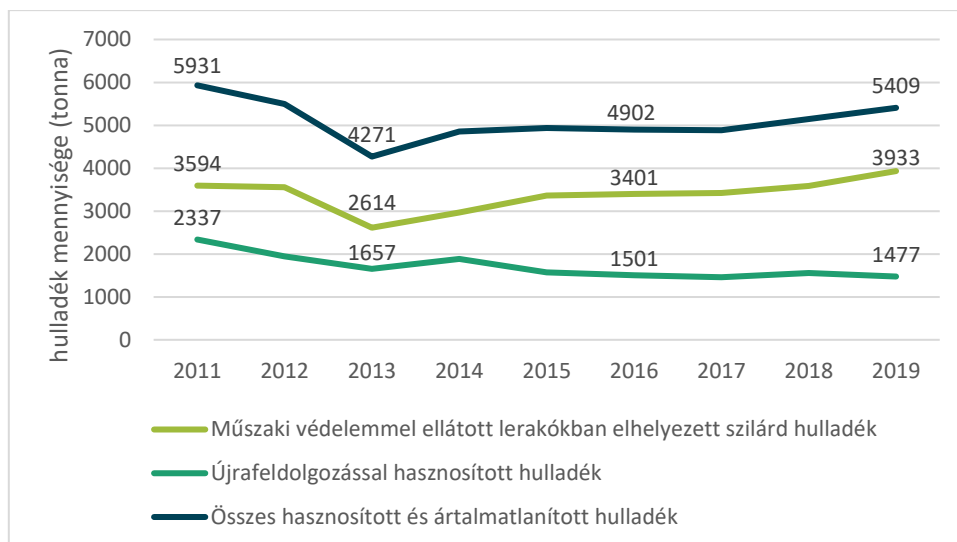
Gárdony Város Önkormányzat Képviselőtestületének a települési hulladékgazdálkodási közszolgáltatásról szóló 6/2019. (IV.02.) számú rendelete határozza meg a Gárdony város közigazgatási területén belüli a települési szilárd hulladékkal kapcsolatos hulladékgazdálkodási közszolgáltatást, igénybevételének módját és feltételeit.

A város területén a kommunális hulladék gyűjtését és szállítását Velencei-tavi Hulladékgazdálkodási Kft. (VHG) végzi a DEPÓNIA – VHG Konzorcium, mint kijelölt közszolgáltató nevében. Gárdony igazgatási területén kommunális szilárd hulladéklerakó nem üzemel, a kijelölt hulladékgazdálkodási létesítmény a Székesfehérvár-Csala Pénzverővölgy hulladéklerakó. A város területén az elmúlt években kialakult a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtési rendszer.

64. ábra Az elszállított települési hulladék mennyisége Gárdonyban (forrás: KSH)

Az elszállított hulladék mennyisége 2013 óta folyamatosan növekszik, mely a növekvő népességnek köszönhető (az egy lakosra jutó összes elszállított hulladék érdemben nem változik, 450 kg/év körül alakul). Az összes települési hulladék 87%-a származik a lakosságtól, melynek 37%-át teszi ki az elkülönítetten gyűjtött hulladék (2020). Az összes települési hulladék növekedésének ellenére az újrafeldolgozott hulladék mennyisége és aránya is csökken (2019-ben 27%). Az újrafeldolgozott hulladék nagy része komposztálással kerül hasznosításra (85-90%). A lakossági kérdőív eredményi fényében alapvető fontosságú településüzemeltetési feladat a közterületi hulladékgyűjtés javítása, további hulladékgyűjtők kihelyezése, ezzel is visszaszorítandó a szemetelést. Továbbá szükséges erősíteni a hulladék szelektíven való gyűjtését, és értékes nyersanyagként való kezelését, újrahasználatát, vagyis a körforgásos gazdaság szempontjainak érvényesülésével támogatni a környezetet.

65. ábra A Gárdonyból elszállított hulladék mennyisége kezelés szerint (forrás Klímastratégia)

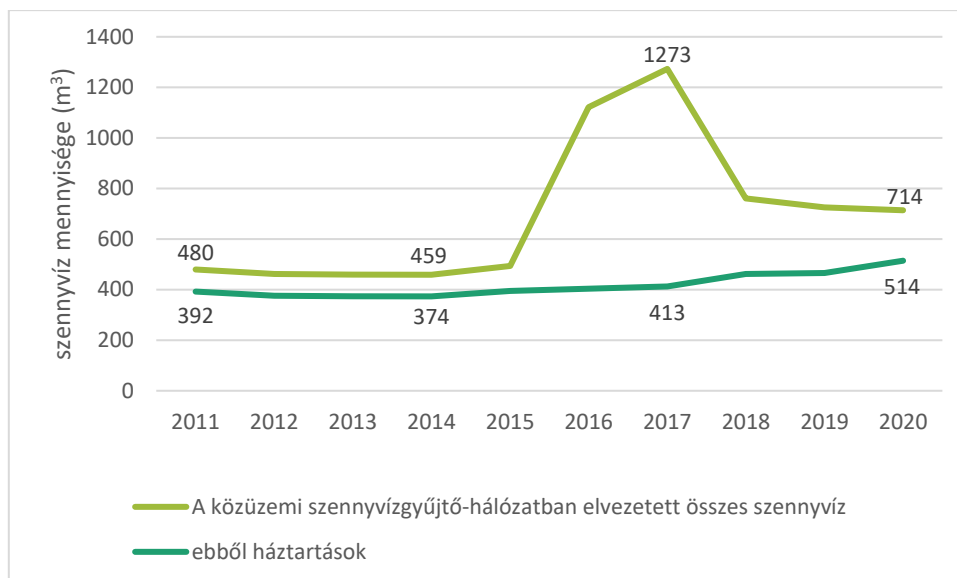
A településen a szennyvíz elvezetésére elválasztott rendszerű közcatorna hálózatot létesítettek, melybe bekapcsolt lakások aránya 84%. A háztartásoktól elvezetett szennyvíz mennyisége a lakosság növekedésének megfelelően növekszik. A közcatornahálózattal és a nem közművel gyűjtött szennyvíz gyűjtéséről, kezeléséről is az agárdi regionális szennyvíztisztító telep gondoskodik. A szennyvíztisztító telepen szennyvízkezelő részleg is kiépült szippantott szennyvíz fogadására és kezelésére. Mivel a település lakásainak egy kisebb része nincs közcatornára kötve ez a lehetőség fontos. A szennyvízcsatornára nem kapcsolt lakások egy részénél viszont a szennyvizet szikkasztóban gyűjtik és elszikkasztják. A keletkező szennyvíz ilyen formában történő gyűjtése a településen csökkenő tendenciájú. 2014-ben a település területén elszikkasztott szennyvíz mennyisége 93 m³/nap-ra becsülhető⁹. Tekintettel a település adottságaira, a talajvíz szintjére és mozgására, a szennyvíz szikkasztás már középtávon felszámolandó.

Jelentős mennyiségű használt víz kerül kibocsátásra termálvízként és fürdővízként. Mivel ezek számottevő szennyezőanyagot nem tartalmaznak, a Gárdonyi-árokba kerülnek közvetlenül bevezetésre. A gazdálkodó, szolgáltató egységeknél keletkező másik szennyvízfajta kommunális jellegű, ami előtisztítás nélkül bevezethető a szennyvízgyűjtő- és elvezető csatornarendszerbe.

A szennyvíztisztítás esetén további utókezelés kialakítása és valós idejű monitoring rendszer fejlesztése szükséges, melyek lehetővé tehetik a kezelt víz Velencei-tóba való hozzáengedését. Erre a tó hosszútávú vízutánpótlásának megteremtése érdekében van fokozott szükség, de egyúttal támogatja a körforgásos gazdaság szempontjait is a víz ilyen módon való hasznosítása.

⁹ Gárdony Város Települési Környezetvédelmi Programja 2015-2020

66. ábra A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatban elvezetett szennyvíz mennyisége Gárdonyban (forrás: KSH)

2.17.7 VIZUÁLIS KÖRNYEZETTERHELÉS

A vizuális környezetterhelés azon elemek összessége, melyek rontják a város arculatát, zavaró hatásúak a helyben élők közérzetére. Ezen elemek megváltoztatására, újratermelődésük megakadályozására vonatkozik Gárdony településkép védelméről szóló 2/2018. (II. 01.) önkormányzati rendelete. A rendelet kiterjed az helyi épített környezeti értékek védelmére, a településképi követelményekre, valamint a reklámhordozókra és egyéb műszaki berendezésekre vonatkozó településképi követelményekre is. Gárdony esetén településképi szempontból meghatározó eltérő karakterű területek: Dinnyés településrész, régi lakó és üdülőterület, kertvárosias terület, Agárd nyugati terület, Gárdony központ, Agárd központ, Agárd posta környéke, Agárd üdülőterület, tópart, rehabilitációs üdülőterület, számozott utcák, tájképvédelmi területtel érintett terület.

67. ábra Agárd nyugati területen jellemző épületek (forrás: Településképi Arculati Kézikönyv)

A Településképi Arculati Kézikönyv ehhez képi illusztrációkat is szolgáltat, az általánosan betartandó alapelvek mellett (pl. színben, tetőkialakításban illeszkedni kell a szomszédos épületek tulajdonságaihoz), ezzel segítve a vizuálisan illeszkedő elemek meghatározását. Gárdony területének jelentős része jellemzően üdülésre, pihenésre alkalmas területekből áll, melynek részeként kiemelten fontos a vizuális környezet megfelelő gondozása. A város területén jelentős vizuális konfliktus nem azonosítható. Ugyanakkor az önkormányzatra jelentős feladatot ró a településrészek hangulatának megőrzése, mivel egyre növekszik a modern stílusú – környezetükhöz vizuálisan nem illeszkedő – épületek kialakításának az igénye.

Az épületeken túl a városi zöldfelületek minőségi és esztétikai problémái, térségi szinten pedig a zöldfolyosó hálózat hiányosságai (védő- és takarófásítások hiányai) egyaránt okozhatnak vizuális konfliktusokat.

2.17.8 ÁRVÍZVÉDELEM

Gárdonynak folyóval, illetve árvízvédelmi művel közvetlen kapcsolata nincs, belvízvédelmi szempontból a nem vagy alig veszélyeztetett területekhez tartozik, ugyanakkor a magas talajvízszint miatt a város egyes részein (Jókai lakótelep északi része, Bóné Kálmán utca mögötti tömbbelső, Velencei-tó parti feltöltött sáv, tervezett Bercsényi lakótelep, Dinnyés-Dózsa György tér, Gárdonyi félsziget, Agárd volt „zagytér” területe) az őszi-tavaszi időszakban a csapadékvíz elvezetés gondot okoz. A mélyfekvésű területeken az építési telkek kialakítása, az építés engedélyezése során a vízvezetést kiemelten kell szabályozni.

Gárdony, illetve a környező települések életében a Velencei-tó, annak szabályozása, partvédelme kulcsfontosságú kérdés. A Velencei-tó vízszintszabályozása az 1966-ban a Dinnyés-Kajtori-csatorna 26+430 fkm szelvényében épült vízszint-szabályozó zsilip üzemeltetésével történik (a zsilip maximális levezető képessége 6 m³/s). A Velencei-tó hozzáfolyásának részbeni szabályozása a Császár-vízen létesített, sorba kapcsolt Zámolyi- és Pátkai-tározók zsiliprendszerének üzemeltetésével lehetséges. A partvédőművek kiépítési szintje + 160 cm, míg a szabályi szint maximuma +170 cm, ezért magas vízszintnél a környező parti területeket elvieszednek.

A Velencei-tó partvonalának hossza 26,5 km, ebből természetes part 8,9 km, véglegesen szabályozott, partvédőművel bevédett 17,6 km. A partvédőművek állapota teljes hosszában felújításra szorul számos helyen megsüllyedt, megdőlt, töredezett. A probléma kezelését a KEHOP-1.3.0-15-2016-00015 jelű "Velencei-tavi partfal komplex fenntartható rehabilitációja" című projekt célozza (várható befejezése 2023). A beavatkozás keretében többek között a vízfolyások és vízminőségi hordalékfogó tározók rendezése, partfal-rekonstrukció, kotrás (öböl- és védett területen

áramlásjavító kotrás), zagytér-kialakítás (Gárdonyban is), ívóhelyek, halbölcsők kialakítása (Gárdony közigazgatási területén 2 fenntartható halbölcső, ill. 5 természetes ívóhely), valamint nádmonitoring és nádgazdálkodási terv készítése tervezett.

2.17.9 FENNÁLLÓ KÖRNYEZETVÉDELMI KONFLIKTUSOK, PROBLÉMÁK

Összefoglalva az előző fejezetekben feltárt környezeti problémákat, elmondható, hogy a Velencei-tavat érintő konfliktusok annak egész térségére kiterjednek, megoldásuk térségi együttműködést kíván. A Velencei-tó vízutánpótlása évek óta nem megoldott, részben mivel vízhiányos vízgyűjtőről beszélünk, másrészt pedig a vízpótló tározók vízminősége sem megfelelő (Zámolyi- és Pátkai-tározók). A klímaváltozás pedig további kihívások elé állítja a vízutánpótlást. Ráadásul a tóparti települések, illetve az Velencei-medencei kistáj egyéb településeinek felszíni vízhasznosítási törekvései gyakran ellentétesek, akárcsak a turizmusnak és a természetnek kedvező eljárásrend. További problémaként jelentkezik a Dinnyési Ivadéknevelő Tógazdaság (DIT) vízpótlása is.

A Velencei-tóhoz kapcsolódó másik fő konfliktus a vízminőség kérdése, melyet a kisvízfolyásokon keresztül érkező szennyezés, illetve a tó üledékének jelentős tápanyag tartalma határoz meg, amely mint belső terhelés a trofitás szezonális kialakulásában kulcsfontosságú. Éppen ezért az üledék vizsgálata, a jelentős tápanyag tartalmú rész eltávolítása, a kisvízfolyások szennyezésének elkerülése alapvető fontosságú.

Környezetvédelmi konfliktust jelentenek az illegális hulladéklerakók, melyek potenciális veszélyt jelentenek a jó talajminőségre, a Velencei-tóba befolyó vizekre és vizuális konfliktust okoznak. A talajokat és felszín alatti vizeket veszélyezteti továbbá a szennyvízszikkasztás jelentős mennyisége.

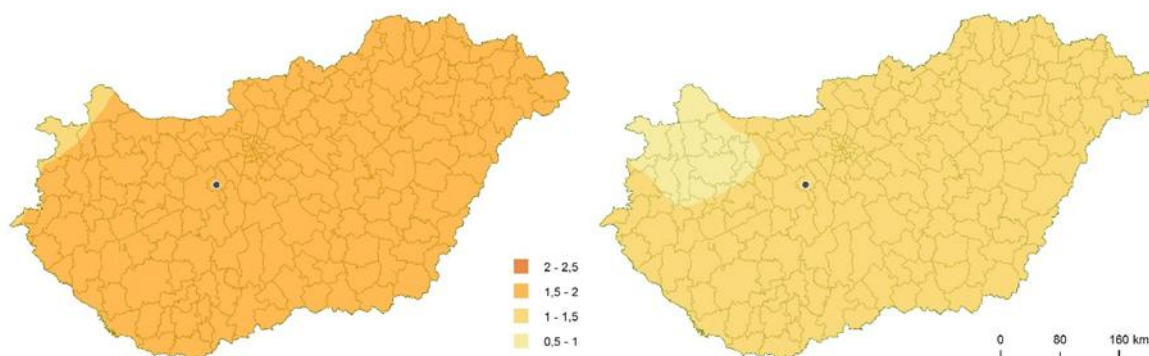
Környezetvédelmi problémákat okoz a belvízelvezető árkok feliszapolódása, melyek karbantartása önkormányzati feladat.

Zajvédelmi szempontból a 7. sz. főút zajterhelése határértéken felüli, Ennek a megengedett szint alá csökkentése a leendő elkerülő szakasz megépülésével várható. Továbbá a kulturális, szórakoztató létesítmények, rendezvények esetén konfliktus van a pihenni, illetve szórakozni vágyók között. Különösen a szabadtéri rendezvények zajhatása okoz esetenként problémát. A rendezvények, koncertek és a vendéglátó ipari egységek zajterhelése döntően a nyári időszakra és ezen belül is az esti, éjszakai órákra jellemző. A település közelében található nagy számú és kiterjedésű természetvédelmi területek használatát, az itt található fajok védelmét össze kell hangolni a növekvő turisztikai igényekkel.

2.20 VÁROSI KLÍMA

Gárdony a klímaváltozás jelentette kockázatok előtérbe kerülését felismerve, arra válaszul megalkotta klímastratégiáját. Egyrészt, a stratégia alaposan tárja fel a városhoz köthető üvegház hatású gázok (ÜHG) emisszióját, melyek fő okozói a globális felmelegedésnek és amelyek mitigációja (kibocsátás csökkentése) kulcs szerepet játszik a felmelegedés mérséklésében. Gárdony esetén a becsült éves nettó kibocsátás 44,8 ezer tonna CO₂ egyenérték (2019)¹⁰, mely az országos érték (59 722 ezer t CO₂e)¹¹ 0,08%-a, mely a lakosságárányhoz viszonyítva alacsonyabb. Gárdonyban a kibocsátásért felelős fő szektor az energiafogyasztás és a közlekedés, míg az ipari kibocsátása elenyésző. A fentiek alapján Gárdony a települési energiafelhasználásból, a közlekedésből származó, valamint a hulladék eredetű ÜHG kibocsátásait 2030-ra 20, 2050-re 50%-kal csökkentését tűzte ki célul. Másrészt Gárdony klímastartégiája elemzi a térségben várható, illetve már tapasztalható éghajlatváltozási trendeket, melyek alapvetően befolyásolják a város jövőjét, így ezek a kérdések a következő időszak tervezésénél sem megkerülhetőek.

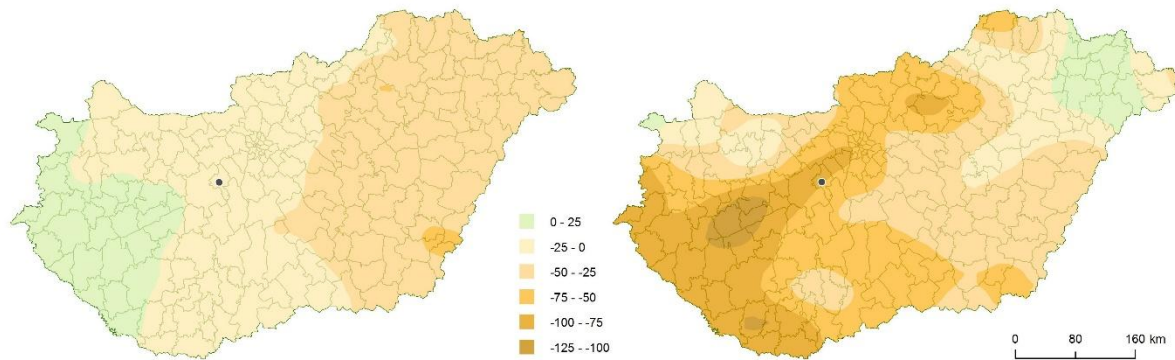
Gárdony átlagos hőmérséklete (1961-1990 közötti időszakban) 10-11 °C (nyáron 19-20, télen 0-1 °C), melyhez képest a különböző (ALADIN-Climate és RegCM) klímamodellek alapján 2021-2050 között 1-2,5 °C-kal, 2071-2100 között 3-3,5 °C fokkal lesz melegebb a térségben (nyáron fokozottabb melegedés várható). Az évi átlagos csapadék mennyisége, mely évi 525-550 mm (1961-1990) várhatóan csökkenni fog a térségben, elsősorban a nyári évszakban. A csapadékcsökkenés a 2071-2100 közötti időszak lesz jelentősen érzékelhető.

68. ábra Várható hőmérsékletváltozás 2021-2050 időszakra ALADIN-Climate (bal) és RegCM (jobb) klímamodellek alapján (°C) (Forrás: NATÉR)

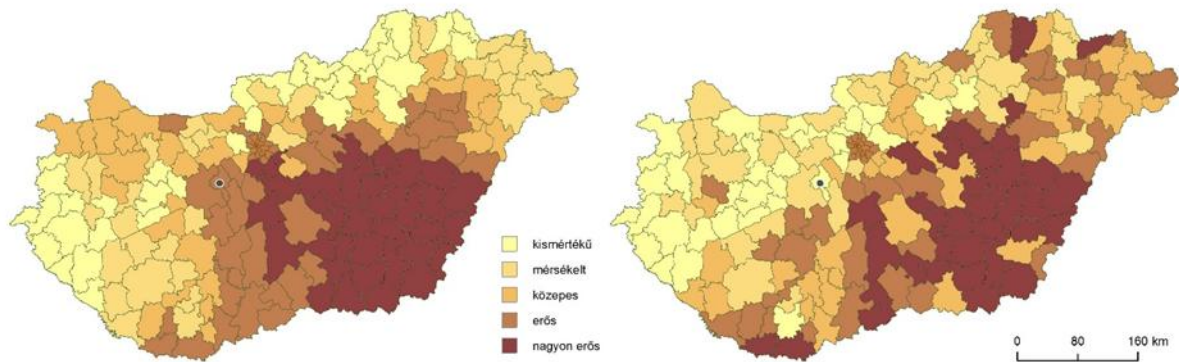
¹⁰ Forrás: Gárdony Város Klímastratégiája 2018-2030 (2021)

¹¹ Forrás: EEA (<https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/data-viewers/greenhouse-gases-viewer>)

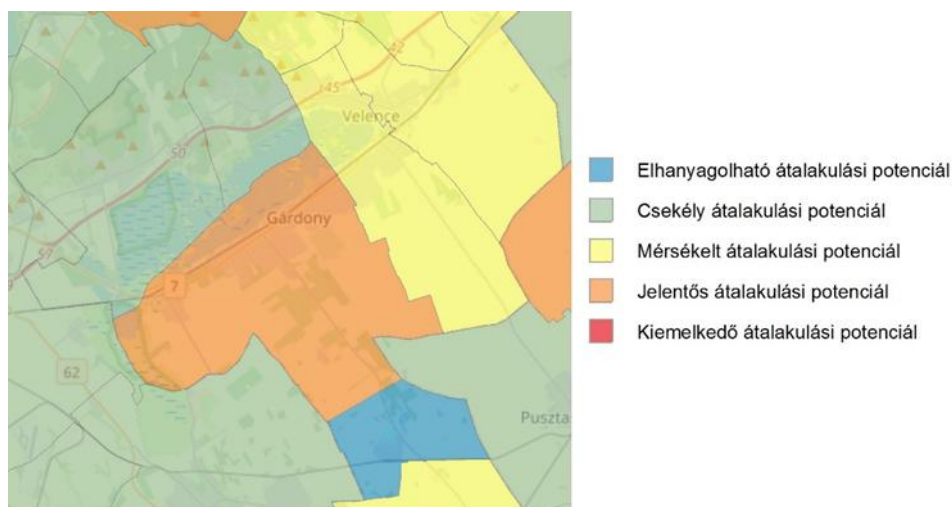
69. ábra A csapadék várható változása 2021-2050 időszakra ALADIN-Climate (bal) és RegCM (jobb) klímamodellek alapján (mm) (Forrás: NATÉR)

A növekvő hőmérséklet és csökkenő évi csapadék csapadékösszeg prognózisa már önmagában aggodalomra ad okot a Velencei-tó jelenleg is problémás vízutánpótlását tekintve. Az egyre gyakoribb vízhiány mellett jelentős tájterhelést okoz a tó környéki szőlőhegyek (történelmi borvidékek) szinte egybefüggő beépülése üdülőkkel, valamint a déli part agglomerálódása is. Ám a klímaváltozás negatív hatásai az éghajlati szélsőségeket vizsgálva még inkább szembetűnőek. A hőségriadós napok száma (mely a 1961-1990 közötti időszakban évi 3-4 nap) az ALADIN-Climate klímamodell szerint várhatóan 20-25 nappal növekszik meg a 2021-2050, és 45-50 nappal a 2071-2100-as időszakra (a RegCM klímamodell ennél jóval enyhébb, 0-2, valamint 20-25 nappal számol a két időszakra). A hóhullámos napok (napi átlaghőmérséklet meghaladja a 25 °C-ot) gyakorisága várhatóan a következő 30 évre 71-78%-kal megnövekszik, ezzel párhuzamosan a hóhullámos napok intenzitása terén is (38-40%-os) növekedés prognosztizálható. Ehhez hozzátevé, hogy a jelenleg használt modellek szerint (RegCM, CarpathClim, Aladdin) ez a hatás leginkább a nyári időszakra koncentrálódik, a jövőre nézve igen jelentős kitérítést állapíthatunk meg a velencei-tavi régió és Gárdony számára. Ugyanakkor a Velencei-tó térségének alkalmazkodóképessége a hóhullámokhoz kedvező, melynek háttérében a jó életminőség, az egészségügyi ellátás elérhetősége, valamint a település vízparti helyzete húzódik. Az országos átlagnál jobb adaptációs képességnek köszönhetően a hóhullámokkal szembeni sérülékenység a magas kitérítés ellenére is kismértékű.

70. ábra Hőhullámokkal szembeni kitettség (bal), hőhullámok hatásaival szembeni komplex sérülékenység (jobb) (Forrás: NATÉR)

A tavaszi csapadék már megfigyelt eddigi csökkenése, a tavasszal fellépő egyre gyakoribb aszályok és a nyári évszakra prognosztizált csapadékcsökkenés mellett a száraz időszakok hosszának és gyakoriságának növekedése okozza a legfőbb gondot (a Velencei-tó és környéke már ezen a távon is a száraz időszakok 20-30%-os hosszabbodásával kell számoljon, mely az évszázad második felére akár az 50%-os romlást is mutathat az 1960-1990-es bázishoz képest). A helyi növény és állatfajoknak, mezőgazdasági növénykultúráknak, illetve a Velencei-tó élővilágának már rövid és középtávon is az aszály nehézségeivel kell szembenéznük, a terület érzékenysége magas. Az egyre gyakoribb vízhiány mellett jelentős tájterhelést okoz a tó környéki szőlőhegyek (történelmi borvidékek) szinte egybefüggő beépülése üdülőkkel, valamint a déli part agglomerálódása. A jövőbeni várható hatás így jelentősen negatív képet fest, a település déli területei, illetve a dinnyési városrész növényzete, parkjai jelentős kihívásokkal kell szembenézzenek. Ezt erősíti meg, hogy jelentős a gyepterületek terjedésének potenciálja, mely a gyepesedést jelzi az erdő vagy magasabb szintű társulások eltűnésével.

71. ábra Gyepterületek változása 2006-2030 (Forrás: NATÉR)

Fő megállapításként elmondható, hogy a település a hazai átlagtól eltérő kihívásokkal kell megküzdjön az elkövetkező időszakban, és többek közt a közeli Velencei-tó, mint kiemelt fontosságú természeti érték megóvásában is szerepet kell vállaljon. Mindazonáltal a város jó alkalmazkodási potenciállal rendelkezik, köszönhetően a megyét jellemző erős gazdaságnak, a térség természeti értékeinek, a turizmusnak kedvező jó közlekedési összeköttetéseknek és gazdaságilag stabil múltjának.

Gárdony szempontjából kiemelt éghajlatváltozási problémakörök közé tartoznak a hőhullámok jelentette kockázatok, az aszályhatások (mely leginkább a Velencei-tó vízutánpótlásában kulcs tényező), a klimatikus vízmérleg, a turisztikai vonzerő változása, a viharkárok, illetve a természetes élőhelyekhez kapcsolódó kockázatok (pl. Velencei-tavi Madárrezervátum). A város adaptációs célkitűzései között szerepel a klímatudatos megoldások bevezetése a településképi stratégiába, a zöldfelületek fejlesztése, a vízi, és vizes élőhelyek, valamint a velencei-tó vízminőségének és vízkészletének megóvása, az egészségügyi rendszer célirányos fejlesztése, valamint adaptációs felmérések, tervek elkészítése.

3. MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZ: HELYZETÉRTÉKELÉS

3.1 TERÜLETI LEHATÁROLÁS

Akárcsak más városok esetén, így Gárdonyban is meghatározó az országon és városhálózatban belüli elhelyezkedése. Gárdony földrajzi elhelyezkedése előnyös, hiszen az ország egyik legfejlettebb megyéjében helyezkedik el, a megyeszékhelyhez és a fővároshoz közel, így annak húzó hatásai is érvényesül, továbbá a város rácsatlakozik a Budapestet Zágrábbal összekötő vonalas infrastruktúrára is. Nem véletlen, hogy Gárdony az egyik legdinamikusabban népesedő város, folyamatos odavándorlás jellemzi. Közigazgatási szempontból Gárdony mint központ látja el a járási funkciókat (járási hivatal, kormányablak). Foglalkoztatási tekintetében a székesfehérvári munkaerőpiaci körzethez tartozik. Közszolgáltatások tekintetében a város vonzáskörzete kicsi, magasabb szintű szolgáltatások a megyeszékhelyen érhetőek el. Elhelyezkedésének köszönhetően Gárdony, a többi Velencei-tavi településhez hasonlóan országos turisztikai szerepkört lát el.

3.1.1 KÖZIGAZGATÁS

Közigazgatási egységek tekintetében Gárdony Fejér megyéhez tartozó járásközpont. A Gárdonyi járásba két város (Gárdony és Velence), egy nagyközség (Pákozds) és hét község (Kápolnásnyék, Nadap, Pázmánd, Sukoró, Szabadegyháza, Vereb, Zichyújfalu) tartozik. A járás településeinek többsége saját önkormányzattal rendelkezik, közös hivatal található Kápolnásnyéken (Kápolnásnyék, Nadap, Vereb) és Sukorón (Sukoró, Zichyújfalu). A járás egyetlen kormányablaka és a járási hivatal is Gárdonyban található, így közigazgatási funkciója az egész járásra kiterjed. A Gárdonyi Járási Hivatal kormányablakában gépjárművekkel és személyi okmányokkal kapcsolatos ügyintézkést folytat, a hatósági és gyámügyi osztály szociálpolitikai és szabálysértési ügyek mellett a közművesítéssel, környezetvédelemmel és zajszennyezéssel kapcsolatos feladatokat lát el, állampolgársági ügyekkel is foglalkozik. A foglalkoztatási osztály az állás keresőket segíti. A járás 35 000 fős állandó lakossága mellett az üdültulajdonosok ügyei többletfeladatot rónak a hivatalra.

3.1.2 FOGLALKOZTATÁS

Gárdonyban nem jelentős az ipari és mezőgazdasági tevékenység, gazdasága elsősorban a Velencei-tó turizmusára támaszkodik. A lakónépességhez képest jóval kevesebb munkalehetőség áll rendelkezésre, így nem meglepő az eljáró munkavállalók nagy aránya (59% 2011-ben). A napi gyakorisággal munkába bejáró és eljáró lakosok számát megvizsgálva Gárdony esetében negatív az egyenleg: a KSH adatok szerint 2013-ban 533 bejáró és 2076 eljáró lakos volt. Ennek megfelelően a város munkavégzési vonzáskörzete kicsi, főleg a szomszédos településeket érinti. A bejárók közül a legtöbben székesfehérváriak (146), de jelentős számú ingázó van még Velencéből (89) és

Kápolnásnyékről (53), és Zichyújfaluból (45) is. Ennél sokkal jelentősebb a megyeszékhely és a főváros vonzáskörzete, melyhez Gárdony is hozzátartozik, az eljárók kétharmada, Székesfehérvárra (899) és Budapestre (477) - elsősorban a XI. kerületbe - ingázik. Jelentősebb célállomások még Velence (112 fő), Kápolnásnyék (50 fő), Baracska (34), Seregélyes (32) és Zichyújfalu (33).

3.1.3 AGGLOMERÁLÓDÁS

Gárdonyban – ahogy a Velencei-tó körüli többi településen is – jelentős odavándorlás tapasztalható (természetes fogyás mellett 30%-kal nőtt a település lakossága az elmúlt 10 évben). A beköltözőkről kevés adat áll rendelkezésre, önkormányzati tapasztalatok alapján elsősorban a közeli nagyvárosokból (Székesfehérvárról és Budapestről) költöznek ki fiatal jómódú családok, elsősorban a korábbi nyaralóövezetekben található üdülőket veszik meg és alakítják át. Így, habár Gárdony nem része a Budapesti agglomerációnak, sem a Székesfehérvári nagyvárosi településeggyüttesnek, szerepében mégis egyre inkább kezd részévé válni, melyhez a Székesfehérvár-Budapest vasútvonal felújítása is valószínűleg hozzájárult. A városból kiköltözők célpontjai nem ismertek.

3.1.4 FUNKCIONÁLIS

Alap- és középfokú oktatás tekintetében Gárdony vonzáskörzete csak részben mutat túl a település határán, felsőfokú oktatási intézménnyel pedig egyáltalán nem rendelkezik. A járás települései közül Velence és Kápolnásnyék mellett Gárdonyban található önkormányzati bölcsőde, ugyanakkor mini bölcsőde működik Pázmádon és Sukorón, valamint családi bölcsődék Velencén. Óvodai ellátás a járás összes településén van, ennek ellenére a gárdonyi önkormányzati óvoda két tagintézménye is a város határán kívül található, az egyik Zichyújfalu, míg a másik Vereb településeken. Az általános iskolának nincs számottevő vonzáskörzete, mivel Nadap kivételével az összes járási település rendelkezik iskolával, míg a középfokú oktatás esetén már minimális vonzáskörzete van a gárdonyi gimnáziumnak (a tanulók 10-15%-a jár be más településekről).

Az egészségügyi szolgáltatások terén Gárdony csak alapvető funkciókat lát el, magasabb szintű ellátás a megyeszékhelyen vehető igénybe. A szociális szolgáltatások többsége esetén az ellátási körzet nem mutat túl a város határán, ugyanakkor a Fókusz Szociális Központ látja el a gyermekvédelmi feladatokat a járás egészében.

A településüzemeltetési szolgáltatások közül a hulladékgazdálkodási tevékenység túlmutat a településen, a Velencei-tó és vonzáskörzetében levő települések (a Gárdonyi járás felét lefedve) a Velencei-tavi Hulladékgazdálkodási Kft. végzi. Az ivóvíz és szennyvízszolgáltatás (Dunántúli Regionális Vízmű Zrt.) ellátási körzete is túlmutat a településen (többek között kiterjed a Velencei-tó és Balaton közeli, valamint más dunántúli településekre), a Velencei-tó környékén összegyűjtött szennyvíz kezeléséről az agárdi regionális szennyvíztisztító telep gondoskodik.

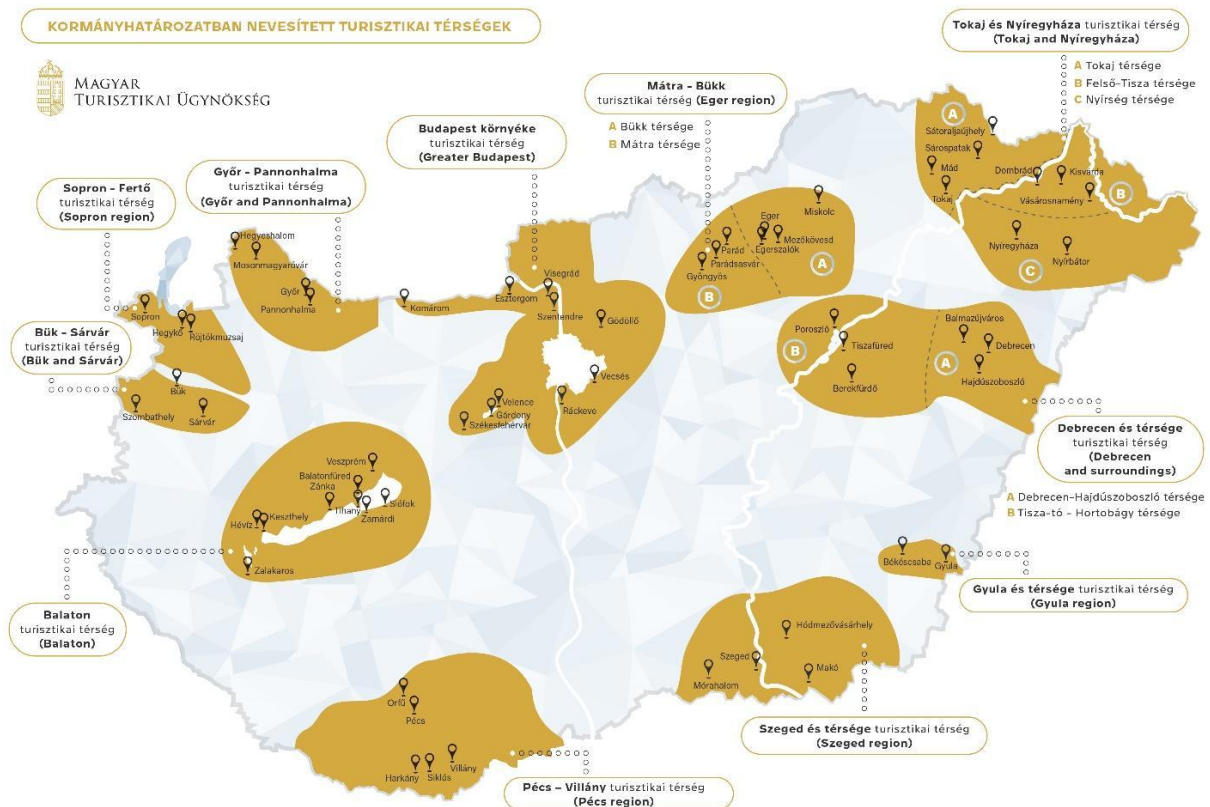
3.1.5 EGYÉB SZOLGÁLTATÁSOK

Számos szolgáltatás esetén nem határozható meg egyértelműen, hogy mely települések lakói látandók el. A Gárdonyi járást vizsgálva látható, hogy a piac kivételével szinte minden szolgáltatás elérhető a járás más településein is (elsősorban Velencén és Kápolnásnyéken), így habár Gárdony vonzáskörzete valószínűleg részben túlmutat a közigazgatási határain, térségi jelentőséget mégsem tölt be. Gyógyszertár a járás települései közül hatban található (Gárdony, Velence, Kápolnásnyék, Pákoz, Pázmánd, Szabadegyháza. A mentőállomás Velencéről, míg a tűzoltóállomás Pázmándról látja el a környéket. Bankfiók Gárdonyon kívül Velencén, Kápolnásnyéken és Pázmádon található, míg töltőállomás Gárdony, Velence, Kápolnásnyék és Szabadegyháza településeken.

3.1.6 TURIZMUS

Turisztikai szempontból a Gárdony nagyszerű adottságokkal rendelkezik. A Velencei-tó Magyarország egyik legvonzóbb üdülő- és pihenőhelye, így országos jelentőséggel bír. A város turisztikai vonzerejét tovább növeli az Agárdi Gyógy- és Termálfürdő, mely helyi jelentőségű.

Gárdony és Velence térsége a Budapest környéke turisztikai térséghez tartozik. A területegységek lehatárolásánál a turizmusirányítás szervezeti hátterére támaszkodhatunk. A turisztikai térségek meghatározásáról szóló 429/2020. (IX. 14.) Korm. rendelet a Gárdonyi járás településeit (Zichyújfalu és Szabadegyháza kivételével) a Budapest környéke turisztikai térséghez sorolja. A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030 is nagyobb hangsúlyt helyez a desztináció alapú állami attrakciófejlesztésre, a térségi szemléletre.

72. ábra Magyarország turisztikai térségei (Forrás: Magyar Turisztikai Ügynökség, 2020)

Az ország két legfontosabb idegenforgalmi célpontját (a fővárost és Balatont) összekötő területre, - a Velencei-tó és térségére, a Váli-völgyre (Pannónia Szíve) és a Vértesre – tekinthetünk önálló turisztikai potenciállal rendelkező egységként. A Velencei-tó és térsége, Váli-völgy és Vértes Fejlesztési Tanács (VVVFT) ezen területek turisztikai és természetvédelmi összefogásában és fejlesztésében működik közre. A VVVFT működési területe lefedi a Gárdonyi járást.

A szűkebb értelemben vett Velencei-tó és térsége fejlesztéséért, a térség arculatáért a Velencei-tó Térségi TDM Nonprofit Kft. felelős, melynek feladata összehangolni a térség Velencei-tó környéki települések érdekeit, elképzeléseit. Gárdonyban helyi TDM szervezet is működik, mely Gárdony turisztikai marketingjét, a helyi gazdasági szereplők összehangolását, a turizmus fejlődését határozza meg.

3.2 HELYZETÉRTÉKELÉS, SZINTÉZIS

3.2.1 PROSPERÁLÓ VÁROS

A prosperáló város versenyképes helyi gazdasággal és dinamikus, többlábon álló ágazati struktúrával rendelkezik. Ennek érdekében a gazdaság a belső erőforrásokat és adottságokat fenntartható és innovatív módon hasznosítja, a külső feltételrendszerek változására és a begyűrűző kihívásokra pedig adaptívan reagál. A prosperáló városban alapvető a helyi gazdaságfejlesztés, mely megteremti (fizikai és soft infrastruktúrák fejlesztésével) a húzóágazatokhoz, hálózataikhoz, innovációhoz való kötődést, vonzó működési környezetet alakít ki és tart fenn a gazdaság szereplőinek, támaszkodik a helyi erőforrásokra és igényekre, valamint törekszik a fenntartható fejlődés előre mozdítására.

Gazdaság	Humán erőforrás jellemzői	
	<ul style="list-style-type: none"> Magas és növekvő képzettség Képzett, jómódú beköltözők Lakosság közel kétharmada napi szinten ingázó (elsődleges célpontok: Székesfehérvár, Budapest) 	<ul style="list-style-type: none"> Munkaképes korúak száma növekszik Jelentős hiány a helyi munkalehetőségekben, elsősorban magas képzettséget megkövetelő állásokból
	Gazdasági szereplők tökéereje	
	<ul style="list-style-type: none"> Egy lakosra jutó jövedelem egy szinten mozog a megyeivel, az országosat jelentősen meghaladja 	<ul style="list-style-type: none"> Jobb anyagi körülmények Növekvő vállalkozási kedv (2015 óta 24%-kal nőtt a vállalkozások száma)
Ágazati szerkezet és gazdasági infrastruktúra helyzete		
<ul style="list-style-type: none"> Mezőgazdaság részaránya (15%) kisebb országos és megyei átlagnál Jelentős múltú agrárszektor Jó termőföld adottságok Elmúlt 10 évben háromszorosára nőtt a szektorban működő vállalkozások száma Helyi termékek bevezetése (Agárdi bor, röviditalok, csokoládé, gyümölcs) Termelői piac lett kialakítva Agárdon Ipari vállalkozások aránya (12%), országosat meghaladja, megyeitől elmarad Ipari hagyományok nincsenek Ipari park Dinnyésen és Agárdon Építőipar súlya kiemelkedik (ipari vállalkozások 50%-a) 	<ul style="list-style-type: none"> Szolgáltatási szektor a legnagyobb (vállalkozások 75%-a) szektoron belül a kereskedelem, gépjárműjavítás, az ingatlanüggyekkel foglalkozó és a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységben működő vállalkozások aránya kiemelkedő számú, utóbbi jelentősen növekedett 2015 óta A Velencei-tó turizmusa köré szerveződik számos helyi vállalkozás és munkalehetőség, melyek azonban idényjelleggel üzemelnek Még mindig nagyon a turizmusra támaszkodik a gazdasági szerkezet Zömében mikro- és kisvállalkozások, összesen két vállalkozás foglalkoztat legalább 50 főt (középvállalkozás) Foglalkoztatási szempontból hiányzik a közép és nagyvállalatok helyi jelenléte 	

Szolgáltatási mix	Gazdasági igényeken alapuló humán infrastruktúra, intézményrendszer, szolgáltatási mix	
	<ul style="list-style-type: none"> Bölcsődék és óvodák férőhelyei folyamatosan bővülnek, megfelelő ellátási szint a munkavállalók gyermekei számára Munkáltatókhoz köthető óvoda, illetve bölcsőde nem található a településen Általános és középiskolai helyek bővítése szükséges 	<ul style="list-style-type: none"> A gazdasági igényeket közvetlenül kiszolgáló oktatási intézményrendszer (duális képzés, szakképzés, felsőoktatási intézmény) nem található Agárdi gimnáziumban kiemelt idegennyelvtanulással próbálják a diákok (későbbi) munkaerőpiaci esélyeit megalapozni
Önkormányzat gazdálkodása	Település- és gazdaságfejlesztési együttműködések, térségi gazdasági és innovációs ökoszisztémák	
	<ul style="list-style-type: none"> A Velencei-tó környezetének (főként) turisztikai fejlesztései térségi szinten, összehangoltan történnek Térségi TDM szervezet Velencei-tó és Térsége, Váli-völgy, Vértes Térségi Fejlesztési Tanács 	<ul style="list-style-type: none"> A településen kettő iparterület található (Agárd és Dinnyés városrészek), melyek jelentős bővülési potenciállal bírnak
	Településfejlesztési források	
	<ul style="list-style-type: none"> Önkormányzati bevételek 2015 óta általánosan nőttek (2018-2019-ben csökkentek) Elmúlt 5 évben számos beruházás valósulhatott meg Európai Unió pályázati forrásokból, például: bölcsődei férőhelyek fejlesztése, geotermikus és fotovoltaikus rendszerek fejlesztése, agárdi ipari park fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> Támogatások aránya 27-53% között változott az elmúlt években 2020-ra jelentősen megnövekedett a támogatások aránya, részben a saját bevételek csökkenése (pandémiáva összefüggésben az IFA és IPA bevételek részben elmaradtak), részben az adott évre jutó településfejlesztési támogatások kiemelkedő mértéke miatt

3.2.2 ZÖLDÜLŐ VÁROS

A zöldülő város valósítja meg a zöld átállást. A zöldülő város intézkedéseket hajt végre éghajlatváltozás mérséklésére, többek között a közlekedési kibocsátások csökkentésével, a megújuló energiaforrások előnyben részesítésével és energiahatékonyságot növelő beruházásokkal, valamint kiemelt feladatként kezeli a megváltozott körülményekhez történő alkalmazkodást. A zöldülő város továbbá támogatja az erőforrások fenntartható használatát – különösen a vízgazdálkodás területén – és a körforgásos gazdaságra való áttérést. Cél a hulladék és egyéb szennyező anyagok keletkezésének visszaszorítása, az újrahasznosítás növelése. A zöld átállás ezenfelül kulcskérdésként kezeli a biológiai sokféleség, az ökoszisztémák, a természeti kincsek védelmét és helyreállítását.

Szolgáltatási mix	Zöld hálózatok és zöld szolgáltatások térségi kiterjedése	
	<ul style="list-style-type: none"> Megújuló energiaforrások használata hangsúlyos Geotermikus rendszer: önkormányzati intézmények, társasházak, lakóközösségek ellátása Zöld szolgáltatások között említhető még a helyi, agárdi címkével ellátott termékek előállítása, helyi termelői piac működtetése 	<ul style="list-style-type: none"> energiatakarékos megoldások, szelektív hulladékgyűjtés Zöld hálózatok terén érdemes kiemelni a Velencei-tóhoz és természeti értékeinek megóvásához kötődő civil szervezeteket számosságát
Gazdaság	Vállalkozások környezetre gyakorolt hatása	
	<ul style="list-style-type: none"> A klímastratégia szerint az üvegházhatású gázok kibocsátásának csupán 0,4%-ért felelősek az ipari vállalatok, a mezőgazdaság pedig 3,5%-ért (2019) 	<ul style="list-style-type: none"> Az ÜHG emisszió nagy része az energiafogyasztáshoz és a közlekedéshez kötődik
	Körforgásos gazdaság feltételeinek megteremtése	
	<ul style="list-style-type: none"> Kialakult a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtési rendszer, a lakossági hulladék 37%-a gyűjtött elkülönítetten Az újrafeldolgozás mértéke csökkent, a hulladék főként komposztálással kerül hasznosításra (85-90%). A népesség növekedésével nő az elszállított hulladék mennyisége is 	<ul style="list-style-type: none"> Lakossági szürkevíz használatról nincsenek információk Agárdi szennyvíztisztító esetén utótisztítási és monitoring rendszer kiépítése szükséges, hogy a víz hasznosítható legyen a Velencei-tó vízutánpótlásában Az elvezetett csapadék egy része a Velencei-tóba kerül

Önkormányzat gazdálkodása	<p>Önkormányzat és intézményei energiagazdálkodása</p> <ul style="list-style-type: none"> Megújuló energiaforrások használata hangsúlyos Geotermikus rendszer: önkormányzati intézmények, társasházak, lakóközösségek ellátása Fotovoltaikus napelemek az önkormányzati intézményeken Az elmúlt években több közintézmény (Polgármesteri Hivatal, agárdi óvoda, gárdonyi iskola) épületének energetikai felújítása is megtörtént 2020-ban az önkormányzat elnyerte az Energetikai Hatékonysági Program Energiatudatos Önkormányzat díját 	
Közművek	<p>Közműhálózat (energia, csapadékvíz, vízgazdálkodás, szennyvízelvezetés)</p> <ul style="list-style-type: none"> Kiépített vezetékes energiaellátás (lakásállomány 95%-át látja el, maradék 5%-ban nem vezetékes energiahordozót: szén, fa) Megújuló energiaforrások részaránya egyre növekszik Ivóvíz- és szennyvízhálózat lefedettsége gyakorlatilag teljesnek tekinthető, kisebb foltokban nem került csak kiépítésre Csapadékvízvezető hálózat a településrészek központjában zárt csapadékcatornával történik, más területeken nyílt árkokkal, melyek feltöltése, iszaposodása, növényzettel benövése problémát jelent Villámárvizekkel nem veszélyeztetett terület, ugyanakkor nagy esőzésekkor a város mélyen fekvő részein kialakulhatnak elöntések 	
Közlekedés	<p>Közösségi közlekedés</p> <ul style="list-style-type: none"> Korszerű vasútvonal a főváros, valamint Székesfehérvár irányába, átlagosan félórás ütemezéssel Helyközi közlekedést autóbuszok biztosítják, jellemzően óránkénti ütemezéssel, forgalmasabb megállóknál félóránként Különválasztott helyi autóbusz közlekedés nincs, a településen belüli kapcsolatot a helyközi járatok biztosítják A városon belüli közlekedés közel egynegyede kerékpárral, egynegyede pedig gyalogosan történik Habár a település kerékpárosbarát, ugyanakkor a kerékpáros közlekedés előnye a személygépkocsikkal szemben nem érezhető, a kerékpárosok átvezetése a 7. sz. főúton problémás 	

Környezet- és természetvédelem	Zöldfelületi ellátottság
	<ul style="list-style-type: none"> • Önkormányzati zöldterületek egy főre jutó aránya (habár jelentősen csökkent az elmúlt tíz évben) az országos és megyei értékekhez képest kedvező mértékű • A Parkerdő a legnagyobb és legkedveltebb belterületi közcélú zöldfelületi elem Gárdonyban • Családi házas beépítés miatt a közhasználatú, megfelelő minőségű zöldterületek kis száma nem okoz lényegi problémát • Zöldfelület fejlesztés fontos lenne, a nagy burkolt felületarányal rendelkező városrészekben lokális hűtő-fűtő hatás biztosításáért, zaj és porszűrés céljával, tovább növelve a mitigációs képességet • Kiemelt fontosságú a Velencei-tó partmenti területeinek zöldfelületi fejlesztése
	Természeti ökoszisztémák helyzete
	<ul style="list-style-type: none"> • Gárdony természeti értékekben gazdag település • Országosan védett a Velencei-tó, a Dinnyési-Fertő, a Velencei-tavi madárrezervátum • Számos helyi védelem alatt álló fásor, és védelemre érdemes tanösvény • Velencei-tó vízutánpótlása évek óta nem megoldott (eleve vízhiányos vízgyűjtő, ráadásul a vízpótló tározók vízminősége a pótlásához nem megfelelő) • A tó vízminőségének biztosítása jelentős nehézségekbe ütközik (külső szennyezések és belső terhelés) • 2021 nyarán jelentősen lecsökkent a Velencei-tó vízszintje, így gyorsabban zajlott a tó vízének felmelegedése, ami halpusztuláshoz, algásodáshoz vezetett, melyet a víz mesterséges keringtetésével orvosoltak • Javaslat készült a Velencei-tó fenntartható vízutánpótlására, mely fontos szerepet szán a többszörösen tisztított szennyvízpótlásnak, a csapadékvíz gyűjtésének

3.2.3 DIGITÁLIS VÁROS

A digitális városban innovatív információs és kommunikációs technológiák (IKT) alkalmazása segíti a mindennapi városi működést, a természeti és az épített környezet, a digitális infrastruktúra, valamint a települési szolgáltatások fejlesztését. A digitális megoldások hozzájárulnak a település fenntartható és hatékony üzemeltetéséhez, például adatalapú feladatszervezés és erőforrásgazdálkodás bevezetésével. Fontos, hogy az okos technológiák a helyi lakosság életminőségének, elégedettségének növelését szolgálják, így alkalmazásuk valós problémákra adott válaszként célszerű.

Gazdaság	Digitális technológia-szolgáltatók helyi jelenléte	<ul style="list-style-type: none"> Vezetéknélküli ellátáshoz szükséges antennák megvannak, üzemeltetők: Magyar Telekom Nyrt., a Telenor Magyarország Zrt., Vodafone Magyarország Távközlési Zrt. Vezetékes közcélú távközlési ellátás Magyar Telekom Nyrt. hálózatán teljesnek tekinthető
	Digitális technológiát alkalmazó cégek jelenléte	<ul style="list-style-type: none"> A cégek digitális megoldásairól kevés információ áll rendelkezésre, a jogszabályi kötelezettségek azonban egyre inkább terelik a vállalkozásokat online megoldások alkalmazására 2021-től online adatszolgáltatási kötelezettség NAV felé számlákról 2021-től a pénztárgép használatra kötelezett vállalkozások kötelesek elektronikus fizetési lehetőséget biztosítani
Társadalom	Lakossági digitális eszköz ellátottsága, kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> A kérdőív és a járványhelyzet alapján a lakosság digitális eszköz ellátottsága és kompetenciái jónak tekinthetők A lakossági kérdőív eredményei szerint a leginkább az okos telefon és a számítógép használata általános A kitöltők több, mint 75%-a használja az internetet információszerezés, kommunikáció, ügyintézés és/vagy elektronikus vásárlás céljából. A kitöltők közül majdnem mindenki szokott online vagy e-mailben ügyet intézni
Szolgáltatási mix	Digitális átállást lehetővé tevő infrastruktúra	<ul style="list-style-type: none"> A szélessávú internethez való hozzáférés Gárdonyban alapvetően teljesnek tekinthető
	Digitális ügyintézési lehetőségek és feladatszerzés a közszolgáltatásokban	<ul style="list-style-type: none"> Önkormányzatnál kiépült ASP rendszernek köszönhetően elektronikus ügyintézés (számos helyi lakossági, ipari, kereskedelmi, szociális vagy adóügyet indítható) A lakosság mellett a vállalkozások is kényelmesen teljesíthetik adóbevallással kapcsolatos ügyeiket Szociális ellátás terén belső feladatellátást rögzítő országos rendszerek (KENYSZI, GYVR) Számfejtést segítő országos rendszerek (KIRA) Önkormányzati honlap segíti a tájékozódást Tájékoztató óvodai és iskolai honlapok Közoktatásban e-napló rendszer és elektronikus ügyintézési lehetőségek (pl. beiratkozást gyorsító), belső levelezési rendszerek Életfácska Református Óvoda okos játszótere az országban az első ilyen játszótér

Önkormányzat gazdálkodása	Digitális adatbázisok és adatfeldolgozás az épület-infrastruktúrák esetében	<ul style="list-style-type: none"> ITR, TakarNet, Adózási Földkönyv, E-Közmű, Yappdo Egyedi Ingatlan nyilvántartó program 	<ul style="list-style-type: none"> ITR, TakarNet, Adózási Földkönyv, E-Közmű, OPTEN,
	Környezeti szenzorok	<ul style="list-style-type: none"> Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat manuális mérőhelye Agárdon (NOx) 	<ul style="list-style-type: none"> Velencei-tó vízminőségének folyamatos vizsgálata
Környezetvédelem, közlekedés, közművek	Digitális megoldások a helyi közösségi és közúti közlekedésben	<ul style="list-style-type: none"> Országos menetrend keresők, online jegyvásárlás (volanbusz.hu, mavcsoport.hu) 	
	Közmű-működtetés szenzoros követése, lakossági digitális megoldások	<ul style="list-style-type: none"> Online ügyintézési lehetőség (ivóvíz és szennyvíz szolgáltatások), Ügyfélelégedettségi felmérések (ivóvíz és szennyvíz szolgáltatások) Elektronikus számlázás és díjfizetés (hulladékgyűjtés, ivóvíz és szennyvíz szolgáltatások esetén) 	<ul style="list-style-type: none"> Célszerű lenne kialakítani egy digitális tájékoztató rendszert, ahol a lakosság aktuális adatokat kapna a fürdőhelyek vízminőségéről, zsúfoltságáról, valamint rendkívüli helyzetekre vonatkozó tájékoztatást.

3.2.4 MEGTARTÓ VÁROS

A megtartó város elsődleges jellemvonása, hogy képes az itt élők változatos igényeihez igazodó humán szolgáltatásokat, oktatási-nevelési lehetőségeket biztosítani. Vagyis a város tud reagálni a társadalmi folyamatokra és a helyi életminőséget helyezi a középpontba a lakosság helyben tartása érdekében. A megtartó város speciális figyelmet fordít a fiatalok megtartására, akik mobilitási döntéseikkel meghatározzák a város jövőjét; az idősek életminőségére, akik a lakosság egyre növekvő szegmensét alkotják, valamint az aktív, munkavállaló korosztályra, a családdal összefüggő intézményi és szabadidős szolgáltatások fejlesztésével. A társadalmi befogadás, integráció feltételeit biztosító város lehetővé teszi a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést, kiterjedt szociális hálózattal segíti az esélyegyenlőség érvényesülését, valamint partnerség keretében támaszkodik a helyi lakosságra, civil és gazdasági szervezetekre.

Társadalom	Demográfiai helyzet	<ul style="list-style-type: none"> Nagy ütemben növekvő lakosság, köszönhetően az odavándorlásnak Jelentős lakosságcsere (idősebbek helyét jómódú fiatalok, fiatal családok veszik át) 	<ul style="list-style-type: none"> Nő a gyermekek száma Megfigyelhető fiatal felnőttek elvándorlása, és a társadalom öregedése, az idősek számának és arányának növekedése is
	Helyi identitást meghatározó tényezők és szerepük a helyi közösség alakításában	<ul style="list-style-type: none"> Velencei-tó közelsége, a természeti értékek sokszínűsége (számos civil szervezet, szabadidős tevékenység, megélhetési lehetőség szerveződik köré) 	<ul style="list-style-type: none"> A helyi kulturális és sportolási lehetőségek megfelelőek, aktív közösségi élet szerveződik körük Nagy befogadóképességű kulturális tér hiányzik a város életéből
	Térségi mobilitási trendek	<ul style="list-style-type: none"> A munkavállalók nagy aránya (2011-ben 59%) eljáró, elsődleges célállomások Székesfehérvár és Budapest A település a Székesfehérvári munkaerőközrészhez tartozik 	<ul style="list-style-type: none"> Kisebb mértékű kölcsönös ingázás figyelhető meg a környező településekkel (Velence, Zichyújfalu, Kápolnásnyék).
	Társadalmi rétegződés, konfliktusok	<ul style="list-style-type: none"> Jelentős társadalmi konfliktusok nincsenek Az önkormányzatra nagy terhet ró a három egymástól markánsan elkülönülő településrész, mivel párhuzamosan kell fejleszteni mindhárom településrészen Érdekellentét a település állandó lakosai és az üdülőtulajdonosok között (eltérő életmód, területhasználat, fejlesztési igények) 	<ul style="list-style-type: none"> Új beköltözők korábbi utcakeptől eltérő ingatlankialakítási igényeit kihívás összeegyeztetni a településképi követelményekkel A fiatal, jómódú beköltözők magasabb szolgáltatási és fejlesztési elvárásainak nehezen tud megfelelni a helyi önkormányzat
	Társadalom	Civil tevékenység	<ul style="list-style-type: none"> A legtöbb civil szervezet a Velencei-tavi életmódhoz kapcsolódik Nyugdíjasklubok, sport és szabadidős tevékenységet támogató szervezetek minden településrészen találhatóak A pandémia alatt a lakosság és civil szervezetek példás összefogása valósult meg a Fókusz Szociális Szolgálat irányításával
Humán infrastruktúra	Esélyegyenlőség biztosítása	<ul style="list-style-type: none"> Kiterjedt szociális infrastruktúra (idősek, gyermekek, családok, hátrányos helyzetűek, szendélybeteg, mentális problémákkal küzdők számára) 	<ul style="list-style-type: none"> A helyi esélyegyenlőségi program 2019-2024 (cél az egyenlő bánásmód, a közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés és diszkrimináció-mentesség megteremtése)

	Leszakadó társadalmi csoportok felzárkóztatása
	<ul style="list-style-type: none"> Nincsenek szegregált, szegregációval veszélyeztetett, leszakadó területek, társadalmi csoportok
Szolgáltatási mix	<p>Szolgáltatások elérhetősége, elégedettség</p> <ul style="list-style-type: none"> Bölcsődék és óvodák férőhelyei folyamatosan bővülnek, az új bölcsőde megépülésével képesek a lakosság megfelelő ellátására Az alapfokú egészségügyi ellátás túlterhelt Új házi- és házi gyermekorvosi körzetek és egészségügyi épület kialakítása szükséges Egyre súlyosbodó férőhelyhiány a közoktatás területén Új iskolaépület és négyévfolyamos gimnázium kialakítása, az általános iskolai ellátás bővítése szükséges A szociális, kulturális és sport szolgáltatások köre megfelelő
Gazdaság	<p>Társadalmi vállalkozások helyzete</p> <ul style="list-style-type: none"> Gárdonyban társadalmi vállalkozások nincsenek

3.2.5 KISZOLGÁLÓ VÁROS

A kiszolgáló város a társadalmi elégedettséghez hozzájáruló, helyi lakosok, gazdasági szereplők igényeit kielégítő feladatokat lát el. Kedvező településszerkezetű, a táji és környezeti adottságokhoz igazodó, takarékos és átgondolt területfelhasználású település, amely az építészeti sokszínűséget magában hordozza és a műszaki elvárásoknak eleget tesz.

Fontos szempont a közlekedési és a közmű infrastruktúra megfelelősége, a zöldterületek, érintetlen területek megtartása és megfelelő minősége, hogy az ez iránti igényeket is kielégítse a lakosok körében a megfelelő minőségű épített környezet mellett. A gazdasági szempontok alapján fontos még a megfelelő gazdasági terület megléte és a gazdasági szereplők igényeinek a kiszolgálása is.

Településfejlesztési tervekkel való összefüggések	Magasabb szintű fejlesztési dokumentumokhoz való kapcsolódás	<ul style="list-style-type: none"> • Velencei-tó adta lehetőségek kihasználása • Tervezett nagysebességű vasútvonal és elkerülő út • Tervezett új gyűrűs közlekedési útvonal adta lehetőségek • Helyi gazdaságfejlesztés és szereplők közti együttműködés elősegítése
	Magasabb szintű területfelhasználási dokumentumokhoz való kapcsolódás	<ul style="list-style-type: none"> • Nagyarányú védett és ökológiai szempontból fontos terület • Kevés erdőterület, telepítésre van kijelölt terület • A jó adottságú szántóföldek ki vannak használva • A külterületen tervezett elkerülővel és vasútvonallal tervezni kell
	Szomszédos települések terveihez való kapcsolódás	<ul style="list-style-type: none"> • Többnyire külterület és mezőgazdasági területek esnek a közigazgatási határhoz • Székesfehérvárral a Dinnyési-fertő határos, amely védett terület, ezért hasznosíthatósága korlátozott • Leginkább problémás a Velencével határos terület, mivel a belterületek egybe nőttek
A város társadalmi	Társadalmi konfliktusok	<ul style="list-style-type: none"> • Népesség folyamatos növekedése, növekvő igények a szolgáltatások iránt • Az új beköltözők és a régi lakosok közti ellentétek • Jellemző lakosságcsere (fiatalok az idősek helyett) • Üdülőterületek lakóterületté nyilvánítás kérdése • Túlzsúfolt közlekedés, parkolóhelyek hiánya
A város szolgáltatási lefedettsége és infrastrukturális háttere	Közműszolgáltatás és infrastrukturális lefedettség	<ul style="list-style-type: none"> • Nagyfokú kiépítettség, • A rendszerekben központi szerep is jut a településre (szennyvíztisztító, vízmű) • Minőségi kifogások nem jellemzőek • Vezetékes földgázellátás is van a településen • A körforgásos gazdaság érvényesítése fontos feladat a közműszolgáltatások terén
	Közműszolgáltatás mértéke, állapota és kapacitási helyzete	<ul style="list-style-type: none"> • Magas arányú a lefedettség minden esetben • A 2011-es nagymértékű lakásállomány bővítés közművesítését még nem sikerült teljesen megoldani • Vízellátásban és szennyvízelvezetésben lassú a bővítés • Villamosenergia ellátásban és internetszolgáltatás (távközlés) teljeskörű az ellátás • Működik távfűtőrendszer is a településen az intézmények számára
A város gazdasága	Gazdasági területek jellemzői és az ingatlanpiaci viszonyok	<ul style="list-style-type: none"> • Jelentős a kisvállalkozások és a szolgáltatásban működő vállalatok aránya • Turizmus, mint húzó ágazata a helyi gazdaságnak • Növekvő arány a mezőgazdasági vállalatoknak • Kevés ipari tevékenységgel foglalkozó vállalat

Az önkormányzat gazdálkodása	<p>Önkormányzat gazdálkodása, ingatlanhelyzete, intézményfenntartása</p> <ul style="list-style-type: none"> Nagy a fejlesztési támogatás mértéke a költségvetésben Lassan, de folyamatosan emelkedik az intézmények a fenntartási költsége Kevés az önkormányzati bérlakás Az elmúlt években kevesebb volt a kiadás a bevételnél
A városi közlekedés	<p>Közlekedési infrastruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> A közlekedési hálózathoz kapcsoltsága nagyon jó Elérhető közvetlen vasúti közlekedés a megyeszékhelyre és a fővárosba A főút forgalmát enyhítendő, szükség lenne az elkerülő út megépülésére Autóbuszok biztosítják a környező településekkel való összeköttetés, valamint a településen belüli tömegközlekedést Kerékpáros infrastruktúra jól kiépített Parkolóhelyek hiánya probléma
Az épített környezet vizsgálata	<p>A belterület épített környezete</p> <ul style="list-style-type: none"> Az épített környezet többnyire kertvárosias jellegű A történelmi településközpontban még jellemző a falusias jelleg Probléma, hogy az üdülő funkció nem koncentrálódik az üdülőterületekre Kifejezetten barnamezős terület nincs Lepusztultabbnak Pálmajor és Csiribpuszta egyes részei minősülnek <p>Védettség alatt álló épített környezeti elemek</p> <ul style="list-style-type: none"> Településtörténeti emlékek (Gárdonyi Géza szülőháza és Nádasdy-obelisztk) Templomok (egy katolikus és két református) Helyi védettség alá tartozó épületek, volt lakófunkcióval, valamint Dinnyési kúria és volt kastélykert
Zöldfelületi rendszer vizsgálata	<p>Zöld infrastruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> Nagyméretű, teljesen kiépített közpark nincs, de zöldterületek vannak A kertvárosi jelleg pozitív hatással van a zöldfelületi igények kielégítésére Csökkent az elmúlt évtizedben az önkormányzati zöldterületek aránya A növekvő népesség miatt az egy főre jutó önkormányzati zöldterület is visszaesést mutat a megyei és országos átlagok irányába
Táji és természeti adottságok vizsgálata	<p>Tájhasználat értékelése, tájhasználati konfliktusok kezelése</p> <ul style="list-style-type: none"> Többnyire üdülő, pihenésre alkalmas terület, kiemelt fontosságú a vizuális környezet gondozása Elterjedő a modern építészet, amely keveredik a hagyományos környezettel A zöldfelületek nem mindenhol megfelelő minőségű Tájhasználati konfliktus nem ismert <p>A városi klíma jövőképe</p> <ul style="list-style-type: none"> Az előrejelzések alapján kihívásokkal kell majd megküzdenie a városnak Aszályok számának megnövekedése Hőhullámok jelentette kockázatok Velencei-tó vízellátottsága Természetes élőhelyek eltűnése

3.3 A VÁROS IRÁNYÍTÁSI ÉS MŰKÖDÉSI MODELLJE

3.3.1 IRÁNYÍTÁSI MODELL

Gárdony települése 1984-től városi jogú nagyközség volt, majd 1989-től vált várossá. Jelenleg a Gárdonyi járás központja, így az önkormányzat által vállalt feladatokból is több van a településen a kötelező feladatok melletti önként vállalt feladatok miatt. Ezek az önként vállalt feladatok: fürdő- és strandszolgáltatás, kiegészítő alapellátás-szolgáltatás, felsőoktatási ösztöndíj támogatás, kedvezményes bérletek, szociális kölcsönök, Tourinform Iroda fenntartása, kulturális- és sportalap fenntartása, egyéb kulturális és sportrendezvények, múzeum és galéria fenntartás, vásár szervezése, lapkiadás, alapítványok támogatása, egyéb társadalmi szervezetek támogatása, egyéb fenntartói támogatások.

A képviselő-testületnek 12 tagja van: a polgármester, egy alpolgármester és tíz további képviselő. A képviselő-testületben a 2024. évi választásokat követően két bizottság működik: a Pénzügyi, Városfejlesztési, Környezetvédelmi és Ügyrendi Bizottság, valamint a Humánszolgáltatási Bizottság.

Gárdony Város Polgármesteri Hivatalának feladata az önkormányzat működésével, valamint a polgármester vagy a jegyző feladat- és hatáskörébe tartozó ügyek döntésre való előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok ellátása. A hivatal négy, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeti egységre (irodára) tagolódik: Hatósági Iroda, Vagyonkezelő és Beruházási Iroda, Pénzügyi Iroda és Szervezési, Jogi és Humánpolitikai Iroda.

A Hatósági Irodán belül működik az Adócsoport és az Igazgatási Csoport.

A polgármester alá tartozik a Polgármesteri Kabinet.

A fenntartható városfejlesztési stratégiára vonatkozó döntési mechanizmus – lévén Gárdony kisebb város – nem igényli külön szervezeti megoldások kialakítását; a vonatkozó döntéseket a polgármester és a képviselő-testület hozza meg. A két aktor közti feladatmegosztás pontosítása 2025 során alakulhat ki, lévén a 2024-es változások folyamánként átalakuló városvezetés a korábbiaktól eltérő keretekre tarthat igényt. **Külön koordinátori szerep** – épp a város méretéből fakadóan – nem szükséges. **Az egyéb városi érintettekkel való koordináció**, véleményük és szükségleteik felmérése és becsatornázása ügyek szerint alkalmi jelleggel (illetve a stratégia tervezési ciklusából következő fix felülvizsgálati és döntéshozási pontokon) történik, a polgármesteri hivatal rendes működéséhez igazodó módon. 2025 során várható a szervezeti és működési szabályzat átdolgozása, amiben további változások is várhatók a döntéshozatali mechanizmusokat illetően.

3.3.2 MŰKÖDÉSI MODELL

A bölcsődei és óvodai ellátást az önkormányzat által fenntartott Agárdi Tündérbert Bölcsőde és a Gárdonyi Óvoda 3 városi tagintézménye biztosítja. Emellett a Gárdonyi Református Egyházközség fenntartásában működő Életfácska Református Óvoda működik. Oktatási intézményekből kettő található a településen. A Gárdonyi Géza Általános Iskola, valamint a Chernel István Általános Iskola és Gimnázium.

Kulturális intézményekből több is működik, amelyek többnyire helyi jelentőségű eseményeknek, programoknak és közösségi eseményeknek szolgálnak helyszínt. Emellett a településre jellemző magas turizmus miatt, adott esetben turisztikai célpontként is funkcionálnak ezek a helyszínek.

Városi fenntartásban működik még a Gárdonyi Géza Könyvtár és Kulturális Központ valamint a Fókusz Szociális Szolgálat Alapszolgáltatási Központ és Családi és Gyermekejélési Központ is.

Az önkormányzat által működtetett gazdasági szervezetek között három is szerepel. Ezek a Gárdonyi Városüzemeltetési Kft., az Agárdi Zöld Kft. és (részben) a Velencei-tavi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft., amely a város fejlesztésével, fenntartásával és üzemeltetésével kapcsolatos feladatokat lát el.

Turisztikai célú vállalat még az Agárdi Gyógy- és Termálfürdő Zrt., amely szintén az előbbiekhöz hasonló gazdasági szervezet.

Külső szolgáltatások között a legjelentősebbek a közműszolgáltatók – E-on (MVM) és Dunántúli Regionális Vízművek –, amelyek a villamosenergia, gáz-, víz-, szennyvízszolgáltatást biztosítják. Mellettük a tömegközlekedést biztosító MÁV-ot és Volánt kell kiemelni.

3.3.3 VÁROSTÉRSÉGI KOORDINÁCIÓ

Gárdony Városa a Gárdonyi járás központja a magyar közigazgatási rendszerben. A megyei tervezésben akarat van a Fejér megyei járásközpontok szerepének az erősítésére és a járáson belüli kapcsolatok erősítésére. Ennek keretében cél a település esetében a járáson belüli települések kiszolgálása és az ehhez szükséges infrastruktúra és szolgáltató-hálózat megteremtése, fejlesztése.

A járásban megkapott központi szerepen kívül túlzottan nem beszélhetünk városi térségről Gárdony kapcsán. A szomszédos Székesfehérvár szerepe sokkal meghatározóbb ebben a tekintetben és Gárdony annak a várostérségnek a részét képezi.

A település sokkal inkább szereplője a Velence-tóval kapcsolatos szerveződéseknek, mint a Velencei-tó Térségfejlesztő Egyesület vagy a Velencei-tó és Térsége, Váli-völgy, Vértes Térségi Fejlesztési Tanács. A Velencei-tó által biztosított közös pont keretében alakulnak időről-időre fejlesztési tervek és emiatt a járásban megtalálható települések a térségi fejlesztésekben érintetté válnak.

3.4 KOCKÁZATOK ÉS LEHETŐSÉGEK ÉRTÉKELÉSE

Kiszolgáló város			
Kockázat	Bekövetkezés valószínűsége	Hatás	Lehetőség
Lakosság növekedése a város kiterjedéséhez, kedvezőtlen tájhasználathoz, a zöldfelületek beépítéséhez vezet	2	4	A város meg tudja tartani és igény szerint bővíteni tudja a zöld, érintetlen területeit
Megmarad, vagy fokozódik a településen átmenő forgalom	4	4	Az elkerülő út kiépül
(Humán) közszolgáltatásokhoz kapcsolódó műszaki infrastruktúra elöregedése	3	3	A városi fizikai infrastruktúra fejlesztése megfelelő ütemben tud haladni

Értékelés:

A városok szétterjeszkedése, a beépített területek arányának növekedése a modern településfejlesztés egyik legnagyobb térbeli konfliktusa, emiatt fontos, lehet a beépítés szabályainak szigorítása, a zöldterületek védelme és arányának növelése a jövőben. Az átmenő forgalom jelenleg is nagy nyomást helyez a városra, ami várhatóan csak növekedni fog. Amíg megfelelő alternatív útvonal ki nem épül, fontos lehet a forgalomcsillapításra tett városi intézkedések meghozatala. A műszaki infrastruktúra fejlesztési, modernizálása terén nagy lehetőséget rejtenek az uniós források, valamint a szakaszos, önkormányzati saját forrásból történő fejlesztések.

Megtartó város			
Kockázat	Bekövetkezés valószínűsége	Hatás	Lehetőség
Humán infrastruktúra fejlesztések nem tudnak lépést tartani az igényekkel.	3	3	A szolgáltatási mix lépést tud tartani a helyi igényekkel.
Fiatalok, tanulók elköltözése a településről.	4	4	Oktatás, munkalehetőségek fejlesztésével a fiatalok helyben tartása
Betelepülők nem integrálódnak a lakosságba.	3	2	Betelepülők közösségi bevonása

Értékelés:

A növekvő lakosságszám újabb és újabb kapacitásbeli és egyéb igényekkel fog jelentkezni a város számára. Kulcsfontosságú, hogy ezen infrastruktúrák folyamatos fejlesztése a városi tervezés és megvalósítás homlokterében legyen. A „brain drain” ellen a települések az élhetőség javításával, a fiatalok számára is vonzó környezet kialakításával tudnak leginkább küzdeni. A lakosságnövekedéssel a város nagyszámú új betelepülővel kell számolnia, ahol kulcsfontosságú szerepe van az önkormányzatnak abban, hogy a településhez kötődés, a helyi identitás kialakulhasson.

Zöldülő város			
Kockázat	Bekövetkezés valószínűsége	Hatás	Lehetőség
Velencei-tó vízszintjének és vízminőségének kedvezőtlen irányú változása.	4	5	Sikerül hosszútávú megoldást találni a Velencei-tó vízének fenntartására
Természetvédelem szempontok háttérbe szorulnak.	4	4	Védett természeti területek jelentős biodiverzitásának megőrzése
Időjárási szélsőségek gyakoribbá válása	4	4	Alkalmazkodás az éghajlatváltozási kihívásokhoz
Az energiatudatosság nem épül be a helyi szereplők működésébe	4	3	Az energiatudatosság a helyi szereplők jellemzőjévé válik

Értékelés:

A tó vízháztartása kiemelt jelentőségű kihívás a város és a környék előtt. Bár a város korlátozott eszközökkel rendelkezik ennek rendezésére, fontos, hogy a település koordináló-facilitáló szerepet játsszon ebben a folyamatban. A város zöld értékei, NATURA 2000 területei kiemelt jelentőségűek, a város ezek megőrzésére különös figyelmet fordít hosszú évek óta. A klímaváltozásnak miatt a szélsőséges időjárási viszonyok egyre gyakoribbá válnak. A város érdeke, hogy növelje az árnyékot adó zöldfelületek arányát, megvédje vízparti területeit és hasznosítsa a lehulló csapadékot. Az energiatudatosságért való erőfeszítések között elsődleges fókuszban a szemléletformáló programok és az önkormányzati jó példával való eljárás szerepel (innovatív energetikai önkormányzati beruházások képében).

Digitális város			
Kockázat	Bekövetkezés valószínűsége	Hatás	Lehetőség
Helyi lakosok és a városi vállalatok digitális felkészültségének elmaradása	3	2	A helyi lakosok és vállalkozások digitálisan felkészültsége javul
A digitális innovációk elkerülik a térséget, helyi vállalkozók nem nyitottak a digitális innovációkra	2	3	A digitális innovációk begyűrznek a térségbe
A digitális infrastruktúra fejlesztése lassú ütemben tud csak haladni	2	3	A digitális infrastruktúra fejlesztése kellő ütemben halad
A digitális városüzemeltetési megoldások elmaradása	2	3	A város közszolgáltatóinak digitális átállása végbemegy, digitális szolgáltatások az igényekhez igazodóan tudnak megjelenni

Értékelés:

Mind a helyi lakosok, mind a vállalkozások terén fontos, hogy a modern, digitális technológiák befogadására, adaptálásra és alkalmazására képesek legyenek. A város számára kulcsfontosságú terület ez, tekintve, hogy Gárdony nem tartozik a digitalizációban elől járó települések közé. A digitális innovációk befogadásához szükséges, hogy a város kiépítse az innovációs ökoszisztémáját – valamint, hogy intenzíven használja és hasznosítsa kedvező fekvését, közelségét egyes innovációs hub-okhoz (Budapest, Székesfehérvár). Ugyan a város számára korlátozott mozgástér áll csak rendelkezésre a digitális infrastruktúrák fejlesztése terén, de aktív pályázási tevékenységgel a jelenlegi hiányosságok, fejlesztési elmaradottság behozható.

Prosperáló város			
Kockázat	Bekövetkezés valószínűsége	Hatás	Lehetőség
A városi munkaerő elszívása fokozódik (Székesfehérvár, Budapest)	4	3	Helyi gazdaságfejlesztés, (magas képzettségű) munkahelyteremtés
Egyoldalú, turizmusra támaszkodó gazdaságszerkezet	3	3	A város ágazati szerkezete reziliens, több lábon álló szerkezetet mutat, kiegyensúlyozott, versenyképes vállalkozások
A magán befektetések elmaradása, elhalasztása, másik térségbe irányulása	2	4	Vonzó befektetési célpont

Értékelés:

A „brain drain” ellen a települések az élhetőség javításával, a fiatalok számára is vonzó környezet kialakításával tudnak leginkább küzdeni. A turisztika kiemelt jelentőségű a városban, de nem egyeduralkodó – továbbra is fontos, hogy a település támogassa a minél diverzebb gazdasági struktúra megmaradását a városban. A város befektetés ösztönzéssel, jó városmarketinggel sokat tehet a magánbefektetések becsábítása és itt tartása terén.

4. STRATÉGIAI MUNKARÉSZ

4.1 FORGATÓKÖNYV ELEMZÉS

4.1.1 TRENDEK ÉS ELŐREJELZÉSEK

Prosperáló város

A gazdaság turizmusra támaszkodó ágazati szerkezete némileg oldódott az elmúlt években, a működő vállalkozások száma növekszik (2011-ben 1132, 2019-ben 1553 db Gárdonyban), mely leginkább a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység ágban jelentkezett (206-ról 335-re 2011 és 2019 között). Ugyanakkor a szolgáltatások idényjellege az álláskeresők számának alakulásán továbbra is megfigyelhető. A gazdaság és turizmus, illetve az abból származó városi jövedelmek válsághelyzeteknek valókitettsége a koronavírus járvány kapcsán megmutatkozott (a HIPA és IFA bevételek drasztikusan visszaestek). Az ingázó munkavállalók aránya kiemelkedően magas Gárdonyban (2011-ben 59%), újabb adatok nem állnak rendelkezésre, viszont a munkahelyek számának növekedése, a gazdasági infrastruktúra fejlesztése nem tud lépést tartani a lakosság növekedésével.

Zöldülő város

A NaTÉR adatbázisára támaszkodva a megalapozó munkarészben bemutatásra került, hogy Gárdony és térsége esetén a hőmérséklet emelkedése, a csapadék csökkenése és az időjárási szélsőségek növekedése várható az évszázad végéig. A Gárdonyi járás hóhullámokkal szembeni kitettsége erős, míg sérülékenysége, nagy alkalmazkodóképességének köszönhetően kismértékű. A Velencei-tó vízminőségi és vízutánpótlási gondjait várhatóan fokozni fogja a klímaváltozás, akárcsak a táj átalakulását a gyeppek terjedésével az erdők és magasabb rendű társulások kárára, vagyis a térség természeti értékeinek megőrzése kihívásokkal teli feladat lesz.

Digitális város

A digitális és okos megoldások elterjedése egyre inkább a hétköznapiak részét képezi, ezt támasztja alá, hogy amikor az iskolák bezárásra kényszerültek a koronavírus járvány terjedése miatt, az online oktatásra való áttéréshez szükséges infrastruktúra rendelkezésre állt a családok és intézmények körében egyaránt.

Gárdony online ügyintézési portfóliója folyamatosan bővül, a lakosság jelentős része igénybe is veszi ezt a lehetőséget. Az önkormányzat okos város törekvései eddig egy-egy projekten keresztül voltak megragadhatóak, mint amilyen az okos játszótér az Életfácska Óvodában, azonban az adatalapú

összehangolt városmenedzsment kiemelt irányt kell, hogy kapjon a következő időszakban. A vállalati szféra digitális felkészültségéről információk nem állnak rendelkezésre, azonban a kis- és középvállalkozások esetén lassabban terjednek az IKT megoldások, például a Digiméter kutatás (2021)¹² alapján a KKV-k többsége nem rendelkezik vállalatirányítási, ügyviteli rendszerekkel (számlázás, kontrolling, gyártástámogatás stb.). Mivel Gárdonyban felülreprezentált a mikro- és kisvállalkozások aránya, a digitális innovációk adaptációjának hiánya pedig versenyhátrányhoz is vezethet, éppen ezért szükséges támogatni a várhatóan előtérbe kerülő IKT megoldásokat.

Megtartó város

Gárdony hazánk legtöbb településéhez hasonlóan természetes fogyással jellemezhető, azonban a nagyszámú odavándorlónak köszönhetően népessége tendenciózusan növekszik. Az odavándorlás aránya nem látszik csökkenni, 2020-ban rekordmagas vándorlási egyenlege (ezer lakosra 55 fő) volt a településnek; a folyamatot valószínűsíthetően a Covid-19 járvány felerősítette. Az elmúlt években a humán infrastruktúra terén a bölcsődei és óvodai férőhelyek jelentős bővítése történt, a gyermekek idősődésével pedig az iskolai kapacitások növelése elkerülhetetlenné vált. A népesség növekedésével az egészségügyi ellátórendszer túlterheltsége is egyre fokozódik. A humán infrastruktúrák bővítése továbbra is kiemelt feladat marad a város életében.

Kiszolgáló város

Az épített környezet és területhasználati, városképi szempontokat befolyásoló legjelentősebb tényező a város népességének növekedése, mely mentén azt új beépítésre kijelölt területek a város növekedését, szétterülését prognosztizálják. A harmonikus, a Velencei-tó hangulatához igazodó városkép fenntartása kihívást állít az önkormányzat elé, egyrészt a beköltözők igényei, másrészt az elavult, leromlott állapotú lakótelepek, szolgáltató épületek oldaláról. A népesség növekedésével az amúgy is nagy átmenő forgalommal rendelkező város közlekedése túlszűfolt, mely csak tovább fog súlyosbodni az elkerülőút kiépítésének csúszásával. Különösen a nyári időszakban, amikor a település lakossága nem ritkán 1,5-2 szeresére nő a parkolás jelentős feszültségeket szít az itt élők körében. További közlekedési probléma a települési utak elavulása, rossz minősége. Az ivóvíz és szennyvízhálózat kapacitása elégséges a növekvő lakosság számára (mivel a nyári lakosság számra lett kiépítve), így csak a közművel el nem látott területek jelentenek problémát.

---

¹² <https://digimeter.hu/wp-content/uploads/2022/01/Digimeter-2021-jelentes.pdf>

4.1.2 STANDARD ÉS ADAPTÍV FORGATÓKÖNYVEK

A következő fejezetben a 3.4. fejezetben azonosított kockázatok és lehetőségek közül a kockázatok hatáselemzésére fókuszálva mutatjuk be a város standard és adaptív forgatókönyvét. A standard forgatókönyv a külső hatások begyűrzésével számol, melyre a város korlátozottan tud intézkedéseket hozni. Ennek megfelelően készül el a kitettségi mátrix.

7. táblázat A város kitettségi mátrixa

Potenciális negatív hatás	Hatás kockázati besorolása (5: nagyon kockázatos – 1: elenyésző kockázatot jelent)	Hatás gyakorisága (5: napi, 4: évente többször, 3: többévente egyszer, 2: évtizedenként egyszer, 1: 20-30 évente egyszer)	Hatás mértéke (5: nagy területeket, sok szereplőt komolyan érintő kérdéskör; ... 1: elenyésző területre és kis hatással bíró hatások)
A gazdaság ágazati szerkezete egyoldalú marad	3	3	5
A városi munkaerő elszívása fokozódik	5	5	4
Vállalkozói együttműködések nem jönnek létre	3	-	4
Válsághelyzetek gazdaságra gyakorolt nagy hatása	5	2	5
Gazdasági infrastruktúra fejlesztése lassú, magánbefektetések elmaradása	3	3	2
Velencei-tó vízszintjének és vízminőségének kedvezőtlen irányú változása	5	2	5
Időjárási szélsőségek gyakoribbá válása	4	4	4
A digitális innovációk elkerülik a térséget, helyi vállalkozók nem nyitottak a digitális innovációkra	4	4	3

Potenciális negatív hatás	Hatás kockázati besorolása (5: nagyon kockázatos – 1: elenyésző kockázatot jelent)	Hatás gyakorisága (5: napi, 4: évente többször, 3: többévente egyszer, 2: évtizedenként egyszer, 1: 20-30 évente egyszer)	Hatás mértéke (5: nagy területeket, sok szereplőt komolyan érintő kérdéskör; ... 1: elenyésző területre és kis hatással bíró hatások)
A digitális városüzemeltetési megoldások elmaradása	3	5	3
A lakosság növekedési üteme változatlan, a lakosságcsere is	4	2	4
Humán infrastruktúra fejlesztések nem tudnak lépést tartani az igényekkel	3	3	4
Túlterhelt egészségügyi rendszer	3	5	4
Városi szétterülés	3	2	3
Túlterhelt, rossz minőségű közúthálózat	3	5	3

Standard forgatókönyv

A standard forgatókönyv esetén Gárdony lemarad a térségi versenytársaitól. A tőkebefektetők és a potenciális munkaerő inkább a szomszédos nagyvárosokat (Budapest, Székesfehérvár) választja, melyek az oktatás, digitalizáció és közlekedés területeken jobb lehetőségekkel rendelkeznek. A város globális gazdaságtól való függése, kitétsége a gazdasági válságoktól továbbra is jelentős marad, amely a lakosság munkahely-stabilitását veszélyezteti.

A digitalizáció terén az új megoldások megismerésére továbbra is nehézkes lesz, ami a jövőben a lakosság egy részét kizárja a használatból, és tovább növeli lemaradásukat a társadalmon belül, míg a városban működő közműszolgáltatók, oktatási intézmények digitális lemaradása is tovább növekszik.

A zöldülő város esetén a zöldfelületek csökkenése, a szélsőséges időjárási körülmények okozta károk (aszály, vihar, hősziget-hatás, árvíz, csökkenő biodiverzitás) növekedése várható, amelyek egészségügyi kockázatai vannak, és gyengíti a település népességmegtartó erejét. Az értékes vízkinccsel rendelkező településnél fokozódik a elszennyeződés kockázata, nő csapadékhiányból fakadó súlyos környezeti, egészségügyi és mezőgazdasági problémák aránya.

Emellett a város barnamezős területeinek hasznosítása elmarad, a zöldterületek aránya nem növekszik.

A megtartó város esetén a kedvezőtlen munkaerőpiaci változások miatt a településen való munkalehetőségek köre visszaszorul, így a lakófunkció dominanciája mellett „alvóvárosi” státuszba kerülhet a város.

A kiszolgáló város kapcsán az energetikai kitettség megnő, amely akadozó hálózati ellátást eredményez a lakossági és vállalati ügyfelek számára, míg a közlekedés terén a fejlesztések elmaradása tovább növeli az átmenő forgalmat, ami már most is jelentős probléma.

A kitettségi mátrixban azonosított magas (4-es vagy 5-ös) kockázati besorolású hatások esetén szükséges megvizsgálni a város felkészültségét, rezilienciáját, erre épül az adaptív forgatókönyv. Az adaptív forgatókönyvben vizsgálni szükséges a város abszorpciós képességét, vagyis, hogy mennyire képes elnyelni a jelenlegi rendszer a külső hatásokat; a város adaptációs képességét, azaz a változások/hatások bekövetkezésekor mennyire képes rugalmasan reagálni, alkalmazkodni a város a megváltozott körülményekhez; és a transzformációs képességét, ami a jelenlegi rendszerek lényegi átalakítását jelenti, annak érdekében, hogy a bekövetkező hatásokat elkerülje, vagy kezelje. A felkészültségi mátrix alapján pedig javaslatokat fogalmazunk meg a város rezilienciájának növelésére. Az azonosított lehetőségeket beépítve a célrendszerbe biztosítható a begyűrűző negatív hatásokra és folyamatokra való jobb felkészültség.

8. táblázat Városi felkészültségi mátrix

A magas kockázatú (4-es, 5-ös) potenciális negatív hatások	Abszorpciós képesség (5: ellent tud állni, teljesen ki tudja védeni a hatásokat; ...1: egyáltalán nem tud ellenállni)	Adaptációs képessége (5: rugalmasan reagáló, ...1: nem tud alkalmazkodni a város)	Transzformációs képesség (5: új típusú megoldások a hatások elkerülésére.... 1: teljes folyamat- és eszközcsere szükséges)
A városi munkaerő elszívása fokozódik	2	3	2
Válsághelyzetek gazdaságra gyakorolt nagy hatása	4	3	2
Velencei-tó vízszintjének és vízminőségének kedvezőtlen irányú változása	3	3	1
Időjárási szélsőségek gyakoribbá válása	3	3	3
A digitális innovációk elkerülik a térséget, helyi vállalkozók nem nyitottak a digitális innovációkra	3	3	2
A lakosság növekedési üteme változatlan, a lakosságcsere is	2	4	2

Adaptív forgatókönyv

Az adaptív forgatókönyv kapcsán a város gazdasági szempontból a munkahelyteremtés, ipari területek fejlesztése és a gazdaságszerkezet diverzebbé tétele kapcsán van mozgástere – ezek segíthetnek a gazdasági szerkezet, a munkaerő-problémák és a válság helyzet kezelésében.

Klimatikus szempontból az adaptív forgatókönyv a város aktív, koordináló és facilitáló szerepével számol, ami által az időjárási szélsőségek okozta károk, a helyi vízháztartással kapcsolatos problémák kezelése megkezdhető.

A digitális innovációk és városüzemeltetés terén a település a felkészülést, felkészültté tétel útját választva, mind lakossági mind vállalkozási szinten segíti elő az itt élő és tevékenykedő szereplőket a digitális kor kívánalmaira való felkészülést segíteni, míg a saját üzemeltetési feladatai során a digitális technológiák, eszközök és megoldások minél szélesebb alkalmazását tűzi ki célul.

9. táblázat: Városi reziliencia növelését szolgáló lehetőségek

Az adaptív forgatókönyvben szereplő hatások	A város felkészülését segítő intézkedések, beavatkozások a célrendszer tükrében (abszorpció, adaptáció és transzformációs képességet növelő lehetőségek)
A gazdaság ágazati szerkezete egyoldalú marad	<p>Helyi munkahelyteremtés</p> <p>Ipari területek fejlesztése, húzóágazatok betelepülésének támogatása</p> <p>A klasszikus turizmus háttérbe szorítása a szelíd turizmussal szemben</p> <p>Mezőgazdasági termelés diverzifikációjának támogatása</p>
A városi munkaerő elszívása fokozódik	<p>Helyi munkahelyteremtés</p> <p>Vállalkozások elindulásának és működésének támogatása</p>
Vállalkozói együttműködések nem jönnek létre	<p>Kapcsolattartás erősítése a helyi vállalkozásokkal, érdekképviseleti és civil szervezetekkel</p> <p>Helyi képzések és gazdasági élet összekapcsolása</p> <p>Vállalkozások K+F+I adaptációjának támogatása</p>
Válsághelyzetek gazdaságra gyakorolt nagy hatása	<p>Szelíd (öko-, sport, kulturális- és egészség) turizmus támogatása a hagyományos turizmushoz képest</p> <p>Gazdasági szerkezet egyoldalúságának oldása</p> <p>Közép vállalatok betelepülésének, kialakulásának támogatása</p>
Velencei-tó vízszintjének és vízminőségének kedvezőtlen irányú változása	<p>Közműfejlesztések</p> <p>Városimázs növelése</p> <p>Felek közötti erős kommunikáció kialakítása</p> <p>A Velencei-tó vízgyűjtő területén való együttműködés kialakítása, a vízutánpótlás hosszútávú megoldása</p>
Időjárási szélsőségek gyakoribbá válása	<p>Vízminőség megőrzését és javítását szolgáló fejlesztések</p> <p>Helyi természeti értékek megőrzése, zöldfelületek fejlesztése</p> <p>Klímaváltozás negatív hatásaira való felkészülés, klímastratégia intézkedéseinek megvalósítása</p> <p>Zöldfelületi rendszer növelése, védérdők létrehozása</p> <p>Energiahatékonysági fejlesztések, szennyezések csökkentése</p>
A digitális innovációk elkerülik a térséget, helyi vállalkozók nem nyitottak a digitális innovációkra	<p>Nagy hozzáadott értéket képviselő ágazatok fejlesztése</p> <p>Vállalkozások K+F+I adaptációjának támogatása</p>
A digitális városüzemeltetési megoldások elmaradása	<p>Digitális menetrend kialakítása</p> <p>Önkormányzati intézmények és szolgáltatók digitális törekvéseinek támogatása</p> <p>Adatalapú rendszerek alkalmazási lehetőségeinek vizsgálata</p>
A lakosság növekedési üteme változatlan, a lakosságcsere is	<p>Népesség megtartását szolgáló fejlesztések (munkalehetőségek, városkép erősítése, természeti értékek megőrzése, közlekedési feltételek javítása, oktatási, szociális és egészségügyi infrastruktúra fejlesztések)</p>

Humáninfrastruktúra-fejlesztések nem tudnak lépést tartani az igényekkel	Helyi oktatás helyigényének és feltételeinek biztosítása Helyi közszolgáltatások fejlesztése, elérhetőségük javítása Helyi egészségügyi és szociális funkciók bővítése Városi funkciók, közösségi terek fejlesztése
Túlterhelt egészségügyi rendszer	Térségi egészségügyi szolgáltatások bővítése, új egészségház és háziiorvosi körzetek kialakítása Lobbizás az egészségügyi rendszer komplex átalakításáért, tehermentesítéséért
Túlterhelt, rossz minőségű közúthálózat	Utak felújítása, belső közlekedés feltételeinek javítása Elkerülő út kiépítése, a városi közlekedés tehermentesítése

4.2 JÖVŐKÉP

„A VELENCEI-TÓ CSALÁDBARÁT, AKTÍV, KÖZÖSSÉGBEN GONDOLKODÓ, HANGULATOS ÉS BÉKÉS FŐVÁROSA”

A Velencei-tavat körülölelő járás központjaként Gárdony most is a tó "fővárosa", amit a hivatalos közigazgatási szerepen kívül a lélekszám és a turisztikai jelentőség is alátámaszt. A város célja, hogy a környező településeket is képviselve, az e szerepből fakadó lehetőségeket használni tudja, megőrizve a város és a tó környékének jelenlegi hangulatát, békéjét.

A növekvő lakosság jelentős része fiatal családokból áll, így az ő megtartásuk és további családok befogadása érdekében is fontos a település családbarát voltának megőrzése és fejlesztése, amely vonzó lehet a gárdonyi szelíd turizmussal célba vett célcsoportok számára is.

A település közösségi, sport- és kulturális élete aktív, ami hosszútávon megőrzendő érték. A munkaképes korú lakosság aktivitásának megőrzése, vállalkozási kedvének növelése kiemelt feladat. A békés kisvároshoz illő gazdasági tevékenységek (könnyűipar, minőségi és nem mennyiségi turizmus, szolgáltató szektor) fejlesztése és további vállalkozások indítása támogatandó.

Az adottságainak megfelelően a település céljai a tó adta nyaralási lehetőségeken túl, az egészség-, aktív- (kerékpáros, vízi), az öko-, kulturális-, és falusi turizmus lehetőségeinek fejlesztése, amire a három különálló településrész megfelelő alapot biztosít. A város nyitott és aktív a település fejlesztésének és annak megvalósítási lehetőségeinek felkutatásában.

A település zöld és környezeti fejlesztéseinek továbbvitelével megőrizhető az a velencei-tavi - a kis tó és kisváros léptékének megfelelően bensőséges; a víz, a változatos táj és a természet értékei révén természetközeli élményt nyújtó, nosztalgikus - hangulat, ami most is jellemzi a települést.

4.3 A STRATÉGIA CÉLRENDSZERE

Stratégiai célok és részcélok

A HELYI GAZDASÁG		VÁROSI KÖRNYEZET		HELYI TÁRSADALOM ÉS VÁROSI FUNKCIÓK	
S.1. A helyi gazdasági környezet fejlesztése	S.2. A gárdonyi szelíd turizmus minőségi fejlesztése	S.3. Hangulatos és minőségi települési környezet megvalósítása	S.4. Természetes környezet megőrzése és az ellenállóképeség fejlesztése	S.5. A gyarapodó helyi közösség megerősítése és a helyi értékek megőrzése	S.6. Városi funkciók megerősítése
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gazdasági infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése ▪ Helyi vállalkozások indításának segítése, működésük támogatása, K+F+I adaptáció elősegítése ▪ Mezőgazdasági termelés diverzifikálásának támogatása ▪ A nagy hozzáadott értékű képviselő ágazatok fejlesztése ▪ Magas minőségű, helyi termékek előállításának és piacra jutásának segítése 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A vízparti turizmus meglévő elemeinek fejlesztése, új lehetőségek feltárása és kiaknázása ▪ A gyógyfürdő infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztése ▪ Minőségi, családi szálláshelyek kialakítása ▪ A szelíd (egészség-, aktív-, kulturális-, öko- és falusi) turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése, a turisztikai szezon megnyújtása ▪ Turisztikai szolgáltató kisvállalkozások támogatása, rugalmasságuk növelése 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A Velencei-tó léptékének megfelelő, igényes településkép kialakítása ▪ A városi alközpontok funkciójukká megfelelő fejlesztése ▪ A településszerkezet megóvása és az épített értékek megőrzése ▪ Külső közlekedési kapcsolatok fejlesztése ▪ Belső közlekedés feltételeinek javítása ▪ A városi közlekedés tehermentesítése ▪ Közműfejlesztések 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A helyi természeti értékek megőrzése ▪ Községi zöldfelületek további fejlesztése, hálózatba rendezése ▪ Levegőtisztaság megőrzése, a kibocsátás és az ökológiai lábnyom csökkentése ▪ Vízminőség megőrzése, javítása és a csapadékelvezetés és további javítása ▪ Energiahatékony törekvések segítése ▪ Klímaváltozás negatív hatásainak mérséklésére és a változásokhoz való alkalmazkodóképesség erősítésére törekvés 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A helyi oktatás helyigényének és feltételrendszerének biztosítása ▪ A gyarapodó településen a kisvárosi hangulat megőrzése ▪ A helyi kulturális és történelmi örökség ápolása ▪ Munkaerő minőségi fejlesztése, a helyi képzések és a gazdasági élet összekapcsolása ▪ Aktív civil kezdeményezések támogatása 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A helyi közszolgáltatások fejlesztése és azok elérhetőségének javítása ▪ Térségi egészségügyi szolgáltatások bővítése, ▪ Térségi szociális intézmények fejlesztése, ▪ Egyéb járásközponti funkció erősítése ▪ Velencei-tavi marketing további erősítése a szomszédos településekkel karöltve

HORIZONTÁLIS ELVEK

Városi ellenállóképesség (reziliencia) növelése	Esélyegyenlőség, társadalmi kohézió	Fenntarthatóság, klímavédelem	A tó körüli települések együttműködéseinek elősegítése
--	--	--------------------------------------	---

Városi ellenállóképesség (reziliencia) növelése

A városi reziliencia integrálása a tervezési gyakorlatba, az egyes beavatkozásokba és projektekbe elengedhetetlen. Részben mivel az éghajlatváltozás okozta közvetlen (például a szélsőséges időjárási jelenségek gyakoriságának növekedése) és közvetett (társadalmi, gazdasági) hatások már napjainkban is érzékelhetőek, így az ezekhez való alkalmazkodás kulcsfontosságú. Részben pedig a COVID-19 világjárvány rávilágított arra, hogy válsághelyzetekre, váratlan eseményekre való felkészültség növelése kiemelt fontosságú lesz az elkövetkező években. A települések, térségek és az ország nagyobb fokú rugalmassága, ellenállóképessége (reziliencia) csökkenteni képes ezen váratlan események káros hatásait, segíti a sokkhatások utáni újraindulást, megújulást. Horizontális cél, hogy a település növelje rezilienciáját – a legkülönbélebb környezeti, társadalmi és gazdasági sokkhatásokkal szemben – és fordítson kiemelt figyelmet olyan területekre, amelyek elősegítik az alkalmazkodóképesség növekedését (pl. információs technológiák alkalmazási körének kiszélesítése, egészségügyi ellátórendszer kapacitásainak rugalmas növelése, közösségek öngondoskodásának, szociális infrastruktúrájának erősítése, gazdasági diverzifikáció).

Esélyegyenlőség, társadalmi kohézió

Az esélyegyenlőség egy általános alapelv, amely minden területen alkalmazandó, különös tekintettel a gazdasági, társadalmi, kulturális és családi életre. Az akadálymentesség, a hozzáférhetőség biztosítása, a fogyatékosokkal élők, az idősek, a kisgyermekesek számára az élhetőség erősítése egyrészt az uniós tagállamok számára elvárás, valamint szerepel a megyei területfejlesztési dokumentumokban is, mint horizontális elv, tükrözve a település horizontális elveit. Az esélyegyenlőség biztosításával a település és közvetlen környékének kohéziója is erősödik.

Fenntarthatóság, klímavédelem

Az új, 2021-2027-es uniós fejlesztési időszakban a városfejlesztés kiemelt szempontja a társadalmi – gazdasági – környezeti értelemben vett fenntarthatóság elve, amely jelen dokumentum egyik kiemelt szempontja, horizontális célja is. A fenntarthatóság esetében a társadalmi, gazdasági és

környezeti érdekeket egyforma súllyal kell mérlegelni, célul tűzve ki, hogy az egyén, egy közösség vagy a teljes település hasznai ne okozzanak aránytalan társadalmi-gazdasági-környezeti költségeket. Ezeket egészíti ki a klímavédelem szempontja.

A tó körüli települések együttműködéseinek elősegítése

A térségi együttműködések támogatása és kialakulása alkalmat kínál arra, hogy a fejlesztések kapcsán a térségek újrafogalmazzák egymáshoz való viszonyukat és munkamegosztásban elfoglalt szerepüket. A különböző szintű együttműködések segítik a kölcsönös előnyökön alapuló partnerséget. A térségi együttműködés különösen fontos, hiszen Gárdony a környező településekkel osztozik egyik legfontosabb erőforrásán, a Velencei-tavon. Így kiemelt jelentőséget kell kapjon az együttműködés az országos, megyei szervezetekkel és a Velencei-tó vízgyűjtő területén lévő önkormányzatokkal, illetve a teljes vízgyűjtő területére a rendezési tervek, a körforgásos gazdaság, a takarékos víz-, gáz-, villamos energia-használat, közös alternatív rendszerek kialakításának összehangolásával.

FVS stratégiai célmátrix

10. táblázat FVS stratégiai célmátrix: stratégiai célok és részcélok összefüggése a tervezési dimenziókkal

Stratégiai cél	Részcél	Prospéráló	Zöldülő	Digitális	Megtartó	Kiszolgáló
A helyi gazdasági környezet fejlesztése	Gazdasági infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése	X		X		X
	Helyi vállalkozások indításának segítése, működésük támogatása, K+F+I adaptáció elősegítése	X		X	X	
	Mezőgazdasági termelés diverzifikálásának támogatása	X				
	A nagy hozzáadott értéket képviselő ágazatok fejlesztése	X		X	X	X
	Magas minőségű, helyi termékek előállításának és piacra jutásának segítése	X	X			
A gárdonyi szelíd turizmus minőségi fejlesztése	A vízparti turizmus meglévő elemeinek fejlesztése, új lehetőségek feltárása és kiaknázása	X	X			X
	A gyógyfürdő infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztése	X				X
	Minőségi, családias szálláshelyek kialakítása	X				X
	A szelíd (egészség-, aktív-, kulturális-, öko- és falusi) turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése	X	X		X	
	Turisztikai szolgáltató kisvállalkozások támogatása	X			X	
Hangulatos és minőségi települési környezet megvalósítása	A Velencei-tó léptékének megfelelő, igényes településkép kialakítása		X		X	X
	A városi alközpontok funkciójuknak megfelelő fejlesztése	X		X	X	X
	A településszerkezet megóvása és az épített értékek megőrzése				X	X
	Külső közlekedési kapcsolatok fejlesztése	X				X
	Belső közlekedés feltételeinek javítása			X		X

Stratégiai cél	Rész cél	Prosperáló	Zöldülő	Digitális	Megtartó	Kiszolgáló
	A városi közlekedés tehermentesítése		X			X
	Közműfejlesztések		X	X		X
Természetes környezet megőrzése és az ellenálló képesség fejlesztése	A helyi természeti értékek megőrzése		X		X	
	Közösségi zöldfelületek további fejlesztése, hálózatba rendezése		X			X
	Levegőtisztaság megőrzése, a kibocsátás és az ökológiai lábnyom csökkentése		X	X		
	Vízminőség megőrzése és a csapadékelvezetés további javítása		X			X
	Energiahatékonysági törekvések segítése		X	X		
	Klíma- és környezeti károsítások megelőzése és a változásokhoz való alkalmazkodóképesség erősítésére törekvés			X		X
A gyarapodó helyi közösség megerősítése és a helyi értékek megőrzése	A helyi oktatás helyigényének és feltételrendszerének biztosítása	X		X	X	X
	A gyarapodó településen a kisvárosi hangulat megőrzése		X		X	
	A helyi kulturális és történelmi örökség ápolása				X	
	Népesség megtartását elősegítő fejlesztések	X			X	X
	Munkaerő minőségi fejlesztése, a helyi képzések és a gazdasági élet összekapcsolása	X		X	X	
	Aktív civil kezdeményezések támogatása		X		X	
Városi funkciók megerősítése	A helyi közszolgáltatások fejlesztése és azok elérhetőségének javítása	X		X	X	X
	Térségi egészségügyi szolgáltatások bővítése				X	X
	Térségi szociális intézmények fejlesztése				X	X
	Egyéb járásközponti funkció erősítése	X			X	X
	Velencei-tavi marketing további erősítése a szomszédos településekkel karöltve	X		X		X

FVS területi célmátrix- városrészi összefüggések

Stratégiai cél	Részcél	Gárdony	Agárd	Csirbpuszta	Dinnyés
A helyi gazdasági környezet fejlesztése	Gazdasági infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése	XX	X	X	X
	Helyi vállalkozások indításának segítése, működésük támogatása, K+F+I adaptáció elősegítése	X	X	XX	X
	Mezőgazdasági termelés diverzifikálásának támogatása	X		X	X
	A nagy hozzáadott értéket képviselő ágazatok fejlesztése			X	X
	Magas minőségű, helyi termékek előállításának és piacra jutásának segítése	X	X	X	XX
A gárdonyi szelíd turizmus minőségi fejlesztése	A vízparti turizmus meglévő elemeinek fejlesztése, új lehetőségek feltárása és kiaknázása	XX	XX		
	A gyógyfürdő infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztése		XX		
	Minőségi, családi szálláshelyek kialakítása	XX	X		
	A szelíd (egészség-, aktív-, kulturális-, öko- és falusi) turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése			X	XX
	Turisztikai szolgáltató kisvállalkozások támogatása	XX	XX		XX
Hangulatos és minőségi települési környezet megvalósítása	A Velencei-tó léptékének megfelelő, igényes településkép kialakítása	XX	XX	X	XX
	A városi alközpontok funkciójuknak megfelelő fejlesztése	XX	X		
	A településszerkezet megóvása és az épített értékek megőrzése	XX	XX	X	XX
	Külső közlekedési kapcsolatok fejlesztése	XX	X		XX
	Belső közlekedés feltételeinek javítása	XX	XX	XX	XX
	A városi közlekedés tehermentesítése	XX	XX		
	Közműfejlesztések		X	XX	
Természetes környezet megőrzése és az ellenállóképeség fejlesztése	A helyi természeti értékek megőrzése	X	XX		XX
	Közösségi zöldfelületek további fejlesztése, hálózatba rendezése	X	X		
	Levegőminőség megőrzése, a kibocsátás és az ökológiai lábnyom csökkentése	X	X	X	X
	Vízminőség megőrzése és a csapadékelvezetés további javítása	XX	XX		X
	Energiahatékonysági törekvések segítése	XX	XX	XX	XX
	Klimaváltozás negatív hatásainak mérséklésére és a változásokhoz való alkalmazkodóképesség erősítésére törekvés	XX	XX	XX	XX
A gyarapodó helyi közösség megerősítése és a helyi értékek megőrzése	A helyi oktatás helyigényének és feltételrendszerének biztosítása	X	XX		
	A gyarapodó településen a kisvárosi hangulat megőrzése	XX	XX		
	A helyi kulturális és történelmi örökség ápolása	X	X		XX
	Népesség megtartását elősegítő fejlesztések	X	X	X	XX
	Munkaerő minőségi fejlesztése, a helyi képzések és a gazdasági élet összekapcsolása	X	X		X
	Aktív civil kezdeményezések támogatása	XX	XX	X	X
Városi funkciók megerősítése	A helyi közszolgáltatások fejlesztése és azok elérhetőségének javítása	XX	XX		
	Térségi egészségügyi szolgáltatások bővítése	XX	X	X	X
	Térségi szociális intézmények fejlesztése	XX			
	Egyéb járásközponti funkció erősítése	X			
	Velencei-tavi marketing további erősítése a szomszédos településekkel karöltve	XX	XX		X

A HELYI GAZDASÁGI KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE

A gárdonyi lakosság jelentős része Budapestre és Székesfehérvárra ingázik, ami a tóparti helyzet szezonális volta és e két város erős vonzaskörzete miatt alakult ki. A város egyik célja a lakosság helyben foglalkoztatottságának növelése, amely a vállalkozások indulásához és működtetéséhez szükséges feltételek (telephely biztosítása, gazdasági infrastruktúra fejlesztése, a munkavállalók képzettségének és a piaci elvárásoknak az összehangolása, szakmai és egyéb segítségnyújtás) megteremtésével, fejlesztésével érhető el. Vállalkozások helyzetén javíthatna az együttműködések számának növekedése is (pl. a helyi termékek helyben való hasznosulása, értékesítése), melyhez szükséges a megfelelő koordináció, az üzleti kommunikációs csatornák megteremtése.

Gárdony régmúlt mezőgazdasági sikerei után feléledőben van a mezőgazdaság és az arra alapuló élelmiszerfeldolgozás. Több jól működő, sikeres vállalkozás alakult, a gyümölcs- és zöldségtermesztésben komoly potenciálok vannak, ezért a mezőgazdasági termelés diverzifikálása, a mezőgazdasági termékek piacra jutásának támogatása fontos szempont a város gazdaságfejlesztésében.

Gárdonyra hagyományosan nem jellemző az ipari termelés, de kis léptékű ipari létesítmények elhelyezésére a dinnyési és az agárdi ipari területek fejlesztésével van lehetőség, valamint új iparterületek kijelölése lesz lehetséges a főúti elkerülő megépülése esetén. Cél a magas hozzáadott értéket és innovációt jelentő húzóágazatok bevonása és itt tartása, mely alapvetően támogatja a város versenyképességét és a foglalkoztatást. Ugyanakkor elkerülendő a szennyező, a helyi életminőséget és turisztikai potenciált romboló iparágak betelepítése.

A GÁRDONYI SZELÍD TURIZMUS MINŐSÉGI FEJLESZTÉSE

Gárdony életében, tóparti helyzetéből fakadóan, a turizmus jelentős szerepet játszik. A város az ágazat fejlesztését a tó és a térség léptékének megfelelően, a környezet- és természetvédelem érdekeit szem előtt tartva képzelel el, így a szelíd (egészség-, aktív-, kulturális-, öko- és falusi-) turisztikai formákat részesíti előnyben, ahogy a szálláshelyfejlesztésben is a minőségi, családi, 20-30 fős fogadóhelyek kialakítását preferálja. Ugyanígy a szempont, hogy a kínált szolgáltatások elsősorban helyi vállalkozásokhoz kötődjenek, így az ő támogatásuk is elengedhetetlen. A tóhoz köthető turizmus szezonális jellege azonban problémákat okoz, így azok enyhítésére a turizmus más, a főszezonon túlnyúló ágait is fejleszteni szükséges.

A szelíd turizmus több fajtájára már ma van lehetőség: megtalálhatók a kulturális turizmus eseményei, Dinnyésen az ökoturizmus, Agárdon és Gárdonyban a kerékpáros- és a vízi turizmus, valamint az egészségturizmus egyes lehetőségei adottak; ezeken túl a konferenciaturizmusban és a

falusi turizmusban további potenciálok rejlenek. Gárdony emellett meglehetősen gazdag rendezvénynaptárral rendelkezik, így a gárdonyi fesztiválhagyományok megfelelő alapot és tapasztalatot adnak e terület további fejlesztéséhez.

A '60-as, '70-es években kiépített tóparti idegenforgalmi infrastruktúra mára már korszerűtlenné vált, annak átalakítása is időszerű. A megvalósítandó fejlesztések esetén a minőségi és nem a mennyiségi idegenforgalom növelése a cél, amely megállíthatja a vendégszám csökkenését, ám az magas színvonalon maradhat és békés kisvárosi miliő sem válik zsúfolttá a főszezonban.

A Velencei-tó szezonális turizmusa mellett a Gyógy-és Termálfürdő egész éves kikapcsolódást nyújt, és szolgáltatásainak és infrastruktúrájának további bővítésére is mutatkozik igény, amihez szakmai elképzelések és a megfelelő terület rendelkezésre áll.

A szelíd turizmus formáinak fejlesztése és a turisztikai kínálatbővítés érdekében a környező településekkel (a velencei-tavi településeken túl főként Székesfehérvárral, valamint a Váli-völgy és a Vértes településeivel) való összefogás és a termékek csomagba rendezése, tematikus kiajánlása, marketingje további fontos fejlesztési irány.

HANGULATOS ÉS MINŐSÉGI TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET MEGVALÓSÍTÁSA

Gárdony vonzó kisváros, amit a betelepülők jelentős száma is bizonyít: a közeli nagyvárosokon és a jó elérhetőségi viszonyain túl a tó jelenléte és a csendes, nyugodt lakókörnyezet is fontos szempont. A település meglévő értékeinek - természeti és épített örökségének, valamint településszerkezetének - megőrzése mellett egységes településkép és különböző funkciójú, karakteres településközpontok kialakítása, közösségi terek és zöldfelületek értékfókuszú fejlesztése szükséges. A vonzó településkép nemcsak az itt lakók és az ideköltözni vágyók, hanem az ide látogatók számára is élhető környezetet biztosít.

A főbb városi közlekedési csatornák és pontok összekötése, a biztonságos közlekedési átvezetések megoldása jelentősen javítaná a város élet minőségét. A tó körüli kerékpárút megépülése jelentős lépés volt a város kerékpárúthálózata számára, ennek további fejlesztése és a kapcsolódó városi kerékpárútvonalak további építése a következő időszak feladata. Az élhető, ugyanakkor turisztikailag vonzó települési környezet további fejlesztésére lesz lehetőség, ha a 7. sz. főút Velencével közös elkerülő útja kiépül, és így a várost forgalmával kettészelő főút városi úttá fog szelídülni.

A város kiépülését a múlt század első felében felfutó fürdő turizmusnak köszönheti, ami a '70-es, '80-as évekre tömegturizmussá fejlődött. A tömegek kiszolgálására kiépült parti infrastruktúra sem esztétikailag, és sem funkciójában nem állja meg már helyét, azonban forráshiány miatt csak kis részben fejlődött, még nem valósult meg a parti sáv európai színvonalú kialakítása.

A leromlott állapotú infrastruktúra jelentősen rontja a település imázsát, ezért a használaton kívüli vagy rossz minőségű üdülők vagy területük a település és a Velencei-tó léptékének megfelelő hasznosítása továbbra is feladatként jelentkezik.

TERMÉSZETES KÖRNYEZET MEGŐRZÉSE ÉS AZ ELLENÁLLÓKÉPESSÉG FEJLESZTÉSE

Város törekszik a természetes értékeinek a megőrzésére, a védett és hálózatba rendezett ökoszisztémák bővítésére. Ehhez igazodva pedig a város zöldfelületek bővítése és minőségének fejlesztése is a következő időszak fő feladatát képezi. A Velencei-tó, mint országos jelentőségű érték egészét érintő problémák kezelése (vízszintszabályozás) meghaladja a város kompetenciáját és erejét, ezek esetén állami beavatkozásra lesz szükség. A fenntartható vízpótlás megteremtéséhez szükséges az agárdi szennyvíztisztító által kezelt víz megfelelő utókezelésének és ellenőrzésének kialakítása, lehetővé téve a tóba való bevezetést. További feladat a belterületi csapadékelvezetés és felszíni vízrendezés javítása is.

Gárdony az elmúlt évtizedekben komoly energiahatékonysági fejlesztéseket valósított meg (pl. a termálvíz potenciálra épülő energiahatékonyság és a napenergia hasznosítása a település intézményeiben, energetikai felújítások). A város az intézményeiben bevezetendő további intézkedések mellett egyéb (lakossági, üdülő és vállalkozási) épületek esetében is tervezi az energiahatékonyság ösztönzését, ökológiai lábnyomunk méretének csökkentését.

Az éghajlatváltozás korunk egyik legnagyobb kihívása a társadalom és a gazdaság számára, mely szempont nem hagyható figyelmen kívül a város jövője szempontjából. A megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelembe való befektetés, a társadalom, a gazdaság, az infrastruktúrák alkalmazkodóképességének támogatása kiemelt fontosságú lesz az elkövetkező években, ahogy erre az egyre csökkenő csapadékmennyiség, hosszabbodó és sokasodó aszályos és hóhullámos időszakok rávilágítanak. Célunk, hogy települési szinten is növelni tudjuk az ellenállóképességet és kiemelt figyelmet fordítsunk olyan területekre, amelyek elősegítik az alkalmazkodóképesség növekedését, így például a társadalmi és környezeti tőke növelésére.

A GYARAPODÓ HELYI KÖZÖSSÉG MEGERŐSÍTÉSE ÉS A HELYI ÉRTÉKEK MEGŐRZÉSE

Gárdony népessége az országos és megyei tendenciákkal ellentétben növekszik. A növekvő népesség főként fiatal családokból és nyugdíjasokból áll. A betelepülők és a felnövő fiatalok Gárdonyban tartásához a város mielőbbi lépéseket tervez, ezért a cél elérését az oktatás, a kulturális és sportolási lehetőségek fejlesztésével, az civil kezdeményezések támogatásával és a további betelepülők - a kisvárosi méret megtartása mellett lehetséges - fogadásával képzei el.

A színvonalas oktatást nyújtó, térségi szereppel is bíró Chernel István Általános Iskola és Gimnázium kiemelt célja a képzés színvonalának megtartása, fejlesztése, és a városi oktatás növekvő helyigényének és feltételrendszerének biztosítása is.

Az aktív helyi civil élet, az összehangoltan együttműködő kulturális intézmények rendezvényei és a város területén kialakított nívós sportolási lehetőségek hozzájárultak a település társadalmának közösségé válásához, a település sokszínűségéhez, aminek megőrzése és további fejlesztése a továbbiakban is szükséges.

VÁROSI FUNKCIÓK MEGERŐSÍTÉSE

Gárdony térségi intézményei, közszolgáltatásai mellett a város egyéb - oktatási, egészségügyi - szolgáltatásait is igénybe veszik a környező települések. Mind a város, mind térsége számára így fontos lenne az egészségügyi, a szociális és az oktatási lehetőségek bővítése, valamint a velencei-tavi marketing környező településekkel (nagyobb térségek összefogásának lehetősége esetén Székesfehérvárral) együtt történő megoldása. A járásközponti szerep kapcsán Gárdonynak kiemelt jelentősége van olyan területeken is, mint a természet- és környezetvédelem, a területhasználat, az infrastruktúrafejlesztés, a kultúra, sport, rekreáció fejlesztési céljainak összehangolása. A közszolgáltatások fejlesztésénél emellett kiemelt figyelmet kell fordítani a körforgásos gazdaság szempontjainak is. A velencei-tavi marketing fejlesztésében kulcsszerepet játszik a helyiek és ide látogatók tájékoztatása a fürdőhelyek vízminőségéről, a zúfoltságáról, a havária esetekről, illetve közlekedési rendkívüli helyzetekről.

4.4 A REZILIENS VÁROS A STRATÉGIAI CÉLRENDSZERBEN

A városi reziliencia szükséges feltétele a fenntarthatóságnak. A külső hatásoknak ellenálló, a megjelenő hatásokhoz rugalmasan alkalmazkodni tudó, illetve a hatások elkerülése érdekében átalakuló rendszer alapozhatja meg a város hosszú távú céljainak megvalósítását. Éppen ezért a középtávú céloknak és részcéloknak tükrözniük kell a település felkészültségének javítását a potenciálisan begyűrűző hatásokra, a stratégiai célok összefüggéseit a rezilienciával az öt tervezési dimenzió keresztül mutatjuk be.

Városi rezilienciát fejlesztő lépések mátrixa

ADAPTÍV FORGATÓKÖNYV JELENTŐS TÉNYEZŐI	Alacsony abszorpciós képesség esetén tervezett beavatkozások:	Alacsony adaptációs képesség esetén tervezett beavatkozások:	Alacsony transzformációs képesség esetén tervezett beavatkozások:
A városi munkaerő elszívása fokozódik	Helyi munkahelyteremtés	Vállalkozások elindulásának és működésének támogatása	Innovációs és vállalkozásmentorálási infrastruktúrák kiépítése
Válsághelyzetek gazdaságra gyakorolt nagy hatása	Szelíd (öko-, sport, kulturális- és egészség) turizmus támogatása a hagyományos turizmushoz képest	Gazdasági szerkezet egyoldalúságának oldása befektetésösztönzéssel	Közép vállalatok betelepülésének, kialakulásának támogatása
Velencei-tó vízszintjének és vízminőségének kedvezőtlen irányú változása	Közműfejlesztések	A Velencei-tó vízgyűjtő területén való együttműködés kialakítása, a vízutánpótlás hosszútávú megoldása	Felek közötti erős kommunikáció kialakítása
Időjárási szélsőségek gyakoribbá válása	Vízminőség megőrzését és javítását szolgáló fejlesztések Zöldfelületi rendszer növelése, véderdők létrehozása	Energiahatékonysági fejlesztések, szennyezések csökkentése	Klímaváltozás negatív hatásaira való felkészülés, klímastratégia intézkedéseinek megvalósítása
A digitális innovációk elkerülik a térséget, helyi vállalkozók nem nyitottak a digitális innovációkra	Nagy hozzáadott értéket képviselő ágazatok fejlesztése	Vállalkozások K+F+I adaptációjának támogatása	Adaptációt elősegítő mentorálási és koordinációs szerep betöltése
A lakosság növekedési üteme változatlan, a lakosságcsere is	Népesség megtartását szolgáló fejlesztések (munkalehetőségek, közlekedési feltételek javítása, oktatási, szociális és egészségügyi infrastruktúra fejlesztések)	Népesség megtartását szolgáló fejlesztések (természeti értékek megőrzése)	Népesség megtartását szolgáló fejlesztések (városkép erősítése)

4.4.1 PROSPERÁLÓ VÁROS

A prosperáló város megvalósulását természetesen a gazdasági versenyképesség alapozza meg, éppen ezért az első és második stratégiai cél szolgálja leginkább. A gazdasági infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése segíti a helyi vállalkozások elindulását, illetve a nagy hozzáadott értéket képviselő ágazatok jobb megtelepedését, helyi beágyazódását. Ezek a folyamatok Gárdonyban kezdetét vették az elmúlt években, a vállalkozási kedv növekedett; elsősorban a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység ágban. A folyamat biztató, mivel segíti a gazdaság ellenállóképességét, több lábon állását, ennek erősítése kulcsfontosságú a következő időszakban, akárcsak a K+F+I technológiák átvételének elősegítése, ezáltal a helyi vállalkozók versenyképességének támogatása. A hagyományos ágazatok, a mezőgazdaság fejlesztése is hozzájárul az kiegyenlített gazdasági szerkezethez. Valamint a helyben előállított, kis szállítási igényű termékek a gazdaság fenntarthatóságához is hozzájárulnak, válságok esetén pedig az ellátási lánc rövidege miatt az ellátásbiztonságot, az ellenállóképességet is támogatják. Következésképpen a helyi, magas minőségű termékek piacra vitelének és diverzifikációjának támogatása, a mezőgazdasági innovációk átvételének segítése is támogatja a prosperáló várost.

A turizmus minőségi fejlesztése, a szelíd megvalósulása, diverz szolgáltatási kínálattal (egészség-, aktív-, öko- és falusi turizmus) segíti a helyiek és nyaralók együttélésének gördülékenységet, a tömegturizmus visszaszorításával. Ehhez az infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése szükséges. Továbbá a prosperáló várost szolgálják a városi funkciók kialakításának gazdasági, gazdaságélénkítő hatásai és a humáninfrastruktúrát érintő fejlesztések, valamint a külső közlekedési kapcsolatok erősítése is.

4.4.2 ZÖLDÜLŐ VÁROS

A zöldülő várost támogatását alapvetően a *Természeti környezet megőrzése és az ellenállóképesség növelése* stratégiai cél szolgálja, annak rész céljai kitérnek a természetes környezet, ezáltal a biodiverzitás megőrzésére, a szennyezések csökkentésére, a kibocsátáscsökkentési és klímaváltozáshoz történő alkalmazkodási törekvésekre. Ezenkívül a helyi mezőgazdaság a felelős erőforrásgazdálkodásra épülve támogatja a környezeti fenntarthatóságot; a tóparti fejlesztések kisvárosi természetközeli jellege egybecseng a természeti értékek megőrzésével, a városi zöldterületeinek védelmével. A közlekedési fejlesztések az üvegházhatásúgázok kibocsátásának csökkenéséhez hozzájárulhatnak a szelíd közlekedési módok erősítésével, a városi torlódások felszámolásával. A közműfejlesztések a talajszennyezés visszaszorítása, ezáltal a talajvíz és a Velencei-tó minőségének megőrzését is segíti. A szelíd turizmus elterjedése a turisztikai tevékenységek időbeli és térbeli dekoncentrációja által csökkenthetik a település környezeti

terhelését. A zöldülő város szempontjainak érvényesítése a részcélokon túl az átfogó célok között is megjelenik, kiemelve a dimenzió jelentőségét.

4.4.3 DIGITÁLIS VÁROS

A digitális fejlesztésekre önálló cél nem található Gárdony célrendszerében, mivel a technológiai innovációknak alapvetően a városi működés hatékonyságát kell szolgálniuk, nem pedig öncélú fejlesztésekként megjelenniük. A digitalizáció a gazdasági versenyképességet erősíti, így a gazdasági infrastruktúra fejlesztések esetén kiaknázandó lehetőségként jelenik meg, hasonló okokból fontos a vállalkozások segítése a K+F+I vívmányok átvételében. A településüzemeltetési szolgáltatások hatékonyabb üzemeltetéséhez és a magasabb fokú felhasználói elégedettséghez hozzájárulhatnak a különböző IKT megoldások a közműfejlesztések, városi funkciók, közszolgáltatások és energiahatékonysági, megújuló erőforrások kiaknázására irányuló beruházások során. Mindezek mellett az adatalapú döntéshozatal megerősítése és a tájékoztatási célú platformok létrehozása fogja a város digitális átállását előre vinni.

4.4.4 MEGTARTÓ VÁROS

A megtartó város tervezési dimenzió egyrészt az *Esélyegyenlőség, társadalmi kohézió* horizontális célon keresztül érvényesül, másrészt pedig a *Gyapodó helyi közösség megerősítése és a helyi értékek megőrzése*, valamint a *Városi funkciók megerősítése* stratégiai célok szolgálgják. Hiszen az oktatási intézmények, az egészségügyi ellátás, a szociális és kulturális szolgáltatások bővítése a települési lehetőségeket szélesítik, növelik a hozzáférhetőségen és elégedettségen keresztül az élhetőséget. Az alközpontok fejlesztése a szolgáltatások elérhetőségének fokozásán túl a helyi identitást és közösségi életet is támogatni hivatottak. A humán infrastruktúrák és városi szolgáltatások fejlesztése a helyi igényeknek megfelelő szintre elősegíti a lakosság helyben tartását, akárcsak a munkahelyteremtő gazdasági kezdeményezések. Cél ugyanakkor a helyi értékek megőrzése, a kisvárosi jelleg megóvása. A szelíd turizmus támogatása a hagyományos tömezturizmussal szemben a nyaralók és helyiek közötti ellentéteket enyhítheti.

4.4.5 KISZOLGÁLÓ VÁROS

A kiszolgáló város alapvetően az épített infrastruktúrák felől közelíti meg a városi rendszereket, így a *Hangulatos és minőségi települési környezet megvalósítása* stratégia céllal kapcsolódik szervesen össze. A Velencei-tó léptékéhez és hangulatához igazodó településszerkezet, településkép és fejlesztések, a közlekedési, elsősorban terheltséget csökkentő célok, a közműfejlesztések a körforgásos gazdaság érvényesülését és a Gárdonyi élhetőség növelését célozzák az épített

környezet megfelelő alakítása segítségével. Ugyancsak kiemelendő a *Városi funkciók megerősítése* stratégiai cél is, hiszen a kapcsolódó infrastruktúra fejlesztések egyaránt hasznosulnak városi és térségi szinten. A zöldinfrastruktúra fejlesztések és a csapadékelvezetés javítása a klímaváltozás indukálta negatív hatások mérséklését támogató kiszolgáló infrastruktúra intézkedések. A gazdaságot szolgáló részcélok közül pedig a gazdasági infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése, valamint a szelíd turizmust elősegítő alaphálózat kialakítása említendő a kiszolgáló város dimenzióján belül.

4.5 A STRATÉGIA ÖSSZHANGJA MÁS STRATÉGIÁKKAL

A településfejlesztési tervek, így a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia, célja, hogy egységes keretbe rendezze azon fejlesztéseket, amelyeket a város rövid-, közép- és hosszú távon tervez megvalósítani. Az FVS tervezés során szükséges megvizsgálni, hogy Gárdony stratégiája, célrendszere milyen viszonyban áll más országos, megyei vagy települési, esetleg nemzetközi (uniós) tervekkel. E koherenciavizsgálat részletes bemutatása a jelen fejezet feladata. Az egyes dokumentumokkal való összefüggések táblázatos összefoglalása során a Gárdonyi célokra az alábbi jelölések használatosak:

- S1. A helyi gazdasági környezet fejlesztése
- S2. A gárdonyi szelíd turizmus minőségi fejlesztése
- S3. Hangulatos és minőségi települési környezet megvalósítása
- S4. Természetes környezet megőrzése és az ellenállóképesség fejlesztése
- S5. A gyarapodó helyi közösség megerősítése és a helyi értékek megőrzése
- S6. Városi funkciók megerősítése

Kapcsolódás az európai uniós célkitűzésekhez

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia az Európai Unió programidőszakához igazodik, annak fejlesztési időtávjait követi, emiatt fontos az Unió 2021-2027-es időszakra kijelölt öt fő célkitűzéséhez való illeszkedést, koherenciát megvizsgálni. Ezek az alábbiak:

Intelligensebb Európa: az innováción, a digitalizáción, a gazdasági átalakuláson és a kisvállalkozásoknak nyújtott támogatáson keresztül (S1, S2, S5).

Zöldebb, karbonszegény Európa: a Párizsi Megállapodás végrehajtásával, valamint az energiaügyi átállásba, a megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelembe való befektetéssel (S4).

Jobban összekapcsolt Európa: a stratégiai szállítási és digitális hálózatokkal (S3, S6).

Szociálisabb Európa: a szociális jogok európai pillérének megvalósításával, valamint a minőségi foglalkoztatás, az oktatás, a készségek, a társadalmi befogadás és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés támogatásával (S5, S6).

A polgárokhoz közelebb álló Európa: a helyileg irányított növekedési stratégiák és a fenntartható városfejlesztés Uniószerterve való támogatása révén (S5, S6).

Kapcsolódás a város Integrált Településfejlesztési Stratégiájához, valamint a városi ágazati programokhoz és stratégiákhoz

ITS 2014

Hasonlóan a jelenlegi FVS célrendszerhez, a korábbi ITS-ben szereplő célrendszerben is hat stratégiai cél volt meghatározva. Ezekhez a kapcsolódásokat az alábbi táblázatban gyűjtjük össze:

ITS 2014 stratégiai célok	A 2014-es célok, FVS célokhoz való kapcsolódása
Helyi kis- és középvállalkozások bővítése, együttműködése, helyi termékek támogatása	A cél megmaradt, az S1-es cél tartalmazza a gazdaságfejlesztést, a vállalatok működési és fejlesztési támogatását.
A szelíd (egészség-, aktív-, kulturális-, öko- és falusi) turizmushoz kapcsolódó szolgáltatás és szálláshelykínálat bővítése	A cél megmaradt, az S2-es cél tartalmazza a jelenlegi turizmussal kapcsolatos célkitűzéseket (tópart fejlesztés, gyógyfürdő fejlesztés, minőségi (családi) szálláshelyek kialakítása.) A turisztikai szolgáltató kisvállalkozások ide kerültek a 2014-es ITS első stratégiai céljából.
Hangulatos és minőségi települési környezet megvalósítása	A cél megmaradt (S3), de a tartalom egy része, amely a környezettel kapcsolatos az S4-es célba került át (közösségi zöldfelületek fejlesztése, belterületi csapadékelvezetés, természeti területek megőrzése, levegő- és vízminőség megőrzése). Nagyobb hangsúlyt kaptak a közlekedési célkitűzések (elkerülő út, közlekedési tehermentesítés). Megmaradt az alközpontok és a kerékpárutak fejlesztése.
Ökovárossá válás	Az S4-es (Természetes környezet megőrzése és az ellenállóképesség fejlesztése) célba átkerültek az Ökovárossá válás energiahatékonysági és klímavédelmi céljai
A növekvő lakosság megtartása, az erős civil aktivitás és a települési szolidaritás megőrzése, fiatalok helyben tartása	A cél tartalma az S5-ös célnál jelenik meg (iskolai képzés fejlesztése, bővítése, munkaerőképzés, népességmegtartás erősítése). Ez kiegészül a kulturális értékekkel és a helyi közösség megerősítésével az FVS célokban.
Járasközpont-szerep megerősítése	Az S6-os cél tartalmazza, de városi funkciók néven (közszolgáltatások, egészségügy, szociális ellátás, Velencei-tavi marketing mellett)

Gárdony 2019-2024. évi gazdasági programja

A gazdasági program céljai és célterületei, valamint a gárdonyi stratégiai célokhoz való kapcsolódásukat az alábbi táblázat mutatja, ahol '++' jelzi, hogy több célterülethez is kapcsolódik az adott FVS cél. Elmondható, hogy a gazdasági program minden célkitűzése legalább egy stratégiai célban megjelenik.:

Gazdasági program átfogó céljai	FVS célok					
	S1	S2	S3	S4	S5	S6
I. Gazdaságfejlesztés	++			+		
II. Szolgáltatás szektor fejlesztése		++	+		++	
III. A versenyképesség növelése			+			
IV. Munkaerőpiaci és humán erőforrás fejlesztések					++	
V. A város innovációs potenciáljának a növelése	+					+
VI. Környezetvédelem, környezet- és zöldterület-fejlesztés			+	++	+	
VII. Az épített környezet értéknövelése		+	++	+		
VIII. A kommunális ellátás fejlesztése		++	++			
IX. Forgalomtervezés, a környezettudatos közlekedés megteremtése			+			
X. Társadalmi szolgáltatások fejlesztése		+	+	+	++	++

Gárdonyi Helyi Esélyegyenlőségi Program 2019-2024

A program célja, hogy az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét, a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés elvét, a diszkriminációmentességet, a szegregációmentességet, a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

Az Esélyegyenlőségi Programnak kapcsolódási pontja van az „Esélyegyenlőség, társadalmi kohézió” horizontális célhoz, valamint az S5. A gyarapodó helyi közösség megerősítése és a helyi értékek megőrzéséhez tartozó munkaerőképzés rész célhoz és az S6. Városi funkciók megerősítése stratégia cél alatt értendő szociális jellegű fejlesztésekhez. 2025 februárjában várható az új Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadása.

Kapcsolódás a megyei tervekhez, ágazati programokhoz és stratégiákhoz

Fejér megye Területfejlesztési Konceptió 2030

Gárdony, mint járásközpont, a koncepcióban a fenntartható városok között, illetve a Velencei-tó környéki fejlesztési területhez tartozik.

Az alábbi táblázatban szemléltetjük a kapcsolódást a Fejér megyei Fejlesztési Koncepció célrendszerhez (átfogó és stratégiai célokhoz):

Átfogó célok	Stratégiai célok	FVS célok					
		S1	S2	S3	S4	S5	S6
I. Gyarapodó, egészséges és összetartó népesség	I.1 Helyi identitás és közösségek megerősítése					X	
	I.2 Népesség megtartása és munkaerő minőségi fejlesztése	X				X	X
	I.3 Területi különbségek mérséklése, jobban összetartó, szociálisan érzékenyebb megye			X		X	X
II. Élhető megye és települések	II.1 Épített környezet, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése		X	X	X		
	II.2 Természetes környezet megőrzése és klímaváltozás hatásaival szembeni ellenállóság fejlesztése, zöldebb Fejér megye				X		
III. Innovatív és fejlődő gazdaság	III.1 Innováció és kutatás lehetőségeinek megteremtése, elősegítése, intelligens megye	X	X			X	
	III.2 Gazdasági környezet fejlesztése	X	X		X		

Fejér megye Foglalkoztatási Stratégiája 2016-2030

Átfogó célok	Gárdonyi célokhoz való kapcsolódás
Emberi erőforrások fejlesztése a vállalkozó, innovatív helyi társadalom kialakítása és gazdasági termelékenység fenntarthatósága érdekében	Az új lehetőségekhez való viszonyulás elősegítése, munkaerő képzése és felkészítése a digitalizációra. <i>Többnyire munkaerő fejlesztésén alapuló célkitűzés, munkaerőpiaci esélyegyenlőség biztosítása. (S1 és S5 stratégiai cél –munkaerőhöz kötődően).</i>
Eltérő igényű várostérségek versenyképességének növelése, a fejlesztendő térségek versenyhátrányának kompenzálása	Eltérő igényű várostérségek versenyképességének növelése, a fejlesztendő térségek versenyhátrányának kompenzálása. <i>A KKV-k humánerőforrásának fejlesztése, foglalkoztatottá válást segítő szolgáltatások bővítése, befektetés-ösztönzés, vállalkozásfejlesztési pályázatok (S1, S5 és S6 stratégiai cél – gazdasághoz és munkaerőhöz kötődően).</i>
Szociális gazdaság fejlesztése a társadalmi felzárkózás és az életminőség fejlesztése érdekében	Szociális gazdaság bővítése a társadalmi felzárkózás és az életminőség fejlesztése érdekében. <i>Társadalmi vállalkozások fejlesztése, kifejezetten az alacsonyan képzett munkaerő fejlesztése, helyi termékek támogatása és fejlesztése, gyermekellátás és humánszolgáltatások fejlesztése. (S1, S5, és S6 stratégiai cél – vállalkozásfejlesztéshez, helyi termékekhez kötődően).</i>

Fejér megye Klímastratégiája

Átfogó célok	Gárdonyi célokhoz való kapcsolódás
A megye sérülékenységének csökkentése 2030-ig, klímakitettségek mérséklése adaptációs intézkedések által.	Kapcsolódás az S4-es stratégiai célhoz: <ul style="list-style-type: none"> • A helyi természeti értékek megőrzése • Levegőminőség megőrzése, a kibocsátás és az ökológiai lábnyom csökkentése • vízminőség megőrzése és a csapadékelvezetés további javítása
A megye klímaadaptációs felkészülésének növelése rendszeres kampányok, szemléletformálási intézkedések lefolytatásával, 2025-ig éves rendszerességgel.	<ul style="list-style-type: none"> • Energiahatékonysági törekvések segítése • Klímaváltozás negatív hatásainak mérséklésére és a változásokhoz való alkalmazkodóképesség erősítésére törekvés.

Kapcsolódás a hazai tervekhez, ágazati programokhoz és stratégiákhoz

Az alábbi táblázat bemutatja, hogy Gárdonyi Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája miképp illeszkedik az alábbi tervdokumentumokhoz:

- Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció
- Program a Versenyképesebb Magyarorszáért
- A magyar mikro-, kis- és középvállalkozások megerősítésének Stratégiája 2019-2030
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia
- Nemzeti Tájstratégia (2017-2026)
- Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia 2014-2030
- Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2009-2024
- Nemzeti Tehetség Program 126/2008. OGY-határozat (2008-2028)
- Egészséges Magyarország 2021-2027
- Országos Területrendezési Terv
- Nemzeti Reformprogram
- Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030
- Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (2018-2030)
- Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II.
- 4. Nemzeti Környezetvédelmi Program (2015-2019)
- Idősügyi Nemzeti Stratégia (2034-ig)
- Magyarország Nemzeti Energia- és Klímaterve
- Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégiai 2021-2027

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció	Magyarország legfontosabb fejlesztési koncepciója, a jövőképe szerint „Magyarország 2030-ban Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó néppességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal.” <i>Nagyon erős kapcsolódás van a dokumentummal, mivel az OFTK kiter átfogóan minden területre.</i>					
	S1	S2	S3	S4	S5	S6
	X	X	X	X	X	X
Országos Területrendezési Terv	„Meghatározza az ország egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére.” <i>Nagyon erős a kapcsolódás az OTrT-ben megjelölt területhasznosítás kapcsán.</i>					
	S1	S2	S3	S4	S5	S6
	X	X	X	X	X	X
Program a Versenyképesebb Magyarorszáért	A foglalkoztatást, a vállalati környezetet, az adózást, a közszférát, az oktatást és az egészségügyet érintő program, amelynek célja az európai átlagnál magasabb gazdasági növekedés. <i>A gárdonyi célrendszerhez a gazdasági környezet, valamint az oktatás és egészségügyi szolgáltatások fejlesztésén keresztül kapcsolódik.</i>					
	S1	S2	S3	S4	S5	S6
	X					X

Nemzeti Reformprogram	<p>A COVID járvány utáni, hazai helyreállítási program, amely lehetőséget ad a járvány okozta problémák kezelésére.</p> <p><i>Kapcsolódás található a gazdaságfejlesztés területén, amely többnyire helyreállítási célkitűzések (ezen keresztül kapcsolódik a turizmussal), emellett fenntarthatósági és környezeti célok, valamint a városközponti szolgáltatások kapcsán is összeköthető a Gárdony városi célrendszerrel.</i></p>					
	S1 X	S2 X	S3	S4 X	S5	S6 X
A magyar mikro-, kis- és középvállalkozások megerősítésének Stratégiája 2019-2030	<p>Sikeres magyar kisvállalkozói kör kialakítása és a megélhetést biztosító fejlesztési támogatások szétosztása.</p> <p><i>Kapcsolódási pont a kis és középvállalkozások stratégiai fókuszán alapszik, mivel Gárdonyban jelentős túlsúlyban vannak az ilyen vállalatok.</i></p>					
	S1 X	S2	S3	S4	S5	S6
Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030	<p>A turizmussal kapcsolatos hazai lehetőségek kihasználásával kapcsolatos dokumentum. A gazdaságon, az infrastruktúrán, a helyi értékeken és marketingen keresztül komplex módon tervezi fejleszteni a hazai turizmust.</p> <p><i>Gárdony városa kifejezetten a turizmusra épülő gazdasággal rendelkezik, így jelentős a dokumentumhoz való kapcsolódás. Ide kötődik a településkép, a kulturális és természeti értékek megőrzése és erősítése is.</i></p>					
	S1	S2 X	S3 X	S4 X	S5 X	S6
Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia	<p>Az emberi, a társadalmi, a természeti és a gazdasági erőforrásokkal kapcsolatos fenntarthatósági célkitűzések.</p> <p><i>A teljes stratégiához kötötten jól illeszkedik Gárdony város célrendszeréhez, valamint a „fenntarthatóság, klímavédelem” horizontális célhoz is.</i></p>					
	S1 X	S2 X	S3 X	S4 X	S5 X	S6 X
Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (2018-2030)	<p>Az éghajlatváltozáshoz hozzájáruló szennyezőanyagok (üvegházhatású-gázok) csökkentése, negatív hatásokhoz való alkalmazkodás segítése.</p> <p><i>Illeszkedik a dokumentum a stratégiai célok között a gazdaság fejlesztési és a környezeti célokhoz, a horizontális célok közül a fenntarthatósággal erős a kapcsolódás.</i></p>					
	S1 X	S2	S3 X	S4 X	S5	S6
Nemzeti Tájstratégia (2017-2026)	<p>A stratégia alapvető célja, hogy a tájhasznosítás irányvonalát adja meg, élhető tájak, élhető települések alakuljanak ki hazánkban.</p> <p><i>A célrendszerhez való kapcsolódás mindegyik cél esetében megvan, hiszen a stratégia az érintetlen környezetre és az épített környezetre is egyaránt tartalmaz vonatkozó részeket.</i></p>					
	S1 X	S2 X	S3 X	S4 X	S5 X	S6 X

Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II.	Célja a munkaerőpiacra való belépés segítése, esélyteremtő oktatás, egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférhetőség javítása, szegregáció felszámolása, esélyegyenlőség javítása. <i>Kapcsolódik a gazdasági célkitűzésekhez, a városi szolgáltatásokhoz és a helyi közösségi stratégiai célokhoz, valamint az „Esélyegyenlőség, társadalmi kohézió” horizontális célhoz is.</i>					
	S1 X	S2	S3	S4	S5 X	S6 X
Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia 2014-2030	A stratégia célja az országos közlekedési lehetőségek javítása, környezetre gyakorolt hatások csökkentése és természeti erőforrásokkal való jobb gazdálkodás. <i>Kapcsolódik a megfogalmazott közlekedésjavítási célokhoz és ezzel kapcsolatos környezeti célokhoz.</i>					
	S1	S2	S3 X	S4 X	S5	S6
4. Nemzeti Környezetvédelmi Program (2015-2019)	A Program célja a természeti értékek védelme, megtartása, fenntartható hasznosítása, egészséges környezet biztosítása, feltételeinek a javítása, erőforrástakarékosság és hatékonyság. <i>A célrendszerhez való kapcsolódása elsődlegesen a természeti környezet megóvásához tartozó célokkal van.</i>					
	S1	S2	S3	S4 X	S5	S6
Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2009-2024	Célja a fiatalok számára elősegíteni a társadalmi integrációt és a bennük rejlő potenciálok kiaknázása. Kapcsolódás a helyi közösség megerősítésével kapcsolatos célokhoz és az „esélyegyenlőség, társadalmi kohézió” horizontális célhoz.					
	S1	S2	S3	S4	S5 X	S6
Idősügyi Nemzeti Stratégia (2034-ig)	A stratégia célja az idős korosztály társadalmi részvételének megőrzése. Kapcsolódás a helyi közösség megerősítésével kapcsolatos célokhoz és az „esélyegyenlőség, társadalmi kohézió” horizontális célhoz.					
	S1	S2	S3	S4	S5 X	S6 X
Nemzeti Tehetség Program 126/2008. OGY-határozat (2008-2028)	Célja a fiatal korosztályokban a tehetségek felfedezése, támogatás és segítése a fejlődésben. Kapcsolódás a helyi közösség megerősítésével kapcsolatos célokhoz és az „esélyegyenlőség, társadalmi kohézió” horizontális célhoz.					
	S1	S2	S3	S4	S5 X	S6

Magyarország Nemzeti Energia- és Klímaterve	A terv céljai között a dekarbonizáció, az energiahatékonyság, az energiabiztonság, hazai energiapiac (hálózat) fejlesztése, környezeti szempontok érvényesítése az energiaiparban.					
	A gárdonyi célrendszerben elsősorban a környezeti célokhoz és a megjelölt energiahatékonysági célokhoz kapcsolódik.					
	S1	S2	S3	S4	S5	S6
				X		
Egészséges Magyarország 2021-2027	„Központi eleme az egészségtelen életmód hatásainak mérséklése, a dohányzás, alkoholizmus és elhízás visszaszorítása, a táplálkozási és testmozgási szokások átalakítása és a sérülés-megelőzés valamennyi korcsoportban.”					
	S1	S2	S3	S4	S5	S6
						X
Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégiai 2021- 2027	„Célja, hogy hozzá járuljon az EU „Intelligensebb Európa” szakpolitikai célkitűzéséhez, továbbá a regionális gazdaságok fejlesztéséhez és az ipari átalakuláshoz, digitalizációhoz történő strukturális alkalmazkodás erősítéséhez.” Főleg a gazdasági átalakuláson keresztül kapcsolódik a gárdonyi célrendszerhez, megjelennek a dokumentumban környezeti szempontok is.					
	S1	S2	S3	S4	S5	S6
	X			X		

5. MONITORING, KONTROLLING, INDIKÁTOROK

5.1 FVS MONITORING RENDSZERE, NYOMON KÖVETÉS A TERVEZÉS ÉS VÉGREHAJTÁS SORÁN

Gárdony Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának korábbi fejezetében meghatározásra kerültek a város stratégiai céljai és az azokhoz kapcsolódó specifikus célok. Alapvető fontosságú, hogy a különböző célok, az azokból fakadó intézkedések, beavatkozások kapcsán rendelkezésre álljon kellő információ azok alakulásával kapcsolatban. A város monitoring tevékenységének célja a fejlesztési programhoz kötődő információk, adatok mérése, értékelése és a szükséges beavatkozások megtétele az azok alakulásából levont tanulságok alapján.

Az alábbiakban az FVS céljaihoz kötődő indikátorkészlet kerül meghatározásra, amely elősegíti azok megvalósulásának, eredményességének mérhetőségét. Az indikátorkészlet meghatározását továbbá kiegészíti egy átfogó monitoring rendszer kialakítása, amelynek a menedzsmenete a Polgármesteri Hivatal látja el, és feladatai közé tartozik az önkormányzati belső adatok és a külső adatforrások begyűjtése, nyomonkövetése, az értékelések elvégzése, valamint a visszacsatolások, szükséges korrekciók meghatározása.

Fontos azonban megjegyezni, hogy a Fenntartható Városfejlesztési Stratégiában és a TOP Plusz Városfejlesztési Programtervben megfogalmazott tevékenységek, a monitoring rendszer működése, a kialakítandó indikátorkészlet csak akkor tud végleges formát ölteni, ha azok alapjának tekinthető uniós programok végrehajtási rendje is végleges formát ölt, magyarul amikor az Operatív Programok és egyéb uniós forráselemek teljes mértékben elfogadásra kerülnek. Ezt az átmenetiséget erősíti, hogy az indikátorkészlet elemeiben további változások várhatóak a jövőben: ahogy a jelen stratégiában tervezett tevékenységek eljutnak egy magasabb előkészítettségi fázisba, úgy lehet jobban beazonosítani majd a várható hatásokat, eredményeket, ami kihatással lesz azok mérésére, a monitoring tevékenységre is.

5.1.1. AZ FVS-HEZ KAPCSOLÓDÓ INDIKÁTOROK ÉS AZOK MÉRÉSI MÓDSZERTANA

Indikátor megnevezése és definíciója	Mértékegység	Bázisérték (2021)	Célérték (2027)	Mérés módszere
1. A HELYI GAZDASÁGI KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE				
1.1 Gazdasági infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése				
A város ipari területein működő vállalkozások száma	db változás % (2021=100%)	100%	105%*	A város meglévő és új ipari területein a vállalkozások számának mérése, a változások értékelése
1.2 Helyi vállalkozások indításának segítése, működésük támogatása, K+F+I adaptáció elősegítése				
A helyi kkv-k által foglalkoztatottak száma	fő változás % (2021=100%)	100%	105%*	A helyi kis- és közepes vállalkozások foglalkoztatotti létszámának mérése, a változások értékelése
1.3 Mezőgazdasági termelés diverzifikálásának támogatása				
A mezőgazdasági szektorhoz sorolható vállalkozásoktól ¹³ származó ipari üzésiadó bevétel	Ft változás % (2021=100%)	100%	105%*	A vállalkozások előzetes besorolása (ld. megjegyzés), ipari üzésiadó mérése, a változások értékelése
1.4 A nagy hozzáadott értéket képviselő ágazatok fejlesztése				
Aggregált ipari üzésiadó alap változása a településen	Ft változás % (2021=100%)	100%	105%*	A város ipari üzésiadó bevételeinek mérése, a változások értékelése

* Az FVS 2025. évi felülvizsgálata során kerül pontosításra.

¹³ Várhatóan: TEÁOR '08: (A) Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat egésze; (C) Feldolgozóipar 10.-12. kategóriák, 16. Élelmiszeripar kategória

Indikátor megnevezése és definíciója	Mértékegység	Bázisérték (2021)	Célérték (2027)	Mérés módszere
2. A GÁRDONYI SZELÍD TURIZMUS MINŐSÉGI FEJLESZTÉSE				
2.1 A vízparti turizmus meglévő elemeinek fejlesztése, új lehetőségek feltárása és kiaknázása				
A fejlesztési időszakban (2021-2027) felújított vagy újonnan létesített vízparti turisztikai létesítmények száma	darab	0	1*	A vízparton elhelyezkedő felújított vagy újonnan létesített vízparti turisztikai létesítmények száma
2.2 A gyógyfürdő infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztése				
A Gyógyfürdő bevételei	Ft változás % (2021=100%)	100%	105%*	Az Agárdi Gyógy-és Termálfürdő bevételeinek változása a bázisév és 2027 között
2.3 Minőségi, családi szálláshelyek kialakítása				
Vendégéjszakák száma a helyi szálláshelyeken	db változás % (2021=100%)	100%	105%*	KSH: Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (vendégéjszaka) mutató alapján
Vendégéjszakák száma a helyi panziókban	db változás % (2021=100%)	100%	105%*	KSH: Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken, panzió (vendégéjszaka) mutató alapján
2.4 Turisztikai szolgáltató kisvállalkozások támogatása				
A fejlesztési időszakban (2021-2027) létrejövő, megalakuló, turisztikai profilú családi, mikro, kis és közepes vállalkozások száma	darab	0	1*	Saját adatgyűjtés: a 2021-2027-es időszakban megalakult, kkv vagy annál kisebb turisztikai vállalkozások száma

* Az FVS 2025. évi felülvizsgálata során kerül pontosításra.

Indikátor megnevezése és definíciója	Mértékegység	Bázisérték (2021)	Célérték (2027)	Mérés módszere
3. HANGULATOS ÉS MINŐSÉGI TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET MEGVALÓSÍTÁSA				
3.1 A városi alközpontok funkciójuknak megfelelő fejlesztése				
Új szolgáltatások megjelenése a városközpontokban	darab	0	1*	Az agárdi és a gárdonyi városközpontok területén új szolgáltatások megjelenése
3.2 Külső közlekedési kapcsolatok fejlesztése				
A fejlesztési időszakban (2021-2027) megújított és újonnan épített közutak hossza	méter	0	100*	Önkormányzati adatok alapján
3.3 Belső közlekedés feltételeinek javítása				
A fejlesztési időszakban (2021-2027) megújított és újonnan épített járdák, kerékpárutak hossza	méter	0	100*	Önkormányzati adatok alapján
4. TERMÉSZETES KÖRNYEZET MEGŐRZÉSE ÉS AZ ELLENÁLLÓKÉPESSÉG FEJLESZTÉSE				
4.1 A helyi természeti értékek megőrzése				
Környezetvédelemhez és természetvédelemhez kapcsolódó projektek száma	darab	0	1*	A fejlesztési időszakban a vonatkozó projektek száma
4.2 Községi zöldfelületek további fejlesztése, hálózatba rendezése				
Felújított vagy újonnan létrehozott zöldfelületek mértéke	m ² változás % (2021=100%)	100%	105%*	Önkormányzati adatok alapján az új vagy felújításon átesett zöldfelületek m ² -e
4.3 Energiahatékonysági törekvések segítése				
Energiahatékonyságot növelő helyi beruházások száma	darab	0	1*	Önkormányzati adatok alapján
4.4 Klímaváltozás negatív hatásainak mérséklésére és a változásokhoz való alkalmazkodóképesség erősítésére törekvés				
A városi rezilienciát erősítő programok száma a fejlesztési időszakban (2021-2027)	darab	0	1*	Önkormányzati adatok alapján

* Az FVS 2025. évi felülvizsgálata során kerül pontosításra.

Indikátor megnevezése és definíciója	Mértékegység	Bázisérték (2021)	Célérték (2027)	Mérés módszere
5. A GYARAPODÓ HELYI KÖZÖSSÉG MEGERŐSÍTÉSE ÉS A HELYI ÉRTÉKEK MEGŐRZÉSE				
5.1 A helyi oktatás helyigényének és feltételrendszerének biztosítása				
Gimnáziumi tanulók száma nappali oktatásban	fő változás % (2021=100%)	100%	105%*	Önkormányzati és tankerületi adatszolgáltatás alapján
5.2 A gyarapodó településen a kisvárosi hangulat megőrzése				
A település lakónépessége	fő változás % (2021=100%)	100%	105%*	KSH adatai alapján
5.3 Aktív civil kezdeményezések támogatása				
Helyi civil szervezetek száma	db változás % (2021=100%)	100%	105%*	Önkormányzati adatok alapján
6. VÁROSI FUNKCIÓK MEGERŐSÍTÉSE				
6.1 Velencei-tavi marketing további erősítése a szomszédos településekkel karöltve				
A Velencei-tó marketingjét erősítő programok megvalósítása a fejlesztési időszakban (2021-2027)	darab	0	1*	Önkormányzati adatok alapján

* Az FVS 2025. évi felülvizsgálata során kerül pontosításra.

5.2 AZ FVS EGYSÉGES INDIKÁTORAI

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia és a TOP Plusz Városfejlesztési Programterv útmutatója alapján a dokumentumok esetében a reziliencia és adaptivitás elvárásának megfelelően a külső és belső változásokra reflektálva adaptáció, módosítás is elképzelhető a hét éves időtávban. Ennek érdekében egy átlátható, transzparens nyomonkövetési rendszer kialakítása elvárás, amelynek keretében az ERFA 11. cikk eredményeinek követhetőségéhez és bemutathatóságához szükség van néhány olyan mutatóra is, amely mérhetővé teszi az eszköz teljesítményét, eredményeit. Az alábbiakban ezek kerülnek bemutatásra.

Szempont	Indikátor	Mérték-egység	Bázisérték 2021	Célérték (2027)	Mérés módszere
Reziliencia: a gazdaság több lábbon állása	helyi gazdaság diverzifikációjának mértéke	%	9,22	10,50	a legtöbb iparüzési adót befizető ágazat által befizetett iparüzési adó nagysága (Ft) / a város teljes iparüzési adó bevétele (Ft)
Reziliencia: energiafüggőség alternatív energiaforrásokkal való oldása	megújuló energia-termelés arányának növekedése	%	2,50	2,60	a város területén az adott évben megtermelt megújuló energia összmenyisége (MW GJ) / a város területén az adott évben felhasznált energia összmenyisége (MW GJ)
Reziliencia: digitális város	digitális ügymenetek aránya	%	18,23	35,00	a digitálisan elindított / lefolytatott hivatali ügyek száma (db/év) / az összes adott évben elindított ügy száma (db)

Reziliencia: megtartó város	az élet- minőséget meghatározó szolgáltató- sokkal való elégedettség	%	41,50	50,00	az IH által biztosított elégedettséget mérő kérdőív lehető legnagyobb mintán történő lekérdezése, majd az eredmények összegzését követően az elégedettségi arány kiszámítása
Reziliencia: zöldfelületek	zöld- és vízfelületek arányának változása	%	100	105	települési zöld- és vízfelületek nagysága (ha) (aktuális év) / a települési zöld- és vízfelületek nagysága (ha)(bázisév)
Prosperáló város	fejlesztésekbe bevont külső forrás aránya	%	0,00	0,50	((befektetett eszközök FVS (Ft) aktuális + megelőző évek kumulált) / (befektetett eszközök önkormányzati TOP Plusz forráskeretből (Ft) aktuális + megelőző évek kumulált)) / (tervezett befektetett eszközök FVS (Ft) / önkormányzati TOP Plusz forráskeret (Ft))
Zöldülő város	éves ÜHG kibocsátás egyenérték (CO2/t)	tonna CO2 egyenérték	<i>nincs adat, felülvizsgálat során pótlendő</i>	<i>bázisérték hiján nem becsülhető, felül- vizsgálat során pótlendő</i>	[városi ÜHG kibocsátás tonna CO2 egyenérték (bázisév)] – [városi ÜHG megkötés tonna CO2 egyenérték (bázisév)]

Digitális város	digitálisan mért adattípusok száma	darab	0	1	a településen digitálisan mért adattípusok száma
Megtartó város	vándorlási egyenleg	fő	697	400 <i>(nem cél a túl intenzív növekedés)</i>	a településre állandó lakcímmel bejelentkezők lakosok számának (fő) (aktuális év) és a településen az állandó lakcímet megszüntetők számának különbsége (fő) (aktuális év)
Kiszolgáló város	újonnan belterületbe vont területek és a kihasználatlan városi területek aránya	%	1,57	0 <i>(nem cél a belterület növelése)</i>	újonnan belterületbe vont területek nagysága (ha) (aktuális év) / a kihasználatlan városi területek nagysága (ha) (aktuális év)

5.3 A BEAVATKOZÁSOKRA VONATKOZÓ ADATOK GYŰJTÉSÉNEK ÉS KEZELÉSÉNEK HELYI MÓDSZERTANA

Az Fenntartható Városfejlesztési Stratégia céljaihoz, beavatkozásaihoz kapcsolódó átfogó monitoringrendszer kialakítása és működtetése elsődlegesen Gárdony Város Önkormányzat Polgármesteri Hivatalának feladata. Ilyen feladatok a megvalósulás nyomonkövetése, az önkormányzati belső adatok és a külső adatforrások begyűjtése, az értékelések elvégzése, valamint a visszacsatolások, szükséges korrekciók meghatározása.

Fontos azonban megjegyezni, hogy a Fenntartható Városfejlesztési Stratégiában és a TOP Plusz Városfejlesztési Programtervben megfogalmazott tevékenységek, a monitoring rendszer működése, a kialakítandó indikátorkészlet csak akkor tud végleges formát ölteni, ha azok alapjának tekinthető uniós programok végrehajtási rendje is végleges formát ölt, magyarán amikor az Operatív Programok és egyéb uniós forráselemek teljes mértékben elfogadásra kerülnek. Ezt az átmenetiséget erősíti, hogy az indikátorkészlet elemeiben további változások várhatóak a jövőben: ahogy a jelen stratégiában tervezett tevékenységek eljutnak egy magasabb előkészítettségi fázisba, úgy lehet jobban beazonosítani majd a várható hatásokat, eredményeket, ami kihatással lesz azok mérésére, a monitoring tevékenységre is.

6. AZ IRÁNYÍTÁSI ÉS MŰKÖDÉSI MODELL

(A kapcsolódó helyzetképet ld. a 3.3. fejezetben.)

Az új 2021-2027-es támogatási időszakra érvényes támogatási rendszer előző időszakokkal való hasonlósága fényében nem szükségesek egyértelmű változások a város szervezeti és működési felépítésében. A jelenlegi rendszert érintő változások kapcsán feltételezhető, hogy az önkormányzatok rugalmasságával megoldhatók a felmerülő akadályok.

6.1. A VÁROSIRÁNYÍTÁSI MODELL INDOKOLT MÓDOSÍTÁSAI

6.1.1. AZ ÁTFOGÓ VÁROSIRÁNYÍTÁSI RENDSZER VÁLTOZÁSAI

Az átfogó városirányítási rendszerbe az Önkormányzat, a Képviselő-testület és az általuk létrehozott bizottságok, valamint a Polgármesteri Hivatal tartozik. A Képviselő-testület 12 főből áll és 2 bizottságot hoztak létre, a Pénzügyi, Városfejlesztési, Környezetvédelmi és Ügyrendi Bizottságot valamint a Humánszolgáltatási Bizottságot.

A képviselő-testület az elmúlt években többször módosította az alapvető működését meghatározó szervezeti és működési szabályzatát – legutóbb a 2024. évi választásokat követően vizsgálta felül a hatályos, 28/2022. (V. 26.) önkormányzati rendeletet. Az SZMSZ változása jól követi, hogyan adaptálódik az irányítási rendszer az újabb kihívásokhoz és igyekszik hatékonyságát javítani – 2025 során várható a legújabb módosítása. Hasonló változások a következő években is várhatók, különösen a zöld és digitális átállási menetrend hatékony érvényesítése érdekében.

Természetszerűen változásokat jelent a városirányítási rendszer pontos működésében, hogy a 2024-es választások folyamányaként – 18 év után – változott a polgármester személye, valamint jelentősen átalakult a képviselő-testület összetétele. Várható, hogy az új városvezetés módosítási szándékai hatni fognak a fenntartható városfejlesztési stratégia tervezésére, finanszírozására és lebonyolítására is; ennek pontos részletei a stratégia 2025. évi felülvizsgálata során ölthetnek testet részletesebb jelleggel.

6.1.2. A TÉRSÉGI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAINAK VÁLTOZÁSAI

A jelenlegi térségi koordináció alacsony szintű annak ellenére, hogy a Gárdonyi járás településeit leginkább összekötő, összetartó Velencei-tó a legtöbb település életében kiemelt szerepet kap. Az általa adott gazdasági lehetőségek kihasználása (turizmus), a települések együttműködésével hatékonyabbá válhatna. Gárdony, mint járásközpont felvehetné a vezető szerepet az együttműködésekben és célként tűzhetné ki a Velencei-tó országos turisztikai szerepének erősítését. Az erre való törekvések fontosságát jelzi, hogy a célrendszerben, mint önálló cél jelenik meg a városi

funkciók erősítése a térségben, mely alá tartozó egyik rész cél a „Velencei-tavi marketing további erősítése a szomszédos településekkel karöltve”. A cél megvalósítása csak az együttműködés előtérbe helyezésével lehetséges, melynek hatékony szervezeti háttérrel kell nyugodnia. Jelenleg a következő térségi társulásokban vesz részt a település: Velencei-tó Környéki Többcélú Kistérségi Társulás, Velencei Központi Orvosi Ügyeleti Társulás, valamint Közép-Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás.

Mindezen tevékenységek azonban elenyésző hányadát jelölik ki a fenntartható városfejlesztési stratégiának. Mivel Gárdonyinak nincs erős térségi központi szerepe (Székesfehérvár és Budapest vonzása sokkal meghatározóbb a tág térségben), nincs és a várható jövőben sem lesz kiemelt jelentősége a térségi koordinációknak – legalábbis olyan módon, amiben Gárdony vezető szerepet játszana.

6.1.3. RÉSZVÉTELI AKCIÓK A STRATÉGIAI CIKLUS VÉGREHAJTÁSI SZAKASZÁBAN

A lakossági részvétel – legalábbis az érintettek bevonása – a tervezésbe és projektek megvalósításába napjainkban elengedhetetlenné váló folyamat, a monitoring és a visszacsatolási mechanizmusok mellett. Az FVS megköveteli ezek meglétét és módszerek használatát maga az FVS elkészítése, a tervezés, majd a célok megvalósítása során is. A kialakított célok és beavatkozási területek alapvetően reagálnak a lakossági és intézményi kérdőívekből szerzett információkra. Természetesen a projektek megvalósításakor is oda kell figyelni az érintettekkel való együttműködés megszületésére, mely megvalósulhat további kérdőíves igényfelmérések, honlapon/csoportokban/táblákon történő tájékoztatás, lakossági fórumok, egyeztető ülések és workshop-ok formájában egyaránt. Kiemelendő, hogy tényleges partnerség csak akkor tud létrejönni, ha a felek közti kommunikáció aktív, és az egyes csoportok (lakosság, vállalkozások, intézmények, civil szervezetek) érdekei minél jobban figyelembe vannak véve.

A végrehajtásban érintett partnerekkel való koordináció a város és az önkormányzat relatív kis méretéhez, annak általános működési logikájához igazodó módon alapvetően ügyek szerint alkalmi jelleggel (illetve a stratégia tervezési ciklusából következő fix felülvizsgálati és döntéshozási pontokon) történik, a polgármesteri hivatal rendes működéséhez igazodó módon. Különösen igaz a különféle szervezetekkel (gazdasági társaságok, szolgáltató intézmények, civil szervezetek) való koordinációra; míg az **egyedi aktorok – lakosság, vállalkozások – véleményének, javaslatainak, igényeinek és visszajelzéseinek becsatornázására a monitoringtevékenység kapcsán eleve éves gyakorisággal megvalósítandó kérdőíves felmérések kínálnak rendszeres lehetőséget.** Ezekre minden lehetséges csatornán fel szükséges hívni a figyelmet (ld. az előző bekezdést), mint

ahogy konkrét ügyek, projektek kapcsán az említett fórumok, egyeztetések és workshopok is szerepet kapnak.

6.2. A VÁROSI MŰKÖDÉSI MODELLT ÉRINTŐ TERVEZETT VÁLTOZTATÁSOK

A megjelölt célrendszerhez kapcsolódóan lehetségesek a működési modellben történő változások, átalakítások, amelyek szükségesek a hatékony városműködés eléréséhez. A városi működési modellt érintő változások elsősorban a digitális átállási menetrend kialakítása és végrehajtása során fognak jelentkezni, hiszen az IKT technológiák adaptációja alapvetően más rendszerirányítási logikát követel meg, például az adatalapú döntéshozatal esetén. Habár az digitális és zöld menetrendek csak a későbbiekben kerülnek kidolgozásra, a megvalósulásuk (a többi céllal egyetemben) változásokat indukálhat és követelhet meg a város legkülönbözőbb működési területein egyaránt, ezeket a következő táblázatban foglaltuk össze:

Működési terület	Változás, fejlesztés
Döntéshozás	A stratégiai döntéshozatal a polgármester és a képviselő-testület kompetenciája: a köztük megvalósuló feladatmegosztás pontosítása 2025 során alakulhat ki, lévén a 2024-es változások folyamányaként átalakuló városvezetés a korábbiaktól eltérő keretekre tarthat igényt.
Városüzemeltetés	A zöld átállási menetrend céljai mentén a természetvédelem, kibocsátáscsökkentés és körforgásos gazdaság szemléletének jobb beépítése a városüzemeltetéssel foglalkozó cégek mindennapjaiba, akár szervezeti szinten is. A digitális átállás pedig az okos városüzemeltetés lehetőségeinek kiaknázását mozdítja elő, melyben lehetőség szerint új digitális eszközök (pl. szenzorok) és menedzsment folyamatokat alapvetően érintő fejlesztések egyaránt megvalósulnak.
Humán közszolgáltatások	Gimnáziumi fejlesztés, új oktatási épület építése, és képzés indítás az igények bővülésére reagálva, mely alapvetően érinti az intézmény mindennapi működését. Az orvosi körzetek bővítése szintén működési átszervezést, valamint megfelelő infrastruktúrát igényel.

7. CSELEKVÉSI TERV

7.1 INTÉZKEDÉSEK ÉS BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK RENDSZEREZÉSE

PRIORITÁSOK ÉS INTÉZKEDÉSEK RENDSZERE

VERSENYKÉPES HELYI GAZDASÁG	1.1 Gazdasági infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése
	1.2 Helyi mezőgazdaság és élelmiszeripar fejlesztése
	1.3 Turizmusfejlesztés
HARMONIKUS VÁROSI KÖRNYEZET	2.1 Közlekedésfejlesztés
	2.2 Energetikai és közmű fejlesztések
	2.3 Természeti környezet és értékek védelme
	2.4 Települési épített környezet fejlesztése, örökségek védelme
	2.5 Természeti hatások és váratlan helyzetek hatásaival szembeni ellenállóképesség fokozása
GYARAPODÓ, GONDOSKODÓ VÁROS	3.1 Nevelés, oktatás és képzés infrastrukturális fejlesztése
	3.2 Egészségügyi és szociális ellátás infrastrukturális fejlesztése
	3.3 Kulturális, sport és közösségi terek fejlesztése
	3.4 Település társadalmi kohéziójának megerősítése, digitalizáció támogatása

INTÉZKEDÉSEK ÉS BEAVATKOZÁSOK RENDSZERE

INTÉZKEDÉSEK	BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK
1.1 Gazdasági infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése	Városi ipari területek fejlesztése
	A városi gazdaság kiszolgálását, segítségét szolgáló fejlesztések
1.2 Helyi mezőgazdaság és élelmiszeripar fejlesztése	Helyi vállalkozások segítése
	Helyi, minőségi termékek előállításának és piacra jutásának segítése
1.3 Turizmusfejlesztés	Tóparti turisztikai övezet komplex fejlesztése
	Szálláshelyfejlesztés
	Gyógyfürdő infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztése
	Kikötőfejlesztések
	Turisztikai szolgáltatásfejlesztések
2.1 Közlekedésfejlesztés	Elkerülő úthálózat kialakítása (7. sz. főút)
	Belterületi és városrészeket összekötését szolgáló útfejlesztések
	Fenntartható közlekedési infrastruktúra fejlesztése (tehermentesítés, parkolás, új igényekre való reagálás)
	Tó körüli és a városi kerékpárútvonalak fejlesztése
	Közlekedésbiztonsági fejlesztések
2.2 Energetikai és közmű fejlesztések	Csapadékvíz-szabályozás
	Vízközművek fejlesztése, szennyvízkezelés
	Városi intézmények energiahatékonysági és -takarékosági fejlesztése
	Lakások, üdülők, vállalkozások energiahatékonysági és -takarékosági fejlesztése
2.3 Természeti környezet és értékek védelme	Tóparti területek zöldfelületfejlesztése
	Közösségi zöldfelületek fejlesztése
	Csapadékvíz hasznosítása, vízbiztonság, Velencei-tó fenntartható vízutánpótlása
2.4 Települési épített környezet fejlesztése, örökségek védelme	Tóparti területek komplex rehabilitációja
	Leromlott állapotú épületek hasznosítása
	Városi alközpontok fejlesztése
	Energhatékony és -takarékos fejlesztések
	A rendszeres testmozgás és rekreáció helyi lehetőségeinek bővítése

2.5 Természeti hatások és váratlan helyzetek hatásaival szembeni ellenállóképesség fokozása	Klímváltozás negatív hatásainak mérséklésére és a változásokhoz való alkalmazkodás érdekében tett beavatkozások
	Kibocsátás és ökológiai lábnyom csökkentése
	Városi reziliencia program kialakítása
3.1 Nevelés, oktatás és képzés infrastrukturális fejlesztése	Korai nevelés helyigényének kielégítése, infrastrukturális fejlesztése
	Oktatási helyek helyigényének kielégítése, infrastrukturális fejlesztése
	Felnőttképzéshez kapcsolódó fejlesztések
3.2 Egészségügyi és szociális ellátás infrastrukturális fejlesztése	Házi- és házi gyermekorvosi és védőnői ellátás infrastrukturális fejlesztése
3.3 Kulturális, sport és közösségi terek fejlesztése	Közösségi terek fejlesztése
	Kulturális intézmények fejlesztése
	Közösségi és látványsporthoz, valamint a rendszeres testmozgáshoz kapcsolódó fejlesztések
3.4 Település társadalmi kohéziójának megerősítése, digitalizáció támogatása	Önkormányzati bérlakások létesítése
	Helyi és kisközösségi identitás erősítését, a népesség megtartását és a társadalmi kohézió megóvását szolgáló beavatkozások
	Digitális város megvalósítását szolgáló fejlesztések

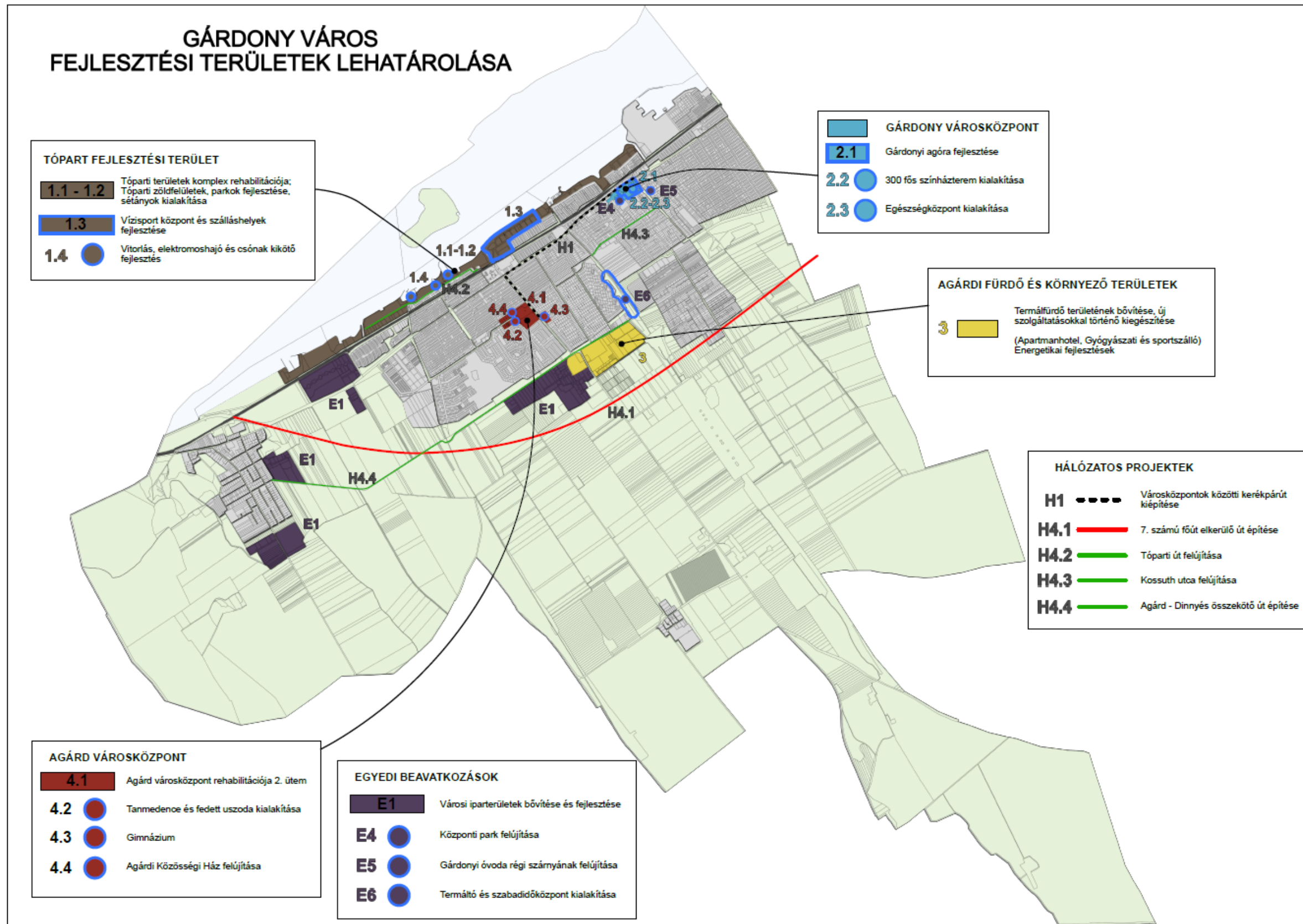

7.2 AZ AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE, A KIJELÖLÉS ÉS A LEHATÁROLÁS INDOKLÁSA

Gárdonyi FVS beavatkozások összefoglaló táblázata

1. TÓPARTI FEJLESZTÉSEK	4. AGÁRDI VÁROSKÖZPONT
1.1 Tóparti területek komplex rehabilitációja (ifjúsági közösségi tér kialakítása a Gárdonyi tóparton, gárdonyi fürdőhelyek és kempingek felújítása, rossz állapotú, leromlott épületek lebontása; új kiszolgáló épületek és funkciók telepítése; akadálymentesített vizesblokk kialakítása a kikötők közelében; új kiszolgáló épületek a sétány mentén)	4.1 Agárdi városközpont rehabilitációja 2. ütem Chernel park közösségi tér kialakítása További közösségi terek kialakítása
1.2 Tóparti zöldfelületek, parkok fejlesztése, sétányok kialakítása (strandok és kempingek zöldfelületeinek fejlesztése, sétányok kialakítása, környező parkok fejlesztése)	4.2 Tanmedence és fedett uszoda kialakítása
	4.3 Gimnázium Új épület, megfelelő infrastruktúra építése
1.3 Vízisport központ és szálláshelyek fejlesztése	4 évfolyamos gimnáziumi képzések indítása
1.4 Vitorlás, elektromoshajó és csónak kikötő fejlesztés	6 évfolyamos gimnáziumi képzés átköltöztetése Idegen nyelvi, sport és tur.-i képzések indítása és a duális képzés megszervezése
1.5 Tóparti utca Parkstrandtól agárdi kis Szigetig	4.4 Az Agárdi Községi Ház felújítása
1.6 Tóparti út felújítása, Velencétől Agárdig	H - HÁLÓZATOS PROJEKTEK
2 GÁRDONYI VÁROSKÖZPONT	H1 Városközpontok közötti kerékpárút kiépítése
2.1 Gárdonyi agóra fejlesztése Kisvárosi piac kialakítása Városrészi központ, közösségi tér és szolgáltatóterek kialakítása	H2 Helyi és térségi termékek és márkák fejlesztése Agárdi-Gárdonyi márkák fejlesztése Velencei-tó környéki termékek megismertetése
2.2 300 fős színházterem kialakítása	H3 Felszíni vízvezetés megoldása
2.3 Egészségközpont kialakítása Épületek felújítása, terület rekonstrukció Új házi- és házi gyermekorvosi körzetek kialakítása	H4 Közlekedési fejlesztések H4.1 7. sz. főút elkerülő út H4.2 Tóparti út felújítása H4.3 Kossuth utca felújítása H4.4 Agárd - Dinnyés összekötő út (déli út, Nyúlstráda) H4.5 Önkormányzati utak burkolása H4.6 településen belüli összeköttetések javítása
Védőnői irodák kialakítása Vérvételi labor kialakítása	H5 Parkolási rendszer kialakítása
2.4 Gárdonyi Géza Általános Iskola fűtéskorszerűsítése	H6 Társasházak felújítása, korszerűsítése
3 AGÁRDI FÜRDŐ ÉS KÖRNYEZŐ TERÜLETEK	E - EGYEDI BEAVATKOZÁSOK
3.1 Gyógyászati- és sportszálló a Termálfürdőhöz kapcsolódóan	E1 Városi iparterületek bővítése és fejlesztése
3.2 Apartmanhotel a Termálfürdőhöz kapcsolódóan	E2 Önkormányzati bérlakások építése
3.3 A Fürdő szolgáltatásainak fejlesztése	E3 Csiribpuszta ivóvízellátásának fejlesztése
3.4 Energetikai fejlesztések	E4 Gárdonyi óvoda régi szárnyának felújítása
3.5 További fejlesztési területek kialakítása a Fürdőhöz kapcsolódóan	E5 NATURA 2000 területek fejlesztése Gárdonyiban E6 Fenntartható városfejlesztési stratégiák elkészítése E7 Geotermikus fűtészálózat bővítése E8 Humán fejlesztések E9 Gárdonyi Géza Általános Iskola belső felújítása E10 Chernel István Általános Iskola és Gimnázium felújítása

7.2.1 AKCIÓTERÜLETEK KIJELELÉSE, A KIJELELÉS ÉS A LEHATÁROLÁS INDOKLÁSA

Akcióterület megnevezése	Akcióterület lehatárolása
Gárdonyi városrész	Lehatárolva a korábbi Integrált Településfejlesztési Stratégiában: Posta utca, Bóné Kálmán utca, Tompa köz, vasút, Vörösmarty utca.
Agárdi városrész	Lehatárolásra vár, várhatóan: Diák utca, Gárdonyi utca, Csongor utca, Mikszáth Kálmán utca, Gesztenye sor, Márvány utca, Gárdonyi utca, Iskola utca egyes szakaszai által lehatárolt terület.
Tóparti területek	A tópart és az alábbi utcák, utak, sétányok között lehatárolt terület: Pisztráng utca, Harcsa utca, Keszeg utca, Holdfény sétány, Üdülők útja, a Vasas és a Chernel István utca egyes rövid szakaszai és a Tópart utca
Agárdi Gyógy- és Termálfürdő	Agárdi Gyógy- és Termálfürdő területe és fejlesztési területei: Gárdonyi utca, Fürdő tér, Határ út egyes szakaszai által lehatárolt terület.

7.3 VÁROSI SZINTŰ BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK RÉSZLETEZÉSE

7.3.1 STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉSEKET TÁMOGATÓ EGYEDI BEAVATKOZÁSOK

Megnevezés	E1 Városi iparterületek bővítése és fejlesztése
FVS cél(ok)	S.1.
FVS dimenzió	Prosperáló város
Városrész, terület	Dinnyés, Agárd – iparterületek
Tartalom	A dinnyési és az agárdi iparterületek bővítése, lehetséges új iparterületek kijelölése, infrastruktúrával ellátása, vállalkozások számára elérhetővé tétele.
Indoklás	Az iparterületek további fejlesztésére gazdasági szempontból a városnak nagy szüksége van. A helyi munkalehetőségek bővítésének szándéka is indokoltá teszi.
Megnevezés	E2 Önkormányzati bérlakások építése
FVS cél(ok)	S.6.
FVS dimenzió	Kiszolgáló város, Megtartó város
Városrész, terület	Mindegyik városrész
Tartalom	Kertes - részben sorházas - lakóépületek építése önkormányzati bérlakásként.
Indoklás	Az önkormányzat meglévő bérlakás-állománya sok helyi számára nyújt kedvező lakhatási lehetőséget. A kapacitásbővítés ezen lehetőségek számát növelné.
Megnevezés	E3 Csiribpuszta ivóvízellátásának fejlesztése
FVS cél(ok)	S.6.
FVS dimenzió	Kiszolgáló város
Városrész, terület	Csiribpuszta
Tartalom	Csiribpusztai ivóvízellátás önkormányzati átvétele
Indoklás	Csiribpusztán, mely Gárdony legkisebb településrésze, az ivóvíz egy helyi kútból származik. A rossz minőségű hálózattal az utóbbi években egyre több probléma adódik. Az ivóvíz biztosítása önkormányzati feladat, így a szolgáltatás átvétele indokolt.
Megnevezés	E4 Gárdonyi óvoda régi szárnyának felújítása, bővítése
FVS cél(ok)	S.5.
FVS dimenzió	Megtartó város
Városrész, terület	Gárdony
Tartalom	Az óvoda régi szárnya felújításra szorul. Födém megerősítés, tetőszerkezet és héjalás cseréje, melegítő konyha korszerűsítése, csoportszobával történő bővítés. Az udvar felújítására is nagy szükség van. Projekt arányos akadálymentesítés.
Indoklás	A gárdonyi óvoda régi szárnya a második világháború előtt készült, az elmúlt években a református óvoda működött ebben az épületrészben. Az új református óvodába költözés után önkormányzatunk visszakapta az épületrészt.

Megnevezés	E5 NATURA 2000 területek fejlesztése
FVS cél(ok)	S.4.
FVS dimenzió	Zöldülő város
Városrész, terület	Dinnyés
Tartalom	NATURA 2000 területen invazív növény(ek) visszaszorítása Dinnyésen
Indoklás	Kötelező elem DINPI-vel egyeztetésre került, invazív növények egyre nagyobb területet vesznek el (az eredetileg) szikes gyeptől
Megnevezés	E6 Fenntartható városfejlesztési stratégiák elkészítése
FVS cél(ok)	(horizontális)
FVS dimenzió	Prosperáló város
Városrész, terület	Mindegyik városrész
Tartalom	Stratégiai dokumentumok készítése: Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv (SECAP), Integrált Települési Vízgazdálkodási Terv (ITVT), Települési Vízgazdálkodási Terv, Zöld Infrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterv (ZIFFA), Városi zöldfelületi kataszter kialakítása
Indoklás	A fejlesztési dokumentumok felülvizsgálata, elkészítése aktuálissá vált.
Megnevezés	E7 Geotermikus fűtőhálózat bővítése
FVS cél(ok)	S.3.
FVS dimenzió	Kiszolgáló város
Városrész, terület	Mindegyik városrész
Tartalom	Meglévő geotermikus rendszer bővítése, Újabb fogyasztó(k) bekapcsolása a rendszerbe (önkormányzati közintézmények) a szükséges vezetékhálózat kiépítésével
Indoklás	Az intézmények jelenleg fosszilis energiával fűtenek, ÜHG csökkentés
Megnevezés	E8 Helyi humán fejlesztések
FVS cél(ok)	S.1, S.5., S.6.
FVS dimenzió	Megtartó város
Városrész, terület	Mindegyik városrész
Tartalom	A város megtartóerejét segítő humán, soft típusú fejlesztések: közösségfejlesztő nap („Életfeladataink és nevelési lehetőségeink krízis idején”), nyári vakációs programok, egészségtudatos életmód fejlesztése, egészségtudatos életmód fejlesztése (óvodások, iskolások és szüleik bevonásával), egészségnevelési (évente kétszer, nagyszülők és unokák bevonásával), óvodai és iskolai gyermek-sportprogramok, infokommunikációs akadálymentesítés, a lakosság biztonságérzetének növelését célzó intézkedések (tematikus programok a Rendőrség szakembereinek közreműködésével), kerékpáros közlekedést népszerűsítő és közlekedésbiztonsági nap, digitális kompetenciafejlesztő programok, tréningek időskorúak számára.
Indoklás	Gárdony versenyképességének és megtartóerejének javítása érdekében szükséges humán fejlesztések váltak indokolttá, melyek a lakosság helybentartását célozzák.

Megnevezés	E9 Gárdonyi Géza Általános Iskola belső felújítása
FVS cél(ok)	S.5.
FVS dimenzió	Megtartó város
Városrész, terület	Gárdony, Bóné Kálmán utca
Tartalom	Az iskolában az elektromos vezetékek és a gyengeáramú vezetékek teljeskörű cseréje
Indoklás	Az iskola épületében elavult elektromos és gyengeáramú hálózat található, gyakoriak a zárlatok. Életveszélyes és tűzveszélyes az elektromos hálózat
Megnevezés	E10 Chernel István Általános Iskola és Gimnázium felújítása
FVS cél(ok)	S.5.
FVS dimenzió	Megtartó város
Városrész, terület	Gárdony, Iskola utca
Tartalom	A tető felújítása, beázások megszüntetése
Indoklás	Az iskola héjalása és bádогоzása felújításra szorul, folyamatosak a beázások.

7.3.2 STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉSEKET TÁMOGATÓ NAGYOBB VÁROSI TERÜLETEKRE KITERJEDŐ BEAVATKOZÁSOK

1. TÓPARTI FEJLESZTÉSEK	
Megnevezés	1.1 Tóparti területek komplex rehabilitációja
FVS cél(ok)	S.1., S.3.
FVS dimenzió	Prosperáló város
Tartalom	A beavatkozás részet képezik a tóparton az alábbi pontok: (1) Ifjúsági közösségi tér kialakítása a Gárdonyi tóparton; (2) Gárdonyi fürdőhelyek és kempingek felújítása; (3) Rossz állapotú, leromlott épületek lebontása; (4) Új kiszolgáló épületek és funkciók telepítése; (5) Akadálymentesített vizesblokk kialakítása a kikötők közelében; (6) Új kiszolgáló épületek a sétány mentén.
Indoklás	A tóparti területen a különböző épített környezeti elemek megújításra, fejlesztésre szorulnak.
Megnevezés	1.2 Tóparti zöldfelületek, parkok fejlesztése, sétányok kialakítása
FVS cél(ok)	S.4.
FVS dimenzió	Zöldülő város
Tartalom	Gárdony közel 8 km hosszú tóparti szakasszal rendelkezik. A part közelében lévő fürdőhelyek, kempingek és szállodák közötti sétányok, parkok, parkolók és egyéb zöldfelületek fejlesztése a cél.
Indoklás	A tóparton a zöldfelületi elemek megújításra, fejlesztésre szorulnak.

Megnevezés	1.3 Vízisport központ és szálláshelyek fejlesztése
FVS cél(ok)	Prosperáló város
FVS dimenzió	S.2.
Tartalom	A Sirály strand használaton kívüli területén vízisport központ kialakítása, 20-40 fős sportpanzió megépítése, felszerelése.
Indoklás	A használaton kívüli, tóparti terület komoly fejlesztési potenciállal bír.
Megnevezés	1.4 Vitorlás, elektromoshajó és csónak kikötő fejlesztés
FVS cél(ok)	S.1., S.3.
FVS dimenzió	Kiszolgáló város
Tartalom	A gárdonyi hajóállomástól nyugatra található csónakkikötő átalakítása elektromoshajó és vitorlás kikötését is lehetővé tevő komplexummá.
Indoklás	A jelenlegi csónakkikötő felújítása, szolgáltatási körének kibővítése fontos lépés a szolgáltatásbiztosítási és turisztikai szempontból.
Megnevezés	1.5 Tóparti sétány kialakítása Parkstrandtól agárdi kis Szigetig
FVS cél(ok)	S.3.
FVS dimenzió	Kiszolgáló város
Tartalom	Az agárdi Park strand K-i kapujától a Brajnovics-öbölnél kialakított kissziget előtti teresedés között sétány létesítése, gyalogos és kerékpáros forgalom elválasztása, zöldsáv, kiülők, élménypontok, pihenőterek, díszburkolatok, Parti rendezvénytér létesítése.
Indoklás	A sétány meghosszabbítása növelné a part rekreációs értékét.
Megnevezés	1.6 Tóparti út felújítása, Velencétől Agárdig
FVS cél(ok)	S.3.
FVS dimenzió	Kiszolgáló város
Tartalom	Az útburkolat felújítása, az Ibolya utcától az Őrház utcáig tartó szakaszokon, vasúti átjáróknál gyalogos átkelőhelyek létesítése, valamint járda felújítások, közlekedés biztonságosabbá tétele érdekében.
Indoklás	Megnövekedett gépkocsi és gyalogos forgalom

2. GÁRDONYI VÁROSKÖZPONT	
Megnevezés	2.1 Gárdonyi agóra fejlesztése
FVS cél(ok)	S.5., S.6.
FVS dimenzió	Megtartó város
Tartalom	A Szabadság úti emeletes társasházaktól délre helyezkedne el az új gárdonyi városrészi központ agórája. A beavatkozás részét képezi egy kisvárosi piac kialakítása, valamint a városrészi központban közösségi tér és szolgáltatóterek kialakítása.
Indoklás	A városrészi központ szolgáltatásfejlesztése, közösségi tereinek megújítása a terület revitalizációja okán indokolt.

Megnevezés	2.2 Háromszáz fős színházterem kialakítása
FVS cél(ok)	S.5., S.6.
FVS dimenzió	Megtartó város
Tartalom	Új színházterem kialakítása, mely 300 fő befogadására alkalmas.
Indoklás	A településen nem található jelenleg olyan épület, ahol nagylétszámú közösségi összejöveteleket meg lehetne valósítani, ennek pótlására épül meg az új színházterem.
Megnevezés	2.3 Egészségközpont kialakítása
FVS cél(ok)	S.6.
FVS dimenzió	Megtartó város
Tartalom	A Gárdonyi központjában lévő két polgárház felújításával és a köztük lévő terület rekonstrukciójával alakulna ki az új Egészség tér. Az épületek biztosítanak még teret további fejlesztések számára is. A gyermekorvosi körzet mellé védőnői irodák, a felnőttorvosi rendelő mellé vérvételi labor kerül.
Indoklás	A meglévő házi- és gyermekorvosi körzetek is túlterheltek, mely a lakosság növekedésével egyre fokozódik. A képviselőtestület új felnőtt és gyermek orvosi körzet kialakításáról is döntött.
Megnevezés	2.4 Gárdonyi Géza Általános Iskola fűtéskorszerűsítése
FVS cél(ok)	S.6.
FVS dimenzió	Kiszolgáló város, Megtartó város
Tartalom	Az „öregszárny” épületének fűtésének korszerűsítése, fűtésvezetékek kiépítése és a hőleadó felületek cseréje, így bekapcsolható lesz a geotermikus ellátásba
Indoklás	Pazarló gázkonvektorokkal történik a fűtés Nem szabályozható a fűtési rendszer, fosszilis energia használata

3. AGÁRDI FÜRDŐ ÉS KÖRNYEZŐ TERÜLETEK	
Megnevezés	3.1 Gyógyászati- és sportszálló a Termálfürdőhöz kapcsolódóan
FVS cél(ok)	S.2.
FVS dimenzió	Prosperáló város
Tartalom	A Fürdő mellett mintegy 50 szobás, 3 csillagos gyógy- és sportszálló felépítése, berendezése, a geotermikus rendszerre történő csatlakozással, illetve a használt termálvíz újrahasznosításával.
Indoklás	A Fürdő további fejlesztése gazdasági és turisztikai szempontból is indokolt.

Megnevezés	3.2 Apartmanhotel a Termálfürdőhöz kapcsolódóan
FVS cél(ok)	S.2.
FVS dimenzió	Prosperáló város
Tartalom	A Fürdő melletti zöldterületen 10-12 blokkból álló, összesen 30-35 luxus apartman felépítése, berendezése, a geotermikus rendszerre történő csatlakozással, illetve a használt termálvíz újrahasznosításával.
Indoklás	A Fürdő további fejlesztése gazdasági és turisztikai szempontból is indokolt.
Megnevezés	3.3 A Fürdő szolgáltatásainak fejlesztése
FVS cél(ok)	S.2.
FVS dimenzió	Prosperáló város
Tartalom	Az Agárdi Gyógy- és Termálfürdő az elmúlt években folyamatosan fejlődött, a létesítmény fenntarthatóságának alap feltétele a kínálat bővítése. Csúszdapark és új medence építésére van szükség.
Indoklás	A Fürdő szolgáltatásfejlesztése a versenyképességének megőrzése miatt indokolt.
Megnevezés	3.4 Gyógyfürdőhöz kapcsolódó energetikai fejlesztések
FVS cél(ok)	S.2, S.4.
FVS dimenzió	Zöldülő város
Tartalom	Az Agárdi Gyógy- és Termálfürdő épületének energetikai korszerűsítése, hőszigetelés, nyílászárók cseréje, fűtés korszerűsítése. Napelemek felhelyezése, ezzel a belső megújuló energia kapacitások növelése. A geotermikus rendszer korábban bevezetésre került.
Indoklás	A Fürdő energetikai fejlesztése a működési költségek és kibocsátáscsökkentés miatt indokolt.
Megnevezés	3.5 További fejlesztési területek kialakítása a Fürdőhöz kapcsolódóan
FVS cél(ok)	S.1., S.2.
FVS dimenzió	Prosperáló város
Tartalom	A Fürdőhöz közel eső területek hasznosítása fejlesztési területként.
Indoklás	A Fürdő további fejlődése megkívánja, hogy újabb fejlesztési területek legyenek bevonva.

4. AGÁRDI VÁROSKÖZPONT	
Megnevezés	4.1 Agárdi városközpont rehabilitációja 2. ütem
FVS cél(ok)	S.3., S.6.
FVS dimenzió	Megtartó város
Tartalom	A rehabilitáció keretében lakóházak és intézmények által körülvett területen hangulatos köztér, minőségi vendéglátó egység, kis üzletek, kulturális és ismeretterjesztő helyiségek kialakítása volt tervezett, a meglévő épület átalakításával is. A megkezdett rehabilitáció folytatása a beavatkozás célja, fő hangsúllyal a Chernel park közösségi tér kialakításán és további közösségi terek kialakításán.
Indoklás	A korábban megkezdett rehabilitációs projekt folytatása az új tervezési időszakban is indokolt.
Megnevezés	4.2 Tanmedence és fedett uszoda kialakítása
FVS cél(ok)	S.5.
FVS dimenzió	Megtartó város
Tartalom	Az agárdi iskola közelében tanmedence és 33 méteres sportmedence építése.
Indoklás	A város sportinfrastruktúrájában jelenleg hiányzó pont egy jó minőségű, tömeg és versenyszerű sportolásra egyaránt alkalmas méretű úszómedence, így ennek kialakítása indokolt.
Megnevezés	4.3 Gimnázium
FVS cél(ok)	S.5., S.6.
FVS dimenzió	Megtartó város
Tartalom	A Chernel István Általános Iskola és Gimnázium jelenlegi épületéből kiemelésre fog kerülni a gimnáziumi képzés, s a jelenlegi épülettől, valamint a Csuka Csarnoktól 100 méter távolságra felépülő két párhuzamos osztállyal működő épület ad otthont számára. Az általános iskolában megüresedő tantermek - várhatóan nyolc - új termekhez jutna az alapszintű képzés. További terv az idegen nyelvi, sport és turisztikai képzések indítása és a duális képzés megszervezése a Gimnáziumban.
Indoklás	Az iskolai kapacitások megtelésével a férőhelyek bővítése vált szükségessé.
Megnevezés	4.4 Az Agárdi Községi Ház felújítása
FVS cél(ok)	S.3., S.5.
FVS dimenzió	Megtartó város
Tartalom	A fűtésrendszer korszerűsítése, a főfalak és a padlástér hőszigetelésén túl az épület pala fedésének cseréje képezi a beavatkozás tartalmát.
Indoklás	A kilencvenes évek elején épült közösségi tér rendkívül kedvelt. Az elmúlt években kisebb felújításokra sor került, ám átfogó felújítás még nem valósult meg.

7.3.3 STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉSEKET TÁMOGATÓ, ÁTFOGÓ SZERVEZETI RENDSZERKÉNT MŰKÖDŐ STRATÉGIAI KERETRENDSZEREK (HÁLÓZATOS, VONALAS FEJLESZTÉSEK)

Megnevezés	H1 Városcsözpontok közötti kerékpárút kiépítése
FVS cél(ok)	S.3.
FVS dimenzió	Kiszolgáló város
Városrész, terület	Gárdony, Agárd
Tartalom	A településrészi alközpontok összekötése kerékpárúttal.
Indoklás	A településrészek közötti összeköttetések gépkocsival megoldott, ám szükséges a kerékpáros infrastruktúra fejlesztése is.
Megnevezés	H2 Helyi és térségi termékek és márkák fejlesztése
FVS cél(ok)	S.1.
FVS dimenzió	Prosperáló város
Városrész, terület	nem releváns
Tartalom	A beavatkozás egy megkezdett gyakorlat folytatása. A már kialakultak térségi termékek és márkák (pálinka, bor, csokoládé) mellett további agárdi-gárdonyi helyi termékek létrehozásának, késztermékek piacra juttatásának segítése a cél. A beavatkozás része továbbá tanfolyamok, továbbképzések szervezése a termelők és előállítók részére, a szükséges piackutatás és marketing elvégzése. A projekt részét képezi egy helyi brand kialakítása, bevezetése, a márkajelzés kidolgozása.
Indoklás	A helyi termékek előtérbe helyezése rövidíti az ellátási láncokat, erősíti a helyi gazdaságot, ezzel áttételesen erősíti a település megtartó képességét.
Megnevezés	H3 Felszíni vízelvezetés megoldása
FVS cél(ok)	S.3.
FVS dimenzió	Kiszolgáló város
Városrész, terület	mindegyik városrész
Tartalom	A beavatkozás célja a Velencei-tó környékének felszíni vizei elvezetésének megoldása: a Velencei-tó környéki településeken a befogadó-gyűjtő árkok kialakítása, az utcák árkainak kiépítése, külterületről a lakóterületre bejutó csapadékvíz szabályozása, a csapadékvíz hasznosítása a Velencei-tó vízutánpótlásában.
Indoklás	A csapadékvíz hasznosítása kiemelt cél az elkövetkező fejlesztési időszakban.

Megnevezés	H4 Közlekedési fejlesztések
FVS cél(ok)	S.3.
FVS dimenzió	Kiszolgáló város
Városrész, terület	Gárdony, Agárd, Dinnyés
Tartalom	<p>A beavatkozás több megvalósítandó projektötletet tartalmaz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - H4.1 7. sz. főút elkerülő út: A megyei fejlesztési tervek évtizedek óta tartalmazzák az elkerülő út nyomvonalát. A tóparti települések lakossága évről évre jelentősen nő. Gárdonyban minden évben 200 - 250 autóval többet állítanak forgalomba, mint az azt megelőző évben. A hetes út forgalmának növekedése lehetetlen helyzetbe hozza településeinket. Az új út kiépítése óriási gazdasági növekedést is hozna a régióban. - H4.2 Tóparti út felújítása: A velencei körforgalomtól a 7 - es útig tart a tópartot feltáró legforgalmasabb út. A kétsávos út kb. 10 km hosszú. Az 1970 - es évek elején készült út az elmúlt években óriási forgalmat bonyolított le. Szerkezete több szakaszon megsüllyedt. Az utóbbi években egyre jobban kátyúsodik és évről-évre egyre több problémát okoz. Az út felújítása időszerű. (Ez a projektrész részben átfed a Tóparti fejlesztések 1.6. projekttel.) - H4.3 Kossuth utca felújítása - H4.4 Agárd - Dinnyés összekötő út (Nyúlstráda) - H4.5 Önkormányzati utak burkolása - H4.6 Településen belüli összeköttetések javítása: Települési és a parti részek összekapcsolása, széttagoltságból eredő problémák csökkentése
Indoklás	Lásd a tartalmi szövegrészben.
Megnevezés	H5 Parkolási rendszer kialakítása
FVS cél(ok)	S.3.
FVS dimenzió	Kiszolgáló város
Városrész, terület	Gárdony, Agárd
Tartalom	A nyári időszakban különösen a tópart közelében nem megoldott a parkolás, így egy egyenletesebb eloszlást biztosító parkolási rendszer kialakítása a cél, melyből bevételt is realizálhat az önkormányzat.
Indoklás	A nyári időszakban különösen a tópart közelében nem megoldott a parkolás, zsúfoltságot és ezzel lakossági elégedetlenséget okozva.
Megnevezés	H6 Társasházak felújítása, korszerűsítése
FVS cél(ok)	S.3.
FVS dimenzió	Zöldülő város, Kiszolgáló város
Városrész, terület	Gárdony
Tartalom	Gárdony városközpontban három panelház, valamint egyéb társasházak energetikai felújítása: hőszigetelés, fűtés korszerűsítés, nyílászárócseré, napelemek felszerelése.
Indoklás	A település jelenlegi társasházi állománya energetikai szempontból elavult, ezek korszerűsítése időszerű.

7.4 VÁROSTÉRSÉGI SZINTŰ BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK

RÉSZLETEZÉSE

Gárdony városa a budapesti és a székesfehérvári funkcionális várostérség határán fekszik, városi funkcióit alapvetően befolyásolja e két város intenzív hatása. A környező települések irányába e hatás hasonlóképp (vagy, kisebb méretükből fakadóan) még fokozottabban érvényesül, így **Gárdony önálló várostérséggel vagy szatellittelepülésekkel érdemben nem rendelkezik** (vö. 2.1. fejezet).

Ennek megfelelően jelen stratégia várostérségi szintű beavatkozásokat sem tartalmaz; a városi szintű beavatkozások közül is csupán egy bír érdemi várostérségi relevanciával.

7.4.1 STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉSEKSEL RENDELKEZŐ TÉRSÉGI BEVONÁSSAL MEGVALÓSÍTHATÓ EGYEDI PROJEKTEK

	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás tematikus fókusza	Magas minőségű, helyi termékek előállításának és piacra jutásának segítése
2.	beavatkozás munkacíme	H2 Helyi és térségi termékek és márkák fejlesztése
3.	illeszkedése a vármegyei program céljaihoz	T.3 Székesfehérvár; Velencei-tó, Váli-völgy (Pannónia Szíve); Vértes és az előbbi térségekhez nem besorolható, a Budapest környéke turisztikai térséghez tartozó Fejér vármegyei települések
4.	illeszkedése az FVS céljaihoz	S.1. A helyi gazdasági környezet fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozások kiemelésével)	A már kialakult térségi termékek és márkák (pálinka, bor, csokoládé) mellett további agárdi-gárdonyi helyi termékek létrehozásának, késztermékek piacra juttatásának segítése a cél. A helyi termékek előtérbe helyezése rövidíti az ellátási láncokat, erősíti a helyi gazdaságot, ezzel áttételesen erősíti a település megtartó képességét.
6.	tevékenységek	Tanfolyamok, továbbképzések szervezése a termelők és előállítók részére, a szükséges piackutatás és marketing elvégzése, helyi brand kialakítása, bevezetése, a márkajelzés kidolgozása
7.	a tevékenységekben érintett települések köre és feladataik	Nyitott kezdeményezés, nincs előre lehatárolva. Indikatív településlista: Gárdony, Kápolnásnyék, Nadap, Pákoz, Sukoró, Velence.
8.	hatások és a hatásokban érintett települések köre	A várt feladatokat, hatásokat és koordinációs módokat a tényleges részvétel fogja meghatározni.
9.	koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	
10.	városhatáron túlmutató, térségi kihatás	Velencei-tó környékének térségi brandként való erősítése.

7.4.2 ÁTFOGÓ STRATÉGIAI MEGALAPOZOTTSÁGÚ TÉRSÉGI KERETRENDSZEREK (TÉRSÉGI HÁLÓZATOS, VONALAS FEJLESZTÉSEK, NEM MATERIÁLIS HÁLÓZATOS FEJLESZTÉSEK)

(Nincs ilyen projekt.)

7.5 STRATÉGIA EGYÜTTMŰKÖDÉSI MENETRENDEK (ZÖLD ÉS DIGITÁLIS ÁTÁLLÁST ELŐSEGÍTŐ CÉLOK ÉS INTÉZKEDÉSEK)

7.5.1 ZÖLD ÁTÁLLÁS MENETREND

Előkészítés

A zöld átálláshoz kapcsolódóan elsőként a város jelenlegi állapotát szükséges ismertetni, amely az átállás kiindulási pontja. Az átállás hat különböző szempont alapján épül fel, amelyek szerint a jelenlegi állapot is bemutatható.

Az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése

Gárdony esetén a becsült éves nettó kibocsátás 44,8 ezer tonna CO₂ egyenérték (2019)¹⁴, mely az országos érték (59 722 ezer t CO₂e)¹⁵ 0,08%-a, mely a lakosságarányhoz viszonyítva alacsonyabb. Gárdonyban a kibocsátásért felelős fő szektor az energiafogyasztás és a közlekedés, míg az ipari kibocsátása elenyésző. Melyek alapján Gárdony a települési energiafelhasználásból, a közlekedésből származó, valamint a hulladék eredetű ÜHG kibocsátásait 2030-ra 20, 2050-re 50%-kal csökkentését tűzte ki célul.

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás

Gárdony esetén a legfontosabb éghajlatváltozási területek közt kell megemlíteni a hóhullámok jelentette kockázatokat (a hőségiadós napok száma várhatóan 45-50 nappal növekszik meg az évszázad végére¹⁶), és az aszályhatásokat (tavaszi-nyári csapadékmennyiség csökkenése, száraz időszakok hosszának és gyakoriságának növekedése), mely leginkább a Velencei-tó vízutánpótlásában kulcs tényező. További jelentős klímaváltozással kapcsolatos problémakörök a klimatikus vízmérleg, a turisztikai vonzerő változása, a viharkárok, illetve a természetes élőhelyekhez kapcsolódó kockázatok (pl. Velencei-tavi Madárrezervátum). A város adaptációs célkitűzései között szerepel a klímatudatos megoldások bevezetése a településképi stratégiába, a zöldfelületek fejlesztése, a vízi, és vizes élőhelyek, valamint a Velencei-tó vízminőségének és vízkészletének

¹⁴ Forrás: Gárdony Város Klímastratégiája 2018-2030 (2021)

¹⁵ Forrás: EEA (<https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/data-viewers/greenhouse-gases-viewer>)

¹⁶ Az 1961-1990-es referencia időszakhoz viszonyítva az ALADIN-Climate klímamodell alapján.

megóvása, az egészségügyi rendszer célirányos fejlesztése, valamint adaptációs felmérések, tervek elkészítése.

A vízi erőforrások fenntartható használata és védelme

A Velencei-tó jelenléte miatt, Gárdony városának vízi erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodása és annak védelme kiemelt fontosságú. A település környezetében a felszíni vízhálózat a tó felé vizeket vezető csatornákból és egy tározásra is használt tóból áll. A Velencei-tó vízgyűjtő területén lényegében minden a Velencei-tónak és vízpótlásának van alárendelve, ennek megfelelően a vízhasználatok is korlátozva vannak, azokat lényegében a két vízpótló tározó, és a Dinnyési halgazdaság le is köti teljes mértékben, ezen kívül csak néhány apróbb halas-, és látványtó található a területen. A tó megfelelő vízminőségének és vízszintjének fenntartása nehézségekbe ütközik, a külső és belső terheléseknek köszönhetően, valamint, hogy alapvetően vízhiányos vízgyűjtő területről beszélünk. A teljes vízgyűjtő érzékeny felszíni víznek minősül, így komoly védettséget élvez.

A körforgásos gazdaságra való áttérés

A város hulladékgazdálkodásáról elmondható, hogy az elmúlt években kialakult a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtési rendszer. Az elszállított hulladék mennyisége 2013 óta folyamatosan növekszik, mely a növekvő népességnek köszönhető. Az összes települési hulladék 87%-a származik a lakosságtól, melynek 37%-át teszi ki az elkülönítetten gyűjtött hulladék (2020). Az összes települési hulladék növekedésének ellenére az újrafeldolgozott hulladék mennyisége és aránya is csökken (2019-ben 27%). Az újrafeldolgozott hulladék nagy része komposztálással kerül hasznosításra (85-90%).

A szennyezés megelőzése és csökkentése

A település levegőminősége alapvetően jó, fő kibocsátók között nyáron a közlekedést, télen a lakossági fűtést lehet említeni. A zajszennyezést döntően a közlekedés (főleg a közúti) befolyásolja és határozza meg. A közúti közlekedés esetén legjelentősebb a városon átmenő 7-es számú főút forgalmából eredő zajterhelés, mely az elkerülő út megépítésével és/vagy forgalomcsillapítással mérsékelhető. Szennyvíz esetén a lakások kisebb része nincs közcsatornára kötve, a szennyvizet elszikkasztják. Tekintettel a település adottságaira, a talajvíz szintjére és mozgására, a szennyvízszikkasztás már középtávon felszámolandó. Jelentős mennyiségű használt víz kerül kibocsátásra termálvízként és fürdővízként, melyek jelenleg a Gárdonyi-árokba kerülnek közvetlenül bevezetésre. Cél egy termáltó kialakítása, mely ülepíti és előhűti a tóba bekerülő víztömeget.

A biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása

Gárdony területén több országos jelentőségű védett természeti érték is megtalálható. Ezek például a Velencei-tó, a Dinnyési-Fertő természetvédelmi terület, a Velencei-tavi Madárrezervátum. A

természeti értékek helyi védelme érdekében Gárdony egyes fákat, fasorokat önkormányzati rendeletben védetté nyilvánított.

A településen továbbá jelentős számban található olyan természeti értékek, amelyek kiemelt figyelmet, védelmet érdemelnek. Ezek közt említhetőek meg a településen található tanösvények, a Bika-völgy, a Keleti-Hippolyt-árok, az Agárdi-árok völgyének természeti területei.

Zöld átállási célok és beavatkozási területek

A célokat és beavatkozásokat bemutató ábrán az előzetes zöld átállási menetrend, és annak az FVS célrendszeréhez és a taxonómiai rendelet¹⁷ céljaihoz (1 – Az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése, 2 – Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, 3 – A vízi erőforrások fenntartható használata és védelme, 4 – A körforgásos gazdaságra való áttérés, 5 – A szennyezés megelőzése és csökkentése, 6 – A biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása) való illeszkedésük látszik. A célok illeszkednek a helyi kihívásokhoz, így kiemelt területként jelenik meg az erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás, a természeti értékek védelme és a szemléletformálás szükségessége.

---

¹⁷ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/852 Rendelete (2020. június 18.) a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról

Zöld átállási cél	Beavatkozási terület	FVS stratégiai cél	Taxonómiai rendelet
Fenntartható erőforrásgazdálkodás	Energiatermelés fenntarthatóvá tétele (például önkormányzati és intézményi megújuló energiatermelés, lakossági megújuló energiatermelés növelése)	S4	1, 5
	Energiahatékonyság növelése, melybe az intézményi épületek felújítása mellett a társasházak korszerűsítése is célszerű	S4	1, 5
	Körforgásos és helyi gazdaság erősítése , mely megvalósulását szolgáló megoldások közé tartozik a hulladékgyűjtés korszerűsítése, az újrahasznosítás arányának növelése, a helyi termékek támogatása	S1, S6	4, 5
	Csapadékvíz-gazdálkodás újragondolása, ami kiterjedhet olyan megoldásokra, mint az csapadék elvezetés és gyűjtés javítása, a vízáteresztő felületek növelése, a csapadékvíz újrahasználata	S4	3
Természeti értékek és környezet védelme	Egészséges környezet kialakítása, vagyis a városi zöldterületek fenntartása, fenntartható fejlesztése, településkép védelme	S4	2
	Természeti értékek védelme , melyben megjelenik a természetvédelem fejlesztése, jelenlegi értékek védelme, állat és növényvilág védelme, de összekapcsolódik a szemléletformálásra vonatkozó céllal is	S4	1, 2, 6
	Velencei-tó védelmét szolgáló fejlesztése, úgy, mint a vízminőség és vízszint biztosítását elősegítő beavatkozások, a szennyvíztisztítóban kezelt víz felhasználása a tó hozzáfolyásaként további tisztítás és monitoring kialakításával, fürdő kibocsátott vizének tisztulását és lehűlését biztosító termáltó kialakítása	S4	3, 6
	Fenntartható közlekedés , mely a környezetbarát közlekedéssel kapcsolatos intézkedéseket jelenti, vagyis a kerékpáros és gyalogos közlekedés javítását, a parkolás okos és fenntartható fejlesztését, P+R parkolók létrehozását, a városon belüli forgalom csökkentését	S3	1, 5
Városirányítás és szemléletformálás	Zöld szemléletformázás: Környezetvédelmi, éghajlatváltozási ismeretek terjesztése, beépítés a helyi oktatásba, klímavédelmi akciók, programok megvalósítása	S4	1, 2, 3, 4, 5, 6
	Zöld monitoring rendszer, mely a fenti célok további előtérbe kerülését és adatokkal való alátámasztottságát hivatott segíteni	S6	1, 2, 3, 4, 5

A zöld átállás kidolgozásának szervezeti kérdései és ütemezése

A zöld átállás menetrendben megfogalmazott célokért Gárdony Város Önkormányzat a felelős, valamint az általuk megjelölt (akár általuk működtetett) szervezetek, amelyek rendelkeznek a megfelelő tudással a tevékenységek megtervezéséhez és elvégzéséhez. Alapvetően a megvalósítók és együttműködő szervezetek listája a projektek kiválasztásával alakul ki. Általánosan a folyamatban számos helyi szereplő érintett: a lakosság, a vállalkozások, az önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok, a közmű cégek, közlekedési vállalatok, különböző hatóságok, szakmai szervezetek és civilek.

A zöld átállási menetrendet szolgáló finanszírozási kereteket és a megvalósulást szolgáló akciótervet 2024-ig kell kidolgozni, melyben a felülvizsgált célokon túl kiválasztásra fognak kerülni a stratégia időtávjában fejleszhető fókuszterületek. A kiválasztott beavatkozási területekhez tervezni szükséges a háttérfeltételeket és a megvalósítást egyaránt, és előkészíteni a legszükségesebb projektek megvalósítását.

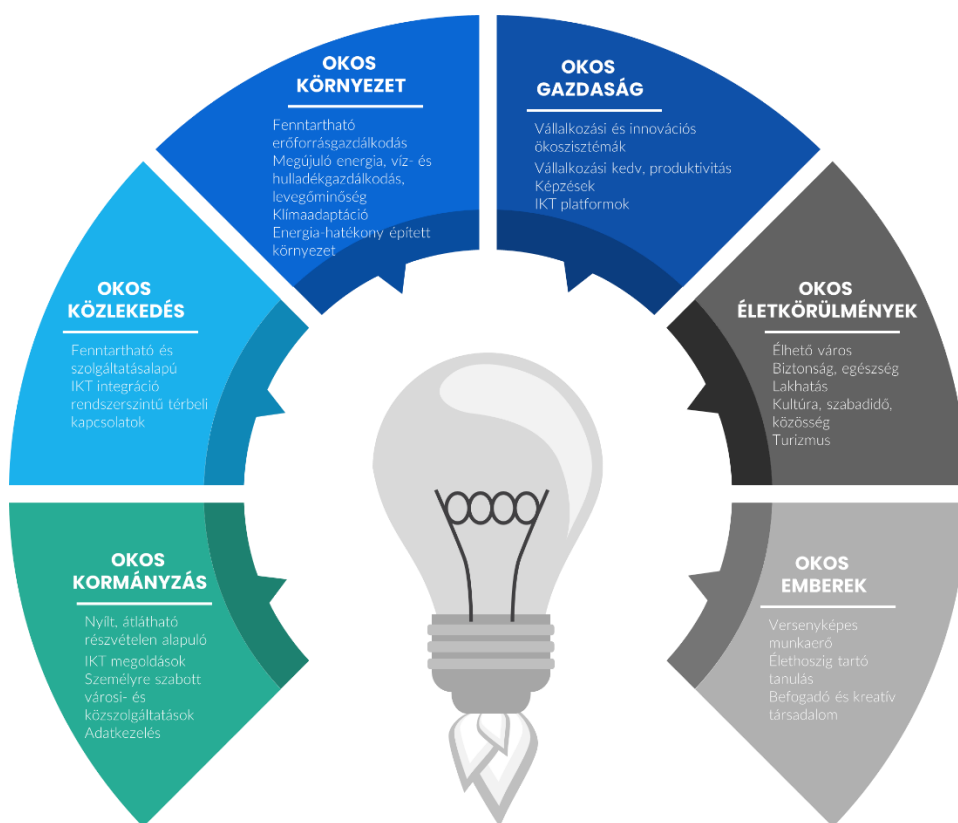
Az elmúlt 5-7 évben történt zöld, energetikai, klímaalkalmazkodást segítő intézkedések bemutatása

Megvalósított energetikai, zöld infrastruktúra-fejlesztési, elektromobilitási, klímaalkalmazkodást segítő szemléletformáló projektek (2018-2023)

Projekt elnevezése	Projekt kódja	Projekt célja, bemutatása
Gárdony városban megvalósuló geotermikus és fotovoltaikus fejlesztések	TOP-3.2.2-15-FE1-2018-00006	Gárdony Városban a meglévő geotermikus rendszer bővítése, új geotermikus termelő kút lemélyítése és öt új fogyasztó bekapcsolása a rendszerbe. Nyolc önkormányzati tulajdonú intézményen napelemek elhelyezése.
Helyi klímastratégiák kidolgozása, valamint a klímatudatosságot erősítő szemléletformálás Gárdonyban	KEHOP-1.2.1-18-2018-00053	A projekt átfogó, általános célja az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat-megelőzés és -kezelés előmozdítása, továbbá a környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása.

7.5.2 DIGITÁLIS ÁTÁLLÁS MENETREND

A digitális menetrend biztosítja a városban a digitális fejlődés megalapozását és az IKT megoldások integrálását, így a digitális városi reziliencia dimenzió specifikus kibontása a 21. század kihívásaihoz igazodva. Az önkormányzatok előrehaladása korlátozott a digitális technológiák kiaknázására a város mindennapi működése és üzemeltetése során, így azt fokozottan támogatni szükséges, ezzel előre mozdítva a többi cél elérését korszerű, hatékony és fenntartható megoldásokkal. A digitális megoldások alkalmazása során érvényesíteni szükséges kritériumok között megtalálható az innováció, vagyis az újszerű megoldások bevezetése a hétköznapi életet könnyítő szándékkal; a hatékonyság növelése az egyes városi működési területeken; a társadalmi hasznosulás és bevonás; valamint a fenntarthatóság és környezettudatosság szempontjai. A digitális város nem teljesen azonos az okos város fogalmával, utóbbi alrendszereit az alábbi ábra mutatja be. A digitális átállási menetrend a kétféle megközelítést ötvözve kerül kidolgozásra.

73. ábra: Az okos város alrendszerek

Ennek megfelelően Gárdonyinak digitális menetrendet és akciótervet szükséges kialakítania, legkésőbb 2025-ig. Jelen fázisban a digitális menetrend kereteit fektetjük csak le, mivel az akcióterv kidolgozásának időtávja meghaladja jelen dokumentum kereteit; az csak a digitális akcióterv alapjául szolgáló módszertani segédletek elkészülése után lehetséges. Továbbá, jelenleg még korlátozott mennyiségű adat áll rendelkezésre, melyekből a lakosság digitális készségeire és eszközállományára

lehetne következtetni. A 2022-es népszámlálás során már várható ezekre utaló adatok felvétele is, melyek jelentősen segítik a későbbi tervezést.

A digitális átállásra való felkészültség és korábbi törekvések bemutatása

A digitális szolgáltatók jelenléte, a hálózatok kiépítettsége, az előfizetések száma alapján a szélessávú internethez való hozzáférés Gárdonyban teljesnek tekinthető. Egyre bővülnek a városban az online ügyintézési lehetőségek. A gárdonyi intézmények felkészültsége a digitális átállásra igencsak különböző, ugyanakkor mindenhol támogatják a napi munkavégzést IKT eszközök. Az intézmények mindegyike esetén szükség lenne további digitális eszközök beszerzésére (elavulás vagy bővítési igények miatt), a folyamatok fejlesztésére.

Gárdonyról elmondható, hogy már történtek lépések a digitális megoldások fejlesztésére és integrálására: az önkormányzat bevezette az online ügyintézési lehetővé tevő egységes ASP rendszert, a közszolgáltatók esetén biztosított az elektronikus számlázás és fizetési lehetőség, az ivóvíz és szennyvízszolgáltatók esetén az online ügyintézési lehetőség, valamint ügyfélelégedettségi felmérések is történtek. A közoktatási intézmények mind az oktatás mind a kapcsolattartás és adminisztráció esetén támaszkodnak IKT megoldásokra (pl. interaktív táblák, KRÉTA rendszer) és számos adatot digitalizálnak (NETFIT és kompetencia felmérések), habár eszközellátottságuk különböző, kiemelten fontos számukra a legkorszerűbb tudás és módszerek közvetítése. A vállalkozások digitális megoldásairól kevés információ áll rendelkezésre, a jogszabályi kötelezettségek azonban egyre inkább terelik a vállalkozásokat is online megoldások alkalmazására. Összességében azonban ezek a törekvések nem sorolják Gárdonyt kiemelkedő helyre a hazai települések között, a város nem rendelkezik átfogó digitális fejlesztési stratégiával, vagy innovatív IKT megoldásokkal, a megvalósult mintaprojektként említhető az Életfácska Óvoda udvarán kialakított okos játszótér.

Digitális fejlesztési célok és beavatkozási területek

A felkészültség tükrében Gárdonyban elsősorban a digitális átálláshoz szükséges szemléletmód és átfogó megközelítés meghonosítása a következő tervezési időszak reális kimenetele, melyet a hatékonyságot, fenntarthatóságot növelő adatalapú fejlesztéseken és a mindennapi életben jól látható beavatkozásokon keresztül szeretné elérni a város. Fontos kiemelni, hogy az IKT fejlesztések ne öncélúak legyenek, hanem a lakosság életminőségét, a hatékonyságot növeljék. A digitális átállási menetrend céljai ennek megfelelően a lakosságot szolgáló digitális városigazgatás fejlesztése; a digitális technológiák adaptálása; valamint a városüzemeltetést megkönnyítő digitális megoldások alkalmazása.

Digitális átállási cél	Beavatkozási terület	FVS stratégiai cél	Okos város alrendszer
Lakosságot szolgáló digitális városigazgatás	OKOS SZOLGÁLTATÁSOK: Városi életet könnyebbé tevő beavatkozások, például a városi szolgáltatások bővítése, digitális megoldásokkal való támogatása, ügyintézési lehetőségek bővítése, ellenőrző helyett szolgáltatási szerep betöltési lehetőségének vizsgálata, tájékoztató platform létrehozása a fürdőhelyekkel kapcsolatban	S3, S6	emberek, életkörülmények
	OKOS DÖNTÉSHOZATAL: Adataalapú döntéshozatalt támogató megoldások, mint: szervezetirányítást támogató digitális rendszer lehetőségének vizsgálata, partnerségi folyamatok érvényesítésére platform kidolgozása, városban keletkező adatok összegyűjtése, felhasználása, közzététele	S4, S5, S6	kormányzás
Digitális technológiák adaptálása	OKOS KÖZÖSSÉGI TEREK: Okos, a lakosság digitális lehetőségekkel való ismerkedését segítő beavatkozások, például köztéri wifi, okos lámpa, szenzorok)	S3, S5	emberek, életkörülmények
	OKOS ÉS FENNTARTHATÓ GAZDASÁG: A vállalkozások versenyképességét erősítő digitális gazdasági infrastruktúra fejlesztések, a vállalkozások segítése a K+F+I vívmányok, digitális megoldások átvételében	S1, S2	gazdaság
Városüzemeltetést megkönnyítő digitális megoldások alkalmazása	OKOS KÖZÉPÜLETEK: A középületekbe épületüzemeltetést segítő digitális megoldások bevezetése (önműködő ajtó, termosztát, szenzoros lámpák) és energetikai fejlesztése, melybe a korszerűsítés mellett a megújuló energiakapacitások növelése és hálózatba foglalása is beletartozik	S3, S4	környezet
	OKOS VÁROSÜZEMELTETÉS: A várost támogató rendszerek adataalapú felülvizsgálata és átalakítása, mely többek között a következő területeket érinti: <ul style="list-style-type: none"> Hulladékgyűjtés: a hulladékgyűjtők elhelyezésének igényalapú felülvizsgálata, a gyűjtési útvonal optimalizálása, életút követés Vízgyűjtés: szenzorok beépítése, a vízrendszerek átalakítása, a szürke-, fekete- és esővíz elkülönített kezelése, újrahasznosítása Közvilágítás: energiatakarékos izzók, szenzorok, adaptív fényáram-szabályozás Közlekedés: parkolási rendszer kidolgozása, digitális támogatása, közúti és közösségi forgalomfigyelés 	S2, S3, S4	közlekedés, környezet

A digitális menetrenden nyugvó digitális akcióttervet 2025-ig kell kidolgozni, melyben a felülvizsgált célok túl kiválasztásra fognak kerülni a stratégia időtávjában fejleszhető fókuszterületek. A kiválasztott beavatkozási területekhez tervezni szükséges a háttérfeltételeket és a megvalósítást egyaránt, és előkészíteni a legszükségesebb projektek megvalósítását.

8. FINANSZÍROZÁSI TERV

A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve a fenntartható városfejlesztési stratégia elengedhetetlen része. A pénzügyi terv alapos és részletes alátámasztást, értékelést és elemzést igényel, amely a stratégia többi részéhez hasonlóan iteratív és szerepe kifejezetten a program megvalósulási feltételeinek biztosítása. Jelen verziójában a finanszírozási terv, a 2021-2027-es időszakra vonatkozó pályázatok és folyamatok véglegesedéséig természetesen bizonytalanságokat hordoz. Cél az előzetes üzleti modell készítése, mely elsősorban keretrendszerként értelmezendő, ami segíti a projektek kiválasztását, fenntartható finanszírozását és megvalósítását. A teljes körű üzleti modell kidolgozása várhatóan 2024-ig megvalósul.

8.1 ELÉRHETŐ ÉS BEVONHATÓ FORRÁSOK SZÁMBAVÉTELE

A bevonható források között alapvetően megkülönböztethetünk támogatásokat, melyek Európai Unió vagy hazai forrásokra támaszkodnak, az önkormányzat bevételeit, valamint piaci szereplőket. A nagyobb volumenű projektek Gárdony esetén csak támogatások igénybevételével valósulhatnak meg az önkormányzati források szűkössége miatt.

Unió források:

- Operatív Programok (hat ágazati, egy területi): TOP+, DIMOP+, EFOP+, GINOP+, IKOP+, KEHOP+, VOP+, melyek közül kiemelt jelentőséggel bír a TOP+, ahol az önkormányzat biztosabban tud az elérhető forrásokkal tervezni.
- Helyreállítási Alap: Helyreállítási és Alkalmazkodási Terv (RRF), mint céltámogatás.
- Tematikus fejlesztési programok: Horizon Europe, LIFE környezetvédelmi és éghajlat-politikai program

Hazai források:

- Kisfaludy Turisztikai Fejlesztési Program
- Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap
- Unió források kiegészítése
- Egyedi jellegű támogatások
- Aktív Magyarország
- Lakosságot és vállalkozásokat érintő támogatások

Önkormányzati források

- Hitel felvétele, kötvény kibocsátása nem tervezett.
- 2022. évi költségvetésben az önkormányzat felújításra 180, beruházásra 1 901 millió forintot irányzott elő.

Piaci szereplők, magán befektetések

- Az agárdi iparterület bővítése várhatóan magánszereplők közreműködésével valósul meg
- Nagy beruházási igénye miatt néhány projekt csak befektető(k) megjelenése esetén valósul meg
- A vállalkozások és lakosság ösztönzése a számukra elérhető pályázati lehetőségek kihasználására kulcsfontosságú a célok elérése érdekében

8.1.1 AKTOROK, MEGHATÁROZÓ SZEREPLŐK

A hazai és uniós forrásokért felelős Minisztériumok, mint irányító hatóságok kulcsszereplői a finanszírozásnak, a velük való szoros együttműködés Gárdony érdeke. A turisztikai jellegű projektek esetén a Magyar Turisztikai Ügynökség és a Kisfaludy2030 Turisztikai Fejlesztő Nonprofit Zrt. mellett a térségi együttműködés a Velencei-tó településeivel és a TDM szervezettel is meghatározó, különösen a nagyobb léptékű projektek esetén. Az egyes beavatkozások esetén kiemelhetők még akár a finanszírozás szempontjából is további jelentős szereplők, például az ipari területek fejlesztésénél a magántulajdonossal, míg az oktatási infrastruktúra bővítése esetén a Székesfehérvári Tankerülettel való együttműködés alapvető. Számos pályázati vagy fejlesztési lehetőség esetén a város lakosai és vállalkozásai a főszereplők, így a velük való összefogás elengedhetetlen.

8.1.2 KITEKINTÉS

Gárdony esetén a megyei és térségi kitekintést szükséges tenni, hiszen a nagyobb térségi egység stratégiai céljaiból, gazdasági és társadalmi helyzetéből eredő determinációk befolyásoló erővel bírnak a településen. Az FVS célrendszerének elkészítésekor a Fejér megye Területfejlesztési Konceptió és Program, valamint az Integrált Területi Program céljai, beavatkozásai és megállapításai integrálásra kerültek. A célrendszerben megjelölt 2021-2027-es területi célok közül kettőhöz kapcsolódik Gárdony: A megye járasszékhely településeit célzó T.1 Fenntartható városok, valamint a T.3 Székesfehérvár; Velencei-tó, Váli-völgy (Pannónia Szíve); Vértes és az előbbi térségekhez nem besorolható, a Budapest környéke turisztikai térséghez tartozó Fejér megyei települések célokhoz kapcsolódik. Látható, hogy a Gárdony szempontjából meghatározó térséget, a Velencei-tó térségét magába foglalja a T.3 területi cél.

8.1.3 EGYÉB KÖTÖTTSÉGEK ÉS LEHETŐSÉGEK

A finanszírozási mozgásteret csökkentik az önkormányzatok hitelfelvételi lehetőségeire vonatkozó kööttségek, melyek a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvényben kerültek szabályozásra. A 10. § (1) szerint az önkormányzat érvényesen kizárólag a Kormány előzetes hozzájárulásával vállalhat a Polgári Törvénykönyv szerinti kezességet és garanciát, valamint köthet adósságot keletkeztető ügyletet. Gárdony ettől függetlenül nem szándékozik hitelt felvenni.

A fejlesztések megvalósítását a háború, az energiaválság, az évszázados méretű aszály jelentősen befolyásolja. A fejlesztési lehetőségeket szűkítik, előre nem látható módon növelik annak költségeit.

8.2 AZ ÜZLETI MODELL BEMUTATÁSA

Jelenleg az üzleti modell teljes körű elkészítése nem lehetséges, így egy előzetes modell került kidolgozásra, mely a tervezés és projektek kiválasztásának legfontosabb elveit és lehetőségeit foglalja össze.

Fontos, hogy az összeálló projektlistát rugalmas rendszerként kezeljük, melyre felkerülhetnek újabb lehetőségek, vagy lekerülhetnek olyan projektek, melyek megvalósításától el kíván állni az önkormányzat, például, mert a felmerülő költségek meghaladják az elérhető társadalmi és pénzügyi hasznokat. Ugyanígy a projektek között felállított prioritási sorrend és az intézkedések paraméterei is változhatnak. Ennek ellenére lényeges, hogy a megvalósítás sorrendje ne csak a források rendelkezésre állásán múljon, hanem széleskörűen szükséges figyelembe venni, milyen finanszírozási lehetőségek léphetnek fel. Ahogy törekedni kell az ideális forrás-mix kialakítására, amiben a projektek finanszírozása több lábon nyugszik. A megvalósításra kerülő projektek esetén a társadalmi hasznokon túl a pénzügyi jövedelmezőség lehetőségeit is szükséges megvizsgálni, valamint a fenntartás pénzügyi vonatkozásait (eredményez-e költségvonzatot, termel-e bevételt).

8.2.1 BEAVATKOZÁSOK ADATAINAK GYŰJTÉSE ÉS ISMERTETÉSE DIMENZIÓNKÉNT ÖSSZEGEZVE

Az alábbi táblázatok dimenzióként összegezve mutatják be az intézkedésekre, beavatkozásokra azonosított költségeket, hasznokat és kockázatokat. A projektek véglegesedésének hiányában a megjelölt információk közelítő jellegűek. A duplikálás elkerülése végett minden beavatkozást csak egy dimenzióhoz soroltunk be.

Értékelési szempont	Prosperáló város
Dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	4 470 000 000 Ft (indikatív)
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	van (szálláshelyteremtés, turisztikai fejlesztések, iparterület bővítés)
Források	GINOP+, TOP+, hazai források, magánbefektető, saját forrás
Finanszírozási elemek aránya	n.a.
Várható vagy elvart eredmények (társadalmi hasznok, pénzügyi hasznok, pozitív és negatív externáliák)	minimális pénzügyi hasznok, társadalmi hasznok, foglalkoztatás szezonaritása csökken, városi identitás és hírnév növekszik, gyógy- és sportturizmus fejlődése
Kockázatok (megvalósítás, finanszírozás, fenntartás)	finanszírozás, beruházások elhúzódása, pandémia, turizmus visszaesése, klímaváltozás, aszályos időszakok termelőknek nem kedveznek, együttműködés nem jön létre
Érdekeltek	Önkormányzat, helyi vállalkozások, termelők, Agárdi Gyógy- és Termálfürdő, potenciális befektetők

Értékelési szempont	Zöldülő város
Dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	1 154 000 000 Ft (indikatív)
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	nincs (energiaköltségeket csökkentő elem van)
Források	Kisfaludy2030 program, KEHOP+, TOP+, RRF
Finanszírozási elemek aránya	n.a.
Várható vagy elvart eredmények (társadalmi hasznok, pénzügyi hasznok, pozitív és negatív externáliák)	minimális pénzügyi hasznok, kiemelkedő társadalmi hasznok, tópart jobb kihasználása, integrálása, közösségi élet élénkülése, energiaáraktól való függés csökkenése, épületállomány javulása
Kockázatok (megvalósítás, finanszírozás, fenntartás)	finanszírozás, beruházások elhúzódása, társasházak felújításánál a megtérülés realizálásának és önrésznek hiánya
Érdekeltek	Önkormányzat, helyi lakosság, Agárdi Gyógy- és Termálfürdő

Értékelési szempont	Digitális város
Dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	nincs (más dimenziókhoz sorolt érintettségek)
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	nincs (hatékonyság növelése mentén költségcsökkenés várható)
Források	DIMOP+, GINOP+, TOP+, RRF
Finanszírozási elemek aránya	n.a.
Várható vagy elvart eredmények (társadalmi hasznok, pénzügyi hasznok, pozitív és negatív externáliák)	minimális pénzügyi hasznok, társadalmi hasznok, vonzóbb, innovatívabb városi környezet és vállalkozási kultúra kialakulása, növekvő lakossági elégedettség és bevonás
Kockázatok (megvalósítás, finanszírozás, fenntartás)	finanszírozás, beruházások elhúzódása, szemléletváltás elmaradása
Érdekeltek	Önkormányzat, helyi lakosság, vállalkozások, közszolgáltatók

Értékelési szempont	Megtartó város
Dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	11 378 000 000 Ft (indikatív)
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	van (kiszolgáló funkciók bérbe adása, jegybevétel, energia költségek csökkenése)
Források	EFOP+, GINOP+, Kiszalud2030 program, TOP+, RRF
Finanszírozási elemek aránya	n.a.
Várható vagy elvárt eredmények (társadalmi hasznok, pénzügyi hasznok, pozitív és negatív externáliák)	minimális pénzügyi hasznok, társadalmi hasznok, tópart jobb kihasználása, integrálása, közösségi élet élénkítése, fiatalok helyben maradása erősödik, lakosság egészségi állapota javul, vonzóbb településkép
Kockázatok (megvalósítás, finanszírozás, fenntartás)	finanszírozás, beruházások elhúzódnása, tanárhiány, orvoshiány, kihasználtság elmaradása, magas fenntartási költségek
Érdekeltek	Önkormányzat, helyi lakosság, tankerület

Értékelési szempont	Kiszolgáló város
Dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	4 051 912 000 Ft (indikatív)
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	van (parkolási rendszer, ivóvíz szolgáltatás, lakás bérleti díj)
Források	KEHOP+, IKOP+, TOP+, RRF, hazai források
Finanszírozási elemek aránya	n.a.
Várható vagy elvárt eredmények (társadalmi hasznok, pénzügyi hasznok, pozitív és negatív externáliák)	minimális pénzügyi hasznok, társadalmi hasznok, zaj-és légszennyezés csökkenése, átmenő forgalom csökken, aktív turizmus növekedése, jobb kohézió a parttal, szelíd közlekedési módok előtérbe kerülése
Kockázatok (megvalósítás, finanszírozás, fenntartás)	finanszírozás, beruházások elhúzódnása, csapadékelvezetés megoldása nem tud elég átfogó lenni, konfliktus a Csiribpusztán élőkkel
Érdekeltek	Önkormányzat, helyi lakosság, Velence Önkormányzat, közmű szolgáltatók, NIF

Dimenzió	Tervezett beruházási költség
Prosperáló város	4 470 000 000 Ft (indikatív)
Zöldülő város	1 154 000 000 Ft (indikatív)
Digitális város	nincs (más dimenzióhoz sorolt érintettségek)
Megtartó város	11 378 000 000 Ft (indikatív)
Kiszolgáló város	4 051 912 000 Ft (indikatív)
Összesen	21 133 912 000 Ft (indikatív)¹⁸

¹⁸ 80 millió forinttal több a dimenziók összegénél, amit a Fenntartható városfejlesztési stratégiák elkészítése mint minden dimenziót érintő horizontális projekt fed le.

8.2.2 A FINANSZÍROZÁSI TERV ÖSSZEFOGLALÓJA

Az előzetes finanszírozási terven látszik, hogy sok esetben jelenik meg minimális bevételt termelő vagy költségcsökkentő elem, ami bizakodásra ad okot a projektek (nem csak társadalmi) megtérülése irányába. A bevétel generáló elemek mellett megjelenő kockázat a kihasználtság várttól való elmaradása, így a lakossági igények felmérésére különös figyelmet kell fordítani a megvalósítást megelőzően. A vállalkozások, települési önkormányzat tulajdonában lévő gazdasági társaságok, közszolgáltatók, kormányhivatalok és nonprofit szervezetek és a Gárdonyi Önkormányzat együttműködésében várható a beavatkozások végrehajtása. A megvalósítás legjelentősebb kockázata a finanszírozási források elmaradása, az árak és energiaárak növekedése, a beruházások nyersanyaghiány miatti elhúzódása, melyek alapvetően külső tényezők, a további belső tényezők kockázata az előkészítés és megvalósítás során jelentősen csökkenthetőek. Az intézkedések hatására közvetlen és közvetett pénzügyi, társadalmi hasznok és externáliák várhatók.

8.3 FENNTARTHATÓ ÜZEMELTETÉS

A pénzügyi fenntarthatóság olyan szempont, ami nélkül megalapozott döntést nehezen lehet hozni a megvalósítandó projektek kiválasztása során. Így a tervezés, projektek előkészítése során minden esetben meg kell határozni a fenntartási időszakot (kötelező/ megtérüléshez szükséges), a fenntartási költségek mértékét, az esetlegesen realizálható bevételeket, beépíthető-e a projektbe bevételt generáló elem, milyen externáliák léphetnek fel a megvalósítást követően (negatív vagy pozitív társadalmi/gazdasági/környezeti hatások), valamint, hogy várható-e, hogy a későbbiekben értékesíthető a projekt.

A projektlistához nem tartoznak teljeskörűen kidolgozott projekttervek, azok tervezése 2025 első negyedévében fog befejeződni, így az üzleti terv részletes felülvizsgálata és további kidolgozása szintén 2025 során történhet meg.

A tervezés vagy megvalósítás alatt álló projektek alább látható áttekintéséből kirajzolódik, hogy **az üzemeltetés paramétereiről a részletes projekttervek (2025. első negyedévi) elkészültéig nem vonhatók le érdemi következtetések**, azokra a stratégia későbbi felülvizsgálata során nyílik mód.

Tervezés vagy megvalósítás alatt álló projektek	Finanszírozás	Üzleti terv	Elvárt eredmények	Várható bevételek	Várható kiadások	Várható üzemeltető
Agárdi-Gárdonyi márkák fejlesztése	TOP+, hazai	nincs	csak társ. haszon	n.a.	n.a.	Város
Velencei-tó környéki termékek megismertetése	TOP+, hazai	nincs	csak társ. haszon	n.a.	n.a.	Város
Gyógyászati és sportszálló a Termálfürdőhöz kapcsolódóan	TOP+, hazai	nincs	minimális pénzügyi haszon	közvetlen bevétel, adók és egyéb közvetett bevételek	üzemeltetés, karbantartás, személyi költségek	Agárdi Gyógy- és Termálfürdő
Apartmanhotel a Termálfürdőhöz kapcsolódóan	TOP+, hazai	nincs	n.a.			
A Fürdő szolgáltatásainak fejlesztése	TOP+, hazai	nincs	minimális pénzügyi haszon	közvetlen bevétel	üzemeltetés, karbantartás	
Vitorlás, elektromoshajó és csónak kikötő fejlesztés	TOP+	nincs		bérleti díj		
Tóparti út felújítása	TOP+	nincs	csak társ. haszon	nincs	karbantartás	Város
Gárdonyi Géza Általános Iskola fűtéskorszerűsítése	KEHOP+, TOP+	nincs	minimális pénzügyi haszon	költségcsökkenés	üzemeltetés, karbantartás	Város, Tankerület
Gyógyfürdőhöz kapcsolódó energetikai fejlesztések						Agárdi Gyógy- és Termálfürdő
Geotermikus fűtészálózati bővítése						Város
Tóparti területek zöldfelület-fejlesztése	Kisfaludy2030, TOP+	nincs	csak társ. haszon	nincs	üzemeltetés, karbantartás	Város
NATURA 2000 területek fejlesztése	TOP+, hazai	nincs	csak társ. haszon	nincs	üzemeltetés, karbantartás	Nemzeti Park
Ifjúsági közösségi tér kialakítása a Gárdonyi tóparton	Kisfaludy2030, TOP+, GINOP+	nincs	minimális pénzügyi haszon	bérleti díj	üzemeltetés, karbantartás	Város

Tervezés vagy megvalósítás alatt álló projektek	Finanszírozás	Üzleti terv	Elvárt eredmények	Várható bevételek	Várható kiadások	Várható üzemeltető
Gárdonyi agóra - Kisvárosi piac kialakítása	TOP+	nincs	minimális pénzügyi haszon	bérleti díj	üzemeltetés, karbantartás	Város
Gárdonyi agóra - Városrészi központ, közösségi tér és szolgáltatóterek kialakítása						Város
Gárdonyi óvoda régi szárnyának felújítása	EFOP+, TOP+, RRF	nincs	csak társ. haszon	költségcsökkenés	üzemeltetés, karbantartás	Város
Gimnázium - Új épület, megfelelő infrastruktúra építése						Tankerület
Gimnázium - 4 évfolyamos gimnáziumi képzések indítása						Tankerület
Gimnázium - 6 évfolyamos gimnáziumi képzés átköltöztetése						Tankerület
Gárdonyi Géza Általános Iskola belső felújítása	TOP+	nincs	csak társ. haszon	költségcsökkenés	üzemeltetés, karbantartás	Tankerület
Chernel István Általános Iskola és Gimnázium felújítása						Tankerület
Egészségközpont kialakítása - Épületek felújítása, terület rekonstrukció	EFOP+, TOP+, RRF	nincs	csak társ. haszon	nincs	üzemeltetés, karbantartás	Város
Egészségközpont kialakítása - Új házi- és házi gyermekorvosi körzetek kialakítása						Város
Egészségközpont kialakítása - Védőnői irodák kialakítása						Város
Egészségközpont kialakítása - Vérvételi labor kialakítása	EFOP+, TOP+, RRF	nincs	minimális pénzügyi haszon	közvetlen bevétel	üzemeltetés, karbantartás	Város
Helyi humán fejlesztések	TOP+	nincs	csak társ. haszon	nincs	személyi költségek	Város

9. MELLÉKLETEK

9.1 ANTISZEGREGÁCIÓS TERV

A KSH a 2011. évi népszámlálási adatokból generált – a 314/2012. Kormányrendelet 10. mellékletében meghatározott – szegregációs mutató mutatószám alapján lehatárolt szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek Gárdonyt nem érintik.¹⁹

A szegregációs mutatószám alapját a következő adatok képezték:

- legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya,
- rendszeres munka-jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül.

A szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek kijelölésének feltételei a következők voltak:

- mutató határértékét a járási székhelyek 40%, 35%, 30% értékeinél kerülnek vizsgálatra,
- a határérték alapján kijelölt, egybefüggő területek kerülnek figyelembevételre,
- a kijelölt területeken a népességszám minimum 50 fő,
- fenti feltételek a magánháztartásban előre teljesüljön, de külön vizsgálandó az intézeti népesség (pl. szociális otthonban, középiskolai kollégiumban élők) nagysága.

A 2011-es adatok alapján 30 % feletti mutatóval jelentkező területből Gárdony közigazgatási területén 13 adódik, melyekből 6 tartozik a 35% feletti mutatóval rendelkező területek közé. Azonban a területeket összevetve a város településszerkezeti tervével megállapítható, hogy a gárdonyi és agárdi területek hétvégi házas vagy üdülőterületre esnek, ezeken a területeken a magánháztartásokban élők száma nem haladja meg az 50 főt, ezért nem tekinthetők szegregátumoknak. A dinnyési területek falusias lakóterületre esnek ugyan, de csak kis területet (kb. 10-10 telket) foglalnak magukba, így ezeken a területeken sem haladja meg a magánháztartásokban élők száma az 50 főt, ezért nem tekinthetők szegregátumoknak.

Következésképpen Gárdonyban szegregált, vagy szegregációval veszélyeztetett területek nem találhatóak. A város ugyanakkor rendelkezik Helyi Esélyegyenlőségi Programmal, a 2019-2024 időszakra, mely a megalapozó fejezetekben kerültek bemutatásra, és aminek megállapításai a célrendszer kialakításakor is integrálva lettek. A célrendszer horizontális céljai közt markánsan megjelenik az esélyegyenlőség biztosítása.

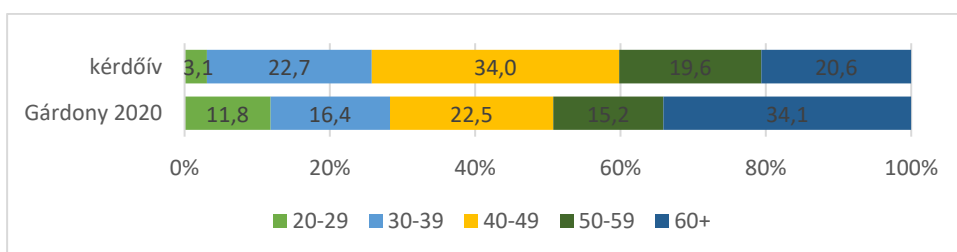
¹⁹ A szegregációs adatok 2022. évi népszámlálás szerinti felülvizsgálatára az FVS 2025. évi felülvizsgálata részeként kerül sor.

9.2 ELVÉGZETT KÉRDŐÍVES FELMÉRÉSEK DOKUMENTÁLÁSA

9.2.1 LAKOSSÁGI FELMÉRÉS

A lakossági kérdőív kitöltésére 2022. március 17. és április 30. között volt lehetőség online formában. A kérdőív az önkormányzati honlapon és a városi facebook oldalon lett megosztva és az alábbi linken volt elérhető: <https://survey.alchemer.com/s3/6710761/Gardony>. Az első szűrés-tisztítás utáni 97 kitöltött kérdőív eredményeit kérdésenként foglaltuk össze.

K1-2	Nem és kor szerinti összetétel
	Kitöltők között a férfiak-nők aránya 52%-48% (KSH 2020 adatok szerint 52% nő, 48% férfi). A kor szerinti megoszlásból pedig látható, hogy népességarányosan a 20-29 és a 60+ éves korosztályban töltötték ki a szükségesnél kevesebben.
	Összesen 97 válaszból

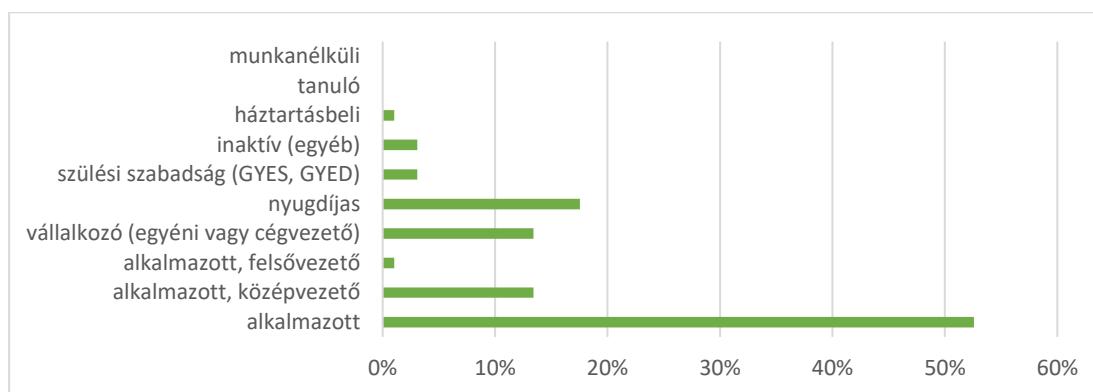

K3	Hogyan határozná meg magát?
	A válaszadók többsége (84%) helyi, egész évben a városban lakóként határozta meg magát, kisebb része (16%) pedig nyaralótulajdonosként, aki az évnek csak egy részében van Gárdonyban.
	Összesen 97 válaszból

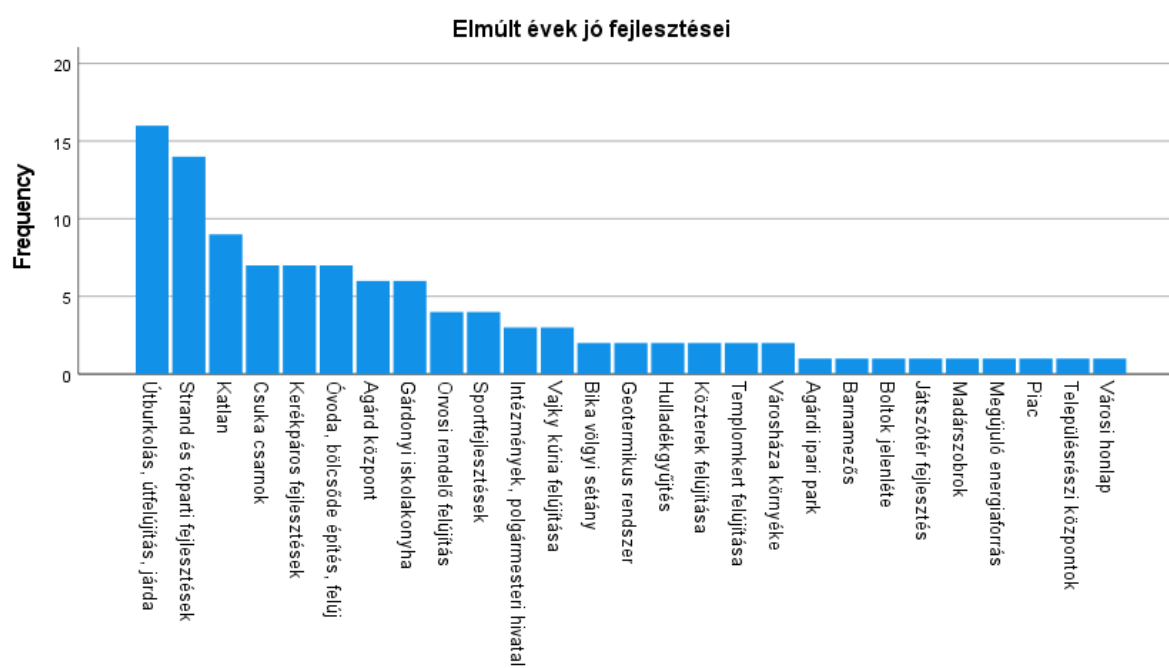
K4	Ön Gárdony mely városrészében él?
	A válaszadók többsége gárdonyi (54%) és agárdi (42%), Dinnyést (3,1%) és Csiribpusztát (1%) kevesen jelölték lakhelyüknek. Mindez nagyjából igazodik a városrészek népességeloszlásához, egyedül a dinnyési kitöltők aránya marad el a népességből való részesedésüktől.
	Összesen 96 válaszból

K5	Mi az Ön legmagasabb iskolai végzettsége?
	A válaszadók többsége felsőfokú végzettséggel rendelkezik (67%), nagy arányban voltak még érettségivel rendelkezők (29%), míg a kitöltők között alig találni szakiskolai (2%) vagy nyolc általános és annál alacsonyabb (1%) képzettségűt.
	Összesen 95 válaszból

K6-8	Foglalkoztatottság
A válaszadók többsége alkalmazott (67%), akik 20%-a közép- vagy felsővezető. Jelentős arányban vannak még a nyugdíjasok (18%) és a vállalkozók (13%). A megkérdezettek 5%-a jelölt meg több kategóriát is, ugyanakkor egy tanuló sem töltötte ki a kérdőívet. A munkavállalók elsősorban magáncégeknél (52%), illetve közintézményekben (38%) dolgoznak, kisebb részt nonprofit szervezeteknél (5%) vagy egyéni vállalkozásban (5%).	
Összesen 97 válaszból	

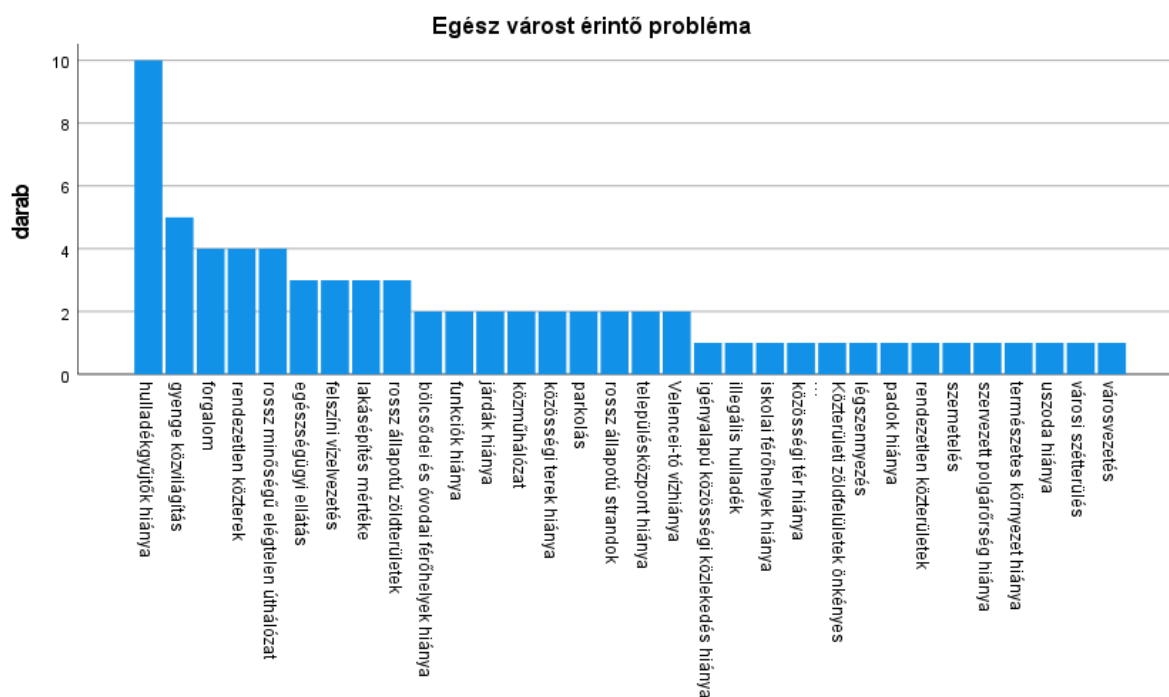

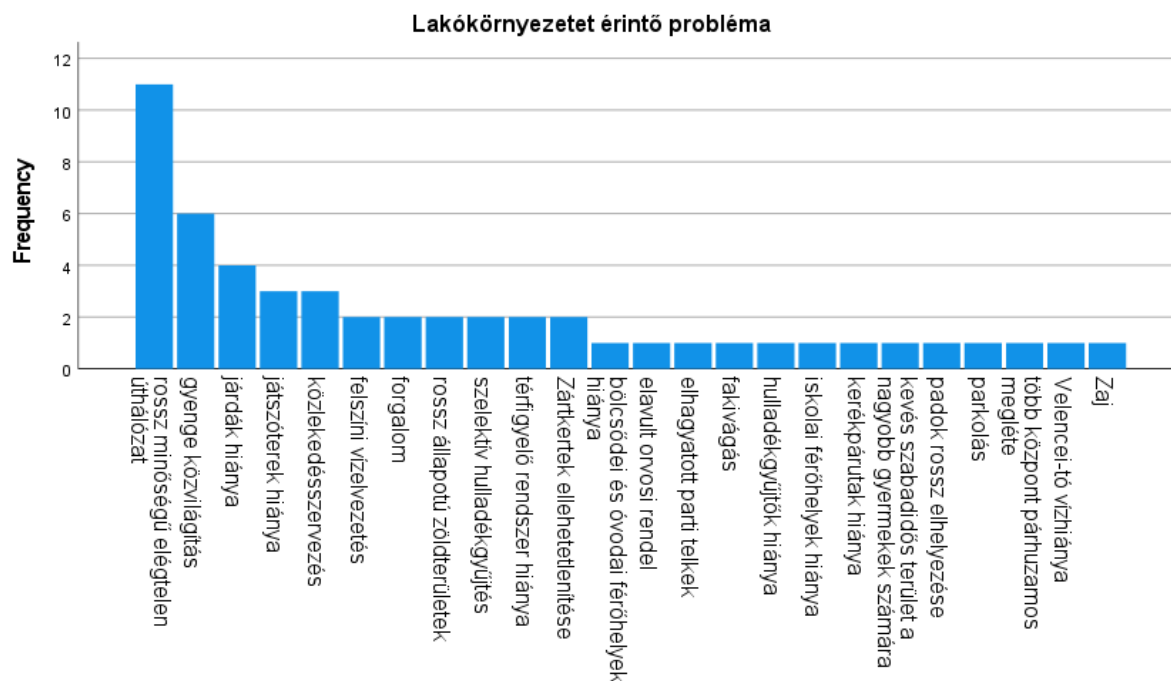
K9	Kérem fogalmazza meg, mit tart a város elmúlt öt évéből a legjobb beruházásoknak, fejlesztéseknek? Legfeljebb hármat említsen!
A válaszadók többsége az utak építését-felújítását, járdák építését emelte ki. Népszerű intézkedések voltak még a strand és tóparti fejlesztések, a Katlan és Csuka csarnok kialakítása, a bölcsődei és óvodai fejlesztések. Többen említették jó példák között az agárdi városrészi központ kialakítását és az orvosi rendelő felújítását.	
Összesen 40 válaszból	

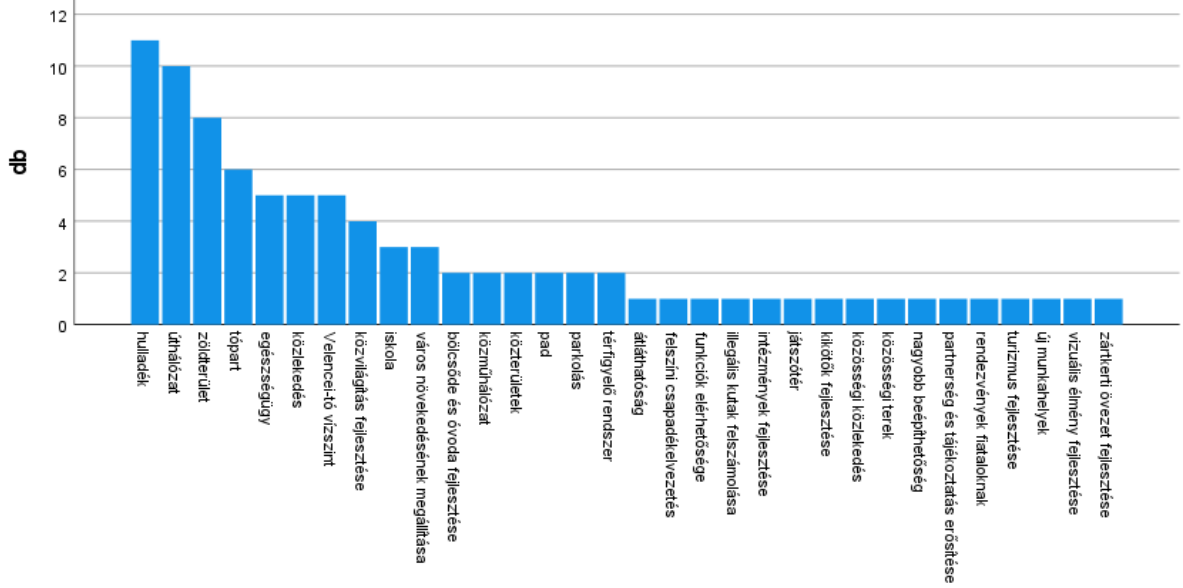
K10	Kérem fogalmazza meg, mit tart a város vagy közvetlen lakókörnyezete legégetőbb problémáinak, melyek leginkább megoldásra várnak?
1 – Az egész várost érintő legaktuálisabb problémák: (összesen 40 válasz)	
A válaszadók a legégetőbb egész települést érintő problémaként a hulladékgyűjtők hiányát és a gyenge közvilágítást emelték ki. Ezt követték a különböző közlekedéssel kapcsolatos konfliktusok (nagy forgalom, rossz minőségű, elégtelen közúti infrastruktúra, járdák hiánya, parkolás), a rendezetlen közterületek és rossz állapotú zöldterületek, a csapadékelvezető rendszer hiányosságai.	
2 – A közvetlen lakókörnyezetemet érintő legaktuálisabb problémák: (összesen 38 válasz)	
A közvetlen lakókörnyezet esetén nagyon hasonló problémákat említettek a válaszadók, a legtöbben közlekedési eredetűeket (rossz minőségű, elégtelen közúti infrastruktúra, járdák hiánya, közlekedésszervezés: zebrák, lámpák hiánya, nagy forgalom, parkolás). A gyenge közvilágítás és a játszótérek hiánya is többször említett probléma volt.	

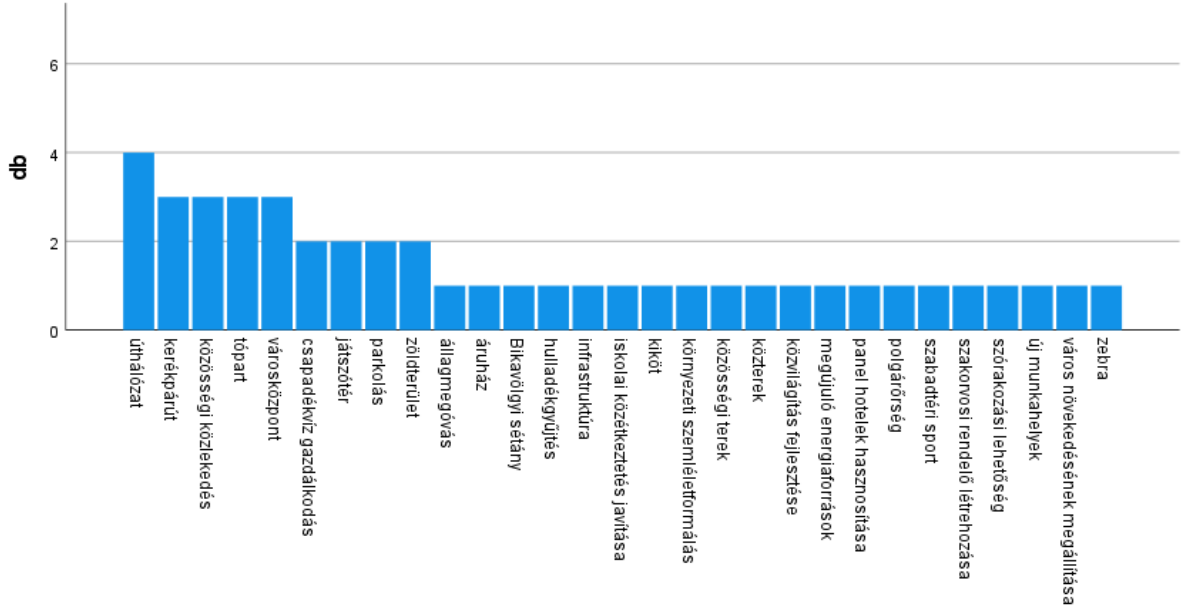

K11	Milyen fejlesztési javaslata van Gárdonyi Város Önkormányzat számára?
1 – Azonnali beavatkozások (sürgősen, 1-2 éven belül): (összesen 41 válasz)	
A legsürgősebb intézkedések között a köztéri hulladékgyűjtés javítása szerepel, mely után a közlekedési típusú (úthálózat felújítása, fejlesztése, zebrák kialakítása, forgalomcsökkentés, parkolás) és a zöldterületeket érintő fejlesztések (parkosítás, fák ültetése, védelme, minőségi fejlesztés) szerepelnek. Többen kiemelték a Velencei-tó problémáinak megoldását, valamint a tópart elsősorban természetközeli fejlesztésének igényét. A válaszadók szeretnék továbbá a közvilágítás és az egészségügy (alapellátás, rendelő felújítás) mielőbbi megvalósulását is.	
2 – Középtávú beavatkozások (3-5 év): (összesen 35 válasz)	
A válaszadók középtávú fejlesztési igények esetén nagyon hasonló intézkedéseket fogalmaztak meg, mint az azonnal szükséges beavatkozásoknál, vagyis a közlekedési, zöldfelületi és tóparti fejlesztéseket. Azonban ezek mellett már előtérbe kerültek a fenntartható közlekedési módokat érintő fejlesztések (közösségi közlekedés, további kerékpáros fejlesztések), a felelős csapadékvízgazdálkodásra (már nem csak elvezetés, hanem tárolás, újrahasználat).	
3 – Hosszú távú beavatkozások (6-10 év): (összesen 32 válasz)	
Hosszú távú fejlesztések esetén legtöbbször az elkerülőút megépítését találják szükségesnek, együtt a tópart, a strandok fejlesztésével, a város parkosításával, fák ültetésével. Többen kiemelték még a turizmus minőségi fejlesztését, új állandó attrakciókat és programokat, a termálfürdő és uszoda fejlesztését, továbbá a Velencei-tó természeti értékeinek megőrzését.	

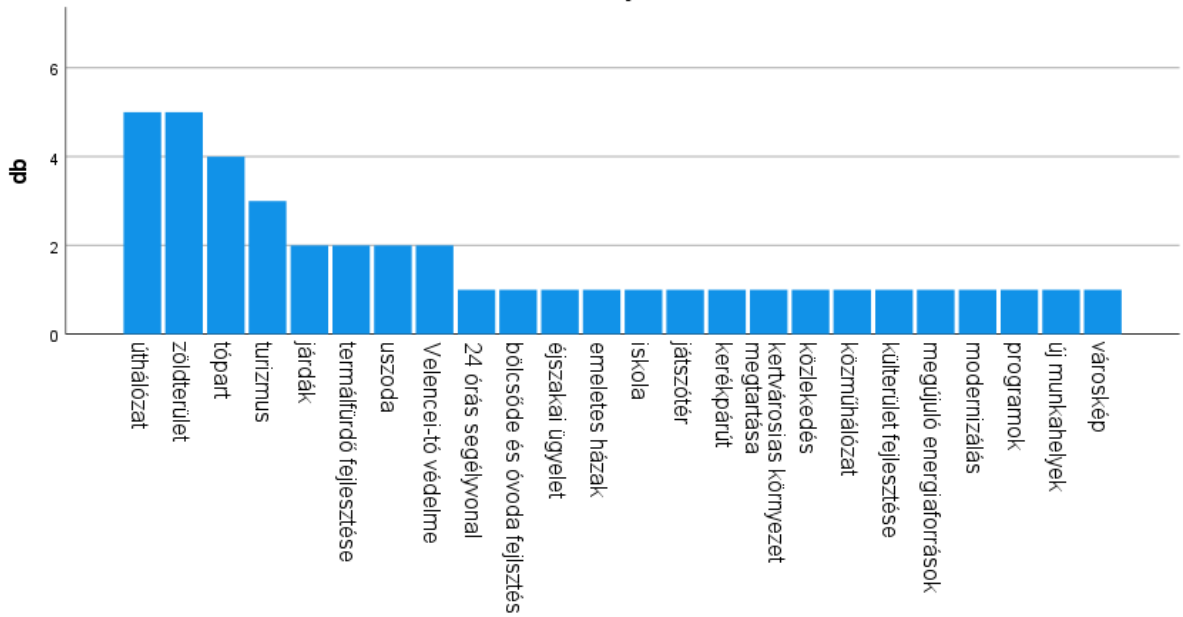
Azonnali fejlesztés

Középtávú fejlesztés

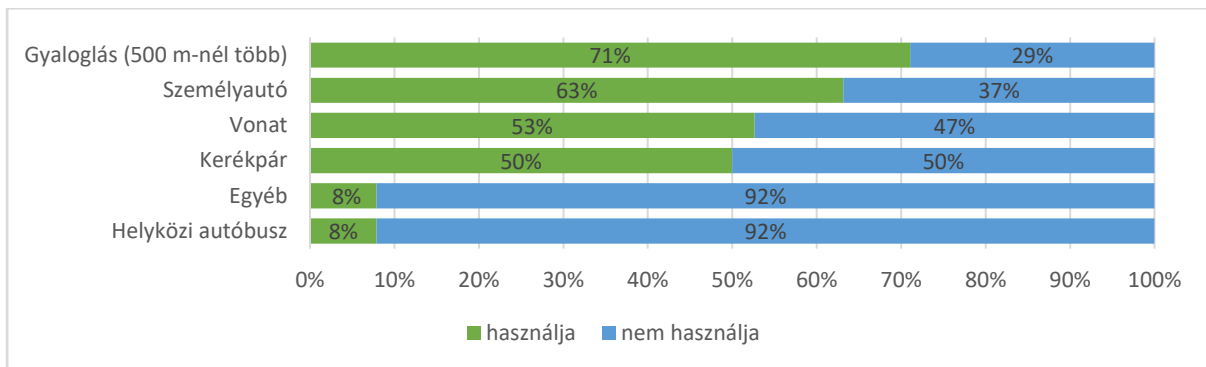

Hosszú távú fejlesztés

K12	Az alábbi eszközök közül jellemzően melyiket veszi igénybe mindennapi közlekedéséhez? Csak a „helyi, egész évben itt élő lakos”-okat kérdeztük
<p>A válaszadók közül a gyalogos autós közlekedés a leggyakoribb, de a megkérdezettek több, mint fele vonatozik és/vagy kerékpározik napi szinten. Az autóbuszok használata nem jellemző. Egyéb közlekedési eszközként pedig az (elektromos) rollereket jelölték meg a válaszadók. Az egyes közlekedési eszközöket általában együtt használják a helyiek, 76%-ban több válaszlehetőséget is megjelöltek és a válaszadók 13%-a csak a személygépkocsit használja mindennapi közlekedéséhez.</p>	

Összesen 38 válaszból

K13 Hol található a leggyakoribb hétköznapi utazási célpontja?

Csak a „helyi, egész évben itt élő lakos”-okat kérdeztük

A leggyakoribb utazási célpontja a megkérdezetteknek a városon belül található, 15 percnél kevesebb utazási idővel (61%), illetve annál hosszabb utazási idővel (5%). Fejér megye más települései közül Székesfehérvár (11%) és Velence (3%) került nevesítésre. A maradék 21% nem Fejér megyében található célpontra utazik leggyakrabban, elsősorban Budapestre (16%).

Összesen 38 válaszból

K14 Kérem becsülje meg, egy átlagos hétköznapon hány percet tölt utazással?

Csak a „helyi, egész évben itt élő lakos”-okat kérdeztük

A kitöltők 29%-a 0-20 percet, 46%-a 30-60 percet tölt egy nap utazással. Ennél nagyobb időszükségletet (1,5-3 óra) a válaszadók egynegyede jelzett.

Összesen 35 válaszból

K15 Mennyire elégedett az alábbi közszolgáltatásokkal és egyéb tényezőkkel?

(Kérem, hogy 1-5 közötti skálán értékelje, az 5 esetén nagyon elégedett, az 1 esetén egyáltalán nem elégedett!)

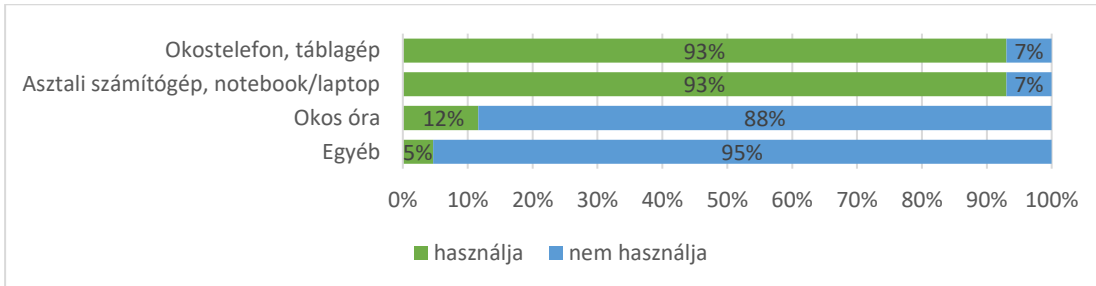
A válaszadók legkevésbé a kulturális szolgáltatásokkal, a járdákkal, az egészségügyi ellátással, valamint az utak és közterületek állapotával elégedettek. Ugyanakkor kiemelkedő elégedettség tapasztalható a közbiztonság területén, elégedettek a közoktatási intézményekkel és a kerékpárutakkal is.

Szolgáltatás	Átlag	Nem elégedett	Átlagos	Elégedett	Válaszadók
Bölcsődék és óvodák	3,7	11%	28%	61%	36
Általános iskolák	3,8	8%	32%	60%	37
Egészségügyi ellátás	2,7	48%	31%	21%	42
Kulturális szolgáltatások (pl. mozi, kulturális központ stb.)	2,4	63%	17%	20%	41
Szociális ellátás (pl. idősellátás)	3,2	21%	47%	32%	34
Utak, közterületek	2,7	39%	28%	33%	43
Járdák	2,6	55%	17%	28%	42
Városi kerékpárutak	3,5	20%	25%	55%	40
Zöldfelületek (parkok, ligetek, fasorok)	2,9	40%	24%	36%	42
Közvilágítás	3,1	33%	22%	45%	42
Közbiztonság	4,1	0%	17%	83%	42
Parkolás	3,3	26%	29%	45%	38

K16 Milyen elektronikus eszközöket használ a hétköznapiakban?

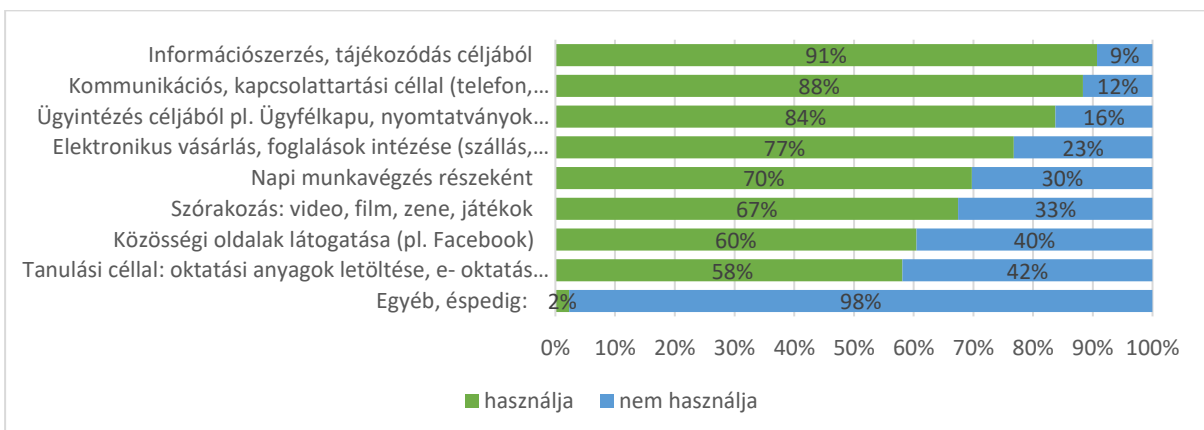
A válaszadók közül senki sem jelölte, hogy ne lenne/ ne használja okos eszközöket. Legnagyobb arányban (93%) az okos telefon és a számítógép általános használatú a hétköznapiakban. A kitöltők 88%-a több eszközt is megjelölt. Az eredményeket azonban jelentősen befolyásolta, hogy a kérdőív online formában került lebonyolításra, így a digitális eszközöket nem használók nem jelennek meg.

Összesen 43 válaszból

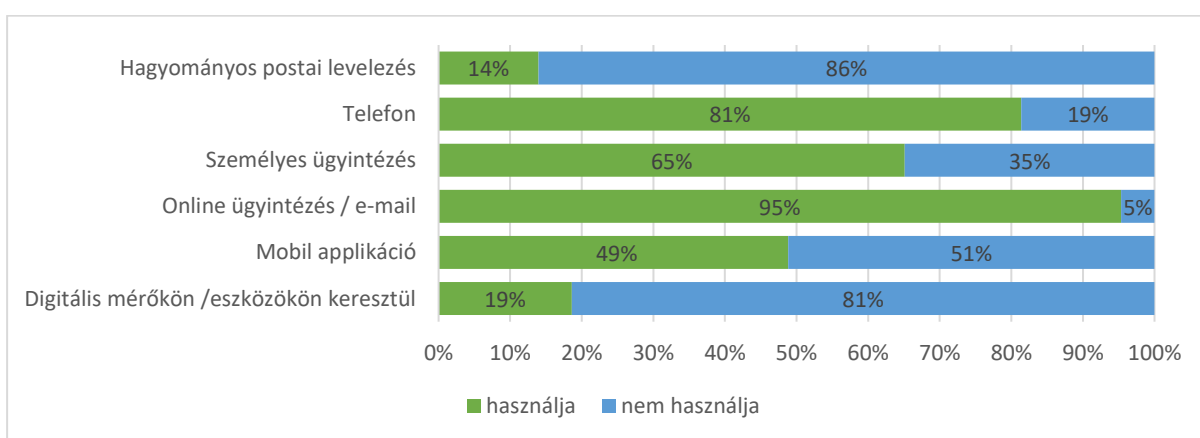
K17 Milyen céllal használja az internetet?

A kérdőív tanúsága szerint a kitöltők több, mint háromnegyede használja az internetet információszerzés, kommunikáció, ügyintézés és/vagy elektronikus vásárlás céljából. Némileg kevesebben használják napi munkavégzéshez, szórakozáshoz, közösségi oldalak látogatásához és tanulásra. A válaszadók 91%-a legalább három használati célt megjelölt és senki sem jelölte, hogy nem használ internetet. Az eredményeket azonban jelentősen befolyásolta, hogy a kérdőív online formában került lebonyolításra, így a digitális eszközöket nem használók nem jelennek meg.

Összesen 43 válaszból

K18	Ön milyen módokon szokott ügyet intézni? <i>Több válasz megadása is lehetséges!</i>	
<p>A kitöltők közül majdnem mindenki szokott online vagy e-mailben ügyet intézni, ezen kívül a válaszadók többsége él a telefonos és személyes ügyintézással, közel fele pedig mobil alkalmazások használatával ügyintézésre. Legkevesebben a postai hagyományos levelezést jelölték meg. A kitöltők 74%-a legalább három módon szokott ügyet intézni, senki sem nyilatkozott úgy, hogy nem ő szokott ügyet intézni és csupán egy valaki (2%) jelölte meg kizárólag a postai ügyintézés. Az eredményeket azonban jelentősen befolyásolta, hogy a kérdőívzés online formában került lebonyolításra, így a digitális eszközöket nem használók nem jelennek meg.</p>		
Összesen 43 válaszból		
	1 – Hagyományos postai levelezés 2 – Telefon 3 – Személyes ügyintézés 4 – Online ügyintézés / e-mail	5 – Mobil applikáció 6 – Digitális mérőkön /eszközökön keresztül 7 – Nem én szoktam ügyet intézni

K19	A város jövője szempontjából mennyire tartja fontosnak a felsoroltakat? <i>Kérem, hogy 1-5 között értékelje jelentőség szerint, az 5 esetén nagyon jelentős szerepet játszik az adott szempont, az 1 esetén a legkevésbé jelentős!</i>				
<p>A válaszadók a város jövőjét tekintve nagyon fontosnak tartják a környezettudatos életvitelt, a szelektív hulladékgyűjtést, a megújuló energiaforrások használatát. Továbbá fontosként jelenik meg az egészséges, helyi élelmiszerek fogyasztása és az aktív közösségi részvétel is.</p>					
Szempont	Átlag	Nem fontos	Átlagos	Fontos	Válaszadók
Környezettudatos életvitel (takarékoság az erőforrásokkal: víz, áram stb.)	4,7	0%	7%	93%	42
Szelektív hulladékgyűjtés, hulladék hasznosítása otthon	4,5	5%	10%	85%	41
Közösségben való aktív részvétel, közös célokért való tevékenykedés	3,9	10%	20%	70%	40
Egészséges, a térségben megtermelt élelmiszerek fogyasztása	4,1	10%	21%	69%	42
Megújuló energiaforrások használata	4,4	5%	10%	85%	42

K20	Hogyan lehetne vonzóbbá tenni a belváros zöldfelületeit az Ön és családja számára? Kérem, az Ön számára legfontosabb három fejlesztést, új funkciót jelölje meg!
A város zöldfelületeinek fejlesztését a válaszadók elsősorban a sétautak fejlesztésén keresztül szeretnék. Népszerűbb fejlesztési lehetőség volt még a gyakoribb programlehetőségek, a környező szolgáltatások fejlesztése, az utcabútorok, játszóterek, sporteszközök kihelyezése is.	
Fejlesztés	Megjelölve (43 válaszadó)
Sétautak fejlesztése	58%
Játszóterek, testedző eszközök kihelyezése a parkokhoz kapcsolódóan	32%
Zenepavilon létesítése	9%
Utcabútorok kihelyezése	37%
Gyakoribb kültéri programok, amiért érdemes a parkba látogatni	40%
Több szolgáltatás a környéken pl. büfé, fagyizó, nyilvános WC	37%
Közvilágítás további javítása	37%
Egyéb	16%

9.2.2 INTÉZMÉNYI/ SZERVEZETI FELMÉRÉS

Az intézményi kérdőívet hat gárdonyi intézmény töltötte ki, melyek közül egy szociális ellátással, a maradék öt pedig oktatás-neveléssel foglalkozik. A szervezetek átlagos létszáma 30 fő.

11. táblázat: A kérdőívet kitöltő intézmények

Intézmény neve	Tevékenységi terület
Fókusz Szociális Szolgálat	szociális ellátás, család- és gyermekjólét
Gárdonyi Géza Általános Iskola	oktatás-nevelés
Chernel István Általános Iskola és Gimnázium	oktatás-nevelés
Gárdonyi Óvoda Gárdonyi Tagóvodája	oktatás-nevelés
Gárdonyi Óvoda – Székhelyintézmény (Agárd)	oktatás-nevelés
Gárdonyi Óvoda Dinnyési Tagóvodája	oktatás-nevelés

Fejlesztési szükségletek

Az intézmények szervezetük jövőképeként elsősorban a fennmaradást és a szerepük, szolgáltatásuk bővítését és erősítését fogalmazták meg, hangsúlyt helyezve az esélyegyenlőségre. Ezt szolgáló fejlesztések közül infrastruktúrafejlesztésre az oktatási-nevelési intézmények esetén lenne szükség, elsődlegesen épület-, közműkorszerűsítésre és az udvarok fejlesztésére. Nem digitális eszközök közül a bútorzat (részleges) cseréjét, kisebb eszközök beszerzését, valamint a környezeti és szaknevelést támogató eszközök kerültek kiemelésre. Digitális eszközök beszerzésére és fejlesztésére is mindegyik szervezet esetén szükség van, az óvodák és szociális szolgálat esetén a laptopok, korszerű számítógépek, egyéb irodai eszközök beszerzésére van legnagyobb igény, míg az iskolák esetén az oktatást támogató eszközök fejlesztése (interaktív táblák, projektorok, tanulói

laptopok, internet sávszélességének növelése) került előtérbe. Szervezeti fejlesztések terén 4 intézmény fogalmazott meg előre lépési lehetőségeket, legtöbb esetben a kommunikáció, az együttműködés, a közösség elmélyítését és/vagy a szakmai továbbképzéseken való részvételt, szakmai szemléletformálást. Az üres álláshelyek szakemberekkel való feltöltése minden intézmény esetén probléma, így a humánerőforrás mennyiségi növelésének szándéka minden esetben megjelent. A korábbi beruházások elsősorban önkormányzati forrásokból, valamint az agárdi és gárdonyi iskolák és óvodák esetén pályázati forrásokból kerültek megvalósításra.

Digitális eszközök, adatok, kompetenciák

Az óvodák 1-4 db számítógéppel és lappal rendelkeznek és jellemzően vegyesen használják az alaptevékenység támogatására és adminisztrációs célra egyaránt. Hasonló a helyzet a Fókusz Szociális Szolgálat esetén 12 db eszközön. Az iskolák esetén jóval több eszköz áll rendelkezésre (90-100 db), melyet a Chernel iskola esetén tabletek és interaktív táblák egészítenek ki. A tevékenységeket jellemzően 1-2 db nyomtató és fénymásoló egészíti ki. Az eszközök többségében legalább részlegesen hálózatba vannak kapcsolva. A digitális eszközök az óvodák esetén elsősorban a dokumentációt és a kapcsolattartást szolgálják, az iskolák esetén emellett fontos szerepük van az oktatásban (informatika óra, prezentációk, versenyek, távoktatás) és a tanárok (ön)képzésében, órai felkészülésben. A szociális szolgálat adminisztrációs feladatait, belső kommunikációját, valamint döntéshozó anyagok, környezettanulmányok készítését támogatják az IKT eszközök. A gárdonyi intézmények mindegyike rendelkezik az alaptevékenységhez kapcsolódó adatvagyonnal, többségük pedig digitális adminisztratív és pénzügyi adatokkal is. Ezeknek az adatoknak a feldolgozása és kezelése a napi szintű működést támogatja mindegyik szervezet esetén. Három intézmény bizonyos alaptevékenységhez kapcsolódó adatokat nyilvánosan elérhetővé tesz, jellemzően a honlapjukon, ezzel a kommunikációt és tájékoztatást segítik. Az adattárolás többségében belső szerveren történik (4 válasz), egy esetben külső szolgáltató rendszerén, és egy esetben papír alapon.

Az intézményeken belüli digitális megoldások használatát és fejlődését gátló tényezők közül a munkatársak ellenállása már nem vagy alig jellemző, míg a munkatársak egyéni kompetenciájának hiánya a legtöbb intézmény esetén jelen van, erősítése szükséges. Az oktatási-nevelési intézmények forráshiányt is megjelöltek, az iskolák esetén pedig az igénylési és közbeszerzési folyamat hosszúsága, mint szervezeti akadály is megjelenik. A munkatársak IKT kompetenciáinak erősítésére 5 intézmény esetében került már sor belső vagy külső képzéseken való részvételre.

Fejlesztések tekintetében az utóbbi 10 évben pályázatok keretében támogatták az iskolák és az agárdi és gárdonyi óvodák IKT állományának bővítését. Továbbá energetikai célú projektek

(többségében fűtéskorszerűsítés és/vagy megújuló energiarendszerek telepítése) is megvalósultak az intézményekben (pl. dinnyési óvoda).

Belső kommunikáció tekintetében igencsak eltérő gyakorlatok vannak az intézményekben, egy esetben elsősorban személyesen és papír alapon, szükség esetén pedig telefonon tartják a kapcsolatot, egy esetben telefonon és chaten zajlik a kommunikáció, míg a többi intézménynél (4 válasz) e-mailen és telefonon, emellett zárt csoportban (3 válasz) vagy chaten (1 válasz). Külső kommunikációra az intézmények esetén elsősorban e-mailés és telefonos kommunikáció jellemző, kisebb részben postai levél (5 válasz), mobil applikáció (3 válasz), hirdetőtábla (3 válasz), emellett a szociális ellátás esetén a személyes ügyfélszolgálat a legmeghatározóbb kommunikációs forma. Az intézmények közül 4 rendelkezik saját honlappal, az intézmények leírása, aktuális hírek és nyomtatványok szerepelnek.

9.3 FINANSZÍROZÁSI TERV BEAVATKOZÁSONKÉNT

A dokumentum Microsoft Excel formátumban az alábbi ikonra való kettős kattintással érhető el:

Gardony -
Finanszírozási tábla:

9.4 MŰKÖDÉSI TÉRKÉP

KÜLSŐ SZOLGÁLTATÓK

E-on
Dunántúli Regionális Vízmű
MÁV-START Zrt.
Volánbusz Zrt.

